Resístencias

ΤΕΥΧΟΣ 7 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2007 • 3 €

ΑΦΙΕΡΩΜΑ στο ΚΙΝΗΜΑ των ΧΩΡΙΣ ΓΗ — MST

Συνέντευξη με τον Ζοάο Πέντρο Στέντιλε

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ των ΖΑΠΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΛΑΩΝ με τους ΛΑΟΥΣ του ΚΟΣΜΟΥ

Περιοδικό Resistencias
Τεύχος 7, Οκτώβριος 2007

Η ομάδα του περιοδικού Resistencias
συναντιέται κάθε Δευτέρα,
στις 9:00 το βράδυ,
στο Στέκι Μεταναστών,
Τσαμαδού 13, στα Εξάρχεια.
Τηλέφωνο επικοινωνίας:
210-3813928, 6974-973917
e-mail: periodikoresistencias@yahoo.gr

Η αναδημοσίευση των κειμένων
είναι ελεύθερη και ευκταία.
Τα ενυπόγραφα άρθρα
δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην
το σύνολο των μελών της ομάδας.

Για την έκδοση αυτού του τεύχους
δούλεψαν οι:
Αγγελική Παπαθανασίου, Αλέκος Χατζιδάκις,
Αλέξανδρος Κιουπκιολής,
Αναστασία Λαμπροπούλου, Άννα Αποστολέλη,
Αποστόλης Φωτιάδης, Άρια Λελάκη, Άχιμ Ρόλχοϊζερ,
Βίλη Μιχελάκου, Γεωργία Μυλωνάκη,
Γιώργος Καρατζάς, Γιώργος Σκιάνης,
Δημήτρης Τσίρκας, Δικαίος Ψυκάκος, Ελένη Δούνια,
Έλσα Παπαγεωργίου, Ηλέκτρα Αναγνωστοπούλου,
Ηρώ Τριγώνη, Θανάσης Παπαζαφείρης,
Ισαβέλλα Μπερτράν, Ιωσηφίνα Ιακωβίδου,
Κλεοπάτρα Ελαιοτριβιάρη, Κώστας Αθανασίου,
Λίνα Σιπητάνου, Μαίρη Γουδέλη,
Μανώλης Χατήρης, Μαρία Ξιφαρά,
Μαρία Χαρίτου, Μυρτώ Λαζαρίδου,
Νίκος Μανωλάς, Παναγιώτης Βωβός-Τουμπάνης,
Παναγιώτης Γιούλης,
Πάνος Κουνενάκης, Πάνος Κοσμάς,
Πάρης Χρυσός, Πέτρος Καλκανδής,
Τάσος Κορωνάκης, Χρήστος Κυριακόγγονας.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Τσαμαδού 13

Σημεία διάθεσης στην Αθήνα:
ΑΝΤΙΠΟΛΙΣ (Αμπελόκηποι), ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ (Ηλιούπολη)
ΑΡΔΗΝ, ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ,
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, ΕΣΤΙΑ,
ΚΟΥΚΙΔΑ (Νέα Σμύρνη), Βιβλιοπωλείο ΚΨΜ, ΝΑΥΤΙΛΟΣ,

EDITORIAL

Η σοσιαλδημοκρατία σε κρίση

Στις τελευταίες εκλογές το ΠΑΣΟΚ ηττήθηκε για άλλη μια φορά, παίρνοντας μάλιστα μικρότερο ποσοστό ψήφων απ'όσο στις προηγούμενες. Η Αριστερά αύξησε σημαντικά τα ποσοστά της, ως αποτέλεσμα της δυσφορίας μερίδας των πολιτών απέναντι στην πολιτική ενός κόμματος που θέλει να αυτοπροσδιορίζεται ως σοσιαλιστικό αλλά πολύ λίγο πείθει για κάτι τέτοιο.

Αναπόφευκτα, μαζί με την ήττα του ΠΑΣΟΚ, μας έρχεται στο νου η πανωλεθρία των Γάλλων Σοσιαλιστών στις πρόσφατες προεδρικές εκλογές, καθώς και η πτωτική τάση της επιρροής του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, έστω και αν αυτό διατηρεί κάποιους υπουργικούς θώκους. Είναι σαφές ότι η σοσιαλδημοκρατία στην Ευρώπη περνάει μια περίοδο φθοράς, η οποία αξίζει να σχολιαστεί με συντομία στις παρακάτω γραμμές.

Η σοσιαλδημοκρατία, πρωτοεμφανίστηκε στις λίγες βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα, όπου η εργατική τάξη διογκωνόταν αριθμητικά και οι βιομηχανικές μονάδες χρειάζονταν όλο και περισσότερα εργατικά χέρια για να λειτουργήσουν. Το νεοεμφανιζόμενο εργατικό κίνημα ήταν αρκετά ισχυρό για να διεκδικεί από την εργοδοσία περισσότερο μερίδιο από τον παραγόμενο πλούτο και να βελτιώνει σε κάποιο βαθμό τους υλικούς όρους διαβίωσής του. Αυτές οι επιτυχίες είναι που καλλιέργησαν, σε μεγάλη μερίδα του σοσιαλιστικού κινήματος, την αντίληψη ότι μπορεί βαθμιαία να δυναμώνει η θέση τις εργατικής τάξης, να κρατικοποιούνται σημαντικοί τομείς της οικονομίας και να αλλάζουν οι σχέσεις παραγωγής, πραγματοποιώντας έτσι μια ειρηνική μετάβαση προς το σοσιαλισμό, χωρίς επαναστάσεις και αιματηρές συγκρούσεις με το κεφάλαιο και τις δυνάμεις καταστολής.

Με βάση αυτή την αντίληψη, σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ανέβηκαν στην εξουσία, ενίοτε χτυπώντας αλύπητα το κομμουνιστικό κίνημα (βλ. εξέγερση σπαρτακιστών στη Γερμανία το 1919) και υιοθετώντας, από τη δεκαετία του '30 και μετά, κεϊνσιανές πολιτικές τόνωσης της εγχώριας ζήτησης για να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και να αναπτυχθεί η οικονομία.

Η πολιτική αυτή λειτούργησε αρκετά καλά μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70. Στη συνέχεια όμως, το κεφάλαιο επιδίωξε να συμπιέσει το κόστος της εργατικής δύναμης, για να γίνει πιο ανταγωνιστικό στις διεθνείς αγορές. Πολλές βιομηχανικές μονάδες στην Ευρώπη και στην Αμερική έκλεισαν και ένα μεγάλο μέρος του κεφαλαίου επενδύθηκε σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Η βιομηχανική εργατική τάξη των χωρών αυτών συρρικνώθηκε και το οργανωμένο εργατικό κίνημα υποχώρησε. Το γενικευμένο κράτος πρόνοιας έδωσε τη θέση του στην κοινωνία των 2/3, όπου όμως και αυτά τα 2/3 δε μπορούν να είναι σίγουρα για το μέλλον τους. Σε αυτή τη δυσμενή εξέλιξη για τα λαϊκά στρώματα, οι σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί έχουν μεγάλο μερίδιο ευθύνης, καθώς υιοθέτησαν νεοφιλελεύθερες πολιτικές λιτότητας, προφανώς επειδή εκτίμησαν ότι δεν τους συμφέρει πλέον να επενδύσουν πολιτικά στην αποδυναμωμένη εργατική τάξη, αλλά να στραφούν προς τα αστικά στρώματα. Και είναι αυτή η διολίσθηση της σοσιαλδημοκρατίας προς τα δεξιά, που την έκανε να χάσει το στοιχείο της κοινωνικής ευαισθησίας που χαρακτήριζε στο παρελθόν την πολιτική της φυσιογνωμία και να χάσει επίσης την εμπιστοσύνη των πολιτών που δεν έχουν να

τους υλικούς όρους διαβίωσής του. Αυτές οι επιτυχίες είναι που καλλιέργησαν, σε μεγάλη μερίδα του σοσιαλιστικού κινήματος, την αντίληψη ότι μπορεί βαθμιαία να δυναμώνει η θέση τις εργατικής τάξης, να κρατικοποιούνται σημαντικοί τομείς της οικονομίας και να αλλάζουν οι σχέσεις παραγωγής, πραγματοποιώντας έτσι μια ειρηνική μετάβαση προς το σοσιαλισμό, χωρίς επαναστάσεις και αιματηρές συγκρούσεις με το κεφάλαιο και τις δυνάμεις καταστολής.

Με βάση αυτή την αντίληψη, σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ανέβηκαν στην εξουσία, ενίοτε χτυπώντας αλύπητα το κομμουνιστικό κίνημα (βλ. εξέγερση σπαρτακιστών στη Γερμανία το 1919) και υιοθετώντας, από τη δεκαετία του '30 και μετά, κεϊνσιανές πολιτικές τόνωσης της εγχώριας ζήτησης για να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και να αναπτυχθεί η οικονομία.

Η πολιτική αυτή λειτούργησε αρκετά καλά μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70. Στη συνέχεια όμως, το κεφάλαιο επιδίωξε να συμπιέσει το κόστος της εργατικής δύναμης, για να γίνει πιο ανταγωνιστικό στις διεθνείς αγορές. Πολλές βιομηχανικές μονάδες στην Ευρώπη και στην Αμερική έκλεισαν και ένα μεγάλο μέρος του κεφαλαίου επενδύθηκε σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Η βιομηχανική εργατική τάξη των χωρών αυτών συρρικνώθηκε και το οργανωμένο εργατικό κίνημα υποχώρησε. Το γενικευμένο κράτος πρόνοιας έδωσε τη θέση του στην κοινωνία των 2/3, όπου όμως και αυτά τα 2/3 δε μπορούν να είναι σίγουρα για το μέλλον τους. Σε αυτή τη δυσμενή εξέλιξη για τα λαϊκά στρώματα, οι σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί έχουν μεγάλο μερίδιο ευθύνης, καθώς υιοθέτησαν νεοφιλελεύθερες πολιτικές λιτότητας, προφανώς επειδή εκτίμησαν ότι δεν τους συμφέρει πλέον να επενδύσουν πολιτικά στην αποδυναμωμένη εργατική τάξη, αλλά να στραφούν προς τα αστικά στρώματα. Και είναι αυτή η διολίσθηση της σοσιαλδημοκρατίας προς τα δεξιά, που την έκανε να χάσει το στοιχείο της κοινωνικής ευαισθησίας που χαρακτήριζε στο παρελθόν την πολιτική της φυσιογνωμία και να χάσει επίσης την εμπιστοσύνη των πολιτών που δεν έχουν να κερδίσουν από την καπιταλιστική οικονομία της αγοράς και θέλουν περισσότερη κοινωνική προστασία. Το ίδιο το κοινωνικό σώμα μετατοπίστηκε προς τα δεξιά και το αποτέλεσμα μιας τέτοιας εξέλιξης είναι η φθορά, οι εκλογικές ήττες και η κρίση των σοσιαλιστικών και σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων.

Αν δει κανείς τη στάση της σοσιαλδημοκρατίας στη διάρκεια της τελευταίας εκατονταετίας, θα διαπιστώσει ότι αυτή λειτούργησε πρώτα ως ανάχωμα απέναντι στο εργατικό κίνημα, όταν αυτό είχε ένα έντονο ανατρεπτικό δυναμικό, και αργότερα συνέβαλε στην αναδιάρθρωση της παραγωγής προς όφελος του κεφαλαίου και σε βάρος της εργασίας. Με αυτήν την έννοια, η σοσιαλδημοκρατία αντικειμενικά εξυπηρετούσε πάντα τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης και, τα τελευταία χρόνια, πληρώνει τις συνέπειες αυτής της πολιτικής στάσης.

Εν πάση περιπτώσει, το θέμα δεν είναι αν θα μπορέσουν να επιβιώσουν πολιτικά το ΠΑΣΟΚ και η σοσιαλδημοκρατία. Το καίριο ζήτημα είναι αν μπορεί να αναχαιτιστεί η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, με όλες τις αρνητικές συνέπειες που έχει αυτή στους ανθρώπους και στο περιβάλλον. Και αυτό εξαρτάται βασικά από το αν θα μπορέσει η επαναστατική κινηματική Αριστερά να κερδίσει τους αποκλεισμένους του ενός τρίτου, αλλά και τους επισφαλείς των δύο τρίτων της κοινωνίας, ώστε απέναντι στις εκάστοτε άρχουσες τάξεις να αντιπαραταχθεί ένα πλειοψηφικό ριζοσπαστικό κίνημα και μια αντιεξουσία από τα κάτω.

Μας είναι αυτονόητο το ότι πρέπει να παρακολουθούμε τις κοινωνικές εξελίξεις και να υποστηρίζουμε τη δημιουργία ενός ριζοσπαστικού κινήματος που να ασκεί μια θεμελιακή αντιπολίτευση απέναντι στο κυρίαρχο μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης.. Εμείς ως *Resistencias* θέλουμε να συμβάλουμε, όσο μπορούμε, στο να πετύχει αυτός ο στόχος.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Τσαμαδού 13

Σημεία διάθεσης στην Αθήνα:
ΑΝΤΙΠΟΛΙΣ (Αμπελόκηποι), ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ (Ηλιούπολη)
ΑΡΔΗΝ, ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ, ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ,
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ, ΕΣΤΙΑ,
ΚΟΥΚΙΔΑ (Νέα Σμύρνη), Βιβλιοπωλείο ΚΨΜ, ΝΑΥΤΙΛΟΣ,
ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ, SOLARIS
Στα περίπτερα της πλατείας Εξαρχείων και Κάνιγγος

Σημεία διάθεσης στην επαρχία:
ΑΡΓΟΣ: Δημήτρης Αθανασάκος (6932907332),
ΒΟΛΟΣ: Τάκης Πολίτης (6977315619),
ΓΙΑΝΝΕΝΑ: 6974362879,
ΖΑΚΥΝΘΟΣ: Θανάσης Καραΐσκος (2695044991),
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: Θοδωρής Ζδούγκος (6947274796),
Ελευθερία Χατζηγεωργίου (6947274796),
ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Σωτήρης Θεοδωρόπουλος (6976856885),
Φώτης Ξεπαπαδέας (6945568697),
ΚΟΖΑΝΗ: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10),
ΛΑΜΙΑ: Βιβλιοχώρος Οιωνός, Βιβλιοπωλείο Λυχνάρι,
ΛΑΡΙΣΑ: Νέστορας Αντωνίου (6973207441),
ΛΕΥΚΑΔΑ: Μαίρη Κοντοδήμα (6976063359),
ΝΑΟΥΣΑ: «Βιβλιοπωλείο της Ρένας»
ΠΡΕΒΕΖΑ: Παπανίκος Διονύσης (6936684864)
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ: Χρήστος Γραίδης (2463054420-22),
ΤΡΙΠΟΛΗ: Κατερίνα Ρεβέλα (6972155463)
ΧΑΝΙΑ: Κοινωνικό Στέκι Μεταναστών
(Χ"μιχάλη Νταλιάνη 67).

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Βραζιλία, Συνέδριο MST, Ιούνιος 2007

3€

ΕΙΔΉΣΕΙΣ

ΜΕΞΙΚΟ:
Και νέες επιθέσεις του EPR

Μετά τις επιθέσεις του Ιουλίου (βλ. άρθρο για Μεξικό σε αυτό το τεύχος) εναντίον εγκαταστάσεων τις κρατικής πετρελαϊκής PEMEX, ο EPR συνεχίζει τις αναίμακτες επιθέσεις διεκδικώντας την επανεμφάνιση των δύο στελεχών του που εξαφανίστηκαν στις 25 Μαΐου. Τα ξημερώματα της 1ης Αυγούστου εξερράγη μικρός εκρηκτικός μηχανισμός στο εμπορικό κέντρο Σέαρς, στην πόλη της Οαχάκα, απέναντι από ξενοδοχείο όπου την προηγούμενη μέρα είχε γίνει συνάντηση της γ.γ. της Διεθνούς Αμνηστίας, Αϊρίν Χαν, με τον διαβόητο κυβερνήτη της Οαχάκα, Ουλίσες Ρουίς. Άλλος ένας εκρηκτικός μηχανισμός που είχε τοποθετηθεί σε υποκατάστημα της τράπεζας Banamex, δεν εξερράγη. Εκπρόσωποι της APPO έσπευσαν να δηλώσουν ότι επρόκειτο για προεκλογική προβοκάτσια του κυβερνήτη Ρουίς που θα φόρτωνε την επίθεση στο λαϊκό κίνημα και τους δασκάλους. Όμως, με ανακοίνωσή του λίγες ώρες αργότερα, ο EPR ανέλαβε την ευθύνη και διευκρίνισε στην APPO ότι οι ενέργειες αυτές δεν είναι υπεύθυνες για την κρατική καταστολή, αλλά αντίθετα αποτελούν απάντηση σε αυτήν. Λίγες μέρες αργότερα, μετά τις εκλογές, σε νέα ανακοίνωση ο EPR κάλεσε τους δασκάλους και την APPO να επαναπροσανατολίσουν τον αγώνα τους και, μεταξύ άλλων, να ενσωματώσουν νέα αιτήματα σχετικά με την καταστολή, όπως η επανεμφάνιση όλων των πολιτικών εξαφανισμένων, συμπεριλαμβανομένων των δύο μελών τους.

Τα ξημερώματα της 10ης Σεπτεμβρίου οι αντάρτες τοποθέτησαν 12 εκρηκτικούς μηχανισμούς (εκ των οποίων ο ένας δεν εξερράγη) σε αγωγούς της PEMEX σε 5 δήμους της Βερακρούς και έναν της Τλαξκάλα. Απέναντι στις αντιδράσεις που προκάλεσε αυτό το δεύτερο κύμα επιθέσεων σε εγκαταστάσεις τις PEMEX, ο EPR έβγαλε και δεύτερη μακροσκελή ανακοίνωση όπου υποστηρίζει ότι οι ενέργειές του δεν είναι τρομοκρατία αλλά αυτοάμυνα απέναντι στον βρόμικο πόλεμο της ακροδεξιάς κυβέρνησης, και ότι σ' εκείνη πρέπει να αναζητηθούν οι τρομοκράτες. Καταφέρεται εναντίον των υποκριτών (πολιτικών, επιχειρηματιών ή δημοσιογράφων) που τον κατηγορούν ως τρομοκρατική οργάνωση ενώ σιωπούν απέναντι στην κρατική τρομοκρατία, τις φρικαλεότητες, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, την εγκαθίδρυση του φασισμού. Αντικρούει τις κατηγορίες για καταστροφή της εθνικής κληρονομιάς, αφού η PEMEX μόνο κατ' όνομα ανήκει στο λαό, ενώ στην πραγματικότητα λειτουργεί προς όφελος μιας ολιγαρχίας στο Μεξικό και το εξωτερικό. Αρνείται ότι αναζητά την πολιτική αποσταθεροποίηση, αφού αυτή έτσι κι αλλιώς υπάρχει λόγω των αντικρουόμενων συμφερόντων που διεκδικούν την ηγεμονία εντός του κράτους. Αντικρούει το επιχείρημα ότι με τις ενέργειές του προκαλεί την καταστολή, αφού αυτή προϋπήρχε ενάντια στα λαϊκά κινήματα που αντιδρούν λόγω της ασφυκτικής κατάστασης και είχε αρχίσει να διογκώνεται με την άνοδο της ακροδεξιάς, με πρόσχημα την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Επισημαίνει ότι στη Βερακρούς [σ.σ. σε αντίθεση με την Οαχάκα] περίμενε την ολοκλήρωση των εκλογών πριν χτυπήσει. Τέλος, απορρίπτει κατηγορηματικά τις φήμες που διαδίδουν οι μυστικές υπηρεσίες ότι η εξαφάνιση των μελών του οφείλεται σε ξεκαθάρισμα λογαριασμών ανάμεσα σε αντάρτικες ομάδες και δηλώνει ότι θα συνεχίσει τις ενέργειές του μέχρι αυτοί να εμφανισθούν ζωντανοί.

Γ. Κ.

Πηγή: *La Jornada*

ΠΕΡΟΥ: Η μεγάλη απεργία

«Η κυβέρνηση δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να ανεχτεί ανθρώπους με ιδέες ξένες προς την πατρίδα, και εχθρούς της

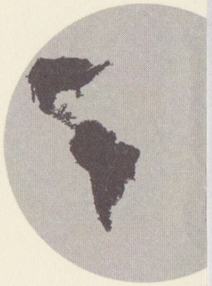
ποιούνταν από την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου και που κορυφώθηκαν με τη γενική απεργία της 11ης Ιουλίου, είναι που

τάστημα της τράπεζας Banamex, δεν εξερράγη. Εκπρόσωποι της APPO έσπευσαν να δηλώσουν ότι επρόκειτο για προεκλογική προβοκάτσια του κυβερνήτη Ρουίς που θα φόρτωνε την επίθεση στο λαϊκό κίνημα και τους δασκάλους. Όμως, με ανακοίνωσή του λίγες ώρες αργότερα, ο EPR ανέλαβε την ευθύνη και διευκρίνισε στην APPO ότι οι ενέργειες αυτές δεν είναι υπεύθυνες για την κρατική καταστολή, αλλά αντίθετα αποτελούν απάντηση σε αυτήν. Λίγες μέρες αργότερα, μετά τις εκλογές, σε νέα σκελή ανακοίνωση όπου υποστηρίζει ότι οι ενέργειές του δεν είναι τρομοκρατία αλλά αυτοάμυνα απέναντι στον βρόμικο πόλεμο της ακροδεξιάς κυβέρνησης, και ότι σ' εκείνη πρέπει να αναζητηθούν οι τρομοκράτες. Καταφέρεται εναντίον των υποκριτών (πολιτικών, επιχειρηματιών ή δημοσιογράφων) που τον κατηγορούν ως τρομοκρατική οργάνωση ενώ σιωπούν απέναντι στην κρατική τρομοκρατία, τις φρικαλεότητες, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, την εγκαθίδρυση του φασισμού. Αντικρούει τις κατηγορίες νωμένου εγκλήματος. Επισημαίνει ότι στη Βερακρούς [σ.σ. σε αντίθεση με την Οαχάκα] περίμενε την ολοκλήρωση των εκλογών πριν χτυπήσει. Τέλος, απορρίπτει κατηγορηματικά τις φήμες που διαδίδουν οι μυστικές υπηρεσίες ότι η εξαφάνιση των μελών του οφείλεται σε ξεκαθάρισμα λογαριασμών ανάμεσα σε αντάρτικες ομάδες και δηλώνει ότι θα συνεχίσει τις ενέργειές του μέχρι αυτοί να εμφανισθούν ζωντανοί.

Γ. Κ.

Πηγή: *La Jornada*

ΠΕΡΟΥ: Η μεγάλη απεργία

«Η κυβέρνηση δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να ανεχτεί ανθρώπους με ιδέες ξένες προς την πατρίδα, και εχθρούς της προόδου να εμποδίσουν τις καθημερινές δραστηριότητες», δήλωσε ο πρωθυπουργός Χόρχε ντελ Καστίγιο στις 11 Ιουλίου, τη μέρα που η κυβέρνηση του προέδρου Άλαν Γκαρσία εξουσιοδοτούσε το στρατό να καταστείλει τους ταραξίες.

Και οι φερόμενοι ως εχθροί της πατρίδας και της προόδου είναι πολλοί. Δάσκαλοι που είναι ενάντιοι στην εκπαιδευτική πολιτική της κυβέρνησης (αλήθεια, πού το έχουμε ξανασυναντήσει αυτό;), εργάτες κατά της νομοθεσίας που ενισχύει την εργασιακή ανασφάλεια και θίγει τα δικαιώματά τους, αγρότες που διαμαρτύρονται για την καταστροφή της γης τους από τις μεταλλευτικές εταιρίες, κάτοικοι επαρχιών με κοινωνικά και τοπικά αιτήματα, καλλιεργητές κόκας που ζητούν να σταματήσει η εκ των ΗΠΑ εκπορευόμενη πολιτική καταστροφής των φυτειών τους, κάτοικοι της υπαίθρου που διαμαρτύρονται κατά της επέκτασης των εγκαταστάσεων πετρελαϊκής βιομηχανίας και πολλοί άλλοι. Και το κοινό αίτημα που τους ενώνει: Όχι στη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου μεταξύ Περού και ΗΠΑ.

Αυτό το κεντρικό πολιτικό αίτημα, συνοδευόμενο από επιμέρους απεργίες, διαδηλώσεις και αποκλεισμούς δρόμων που πραγματοποιούνταν από την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου και που κορυφώθηκαν με τη γενική απεργία της 11ης Ιουλίου, είναι που θορύβησε την κυβέρνηση του Άλαν Γκαρσία, πρώην σοσιαλιστή που ενστερνίστηκε τα νεοφιλελεύθερα ιδεώδη. Και όταν η εξουσία δε θέλει ή δε μπορεί να αφουγκραστεί τη λαϊκή δυσφορία και να ανταποκριθεί στα αιτήματα των από κάτω, τότε ανακαλύπτει εσωτερικούς εχθρούς και καταφεύγει στην καταστολή. «Και θερίσανε πλήθος τα θηρία», όπως λέει ο ποιητής. Δεκαοκτώ νεκροί διαδηλωτές, απροσδιόριστος αριθμός τραυματιών και 160 συλληφθέντες.

Όσο για τη δημοτικότητα της κυβέρνησης Γκαρσία, αυτή βρίσκεται στο ναδίρ. Σύμφωνα με δημοσκόπηση που οργάνωσε το Καθολικό Πανεπιστήμιο του Περού, πριν από τα γεγονότα της 11ης και 12ης Ιουλίου, το 76% των ερωτηθέντων πολιτών έχουν λίγη ή καθόλου εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση. Με μια τέτοια λαϊκή δυσφορία, είναι εύλογο να εκτιμήσει κανείς ότι το μέλλον των κυβερνώντων παρουσιάζεται δυσοίωνο. Αλλά και οι προοπτικές διεξόδου από την κρίση και επίλυσης των αιτημάτων των εργαζομένων φαίνονται χλομές για την ώρα.

Γ. Σ.

ΧΙΛΗ:
Ενδοκυβερνητικά προβλήματα και συνεχιζόμενη καταστολή

Τα προβλήματα για την κυβέρνηση της Μπατσελέτ έφτασαν και στο εσωτερικό της, αλλά εκείνη συνεχίζει την πολιτική της συνεχούς καταστολής. Μετά το σάλο που προκάλεσε η λειτουργία του νέου ιδιωτικού συστήματος συγκοινωνιών της πρωτεύουσας, (βλ. προηγούμενο τεύχος) η πρόεδρος έφερε νομοσχέδιο που θα το επιχορηγούσε με κάπου 213 εκατομμύρια ευρώ. Το νομοσχέδιο (όπως και αυτό για μικρή αύξηση του κατώτατου μισθού) πέρασε μετά δυσκολίας και αφού η κυβέρνηση αναγκάστηκε να αυξήσει και τους πόρους για την περιφέρεια ώστε να καταλαγιάσει τις διαμαρτυρίες για τις δαπάνες στην πρωτεύουσα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο γερουσιαστής και πρώην πρόεδρος του χριστιανοδημοκρατικού κόμματος που μετέχει στην κυβερνητική συμμαχία, Αντόλφο Σαλντίβαρ, παραπέμφθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο του κόμματος όπου και καταδικάστηκε όχι επειδή καταψήφισε το νομοσχέδιο για την επιχορήγηση των συγκοινωνιών αλλά επειδή το κατέκρινε δημόσια! Άλλο ένα νομοσχέδιο για τη διευκόλυνση των επενδύσεων καταψηφίστηκε αφού δεν αντέδρασε μόνο σύσσωμη η ακροδεξιά αντιπολίτευση αλλά και τρεις γερουσιαστές της συμπολίτευσης. Τα προβλήματα αυτά ακολούθησαν εκείνα ενός μικρότερου κόμματος του κυβερνητικού συνασπισμού, του Κόμματος για τη Δημοκρατία (του προηγούμενου προέδρου Λάγος) που τον Δεκέμβριο είχε αποπέμψει έναν εκ των ιδρυτών του, πρώην πρόεδρο του κόμματος και πρώην πρόεδρο της Βουλής, τον Χόρχε Σαουλσόν, επειδή κα-

σιο χρήμα. Ο Σαουλσόν μαζί με άλλα δύο μέλη του κοινοβουλίου ίδρυσε άλλο κόμμα.
Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, μέλη των πιο αριστερών τάσεων του σοσιαλιστικού κόμματος της Μπατσελέτ, συμμετείχαν στις 29/8 στις αντινεοφιλελεύθερες κινητοποιήσεις της γενικής συνομοσπονδίας εργατών CUT, συμπεριλαμβανομένων και δύο μελών του κοινοβουλίου. Ένας εκ των οποίων βίωσε στο πετσί του την καταστολή της κυβέρνησής του και το κανάλι 13 μετέδωσε βίντεο όπου ξυλοκοπείται στο κεφάλι από καραμπινιέρο! Η διαμαρτυρία σίγουρα δεν έφτασε στα επίπεδα που περίμεναν οι διοργανωτές (η αστυνομία λέει ότι στην πρωτεύουσα οι διαδηλωτές δεν ξεπέρασαν τις εφτά χιλιάδες) όμως σίγουρα το ρόλο της έπαιξε η βάναυση

σύλληψη ενός Αργεντινού δημοσιογράφου και των δυο Χιλιανών συνεργατών του που κάλυπταν μια funa (διαδήλωση ξεμπροστιάσματος παλιών χουντικών) εναντίον του πρώην αξιωματικού των καραμπινιέρων Έκτωρ Μπουσταμέντε Γκόμες και φερόμενου ως δολοφόνου του Αργεντινού καμεραμάν Λεονάρντο Χένριχσεν στις 29/6/1973.
Και, βέβαια, με αμείωτη ένταση συνεχίζεται η κρατική τρομοκρατία εναντίον του λαού των Μαπούτσε. Άλλο ένα στέλεχος του Συντονιστικού Αράουκο Μαγιέκο (CAM), της πιο ριζοσπαστικής οργάνωσης των Μαπούτσε, ο *«λόνκο»* Ivan Llanquileo συνελήφθη μετά από εκτεταμένη επιχείρηση στα τέλη Αυγούστου και κατηγορείται για κατοχή ενός Μ-16 που βρέθηκε 2 χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι του! Σχεδόν ταυτόχρονα,

κτηριστικό ότι ο γερουσιαστής και πρώην πρόεδρος του χριστιανοδημοκρατικού κόμματος που μετέχει στην κυβερνητική συμμαχία, Αντόλφο Σαλντίβαρ, παραπέμφθηκε στο Ανώτατο Δικαστήριο του κόμματος όπου και καταδικάστηκε όχι επειδή καταψήφισε το νομοσχέδιο για την επιχορήγηση των συγκοινωνιών αλλά επειδή το κατέκρινε δημόσια! Άλλο ένα νομοσχέδιο για τη διευκόλυνση των επενδύσεων καταψηφίστηκε αφού δεν αντέδρασε μόνο σύσσωμη η ακροδεξιά αντιπολίτευση αλλά και τρεις γερουσιαστές της συμπολίτευσης. Τα προβλήματα αυτά ακολούθησαν εκείνα ενός μικρότερου κόμματος του κυβερνητικού συνασπισμού, του Κόμματος για τη Δημοκρατία (του προηγούμενου προέδρου Λάγος) που τον Δεκέμβριο είχε αποπέμψει έναν εκ των ιδρυτών του, πρώην πρόεδρο του κόμματος και πρώην πρόεδρο της Βουλής, τον Χόρχε Σαουλσόν, επειδή κατήγγειλε ότι κατά τη διάρκεια των προηγούμενων τριών κυβερνήσεων, τα κόμματα της κυβερνητικής συμμαχίας χρηματοδοτούνταν παράνομα με δημόσιο χρήμα. Ο Σαουλσόν μαζί με άλλα δύο μέλη του κοινοβουλίου ίδρυσε άλλο κόμμα.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, μέλη των πιο αριστερών τάσεων του σοσιαλιστικού κόμματος της Μπατσελέτ, συμμετείχαν στις 29/8 στις αντινεοφιλελεύθερες κινητοποιήσεις της γενικής συνομοσπονδίας εργατών CUT, συμπεριλαμβανομένων και δύο μελών του κοινοβουλίου. Ένας εκ των οποίων βίωσε στο πετσί του την καταστολή της κυβέρνησής του και το κανάλι 13 μετέδωσε βίντεο όπου ξυλοκοπείται στο κεφάλι από καραμπινιέρο! Η διαμαρτυρία σίγουρα δεν έφτασε στα επίπεδα που περίμεναν οι διοργανωτές (η αστυνομία λέει ότι στην πρωτεύουσα οι διαδηλωτές δεν ξεπέρασαν τις εφτά χιλιάδες) όμως σίγουρα το ρόλο της έπαιξε η βάναυση καταστολή που διέλυσε τις διαφορετικές προσυγκεντρώσεις και πορείες και συνέλαβε κάπου 700 άτομα!

Άλλη όψη της καταστολής ήταν και η σύλληψη ενός Αργεντινού δημοσιογράφου και των δυο Χιλιανών συνεργατών του που κάλυπταν μια funa (διαδήλωση ξεμπροστιάσματος παλιών χουντικών) εναντίον του πρώην αξιωματικού των καραμπινιέρων Έκτωρ Μπουσταμέντε Γκόμες και φερόμενου ως δολοφόνου του Αργεντινού καμεραμάν Λεονάρντο Χένριχσεν στις 29/6/1973.

Και, βέβαια, με αμείωτη ένταση συνεχίζεται η κρατική τρομοκρατία εναντίον του λαού των Μαπούτσε. Άλλο ένα στέλεχος του Συντονιστικού Αράουκο Μαγιέκο (CAM), της πιο ριζοσπαστικής οργάνωσης των Μαπούτσε, ο *«λόνκο»* Ivan Llanquileo συνελήφθη μετά από εκτεταμένη επιχείρηση στα τέλη Αυγούστου και κατηγορείται για κατοχή ενός M-16 που βρέθηκε 2 χιλιόμετρα μακριά από το σπίτι του! Σχεδόν ταυτόχρονα, άλλο ηγετικό στέλεχος του CAM, ο Hector Llaitul, που είχε συλληφθεί τον περασμένο Φλεβάρη, καταδικάστηκε για παράνομη οπλοκατοχή, επειδή δεν είχε ανανεώσει την άδεια οπλοφορίας. Ενώ η «πασιονάρια» των Μαπούτσε, Juana Calfunao, και η αδερφή της κάνουν απεργία πείνας αφού βρίσκονται φυλακισμένες όπως και 4 άλλα μέλη της οικογένειάς τους και άλλοι συγχωριανοί τους μετά τα επεισόδια σε δικαστήριο τον περασμένο Νοέμβρη.

Αυτά και πολλά άλλα επεισόδια κρατικής τρομοκρατίας οδηγούν σε βίαια ξεσπάσματα των πιο καταπιεσμένων κομματιών της χιλιάνικης κοινωνίας, όπως στις 11/9, επέτειο του πραξικοπήματος του Πινοσέτ και της δολοφονίας του Αγιέντε, οπότε κατά τις καθιερωμένες ταραχές σκοτώθηκε ένας καραμπινιέρος.

Γ. Κ

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ:
Επιτυχημένη γενική απεργία

Παρά την καταστολή που άφησε πίσω της 1 νεκρό, 10 τραυματίες και κάπου 50 συλληφθέντες, απολύτως επιτυχημένη χαρακτήρισαν οι διοργανωτές (Εναλλακτικό Κοινωνικό Φόρουμ) τη γενική απεργία της 9ης Ιουλίου. Κυριότερα αιτήματα ήταν: 1) παύση των διακοπών ρεύματος, μείωση και πάγωμα των τιμών τροφίμων και φαρμάκων, 2) τροποποίηση του νόμου για τους υδρογονάνθρακες ώστε να μειωθεί η τιμή των καυσίμων, 3) μορατόριουμ ενός χρόνου για τις εξώσεις και ψήφιση του νόμου για να δοθούν τίτλοι ιδιοκτησίας σε περισσότερα από 4 εκατομμύρια κόσμου που ζουν σε κρατικές εκτάσεις ή σε εκτάσεις που διεκδικούνται από ιδιώτες, 4) γενική αύξηση των μισθών δημοσίων και ιδιωτικών υπαλλήλων, δασκάλων, γιατρών, αστυνομικών και στρατιωτικών.

Γ. Κ

ΚΟΛΟΜΒΙΑ:
Μεσολάβηση Τσάβες για ανταλλαγή αιχμαλώτων

Ο θάνατος 11 βουλευτών που βρίσκονταν στα χέρια των FARC-EP τον Ιούνιο, κατά τη διάρκεια επιχείρησης απελευθέρωσής τους από «άγνωστους ενόπλους» (σύμφωνα με τους αντάρτες που παρέδωσαν τα πτώματα στον Ερυθρό Σταυρό), έκανε ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη για ανταλλαγή αιχμαλώτων μεταξύ κυβέρνησης Ουρίμπε και του μεγαλύτερου αντάρτικου της χώρας. Μετά από προτροπή της γερουσιαστού του αντιπολιτευόμενου Φιλελεύθερου Κόμματος Πιεδάδ Κόρντοβα (στην οποία κατόπιν ο πρόεδρος Ουρίμπε ανέθεσε καθήκοντα διευκόλυνσης), ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες δέχθηκε να προσφέρει τις υπηρεσίες του προς εξεύρεση λύσης για την ανταλλαγή. Ο Τσάβες προς το παρόν έχει συναντηθεί με την Κόρντοβα και με συγγενείς των κρατουμένων των FARC (μεταξύ των οποίων και 3 Αμερικανοί πράκτορες) που τον επισκέφθηκαν στο Καράκας, αλλά και με τον Ουρίμπε στην πρωτεύουσα της Κολομβίας, Μπογκοτά. Οι FARC χαιρέτισαν τη διαμεσολάβηση Τσάβες και θα ήθελαν ακόμα και συνάντηση του αρχηγού τους Μανουέλ Μαρουλάντα Βέλες «Τιροφίχο» με τον Βενεζολάνο πρόεδρο, αλλά ο Ουρίμπε δεν αφήνει να γίνει κάτι τέτοιο εντός Κολομβίας. Ο Νο 2 των FARC και υπεύθυνος διεθνών σχέσεων Ραούλ Ρέγιες σε συνάντησή του στη ζούγκλα με την Κόρντοβα αντιπρότεινε, μέσω βίντεο, συνάντησή του με τον Τσάβες στις 8 Οκτώβρη, επέτειο της δολοφονίας του Τσε. Αλλά ο Κολομβιανός υπουργός Άμυνας λέει πως η κυβέρνηση δεν εγγυάται την ασφάλεια του Ρέγιες και αν αυτός θέλει να πάει στο Καράκας θα πρέπει να το καταφέρει μόνος του και να πάρει τα ρίσκα του! Είναι φανερό ότι αυτός που μπλοκάρει τις διαπραγματεύσεις για την ανθρωπιστική ανταλλαγή δεν είναι οι FARC που όχι μόνο ευελπιστούν σε απελευθέρωση δεκαπλάσιου αριθμού συντρόφων τους (ίσως και των 2 που κρατούνται στις ΗΠΑ), αλλά επιπλέον βλέπουν μέσω της δημοσιότητας να κατακτούν ντε φάκτο την ιδιότητα της εμπόλεμης δύναμης. Αυτός που τις μπλοκάρει είναι ο Ουρίμπε ακριβώς επειδή βλέπει ότι την ίδια ώρα που «χάνει πόντους» από τη χιονοστιβάδα των αποκαλύψεων για σχέση παραστρατιωτικών με στρατιωτικούς και πολιτικούς, οι FARC «κερδίζουν» τόσο σε επίπεδο εντυπώσεων όσο και στις ανελέητες μάχες που συνεχίζονται, με τις κυβερνητικές δυνάμεις να έχουν μεγαλύτερες απώλειες από τους αντάρτες. Έτσι η κυβέρνηση αρνείται να αποσύρει τις δυνάμεις της από δύο δήμους, όπως απαιτούν οι FARC για να γίνει η ανταλλαγή. Ενώ έφτασε στο σημείο να παρουσιάσει υποτιθέμενους «λιποτάκτες» των FARC που «ομολόγησαν» ότι τους είχε ανατεθεί να σκοτώσουν τον Ουρίμπε όταν θα πήγαινε στην αποστρατιωτικοποιημένη ζώνη για την ανταλλαγή.

Στο μεταξύ οι διαπραγματεύσεις μεταξύ κολομβιανής κυβέρνησης και του δεύτερου μεγαλύτερου αντάρτικου ELN, που διεξάγονται στην Αβάνα, επίσης βρίσκονται σε τέλμα κυρίως γιατί συγκρούονται δύο τελείως διαφορετικές λογικές ειρήνευσης: αυτή της συνθηκολόγησης με εκείνη της ειρήνης με κοινωνική δικαιοσύνη

Γ. Κ.

ΜΕΞΙΚΟ: Οι Ζαπατίστας αναστέλλουν περιοδεία
στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας λόγω καταστολής

Το τελευταίο διάστημα φαίνεται να έχουν πυκνώσει οι επιθέσεις εναντίον των Ζαπατίστας από μη Ζαπατίστας (κάποιοι από αυτούς παραστρατιωτικοί) ιθαγενείς αλλά και

προς εξεύρεση λύσης για την ανταλλαγή. Ο Τσάβες προς το παρόν έχει συναντηθεί με την Κόρντοβα και με συγγενείς των κρατουμένων των FARC (μεταξύ των οποίων και 3 Αμερικανοί πράκτορες) που τον επισκέφθηκαν στο Καράκας, αλλά και με τον Ουρίμπε στην πρωτεύουσα της Κολομβίας, Μπογκοτά. Οι FARC χαιρέτισαν τη διαμεσολάβηση Τσάβες και θα ήθελαν ακόμα και συνάντηση του αρχηστική ανταλλαγή δεν είναι οι FARC που όχι μόνο ευελπιστούν σε απελευθέρωση δεκαπλάσιου αριθμού συντρόφων τους (ίσως και των 2 που κρατούνται στις ΗΠΑ), αλλά επιπλέον βλέπουν μέσω της δημοσιότητας να κατακτούν ντε φάκτο την ιδιότητα της εμπόλεμης δύναμης. Αυτός που τις μπλοκάρει είναι ο Ουρίμπε ακριβώς επειδή βλέπει ότι την ίδια ώρα που «χάνει πόντους» από τη χιονοστιβά-

Στο μεταξύ οι διαπραγματεύσεις μεταξύ κολομβιανής κυβέρνησης και του δεύτερου μεγαλύτερου αντάρτικου ELN, που διεξάγονται στην Αβάνα, επίσης βρίσκονται σε τέλμα κυρίως γιατί συγκρούονται δύο τελείως διαφορετικές λογικές ειρήνευσης: αυτή της συνθηκολόγησης με εκείνη της ειρήνης με κοινωνική δικαιοσύνη

Γ. Κ.

ΜΕΞΙΚΟ: Οι Ζαπατίστας αναστέλλουν περιοδεία στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας λόγω καταστολής

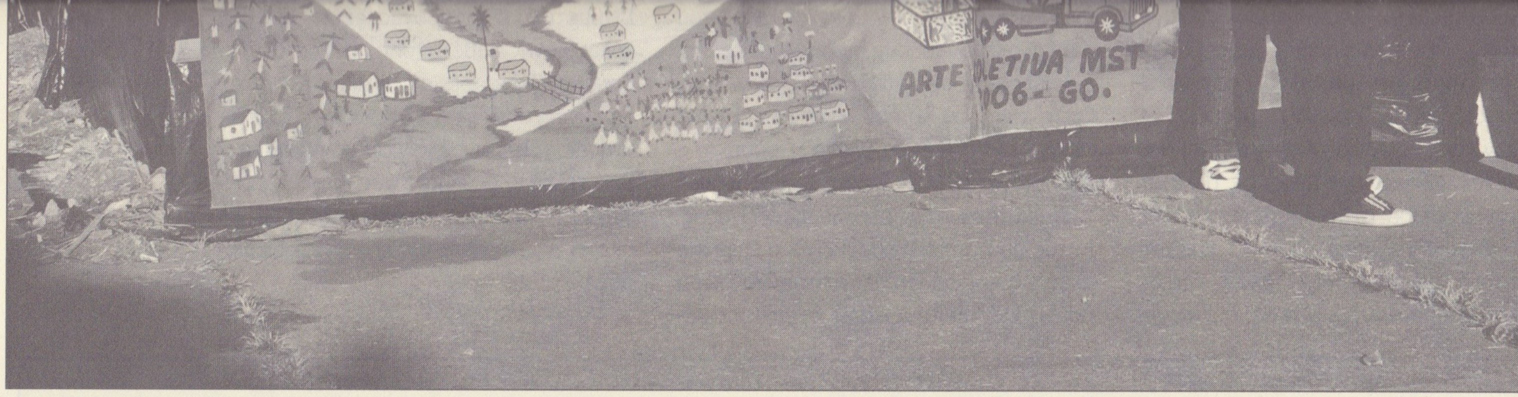
Το τελευταίο διάστημα φαίνεται να έχουν πυκνώσει οι επιθέσεις εναντίον των Ζαπατίστας από μη Ζαπατίστας (κάποιοι από αυτούς παραστρατιωτικοί) ιθαγενείς αλλά και από τις δυνάμεις καταστολής. Στις 2/8 στην κοινότητα Φρανσίσκο Βίγια του Αυτόνομου Εξεγερμένου Ζαπατιστικού Δήμου (ΑΕΖΔ) Λα Πας έκαψαν σπίτι συντρόφισσας. Στις 10/8 στην κοινότητα Μπα Γιουλουμάς του ΑΕΖΔ Όλγα Ισαμπέλ, μέλη της OPDDIC αποπειράθηκαν να δολοφονήσουν, τραυματίζοντας πολύ σοβαρά, 2 συντρόφους. Στις 18/8 σε μια συντονισμένη και γιγαντιαία επιχείρηση πολιτειακής και ομοσπονδιακής αστυνομίας με 6 ελικόπτερα, εκκενώθηκαν και καταστράφηκαν τα χωριά Σαν Μανουέλ και Μπουέν Σαμαριτάνο στην περιοχή του δρυμού Μόντες Ασούλες. Καταγγελίες για ιδιαίτερη κινητικότητα παραστρατιωτικών αλλά και στρατού έρχονται και από το καρακόλ Ρομπέρτο Μπάρριος.

Λόγω αυτής της όξυνσης της καταστολής αλλά και της στρατιωτικής καμπάνιας σε όλη τη χώρα του αντάρτικου EPR, που έχει το δίκαιο αίτημα για επανεμφάνιση των 2 εξαφανισμένων συντρόφων του (βλ. άλλη είδηση), οι Ζαπατίστας με ανακοίνωση της 22/9 ανέστειλαν τον προγραμματισμένο 2ο γύρο περιοδείας της διοίκησής τους στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας. Όπως λένε, υπό τις παρούσες συνθήκες καταστολής και βρόμικου πολέμου σε όλη τη χώρα δεν θα μπορούσαν, όπως σε άλλες περιστάσεις, να ζητήσουν ανακωχή από τον EPR, αλλά ακόμα και αν εκείνος πάγωνε τις επιθέσεις, δεν θα αποκλειόταν το ενδεχόμενο κυβερνητικής προβοκάτσιας εναντίων των διοικητών των Ζαπατίστας, για να χρεωθούν στον EPR. Άλλωστε η κυβέρνηση διαδίδει ότι η εξαφάνιση των 2 στελεχών του EPR οφείλεται σε διαμάχες μεταξύ των αντάρτικων ομάδων. Παρ' όλα αυτά οι Ζαπατίστας θα συμμετάσχουν στη Συνάντηση των Ιθαγενικών Λαών της Αμερικής στην περιοχή των Γιάκι στη Σονόρα, 11 με 14 Οκτωβρίου.

Γ. Κ.

Το Κίνημα των Χωρίς Γη και η βραζιλιάνικη πραγματικότητα

Το Κίνημα των Χωρίς Γη και η βραζιλιάνικη πραγματικότητα

Το MST, το Κίνημα των Χωρίς Γη (ή, για την ακρίβεια, των Κίνημα των Εργατών της Υπαίθρου Χωρίς Γη, Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra), είναι ένα κίνημα που, όχι μόνο έχει δώσει το στίγμα του στην πολιτική ζωή της Βραζιλίας, αλλά έχει μετατραπεί και σε σημείο αναφοράς σε παγκόσμια κλίμακα. Κάτι τέτοιο θα ηχούσε κάπως παράξενο για ένα αγροτικό κίνημα μιας χώρας του «Τρίτου Κόσμου». Ωστόσο —είναι πλέον προφανές— το MST είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό αγροτικό κίνημα. Στα 23 χρόνια της ύπαρξής του έχει εισφέρει τόσες καινούργιες ιδέες και πρακτικές, μένοντας ταυτόχρονα σταθερό σε έναν αγωνιστικό αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό, που το γεγονός που προαναφέρθηκε δεν θα έπρεπε να αποτελεί έκπληξη. Το αφιέρωμα αυτό θα αποπειραθεί να παρουσιάσει ορισμένες, μόνο, πλευρές αυτού του πολύπλευρου κινήματος που πρωταγωνιστεί στη βραζιλιάνικη και στην παγκόσμια κινηματική ζωή. Μια πλήρης παρουσίαση γι' αυτό θα ήταν αδύνατη, τουλάχιστον στο πλαίσιο ενός τεύχους περιοδικού. Έτσι, αυτό το αναγκαστικά ημιτελές αφιέρωμα ας μη θεωρηθεί τίποτε παραπάνω από μια αρχή.

Επιμέλεια αφιερώματος Κ.Α.

Φωτογραφίες: Douglas Mansur

Οι καταβολές και η δράση του MST

Το 1985 η Βραζιλία αποκτούσε πολίτη πρόεδρο, ύστερα από 21

πεθάνουν, κρατώντας ή μη κρατώντας όπλο, στο όνομα της κοινωνικής απελευθέρωσης. Καθώς το στρατιωτικό καθεστώς είχε εξαφανίσει κάθε νόμιμη δυνατότητα δράσης, οι εκκλησιαστικές δομές απέμεναν ως η μοναδική εναλ-

ρεύματα: κόσμος της Αριστεράς με τις μαρξιστικές καταβολές και απόψεις του, μαχητικοί συνδικαλιστές που μπορούσαν πλέον να δράσουν σχετικά ελεύθερα, χριστιανοί υποστηρικτές της Θεολογίας της Απελευθέρωσης.

Οι καταβολές και η δράση του MST

Το 1985 η Βραζιλία αποκτούσε πολίτη πρόεδρο, ύστερα από 21 χρόνια δικτατορία. Το στρατιωτικό καθεστώς είχε θέσει ως βασική του προτεραιότητα τον «εκσυγχρονισμό» της υπαίθρου και της γεωργίας, καθώς και τον προσανατολισμό της αγροτικής παραγωγής στις εξαγωγές. Η συγκέντρωση της γης αυξήθηκε κατακόρυφα, ταυτόχρονα όμως αυξήθηκαν και οι αντιστάσεις στην κατάσταση που διαμορφωνόταν. Ήδη από τη δεκαετία του 1970 είχαν αρχίσει να εμφανίζονται οι πρώτες οργανωμένες αντιδράσεις στην πολιτική της δικτατορίας, η οποία οδηγούσε τον κάμπο σε κοινωνική κρίση.

Το 1975 ιδρύθηκε η Επισκοπική Επιτροπή για τη Γη (CPT). Ήταν η εποχή που το ριζοσπαστικό χριστιανικό ρεύμα της Θεολογίας της Απελευθέρωσης προσέφερε στον αγώνα των Λατινοαμερικανών για απελευθέρωση αγωνιστές, αντάρτες, διανοούμενους, προσέφερε ιερείς που ήταν έτοιμοι να πεθάνουν, κρατώντας ή μη κρατώντας όπλο, στο όνομα της κοινωνικής απελευθέρωσης. Καθώς το στρατιωτικό καθεστώς είχε εξαφανίσει κάθε νόμιμη δυνατότητα δράσης, οι εκκλησιαστικές δομές απέμεναν ως η μοναδική εναλλακτική επιλογή και πολλοί αγωνιστές έδρασαν μέσα από αυτές, καθώς διευκόλυναν την οργάνωση των φτωχών και των ακτημόνων.

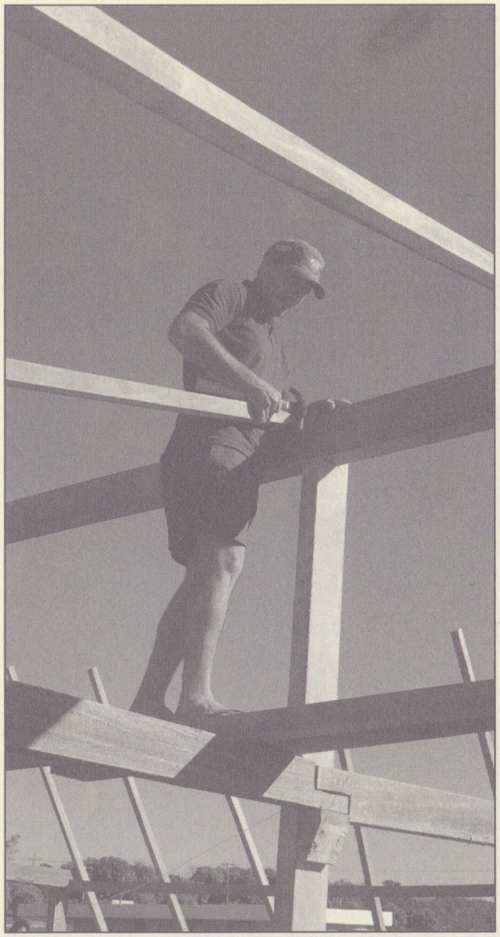
Οι πρώτες καταλήψεις γης έγιναν το 1979 και το 1980. Ήταν η εποχή σχετικού «ανοίγματος» του δικτατορικού καθεστώτος. Το 1980 ιδρύθηκε από συνδικαλιστές το Κόμμα των Εργαζομένων (PT), που ανέδειξε ως ηγέτη του τον Λούλα, ενώ το 1981 ιδρύθηκε η συνδικαλιστική συνομοσπονδία CUT.

Τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να γίνονται προσπάθειες οργάνωσης των ακτημόνων αγροτών. Τον Ιανουάριο του 1984 έγινε η πρώτη συνάντηση του MST και ακριβώς ένα χρόνο μετά πραγματοποιήθηκε, στην Κουριτίμπα, το 1ο Συνέδριό του, με 1500 εκπροσώπους. Στην οργάνωση αυτού του κινήματος μπορούμε να πούμε ότι συναντήθηκαν τρία ρεύματα: κόσμος της Αριστεράς με τις μαρξιστικές καταβολές και απόψεις του, μαχητικοί συνδικαλιστές που μπορούσαν πλέον να δράσουν σχετικά ελεύθερα, χριστιανοί υποστηρικτές της Θεολογίας της Απελευθέρωσης. Βασικό σύνθημα του συνεδρίου είναι το «Η γη σε αυτούς που τη δουλεύουν», ενώ εξαρχής λήφθηκε η αδιαπραγμάτευτη απόφαση για την αυτονομία του κινήματος.

Ο τρόπος δράσης του MST είναι σε γενικές γραμμές ο εξής: εντοπίζει μια έκταση γης που είναι ανενεργή (συνήθως αποτελεί κομμάτι ενός λατιφούντιου, μιας μεγάλης γαιοκτησίας). Οι ακτήμονες που θα υλοποιήσουν τη συγκεκριμένη κατάληψη συγκεντρώνονται κοντά σε αυτή την περιοχή, κάνουν τις απαραίτητες προετοιμασίες και την κατάλληλη στιγμή εισβάλλουν και καταλαμβάνουν τη γη. Αμέσως στήνεται ο *καταυλισμός* (acampamento) ενώ ταυτόχρονα ξεκινούν οι διαδικασίες για τη «νομιμοποίηση» αυτής της γης.

Νομιμοποίηση; Ναι, γιατί το βραζιλιάνικο Σύνταγμα του 1988, που συντάχθηκε μέσα στη ριζοσπαστική μεταδικτατορική ευφορία, περιλαμβάνει το

άρθρο 184, το οποίο προβλέπει πως το κράτος υποχρεούται να απαλλοτριώνει, για το κοινωνικό συμφέρον, για τους σκοπούς της αγροτικής μεταρρύθμισης, το αγροτικό ακίνητο που δεν εκπληρώνει την κοινωνική του λειτουργία, δηλαδή είναι ανενεργό, δεν παράγει. Η Βραζιλία είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες γαιοκτησίες που έχουν εμφανιστεί στην ιστορία της ανθρωπότητας: το 1,7% των ιδιοκτησιών αντιστοιχεί στο 46,8% της γης, ενώ το 57,6% των ιδιοκτησιών καλύπτει το 6% της γης. Το 70% από αυτές τις γιγαντιαίες εκτάσεις είναι μη παραγωγικό.

Έτσι, το ίδιο το Σύνταγμα της χώρας έδωσε ένα όπλο στα χέρια των Χωρίς Γη, οι οποίοι, με τον τρόπο τους, είναι εκείνοι που το

κοοπερατίβα, η συλλογική εργασία δεν (πρέπει να) επιβάλλεται αλλά να πείθει τους εργαζόμενους να την προτιμήσουν. Έτσι, είναι πραγματικά μεγάλη επιτυχία (ιδεολογική και αποτελεσματικότητας) του κινήματος η μεγάλη αύξηση εκείνων που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο εργασίας, σε σχέση με τα πρώτα χρόνια. Ο ακτήμονας μπορεί να δουλεύει τη γη που πήρε, αλλά δεν μπορεί να την πουλήσει.

Η φάση αυτή είναι εκείνη που εμπεριέχει τους μεγαλύτερους κινδύνους διώξεων, επιθέσεων κ.λπ. Ένα τέτοιο γεγονός συνέβη στις 17 Απριλίου του 1996, όταν η στρατιωτική αστυνομία προσπάθησε να εκτοπίσει 1500 εργάτες γης από το κτήμα που είχαν καταλάβει, στο Ελντοράντο ντος Καραζάς. Όταν αποτραβήχτη-

ενώ στο υπόλοιπο 90% μένει μόλις το 25% του εθνικού πλούτου. Το 60% του πληθυσμού διατρέφεται κακά ή υποσιτίζεται.

Στη χώρα υπάρχουν 6-8 εκατομμύρια αγροτικές οικογένειες, περίπου 40 εκατομμύρια άτομα. Οι ακτήμονες υπολογίζονται σε 4,5-4,8 εκατομμύρια οικογένειες, ενώ υπάρχουν, πέρα από τις τεράστιες γαιοκτησίες, περίπου 200 εκατομμύρια εκτάρια χωρίς κανένα τίτλο.

Σε αυτές τις συνθήκες αγωνίζεται σήμερα το MST. Ο χαρακτήρας της οργάνωσης είναι πολύ καλύτερα διαμορφωμένος πλέον: πρόκειται για ένα κίνημα αγροτικό, με χαρακτήρα πολιτικό, συνδικαλιστικό και λαϊκό, μαχητικό και διεκδικητικό στο παρόν, με όραμα για το μέλλον την υπέρβαση του καπιταλισμού, τον σοσιαλι-

άρθρο 184, το οποίο προβλέπει πως το κράτος υποχρεούται να απαλλοτριώνει, για το κοινωνικό συμφέρον, για τους σκοπούς της αγροτικής μεταρρύθμισης, το αγροτικό ακίνητο που δεν εκπληρώνει την κοινωνική του λειτουργία, δηλαδή είναι ανενεργό, δεν παράγει. Η Βραζιλία είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες γαιοκτησίες που έχουν εμφανιστεί στην ιστορία της ανθρωπότητας: το 1,7% των ιδιοκτησιών αντιστοιχεί στο 46,8% της γης, ενώ το 57,6% των ιδιοκτησιών καλύπτει το 6% της γης. Το 70% από αυτές τις γιγαντιαίες εκτάσεις είναι μη παραγωγικό.

Έτσι, το ίδιο το Σύνταγμα της χώρας έδωσε ένα όπλο στα χέρια των Χωρίς Γη, οι οποίοι, με τον τρόπο τους, είναι εκείνοι που το εφαρμόζουν. Ωστόσο, ο τρόπος αυτός (η αυτοοργανωμένη κατάληψη) δεν είναι «νόμιμος». Κυβερνήσεις και δικαστές αρνούνται συστηματικά να εφαρμόσουν το Σύνταγμα και τους νόμους, διώκοντας τους καταληψίες ακτήμονες και αφήνοντας στο απυρόβλητο τους μεγαλογαιοκτήμονες, οι οποίοι μάλιστα οργανώνουν παραστρατιωτικά σώματα που καταδιώκουν ή και σκοτώνουν τους καταληψίες.

Για να επανέλθουμε στον τρόπο δράσης του MST: μόλις πραγματοποιηθεί η κατάληψη και στηθεί ο καταυλισμός, παράλληλα με τις διαδικασίες και τις πιέσεις για απαλλοτρίωση της γης, αρχίζει και η εσωτερική ζωή στην κατειλημμένη έκταση. Κάθε οικογένεια παίρνει ένα κομμάτι γης, ενώ το 20% της γης δεν διανέμεται και μένει για κοινοτική χρήση (σχολείο, ιατρείο, εκκλησία, οικολογική ρεζέρβα, υπηρεσίες). Το MST προωθεί την κοοπερατίβα ως τρόπο εργασίας, χωρίς ωστόσο να την επιβάλει· όποιος θέλει μπορεί να δουλεύει τη γη του σε ατομική βάση. Το MST λέει πως η κοοπερατίβα, η συλλογική εργασία δεν (πρέπει να) επιβάλλεται αλλά να πείθει τους εργαζόμενους να την προτιμήσουν. Έτσι, είναι πραγματικά μεγάλη επιτυχία (ιδεολογική και αποτελεσματικότητας) του κινήματος η μεγάλη αύξηση εκείνων που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο εργασίας, σε σχέση με τα πρώτα χρόνια. Ο ακτήμονας μπορεί να δουλεύει τη γη που πήρε, αλλά δεν μπορεί να την πουλήσει.

Η φάση αυτή είναι εκείνη που εμπεριέχει τους μεγαλύτερους κινδύνους διώξεων, επιθέσεων κ.λπ. Ένα τέτοιο γεγονός συνέβη στις 17 Απριλίου του 1996, όταν η στρατιωτική αστυνομία προσπάθησε να εκτοπίσει 1500 εργάτες γης από το κτήμα που είχαν καταλάβει, στο Ελντοράντο ντος Καραζάς. Όταν αποτραβήχτηκε, άφησε πίσω της 22 νεκρούς και δεκάδες τραυματίες. Έκτοτε η 17η Απριλίου γιορτάζεται ως Διεθνής Μέρα Αγροτικού Αγώνα, ενώ από τους 155 αστυνομικούς που συμμετείχαν στη σφαγή καταδικάστηκαν 2, οι οποίοι όμως, παρά την καταδίκη, κυκλοφορούν ελεύθεροι.

Όταν αυτή φάση ολοκληρωθεί με επιτυχία, ο καταυλισμός μετατρέπεται σε *οικισμό* (assentamento), αφού πλέον όλη η εγκατάσταση γίνεται σε μόνιμη βάση. Ωστόσο, ο οικισμός δεν αποτελεί το «τέρμα» του δρόμου καθώς, σύμφωνα με στελέχη του MST, το στοίχημα είναι μετά τη νομιμοποίηση της γης να διατηρηθεί το ίδιο πνεύμα του αγώνα στα μέλη του οικισμού.

Το MST σήμερα

Η Βραζιλία είναι η πιο άνιση χώρα της Λατινικής Αμερικής. Το 10% του πληθυσμού ιδιοποιείται το 75% του εθνικού πλούτου, ενώ στο υπόλοιπο 90% μένει μόλις το 25% του εθνικού πλούτου. Το 60% του πληθυσμού διατρέφεται κακά ή υποσιτίζεται.

Στη χώρα υπάρχουν 6-8 εκατομμύρια αγροτικές οικογένειες, περίπου 40 εκατομμύρια άτομα. Οι ακτήμονες υπολογίζονται σε 4,5-4,8 εκατομμύρια οικογένειες, ενώ υπάρχουν, πέρα από τις τεράστιες γαιοκτησίες, περίπου 200 εκατομμύρια εκτάρια χωρίς κανένα τίτλο.

Σε αυτές τις συνθήκες αγωνίζεται σήμερα το MST. Ο χαρακτήρας της οργάνωσης είναι πολύ καλύτερα διαμορφωμένος πλέον: πρόκειται για ένα κίνημα αγροτικό, με χαρακτήρα πολιτικό, συνδικαλιστικό και λαϊκό, μαχητικό και διεκδικητικό στο παρόν, με όραμα για το μέλλον την υπέρβαση του καπιταλισμού, τον σοσιαλισμό.

Πόσο κόσμο έχει το MST; «Κανείς δεν γνωρίζει με ακρίβεια πόσοι είμαστε, επειδή δεν καταγράφουμε όσους συμμετέχουν στο κίνημα», απαντά ο Ζοάο Πέντρο Στέντιλε, ηγετικό στέλεχος του MST. Πάντως στις κατειλημμένες γαίες και στους 5.000 οικισμούς του ζουν περίπου 400.000 οικογένειες.

Όσον αφορά τη δομή της οργάνωσης, κάθε καταυλισμός και οικισμός εκλέγει τους εκπροσώπους τους στα όργανα της περιοχής, από την περιοχή εκλέγονται εκπρόσωποι για την Πολιτεία και από εκεί εκλέγονται τα μέλη του Εθνικού Συντονιστικού. Ανώτατο όργανο είναι το συνέδριο, που πραγματοποιείται κάθε 5 χρόνια.

Το MST δίνει μεγάλη έμφαση στην εναλλαγή των στελεχών, γι' αυτό και αναδεικνύονται διαρκώς τόσα νέα στελέχη. «Η ανάδειξη νέων στελεχών είναι θεμελιώδες καθήκον, γιατί αυτά εξασφαλίζουν τη συνέχεια του κινήματος», λένε οι ίδιοι. Το MST δεν έχει ιεραρχία, τυπική ηγεσία, πρόεδρο ή γραμματέα·

μάλιστα, είναι εντυπωσιακός ο τρόπος που τα «προβεβλημένα» στελέχη υπονομεύουν αυτή την προβολή τους, φροντίζοντας να αναδεικνύουν νέο κόσμο.

Ο τρόπος δουλειάς του MST παραμένει πάντα σε γενικές γραμμές ο ίδιος. Είναι χαρακτηριστικό, όμως, το πώς όλα αυτά τα «γειώνουν στην πραγματικότητα»: «Η κατάληψη γης είναι η επιβίωσή μας. Δεν είναι καμιά μεγάλη επαναστατική στρατηγική», λέει ο Ζ.Π. Στέντιλε. Ή, όπως λένε αλλού, «μάθαμε να ονειρευόμαστε με τα πόδια στη γη». Σήμερα, η πλειονότητα όσων συμμετέχουν στους οικισμούς προέρχονται από την πόλη. Πολλοί από αυτούς είναι αγρότες που εκδιώχθηκαν από τον κάμπο, αναγκάστηκαν να καταφύγουν στις φαβέλες ψάχνοντας για μια δουλειά και τώρα θέλουν να επιστρέψουν. Οι οικισμοί του MST προσφέρουν ποιότητα ζωής, εργασία και ισότητα.

Απέναντί του, το MST έχει πολλούς εχθρούς. Πρώτα-πρώτα τους μεγαλογαιοκτήμονες, που είναι οργανωμένοι, έχουν δικούς τους στρατούς, έχουν δική τους ομάδα στη Βουλή. Βασικός εχθρός του Κινήματος των Χωρίς Γη είναι οι δικαστές και οι υπόλοιποι μηχανισμοί καταστολής, καθώς και τα ΜΜΕ (στη Βραζιλία, 13 οικογένειες ελέγχουν ό,τι βλέπει, ό,τι ακούει και ό,τι διαβάζει ο λαός της χώρας).

Όλα αυτά συνθέτουν ένα σκηνικό βίας και ατιμωρησίας. Μεταξύ 1985 και 2006 έγιναν 1104 δολοφονίες αγωνιστών στον κάμπο – οι 39 πέρυσι. Επιπλέον, το 2006 έγιναν 19.449 εξώσεις καταληψιών γης με δικαστική απόφαση και 1.809 με... «ιδιωτική πρωτοβουλία». Στο κοινοβούλιο, οι γαιοκτήμονες και η Δεξιά προωθούν

να κάνουν με: την ανάγκη για ευρείες συμμαχίες και για ενότητα του κινήματος μακριά από σεχταρισμούς για να αλλάξει ο συσχετισμός δυνάμεων, την Αγροτική Μεταρρύθμιση και τη γη, τα αγροκαύσιμα, την υπεράσπιση του περιβάλλοντος ως μορφή εμβάθυνσης του αντικαπιταλιστικού αγώνα, τα μεταλλαγμένα, τις ιδιωτικοποιήσεις, τις πολυεθνικές και τις μεγάλες αγροτοεξαγωγικές επιχειρήσεις, την εκπαίδευση, τα μέσα επικοινωνίας, τη δουλειά στη βάση του διεθνισμό...

και μετά, όμως, ξεκίνησε μια φάση άμπωτης. «Ελπίζαμε πως η εκλογή της κυβέρνησης Λούλα θα βοηθούσε το κίνημα να ανεβεί, αλλά κάναμε λάθος», λένε (περισσότερα επ' αυτού, βλ. σε άλλα κείμενα αυτού του αφιερώματος).

Το MST, πιο ώριμο και δυναμικό από ποτέ, βρίσκεται σήμερα μπροστά σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία. Το γεγονός ότι το κίνημα καταφέρνει να εισφέρει διαρκώς ριζοσπαστικές ιδέες και πρακτικές, έχοντας μετατραπεί σε παγκόσμιο σημείο αναφοράς, ενώ των

και ισότητα.

Απέναντί του, το MST έχει πολλούς εχθρούς. Πρώτα-πρώτα τους μεγαλογαιοκτήμονες, που είναι οργανωμένοι, έχουν δικούς τους στρατούς, έχουν δική τους ομάδα στη Βουλή. Βασικός εχθρός του Κινήματος των Χωρίς Γη είναι οι δικαστές και οι υπόλοιποι μηχανισμοί καταστολής, καθώς και τα ΜΜΕ (στη Βραζιλία, 13 οικογένειες ελέγχουν ό,τι βλέπει, ό,τι ακούει και ό,τι διαβάζει ο λαός της χώρας).

Όλα αυτά συνθέτουν ένα σκηνικό βίας και ατιμωρησίας. Μεταξύ 1985 και 2006 έγιναν 1104 δολοφονίες αγωνιστών στον κάμπο – οι 39 πέρυσι. Επιπλέον, το 2006 έγιναν 19.449 εξώσεις καταληψιών γης με δικαστική απόφαση και 1.809 με... «ιδιωτική πρωτοβουλία». Στο κοινοβούλιο, οι γαιοκτήμονες και η Δεξιά προωθούν αντιτρομοκρατικό νόμο που θα εξισώνει την κατάληψη γης με τρομοκρατική ενέργεια.

Το 5ο Εθνικό Συνέδριο

Τον περασμένο Ιούνιο πραγματοποιήθηκε στην Μπραζίλια το 5ο Εθνικό Συνέδριο του MST. Συμμετείχαν περίπου 18.000 μέλη του κινήματος, από 24 Πολιτείες της χώρας, συν 181 προσκεκλημένοι από το εξωτερικό, από 31 χώρες. Το 40% των συνέδρων ήταν γυναίκες.

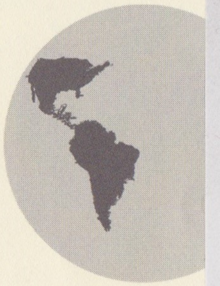
Το συνέδριο, σύμφωνα με τα στελέχη των Χωρίς Γη, ήταν ένα συνέδριο διεκδίκησης, προβληματισμού αλλά και γιορτής για τις νίκες που έχει πετύχει το κίνημα. Συνοπτικά, τα θέματα που τέθηκαν στο συνέδριο ή περιλήφθηκαν στο τελικό κείμενο είχαν

να κάνουν με: την ανάγκη για ευρείες συμμαχίες και για ενότητα του κινήματος μακριά από σεχταρισμούς για να αλλάξει ο συσχετισμός δυνάμεων, την Αγροτική Μεταρρύθμιση και τη γη, τα αγροκαύσιμα, την υπεράσπιση του περιβάλλοντος ως μορφή εμβάθυνσης του αντικαπιταλιστικού αγώνα, τα μεταλλαγμένα, τις ιδιωτικοποιήσεις, τις πολυεθνικές και τις μεγάλες αγροτοεξαγωγικές επιχειρήσεις, την εκπαίδευση, τα μέσα επικοινωνίας, τη δουλειά στη βάση, τον διεθνισμό.

Το αντικαπιταλιστικό στοιχείο ήταν πιο έντονο από ποτέ, καθώς στο 5ο Συνέδριό του το MST εισήγαγε μια νέα αντίληψη για την Αγροτική Μεταρρύθμιση. Το σύνθημα του συνεδρίου ήταν «Αγροτική Μεταρρύθμιση, για Κοινωνική Δικαιοσύνη και Λαϊκή Κυριαρχία». Σύμφωνα με τα στελέχη του κινήματος, η αληθινή Αγροτική Μεταρρύθμιση δεν είναι εφικτή στον καπιταλισμό. Μπορεί να γίνει μόνο αν ανατραπεί το αστικό κράτος, γι' αυτό και στον ορίζοντα του αγώνα βρίσκεται ο σοσιαλισμός. Ήδη από την εναρκτήρια ομιλία τέθηκε η ανάγκη να ενισχυθεί η ιδεολογική σταθερότητα του κινήματος.

Τα μέλη του κινήματος δεν είναι φειδωλά σε αυτοκριτική, βασικά όσον αφορά τις εκτιμήσεις τους για την κυβέρνηση Λούλα. Σύμφωνα με το MST, η δεκαετία του 1980 έφερε μεγάλη ανάκαμψη του κινήματος. Από το 1989 και μετά, όμως, ξεκίνησε μια φάση άμπωτης. «Ελπίζαμε πως η εκλογή της κυβέρνησης Λούλα θα βοηθούσε το κίνημα να ανεβεί, αλλά κάναμε λάθος», λένε (περισσότερα επ' αυτού, βλ. σε άλλα κείμενα αυτού του αφιερώματος).

Το MST, πιο ώριμο και δυναμικό από ποτέ, βρίσκεται σήμερα μπροστά σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία. Το γεγονός ότι το κίνημα καταφέρνει να εισφέρει διαρκώς ριζοσπαστικές ιδέες και πρακτικές, έχοντας μετατραπεί σε παγκόσμιο σημείο αναφοράς, ενώ ταυτόχρονα παραμένει γειωμένο στην πραγματικότητα, με χιλιάδες μέλη και αγωνιστές και με πολιτική που αφήνει διαρκώς το ίχνος της στην πολιτική ζωή της Βραζιλίας, δεν μπορεί παρά να αφήνει μια γεύση αισιοδοξίας σε όποιον έρχεται σε επαφή μαζί του. Άλλωστε, αισιόδοξος είναι πάντα και ο κόσμος του. Αισιόδοξος και αποφασισμένος. Αυτή η αισιοδοξία και αυτή η αποφασιστικότητα έβγαινε σε κάθε στιγμή του 5ου Εθνικού Συνεδρίου του. Στις συζητήσεις, στις φιέστες, στα θεατρικά, στη μεγάλη πορεία των 14 χιλιομέτρων κάτω από τον αμείλικτα βίαιο ήλιο της Μπραζίλια που έκλεισε το συνέδριο — μια πορεία από τις πιο δροσερές που έχει ζήσει ποτέ ο γράφων.

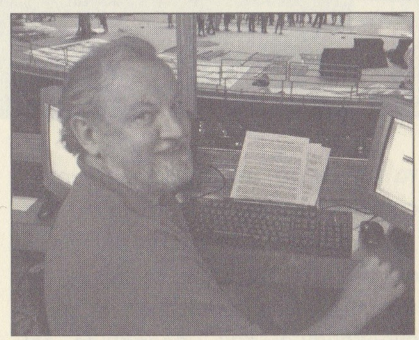
«Να οικοδομήσουμε μια νέα ηγεμονία μέσα στην κοινωνία»

Resistencias: Το 5ο Εθνικό Συνέδριο του MST φαίνεται πως σηματοδότησε μια νέα αντίληψη για την Αγροτική Μεταρρύθμιση, η οποία αντιστοιχεί σε μια νέα φάση του καπιταλισμού στη Βραζιλία. Θα μπορούσατε να μας αναλύσετε λίγο παραπάνω αυτή την αντίληψη;

Ζ.Π. Στέντιλε: Το MST γεννήθηκε μέσα σε μια συγκυρία της ταξικής πάλης στη Βραζιλία που, στα χρόνια του 1970 και του 1980, συνδύαζε διάφορους παράγοντες. Το μοντέλο της εξαρτημένης βιομηχανικής ανάπτυξης είχε μπει σε κρίση. Το μαζικό κίνημα βρισκόταν σε άνοδο. Υπήρχε ο αγώνας της κοινωνίας ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία. Σε αυτά τα συμφραζόμενα γεννηθήκαμε, μαζί με πολλούς άλλους κοινωνικούς αγώνες. Όσον αφορά το πρόγραμμά μας, πιστεύαμε πως ήταν εφικτό να πραγματοποιηθεί μια αγροτική μεταρρύθμιση κλασικού τύπου. Πως μπορούσε, δηλαδή, να εκδημοκρατιστεί η ιδιοκτησία της γης, να αναπτυχθεί η εσωτερική αγορά, να διανεμηθεί ο πλούτος. Με άλλα λόγια ήταν ένα πρόγραμμα δημοκρατικό και ρεπουμπλικανικό. Όμως, με την ήττα των κοινωνικών δυνάμεων και της Αριστεράς από τον νεοφιλελευθερισμό, σε όλο τον κόσμο και στη

χρόνια και αυτοί οι συλλογισμοί κορυφώθηκαν στο συνέδριο, στο οποίο κι εσύ παρευρέθηκες. Με βάση αυτά έχουμε οικοδομήσει μια νέα αντίληψη για την αγροτική μεταρρύθμιση, η οποία τώρα λέμε ότι πρέπει να είναι μια αγροτική μεταρρύθμιση λαϊκή.

«Σοσιαλισμός», η Διεθνής [που τραγουδιόταν στη διάρκεια του συνεδρίου], «ενάντια στο αστικό κράτος», «ενάντια στην ιδιωτική ιδιοκτησία», «στον καπιταλισμό δεν μπορεί να γίνει μια αληθινή Αγροτική Μεταρρύθμιση» το MST χρησιμοποιεί έναν λόγο που προσφέρει μεγάλη ελπίδα στον κόσμο της Αριστεράς. Υπό την ίδια έννοια, όταν εσείς μιλάτε για άμπωτη του κινήματος, συνδέετε την ανάκαμψη

Μια συνέντευξη με τον

με την επίλυση των προβλημάτων των ανθρώπων. Και αυτή η κρίση εκδηλώνεται ακόμη εντονότερα στις χώρες της περιφέρειας του καπιταλιστικού συστήματος, όπως η Λατινική Αμερική. Επομένως, η συγκυρία, τα ιστορικά συμφραζόμενα, μας θέτουν ενώπιον μιας πρόκλησης πολύ μεγάλης, η οποία είναι να ανατρέψουμε τον καπιταλισμό στη νεοφιλελεύθερη φάση του, στην οποία κυριαρχούν οι πολυεθνικές και το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο. Γι' αυτό πιστεύουμε πως ένα πρόγραμμα άμεσο θα ήταν να συσπειρώσουμε δυνάμεις για να οικοδομήσουμε ένα σχέδιο αντινεοφιλελεύθερο (ενάντια στο χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο) και αντιιμπεριαλιστικό. Για να γίνει βιώσιμο ένα τέτοιο σχέδιο, όμως, είναι απαραίτητο να συσσωρεύσουμε πολλές λαϊκές δυνάμεις. Να τις συσσωρεύουμε οργανωτικά, να συσσωρεύσουμε στελέχη και μέλη, να συσσωρεύσουμε πολιτική ισχύ, δύναμη για κοινωνικούς αγώνες. Να συσσωρεύουμε δυνάμεις για να οικοδομήσουμε την ηγεμονία μέσα στην κοινωνία, για να συσπειρώσουμε τις πλειοψηφίες. Εκείνο που συμβαίνει στη Βραζιλία και στη Λατινική Αμερική (με εξαίρεση τη Βενεζουέλα και τη Βολιβία) είναι ότι η Αριστερά βρίσκεται σε κρίση και το μαζικό κίνημα σε άμπωτη. Και για τούτο –και πρέπει να το έχουμε καθαρό αυτό– ο αγώνας για τις αλλαγές, για ένα νέο σχέδιο, θα χρειαστεί πολύ χρόνο ακόμα.

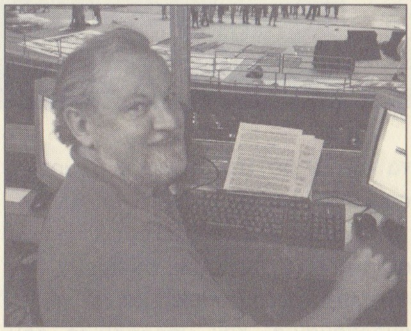
Και ένα τελευταίο σημείο: για να κατορθώσουμε να αλλάξουμε τον συσχετισμό δύναμης στη Βραζιλία είναι απαραίτητη η αλληλοσυμπληρωματικότητα των πιο ποικίλων μορφών οργάνωσης του λαού μας. Των κοινωνικών, των λαϊκών ή των θρησκευτικών κινημάτων και των πολιτικών κομμάτων της Αριστεράς.

μέσα στην κοινωνία»

ξης είχε μπει σε κρίση. Το μαζικό κίνημα βρισκόταν σε άνοδο. Υπήρχε ο αγώνας της κοινωνίας ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία. Σε αυτά τα συμφραζόμενα γεννηθήκαμε, μαζί με πολλούς άλλους κοινωνικούς αγώνες. Όσον αφορά το πρόγραμμά μας, πιστεύαμε πως ήταν εφικτό να πραγματοποιηθεί μια αγροτική μεταρρύθμιση κλασικού τύπου. Πως μπορούσε, δηλαδή, να εκδημοκρατιστεί η ιδιοκτησία της γης, να αναπτυχθεί η εσωτερική αγορά, να διανεμηθεί ο πλούτος. Με άλλα λόγια ήταν ένα πρόγραμμα δημοκρατικό και ρεπουμπλικανικό. Όμως, με την ήττα των κοινωνικών δυνάμεων και της Αριστεράς από τον νεοφιλελευθερισμό, σε όλο τον κόσμο και στη Βραζιλία, αρχής γενομένης από τη δεκαετία του 1990, το διεθνές και το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο έφτασε να εξουσιάζει την οικονομία μας και, ως εκ τούτου, τα τελευταία χρόνια, και την αγροτική παραγωγή. Σε αυτό το νέο οικονομικό μοντέλο, που υποτάσσει την οικονομία μας στο διεθνές και στο χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, η αστική τάξη της Βραζιλίας εγκατέλειψε κάθε σχέδιο για εθνική ανάπτυξη. Μαζί με αυτό βυθίστηκε και κάθε δυνατότητα για ένα σχέδιο αγροτικής μεταρρύθμισης που να στοχεύει προς την εσωτερική αγορά. Έτσι, ο αγώνας για την αγροτική μεταρρύθμιση μπαίνει σήμερα σε ένα νέο επίπεδο. Η αγροτική μεταρρύθμιση δεν αρκεί να είναι δημοκρατική και ρεπουμπλικανική, πρέπει να είναι και αντινεοφιλελεύθερη, αντιιμπεριαλιστική. Αυτά είναι τα πράγματα που σκεφτόμασταν τα τρία τελευταία

Μια συνέντευξη με τον Ζοάο Πέντρο Στέντιλε, μέλος του Εθνικού Συντονιστικού του MST

κή Μεταρρύθμιση» το MST χρησιμοποιεί έναν λόγο που προσφέρει μεγάλη ελπίδα στον κόσμο της Αριστεράς. Υπό την ίδια έννοια, όταν εσείς μιλάτε για άμπωτη του κινήματος, συνδέετε την ανάκαμψή του με τη συσπείρωση της *τάξης* ως σύνολο γύρω από ένα εναλλακτικό *πρόγραμμα* για την κοινωνία της Βραζιλίας. Εντούτοις, υπάρχουν θέσεις που υποστηρίζουν πως τα κινήματα έχουν ορισμένα όρια, πως πρέπει να ασχολούνται με συγκεκριμένα πράγματα (δηλαδή με θέματα «επιμέρους», με «τα δικά τους» θέματα, με «τα δικά τους» αιτήματα) και να μην εμπλέκονται σε ζητήματα πιο «γενικά» και «ιδεολογικά» (όπως, για παράδειγμα, γενικά ο καπιταλισμός). Ποια είναι η γνώμη σας για αυτή τη συζήτηση.

Η ερώτηση θίγει θέματα διαφορετικά, αν και συμπληρωματικά. Ο καπιταλιστικός κόσμος βρίσκεται σε κρίση. Όχι σε κρίση συσσώρευσης κεφαλαίου, η οποία συνεχίζεται. Βρίσκεται σε μια κρίση πολιτισμική, σε μια κρίση σχετικά

ισχύ, δύναμη για κοινωνικούς αγώνες. Να συσσωρεύουμε δυνάμεις για να οικοδομήσουμε την ηγεμονία μέσα στην κοινωνία, για να συσπειρώσουμε τις πλειοψηφίες. Εκείνο που συμβαίνει στη Βραζιλία και στη Λατινική Αμερική (με εξαίρεση τη Βενεζουέλα και τη Βολιβία) είναι ότι η Αριστερά βρίσκεται σε κρίση και το μαζικό κίνημα σε άμπωτη. Και για τούτο —και πρέπει να το έχουμε καθαρό αυτό— ο αγώνας για τις αλλαγές, για ένα νέο σχέδιο, θα χρειαστεί πολύ χρόνο ακόμα.

Και ένα τελευταίο σημείο: για να κατορθώσουμε να αλλάξουμε τον συσχετισμό δύναμης στη Βραζιλία είναι απαραίτητη η αλληλοσυμπληρωματικότητα των πιο ποικίλων μορφών οργάνωσης του λαού μας. Των κοινωνικών, των λαϊκών ή των θρησκευτικών κινημάτων και των πολιτικών κομμάτων της Αριστεράς.

Το MST αναφέρεται στην ταξική συνείδηση των μελών του, σε ένα εναλλακτικό πρόγραμμα, σε οργανωτικές αρχές που έχουμε συνηθίσει να τις συσχετίζουμε με τον λόγο και την πρακτική κομμάτων και οργανώσεων. Αν χρησιμοποιούσαμε μια κάπως κλασική ορολογία, θα λέγαμε πως στα μάτια μας το MST φαίνεται σαν κάτι υβριδικό, κάτι μεταξύ κινήματος και οργάνωσης ή κόμματος, μας φαίνεται να έχει ενσωματώσει διάφορα στοιχεία από διάφορες παραδόσεις, γεγονός που παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Είναι έτσι τα πράγματα; Θα μπορούσατε να μας πείτε ορισμένα πράγματα σχετικά με τον χαρακτήρα του MST υπό αυτή την έννοια;

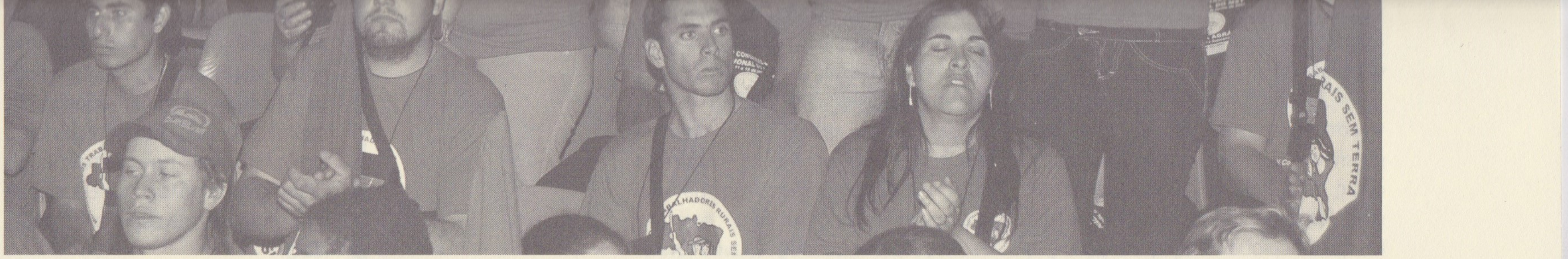
Το Κίνημα των Χωρίς Γη είναι πάνω απ' όλα ένα κοινωνικό κίνημα, του οποίου η βάση είναι κυρίως οι φτωχοί αγρότες, αλλά συμμετέχουν και άλλοι ακτιβιστές και κοινωνικά κομμάτια που ζουν στην ύπαιθρο και στις μικρές πόλεις της χώρας. Όμως, λόγω των ιστορικών συμφραζομένων της περιόδου στην οποία αναπτυχθήκαμε, έχουμε μάθει –και, εκτός από την ιστορική εμπειρία, μας δίδαξε και ο ίδιος ο κοινωνικός αγώνας– πως ήταν απαραίτητο να ενσωματώσουμε στο κοινωνικό κίνημα ορισμένες οργανωτικές αρχές τις οποίες η ιστορία της ταξικής οργανωτικές βάσεις.

Αυτές οι συνθήκες έχουν καθορίσει επιπλέον και το ότι ο αγώνας για την αγροτική μεταρρύθμιση δεν είναι ένας συντεχνιακός αγώνας: θα κατορθώσουμε να κατακτήσουμε νίκες μόνο αν υπάρξουν αλλαγές στις οικονομικές και κοινωνικές δομές. Και για αυτές τις αλλαγές χρειάζεσαι μια ανώτερη μορφή οργάνωσης.

Κι έτσι εφαρμόσαμε την εμπειρία, η οποία είναι διεθνής, είναι εμπειρία της εργατικής τάξης, και αυτό είναι που έδωσε μια πολύχρονη

στεύουν πως με κάποια έννοια δεν έχει και μεγάλη σημασία ποιος βρίσκεται στην κυβέρνηση κ.λπ. Έτσι, για παράδειγμα, βλέπουν με επιφύλαξη και όσα συμβαίνουν στη Βενεζουέλα. Ποια είναι η γνώμη σας για αυτή τη συζήτηση;

Πρώτα απ' όλα, υποστηρίζουμε πως τα κοινωνικά κινήματα πρέπει να έχουν αυτονομία σε σχέση με τα κόμματα, τις εκκλησίες και το κράτος. Ωστόσο, η αυτονομία από τα κόμματα και τις κυβερνήσεις δεν σημαίνει πως είμαστε εναντίον, πολύ δε λιγότερο ότι κάνουμε αντι-

Το Κίνημα των Χωρίς Γη είναι πάνω απ' όλα ένα κοινωνικό κίνημα, του οποίου η βάση είναι κυρίως οι φτωχοί αγρότες, αλλά συμμετέχουν και άλλοι ακτιβιστές και κοινωνικά κομμάτια που ζουν στην ύπαιθρο και στις μικρές πόλεις της χώρας. Όμως, λόγω των ιστορικών συμφραζομένων της περιόδου στην οποία αναπτυχθήκαμε, έχουμε μάθει –και, εκτός από την ιστορική εμπειρία, μας δίδαξε και ο ίδιος ο κοινωνικός αγώνας– πως ήταν απαραίτητο να ενσωματώσουμε στο κοινωνικό κίνημα ορισμένες οργανωτικές αρχές τις οποίες η ιστορία της ταξικής πάλης είχε αναπτύξει, ως μάθημα για την εργατική τάξη.

Με αυτή την έννοια, η εφαρμογή ορισμένων οργανωτικών αρχών, όπως η συλλογική ηγεσία, ο μαζικός αγώνας, η εκπαίδευση στελεχών, η σχεδιασμένη ανάθεση καθηκόντων, η προώθηση της μελέτης, η σύνδεση των στελεχών με τη βάση κ.λπ., δεν πρέπει να θεωρούνται αποκλειστικό προνόμιο των κομματικών οργανώσεων αλλά οφείλουν να αποτελούν ανάγκη όλων των κοινωνικών κινημάτων που θέλουν διαρθρωτικές αλλαγές.

Με αυτή την έννοια, το MST προφανώς μετασχηματίστηκε σε κάτι διαφορετικό από τα μερικά, εποχιακά, τομεακά ή συντεχνιακά κοινωνικά κινήματα. Το κίνημά μας μετατράπηκε σε ένα κοινωνικό κίνημα νέου τύπου, όπως λέμε, γιατί δεν βρισκόταν γραμμένο σε κανένα εγχειρίδιο της Αριστεράς, αφού οι συγκεκριμένες συνθήκες της ταξικής πάλης στον κάμπο, στην εποχή μας, επέβαλλαν την ανάγκη να οργανωθεί το μαζικό κίνημα πάνω σε άλλες οργανωτικές βάσεις.

Αυτές οι συνθήκες έχουν καθορίσει επιπλέον και το ότι ο αγώνας για την αγροτική μεταρρύθμιση δεν είναι ένας συντεχνιακός αγώνας: θα κατορθώσουμε να κατακτήσουμε νίκες μόνο αν υπάρξουν αλλαγές στις οικονομικές και κοινωνικές δομές. Και για αυτές τις αλλαγές χρειάζεσαι μια ανώτερη μορφή οργάνωσης.

Κι έτσι εφαρμόσαμε την εμπειρία, η οποία είναι διεθνής, είναι εμπειρία της εργατικής τάξης, και αυτό είναι που έδωσε μια πολύχρονη ζωή στο κίνημά μας. Θυμηθείτε πως στα 500 χρόνια ταξικής πάλης στον βραζιλιάνικο καπιταλισμό, καμία οργάνωση, κανένα αγροτικό κίνημα δεν άντεξε πάνω από 15 χρόνια, η κυρίαρχη τάξη το σφαγίαζε. Εμείς έχουμε πια σχεδόν 25 χρόνια ζωή, και η ύπαρξή μας από μόνη της είναι μια νίκη.

Λέτε πως η νέα άνοδος του μαζικού κινήματος στην κοινωνία πρέπει να συνδυαστεί με μια λαϊκή κυβέρνηση. Επιπλέον, το MST «τόλμησε» να πάρει μια θέση πολύ σαφή σχετικά με το Κόμμα Εργαζομένων και την κυβέρνηση Λούλα. Η προβληματική πολλών ανθρώπων συμπίπτει με αυτή την «πολιτική» στάση του MST, που υπερβαίνει τους περιορισμούς ενός «κινηματισμού» σκληρού και καθαρού, όπως προαναφέραμε. Ωστόσο, έχουν εμφανιστεί διανοούμενοι και τάσεις μέσα στο κίνημα που υποτιμούν ή και απορρίπτουν εντελώς τον ρόλο της πολιτικής εξουσίας, που πιστεύουν πως με κάποια έννοια δεν έχει και μεγάλη σημασία ποιος βρίσκεται στην κυβέρνηση κ.λπ. Έτσι, για παράδειγμα, βλέπουν με επιφύλαξη και όσα συμβαίνουν στη Βενεζουέλα. Ποια είναι η γνώμη σας για αυτή τη συζήτηση;

Πρώτα απ' όλα, υποστηρίζουμε πως τα κοινωνικά κινήματα πρέπει να έχουν αυτονομία σε σχέση με τα κόμματα, τις εκκλησίες και το κράτος. Ωστόσο, η αυτονομία από τα κόμματα και τις κυβερνήσεις δεν σημαίνει πως είμαστε εναντίον, πολύ δε λιγότερο ότι κάνουμε αντιπολίτευση. Πρόκειται για μια αναγκαία οργανωτική αυτονομία. Όμως πρέπει να υπάρχουν συμπληρωματικοί ρόλοι ανάμεσα στα κοινωνικά κινήματα, στα κόμματα της Αριστεράς και σε μια πιθανή λαϊκή κυβέρνηση, όσον αφορά το πολιτικό σχέδιο. Με άλλα λόγια, η ενότητά μας πρέπει να έγκειται σε μια δουλειά για το ίδιο πολιτικό σχέδιο, για ένα σχέδιο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό της χώρας μας. Τώρα, το ζήτημα της τακτικής, της οργανωτικής μορφής, είναι διαφορετικής φύσης. Επιπλέον, ακόμη και η αντίληψη του Λένιν, ότι τα κοινωνικά κινήματα θα έπρεπε να είναι ιμάντες μεταβίβασης του κόμματος, ερμηνεύτηκε κακά στη Λατινική Αμερική αλλά, πιστεύω, και στην Ευρώπη, καθώς τα κόμματα την εφάρμοσαν ως πλήρη, οργανική υποταγή του μαζικού μετώπου στις βουλήσεις της κεντρικής επιτροπής του κόμματος. Και όταν παρουσιαζόταν οποιοδήποτε πολιτικό ή ιδεολογικό πρόβλημα στο κόμμα, αυτό δίχαζε αυτομάτως και τα κινήματα, αφαιρώντας τους τη δύναμη που είχαν ανάγκη.

Εμείς πιστεύουμε πως η εφαρμογή αυτής της γραμμής του Λένιν σημαίνει πως τα κοινωνικά κινήματα πρέπει να αποτελούν έναν συμπληρωματικό ιμάντα σε ένα πολιτικό σχέδιο μετασχηματισμού. Και τα πολιτικά κόμματα είναι εκείνα που συσσωρεύουν πολιτική και ιδεολογική ισχύ για να οικοδομήσουν ένα στρατηγικό πολιτικό σχέδιο.

Εμείς δεν είμαστε ενάντια στον αγώνα για την πολιτική εξουσία. Ίσαίσα, το αντίθετο. Απλώς, κάποιοι από εμάς δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε ορισμένες πλευρές του αγώνα για την πολιτική εξουσία, όπως για παράδειγμα στην οργάνωση για τη λαϊκή εξουσία από τα κάτω, στους εδαφικούς τους χώρους, και άλλοι δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στον αγώνα για αλλαγές στο κράτος, κεντρικά. Όμως όλα αυτά δεν είναι παρά περιορισμένες αποχρώσεις, που μερικές φορές καθορίζονται από τον ίδιο τον χώρο στον οποίο δρα κάποιο στέλεχος ή μέχρι και από την κλίση που έχει, και δεν είναι πολιτικές αποκλίσεις.

Τώρα, όσον αφορά τη συγκεκριμένη κατάσταση στη Βραζιλία, το πρόβλημα είναι πως ένα κόμμα της Αριστεράς, όπως το Κόμμα Εργαζομένων, νίκησε στις εκλογές αλλά νίκησε σε μια ιστορική περίοδο αντίξοη. Επομένως, η εκλογική νίκη, στην περίπτωση της Βραζιλίας, δεν κατόρθωσε να μεταβάλει τον ταξικό και πολιτικό συσχετισμό δύναμης ούτε να επιφέρει μια συσσώρευση δυνάμεων για ριζοσπαστικούς μετασχηματισμούς. Και έτσι προέκυψε μια κυβέρνηση που είναι κυβέρνηση σύνθεσης με την κυρίαρχη τάξη, ακόμη και με το διεθνές κεφάλαιο. Αρκεί να δει κανείς τον πρόεδρο της κεντρικής τράπεζας – είναι πρώην πρόεδρος της τράπεζας της Βοστόνης. Αρκεί να δει πως πέντε από τους σημερινούς

Όντως, υπάρχουν περιπτώσεις που ορισμένες «αντινεοφιλελεύθερες» εκλογικές αλλαγές δεν συνδυάστηκαν με μια ανάκαμψη του κινήματος και η έκβαση ήταν πολύ κακή. Πώς πιστεύετε ότι αρθρώνεται η σχέση ανάμεσα στα μαζικά κινήματα και τις οργανωτικές δομές της Αριστεράς (κόμματα, οργανώσεις); Πώς αρθρώνεται ο αγώνας στους δρόμους με τον θεσμικό αγώνα; Μπορεί άραγε ένα κίνημα να αποφύγει τη διπλή παγίδα, σύμφωνα με τα δικά σας λόγια, του «ιδεαλιστικού εκλογικισμού» και του «σεχταριστικού επαναστατισμού»;

Αυτή ακριβώς είναι η πρόκληση μπροστά στην οποία βρισκόμαστε στη Βραζιλία και στην πλειονότητα των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Έχουμε ανάγκη να οικοδομήσουμε οργανικά μορφές αγώνα που να συνδυάζουν τον μαζικό με τον θεσμικό αγώνα. Να μην πέφτουμε στην παγίδα να εκλέγουμε στη λογική ότι η εκλογή από μόνη της παράγει αλλαγές, όπως λέει ένας οπορτουνιστικός ιδεαλισμός που δεν ωφελεί παρά μόνο το εκλεγμένο άτομο. Ούτε όμως και να πέφτουμε σε έναν δογματικό σεχταρισμό που περιορίζει την πολιτική δραστηριότητα σε λογύδρια ψευδούς επαναστατικότητας. Και για να πετύχουμε αυτή τη σύνθεση δεν υπάρχει συνταγή, σε κάθε χώρα πρέπει να είμαστε διαρκώς δημιουργικοί για να πετυχαίνουμε αυτούς τους συνδυασμούς. Πιστεύω όμως πως ένα από τα ίχνη που πρέπει να ακολουθούμε είναι να προσπαθούμε να προωθούμε κάθε τύπο μαζικού αγώνα που έρχεται αντιμέτωπος με τους κύριους εχθρούς, που τούτη τη στιγμή είναι το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο και οι πολυεθνικές. Και, πάνω στη βάση του κοινωνικού αγώνα να

λιγότερο η κυβέρνηση Λούλα έχει σχέδιο να καταστέλλει ή να ποινικοποιεί τον κοινωνικό αγώνα. Είναι παρανοϊκό να πούμε κάτι τέτοιο. Εκείνο που υπάρχει είναι η φυσική λογική του κεφαλαίου και των δυνάμεων της Δεξιάς που, κάθε φορά που το κίνημα προχωράει μπροστά, που οι μάζες δρουν, αυτές αντιδρούν με βία. Σε όλες τις χώρες του Τρίτου Κόσμου η Δεξιά, η κυρίαρχη τάξη, καταφεύγει πάντα στη βία για να διατηρήσει τα προνόμιά της. Σε αυτό δεν υπάρχει τίποτε καινούριο, δεν υπάρχει καμία αλλαγή, όσον αφορά τον ταξικό αγώνα στη Βραζιλία. Και αυτή η βία εκφράζεται με τη χρήση της δικαστικής εξουσίας, των στρατιωτικών αστυνομιών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο αντιδραστικών τοπικών κυβερνήσεων, με τον λόγο που χρησιμοποιούν τα ΜΜΕ τους κ.λπ.

Εξ όσων γνωρίζουμε, υπάρχουν ιστορικοί δεσμοί του MST με κόσμο της Εκκλησίας. Πώς μπορούμε να περιγράψουμε σήμερα τη σχέση του MST με τις Εκκλησίες (καθολική και προτεσταντικές); Ποιος είναι ο ρόλος των Εκκλησιών στη σημερινή συγκυρία της Βραζιλίας;

Στη Λατινική Αμερική είχαμε ένα πολιτικο-θρησκευτικο-κοινωνικό φαινόμενο πολύ ενδιαφέρον, που ήταν η ανάπτυξη της Θεολογίας της Απελευθέρωσης. Αυτό το ιδεολογικό ρεύμα των χριστιανών προσπάθησε να ερμηνεύσει τη Βίβλο και τα Ευαγγέλια ως εργαλεία συνειδητοποίησης των φτωχών, της εργατικής τάξης, για να αγωνιστούν για κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Με αυτή την έννοια, ήταν μια σύνθεση ανάμεσα στη μαρξιστική κοινωνιολογική ανάλυση και στη λαϊκή κουλτούρα και

κάποιο στέλεχος ή μέχρι και από την κλίση που έχει, και δεν είναι πολιτικές αποκλίσεις.

Τώρα, όσον αφορά τη συγκεκριμένη κατάσταση στη Βραζιλία, το πρόβλημα είναι πως ένα κόμμα της Αριστεράς, όπως το Κόμμα Εργαζομένων, νίκησε στις εκλογές αλλά νίκησε σε μια ιστορική περίοδο αντίξοη. Επομένως, η εκλογική νίκη, στην περίπτωση της Βραζιλίας, δεν κατόρθωσε να μεταβάλει τον ταξικό και πολιτικό συσχετισμό δύναμης ούτε να επιφέρει μια συσσώρευση δυνάμεων για ριζοσπαστικούς μετασχηματισμούς. Και έτσι προέκυψε μια κυβέρνηση που είναι κυβέρνηση σύνθεσης με την κυρίαρχη τάξη, ακόμη και με το διεθνές κεφάλαιο. Αρκεί να δει κανείς τον πρόεδρο της κεντρικής τράπεζας – είναι πρώην πρόεδρος της τράπεζας της Βοστόνης. Αρκεί να δει πως πέντε από τους σημερινούς υπουργούς της κυβέρνησης Λούλα ήταν υπουργοί της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης του Φερνάντο Ενρίκε Καρντόζο.

Έτσι, εμείς λέμε πως οι εκλογικές νίκες μπορούν να αλλάξουν τον συσχετισμό δύναμης μόνο αν επέρχονται σε συνδυασμό με την άνοδο του μαζικού κινήματος. Αν συνυπάρχουν αυτοί οι δύο παράγοντες, είναι εφικτό να αναπτυχθούν λαϊκές κυβερνήσεις οι οποίες να συσσωρεύουν δυνάμεις για τις αλλαγές. Είναι αυτό που συμβαίνει στη Βολιβία και στη Βενεζουέλα. Κοιτάξτε όμως ότι αυτό δεν συμβαίνει στο Εκουαδόρ και στην Αργεντινή. Παρόλο που οι εκεί κυβερνήσεις αυτοαποκαλούνται αντινεοφιλελεύθερες. Όμως ο συσχετισμός των πολιτικών δυνάμεων δεν μεταβλήθηκε ώστε να γίνουν εφικτές διαρθρωτικές αλλαγές...

πέφτουμε στην παγίδα να εκλέγουμε στη λογική ότι η εκλογή από μόνη της παράγει αλλαγές, όπως λέει ένας οπορτουνιστικός ιδεαλισμός που δεν ωφελεί παρά μόνο το εκλεγμένο άτομο. Ούτε όμως και να πέφτουμε σε έναν δογματικό σεχταρισμό που περιορίζει την πολιτική δραστηριότητα σε λογύδρια ψευδούς επαναστατικότητας. Και για να πετύχουμε αυτή τη σύνθεση δεν υπάρχει συνταγή, σε κάθε χώρα πρέπει να είμαστε διαρκώς δημιουργικοί για να πετυχαίνουμε αυτούς τους συνδυασμούς. Πιστεύω όμως πως ένα από τα ίχνη που πρέπει να ακολουθούμε είναι να προσπαθούμε να προωθούμε κάθε τύπο μαζικού αγώνα που έρχεται αντιμέτωπος με τους κύριους εχθρούς, που τούτη τη στιγμή είναι το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο και οι πολυεθνικές. Και, πάνω στη βάση του κοινωνικού αγώνα, να ξεμασκαρεύουμε διαρκώς τους εχθρούς και να συσσωρεύουμε τις δυνάμεις για ένα εναλλακτικό, για ένα λαϊκό σχέδιο.

Επομένως, η συγκολλητική κονία που μπορεί να δώσει ενότητα ανάμεσα στις διαφορετικές μορφές λαϊκής οργάνωσης, από τα κινήματα μέχρι τα πολιτικά κόμματα, είναι το αν κατορθώνουμε να οργανώνουμε τον κόσμο για να αγωνίζεται ενάντια στους κοινούς μας εχθρούς.

Πώς εκφράζονται σήμερα στη Βραζιλία τα σχέδια για την ποινικοποίηση του κινήματος; Μπορούμε να πούμε πως η ποινικοποίηση του κινήματος αποτελεί πολιτική της ομοσπονδιακής κυβέρνησης;

Δεν υπάρχει ένα σχέδιο για την ποινικοποίηση των κοινωνικών κινημάτων σαν τέτοιο, σαν σχέδιο. Ακόμα δε

Εξ όσων γνωρίζουμε, υπάρχουν ιστορικοί δεσμοί του MST με κόσμο της Εκκλησίας. Πώς μπορούμε να περιγράψουμε σήμερα τη σχέση του MST με τις Εκκλησίες (καθολική και προτεσταντικές); Ποιος είναι ο ρόλος των Εκκλησιών στη σημερινή συγκυρία της Βραζιλίας;

Στη Λατινική Αμερική είχαμε ένα πολιτικο-θρησκευτικο-κοινωνικό φαινόμενο πολύ ενδιαφέρον, που ήταν η ανάπτυξη της Θεολογίας της Απελευθέρωσης. Αυτό το ιδεολογικό ρεύμα των χριστιανών προσπάθησε να ερμηνεύσει τη Βίβλο και τα Ευαγγέλια ως εργαλεία συνειδητοποίησης των φτωχών, της εργατικής τάξης, για να αγωνιστούν για κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Με αυτή την έννοια, ήταν μια σύνθεση ανάμεσα στη μαρξιστική κοινωνιολογική ανάλυση και στη λαϊκή κουλτούρα και θρησκευτικότητα, όπως αυτή εκφράζεται στην προσκόλληση των ανθρώπων στον χριστιανισμό, σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική. Μια σύνθεση που μπορεί να γίνει, πιστεύω, με όλες τις θρησκείες του κόσμου που έχουν στο κέντρο τους τον ουμανισμό.

Εν πάση περιπτώσει, εκείνη την εποχή, και μετά το 2ο Συμβούλιο του Βατικανού, στη δεκαετία του 1960, χιλιάδες εκπρόσωποι του ποιμενικού σώματος στη Λατινική Αμερική, οι οποίοι είχαν προσχωρήσει σε αυτό το ρεύμα, άρχισαν να δίνουν προτεραιότητα και να αφιερώνουν τις προσπάθειες και την ενέργειά τους στην επιδίωξη να αποκτήσει ο λαός συνείδηση για να οργανωθεί και να αγωνιστεί. Εκείνο που έλεγε αυτό το ρεύμα των χριστιανών ήταν πως «ο Θεός βοηθάει μόνο όποιον οργανώνεται». Έτσι, το MST, αλλά και μια σειρά από

άλλα κινήματα, ακόμα και από κόμματα της Αριστεράς, δέχτηκαν τη θετική επίδραση αυτού του τρόπου θέασης του κόσμου. Και καθώς ο λαός μας είναι, πολιτισμικά, πολύ θρήσκος, είναι προφανές πως αυτή η δουλειά βοήθησε τον λαό να οργανωθεί.

Με τον νεοφιλελευθερισμό και τη θητεία του πάπα Ιωάννη Παύλου του 2ου, η επίσημη καθολική Εκκλησία καταδίκασε τη Θεολογία της Απελευθέρωσης και άρχισε να προωθεί μια συντηρητικοποίηση στην εκλογή των επισκόπων. Έτσι, η επιρροή της Θεολογίας της Απελευθέρωσης αποδυναμώθηκε στους θεσμικούς μηχανισμούς της Εκκλησίας. Όμως, εξακολουθεί να έχει μεγάλη επιρροή στον κόσμο. Και εμείς του MST εξακολουθούμε να βρίσκουμε μεγάλη στήριξη και να έχουμε αδελφική σχέση και κοινή δουλειά με πολλά κομμάτια χριστιανών, οι οποίοι είναι σύντροφοι στον αγώνα για την αγροτική μεταρρύθμιση και τον σοσιαλισμό.

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο των κινημάτων μια συζήτηση σχετικά με την «εδαφικότητα». Μπορούμε να περιλάβουμε τους οικισμούς του MST σε αυτή τη συζήτηση περί «ελεύθερων εδαφών»; Μπορούν τέτοιες «νησίδες ελευθερίας» να επηρεάσουν την κοινωνία στο σύνολό της;

Περισσότερο από το αν πρόκειται για εδάφη ελεύθερα από τον έλεγχο της αστικής τάξης ή του κεφαλαίου, η πραγματική συζήτηση αφορά το ότι οι χώροι που κατακτούμε πρέπει να είναι χώροι πολιτικής αυτονομίας. Και το ότι πρέπει να οικοδομήσουμε μια νέα ηγεμονία στην κοινωνία που μας περιβάλλει. Μια ηγεμονία που να βλέπει τον κόσμο με τα μάτια της εργατικής

Ποιες είναι, κατά τη γνώμη σας, οι προοπτικές των σχεδίων των κομμάτων της Αριστεράς, του Κόμματος Εργαζομένων (PT) και του Κόμματος για τον Σοσιαλισμό και την Ελευθερία (P-SOL), σήμερα στη Βραζιλία, όσον αφορά ένα εναλλακτικό πρόγραμμα για τη χώρα, όσον αφορά τις ελπίδες του βραζιλιάνικου λαού, όσον αφορά τους κοινούς αγώνες με τα κινήματα ενάντια στο νεοφιλελεύθερο σχέδιο;

Οι συνθήκες της ταξικής πάλης, σε

υπάρχει τίποτε κακό σε αυτό. Το κακό είναι να κάνει κανείς μόνο αυτό.

Οπότε, οι προκλήσεις για τη βραζιλιάνικη Αριστερά, για τις οργανώσεις του βραζιλιάνικου λαού, είναι πολλές. Και θα επιλυθούν μόνο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ανάμεσα σε αυτές τις προκλήσεις, που είναι απαραίτητες για να ανακτήσουμε ένα σοσιαλιστικό πρόγραμμα και να κατορθώσουμε να συσσωρεύσουμε δυνάμεις για τις αλλαγές, έχουμε σκεφτεί πως είναι:

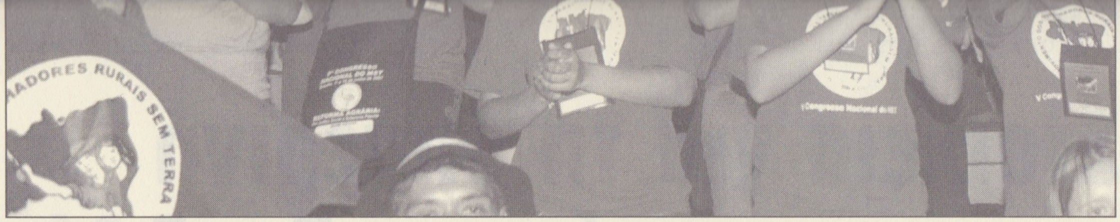
- να οικοδομήσουμε ένα λαϊκό, κοινό, πρόγραμμα αντινεοφιλελεύθερου

αγώνα για την αγροτική μεταρρύθμιση και τον σοσιαλισμό.

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο των κινημάτων μια συζήτηση σχετικά με την «εδαφικότητα». Μπορούμε να περιλάβουμε τους οικισμούς του MST σε αυτή τη συζήτηση περί «ελεύθερων εδαφών»; Μπορούν τέτοιες «νησίδες ελευθερίας» να επηρεάσουν την κοινωνία στο σύνολό της;

Περισσότερο από το αν πρόκειται για εδάφη ελεύθερα από τον έλεγχο της αστικής τάξης ή του κεφαλαίου, η πραγματική συζήτηση αφορά το ότι οι χώροι που κατακτούμε πρέπει να είναι χώροι πολιτικής αυτονομίας. Και το ότι πρέπει να οικοδομήσουμε μια νέα ηγεμονία στην κοινωνία που μας περιβάλλει. Μια ηγεμονία που να βλέπει τον κόσμο με τα μάτια της εργατικής τάξης. Και αυτός είναι ένας αγώνας διαρκής. Όμως, δεν πρέπει να έχουμε ιδεαλισμούς, πως οποιαδήποτε γη ή οποιοδήποτε έδαφος στο οποίο κυριαρχεί η εργατική τάξη είναι, γι' αυτό τον λόγο και μόνο, απελευθερωμένη γη. Η αστική τάξη εξακολουθεί να ελέγχει τις αγορές, το κεφάλαιο εξακολουθεί να ελέγχει τους κανόνες της κοινωνίας. Και πάνω απ' όλα τα ΜΜΕ, που διαδίδουν την ιδεολογία των προηγούμενων, εξακολουθούν να είναι ηγεμονικά και να επηρεάζουν καθοριστικά τη βάση μας.

Ωστόσο, οφείλουμε να χρησιμοποιούμε αυτούς τους χώρους, στους οποίους έχουμε μεγαλύτερο έλεγχο, για να δημιουργούμε μια νέα κουλτούρα, να δημιουργούμε νέες κοινωνικές σχέσεις. Και αυτή είναι μια δουλειά διαρκής, τα αποτελέσματα της οποίας θα φανούν μακροπρόθεσμα.

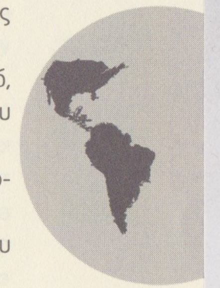
Ποιες είναι, κατά τη γνώμη σας, οι προοπτικές των σχεδίων των κομμάτων της Αριστεράς, του Κόμματος Εργαζομένων (PT) και του Κόμματος για τον Σοσιαλισμό και την Ελευθερία (P-SOL), σήμερα στη Βραζιλία, όσον αφορά ένα εναλλακτικό πρόγραμμα για τη χώρα, όσον αφορά τις ελπίδες του βραζιλιάνικου λαού, όσον αφορά τους κοινούς αγώνες με τα κινήματα ενάντια στο νεοφιλελεύθερο σχέδιο;

Οι συνθήκες της ταξικής πάλης, σε αυτή την ιστορική συγκυρία που ζει η Βραζιλία, είναι πολύ δύσκολες, αντίξοες για ένα στρατηγικό σχέδιο του λαού της Βραζιλίας για τον σοσιαλισμό. Βρισκόμαστε σε δύσκολη περίοδο, γιατί ο νεοφιλελευθερισμός μάς νίκησε, γιατί το μαζικό κίνημα είναι σε κάμψη, γιατί χάσαμε μια ολόκληρη γενιά νέων που δεν εντάχθηκαν στην Αριστερά και γιατί το μεγαλύτερο κόμμα της Αριστεράς ηττήθηκε εξαιτίας της αποκλειστικά εκλογικής στρατηγικής του.

Η ίδρυση του P-SOL από διαφωνούντα μέλη του PT είναι απλώς αποτέλεσμα της εσωτερικής διαμάχης, και το P-SOL ακολουθεί τα ίδια βήματα με το PT. Την προτεραιότητα τη δίνει στον εκλογικό και τον θεσμικό αγώνα. Όμως, υπάρχει κόσμος που του αρέσει ο θεσμικός και ο εκλογικός αγώνας, είναι η κλίση του, και δεν υπάρχει τίποτε κακό σε αυτό. Το κακό είναι να κάνει κανείς μόνο αυτό.

Οπότε, οι προκλήσεις για τη βραζιλιάνικη Αριστερά, για τις οργανώσεις του βραζιλιάνικου λαού, είναι πολλές. Και θα επιλυθούν μόνο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ανάμεσα σε αυτές τις προκλήσεις, που είναι απαραίτητες για να ανακτήσουμε ένα σοσιαλιστικό πρόγραμμα και να κατορθώσουμε να συσσωρεύσουμε δυνάμεις για τις αλλαγές, έχουμε σκεφτεί πως είναι:

- να οικοδομήσουμε ένα λαϊκό, κοινό, πρόγραμμα αντινεοφιλελεύθερου και αντιιμπεριαλιστικού αγώνα
- να προωθούμε κάθε μορφής κοινωνικό αγώνα
- να οργανώσουμε την ανάκαμψη του μαζικού κινήματος
- να διαμορφώνουμε στελέχη και μέλη, σε αριθμούς κάθε φορά και μεγαλύτερους
- να οικοδομήσουμε τα δικά μας Μέσα Κοινωνικής Επικοινωνίας, με ραδιόφωνα, εφημερίδες, δελτία, μέχρι και με τηλεοπτικά προγράμματα, για να αντιμετωπίσουμε την επικοινωνιακή ηγεμονία της Δεξιάς
- να συσσωρεύσουμε δυνάμεις για ένα στρατηγικό σοσιαλιστικό πρόγραμμα
- να θέσουμε ως προτεραιότητα την οργανωτική δουλειά στη νεολαία που ζει στην περιφέρεια των πόλεων.

Στοιχεία για τη σημερινή συγκυρία στη Βραζιλία

1. Οικονομική κατάσταση

Η οικονομία της Βραζιλίας εξακολουθεί να βρίσκεται υπό την ηγεμονία του διεθνούς και χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου μέσω των πολυεθνικών εταιρειών, των τραπεζών και της σύμπραξης με μεγάλους εθνικούς ομίλους (περίπου 200 από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αυτής της συμμαχίας ελέγχουν το μισό Α.Ε.Π. και πάνω από το 78% των εξαγωγών της χώρας). Όλοι αναγνωρίζουν πως η οικονομική πολιτική είναι νεοφιλελεύθερης κοπής. Και η κυβέρνηση διαβεβαιώνει πως σε αυτή την οικονομική πολιτική είναι αμετακίνητη.

Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει καμία διαδικασία που θα μπορούσε να εκληφθεί ως ένδειξη αλλαγής στο νεοφιλελεύθερο οικονομικό μοντέλο και στη συντηρητική οικονομική πολιτική. [...]

Τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά κινήματα έχουν επισημάνει πως τα έργα στην περιοχή της Αμαζονίας θα έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους, με βλάβες που θα είναι μη αντιστρεπτές.

Οι κοινωνικοοικονομικοί δείκτες των συνθηκών ζωής του πληθυσμού όπως η εργασία, η διανομή του πλούτου, η πρόσβαση σε στέγη και σε εκπαίδευση δεν παρουσιάζουν σημαντικές βελτιώσεις. [...]

Η συμφωνία με την κυβέρνηση Μπους —η συμφωνία των πολυεθνι-

Το κείμενο αυτό κυκλοφόρησε

κής και κοινωνικής αλλαγής, αφού η υποψηφιότητα Αλκμίν εκπροσωπούσε το αστικό νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα, η βραζιλιάνικη κυρίαρχη τάξη επαναπροσαρμόστηκε με πραγματιστικό τρόπο στα δεδομένα της κυβέρνησης Λούλα, προχώρησε στην υποστήριξή της, υπέδειξε δε και έναν αριθμό υπουργών.

Η χρηματοπιστωτική αστική τάξη και οι ομάδες που συνδέονται με το διεθνές κεφάλαιο (τις πολυεθνικές) εξακολουθούν να έχουν την ηγεμονία και να παίρνουν όλες τις πρωτοβουλίες στο πεδίο της οικονομίας, του ελέγχου του κράτους, της δικαστικής εξουσίας και της πολιτικής.

Η βραζιλιάνικη αστική τάξη, που έχει το μονοπώλιο όλων των ΜΜΕ, τα χρησιμοποιεί συστηματικά για να πλασάρει στον λαό τη δική της οπτική για τον κόσμο αλλά και για να πιέζει την κυβέρνηση να εξυπηρετεί τα συμφέροντά της. [...]

Οι συναντήσεις των βραζιλιάνικων επιχειρηματικών ομίλων με τον Μπους, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης επίσκεψής του, αποκαλύπτουν ποιοι είναι οι πραγματικοί τους σύμμαχοι. Τώρα ποντάρουν στο άνοιγμα των αγορών της Ευρώπης και της Αμερικής για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους.

3. Η κυβέρνηση Λούλα

δέσμια των εκείνων των τμημάτων της αστικής τάξης που είχαν αποσπαστεί και την είχαν στηρίξει αλλά και όσων προσέτρεξαν μετά τις εκλογές. Ο πρόεδρος εγκατέλειψε τον λόγο που είχε υιοθετήσει στον δεύτερο γύρο. Τα κοινωνικά κινήματα κατήγγειλαν στην ίδια την κυβέρνηση πως η πολιτική ατζέντα που έχασε τις εκλογές, και την οποία υποστήριζε ο Ζεράλντο Αλκμίν, τώρα είχε αναληφθεί από την κυβέρνηση Λούλα.

Η κυβέρνηση Λούλα πραγματοποίησε μια κομματική συμμαχία που περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα κόμματα του Κέντρου και της Δεξιάς. Ακόμα και κομμάτια που υποστήριξαν την υποψηφιότητα Αλκμίν έφτασαν να υποδεικνύουν εκπροσώπους τους στα υπουργεία. [...]

Ο λαός της Βραζιλίας έχει βρεθεί εκτός της πολιτικής. Δεν αποφασίζει τίποτα, σε αυτή την ψευδή αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Και τα σκάνδαλα και οι καταγγελίες για διαφθορά έχουν γίνει πάλι καθημερινό γεγονός στις ειδήσεις και στις εφημερίδες.

Η κυβέρνηση Λούλα δεν ενδιαφέρεται να προωθήσει τη λαϊκή συμμετοχή στην πολιτική. Ο λαός έχει μετατραπεί σε απλό θεατή της πολιτικής από την τηλεόραση.

Καμία κοινωνική αλλαγή δεν πρόκειται να έρθει με πρωτοβουλία αυτής της κυβέρνησης.

Στη σημερινή αντιπροσωπευτική δημοκρατία εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει δημοκρατία για τον λαό. [...]

Από την άλλη πλευρά, η κατάσταση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι η πλειονότητα του λαού της Βραζιλίας έχει αποπολιτικοποιηθεί, μιας και είναι αναγκασμένη να δουλεύει μέρα-νύχτα για την επιβίωσή της. [...]

κινήματα έχουν επισημάνει πως τα έργα στην περιοχή της Αμαζονίας θα έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στους φυσικούς πόρους, με βλάβες που θα είναι μη αντιστρεπτές.

Οι κοινωνικοοικονομικοί δείκτες των συνθηκών ζωής του πληθυσμού όπως η εργασία, η διανομή του πλούτου, η πρόσβαση σε στέγη και σε εκπαίδευση δεν παρουσιάζουν σημαντικές βελτιώσεις. [...]

Η συμφωνία με την κυβέρνηση Μπους —η συμφωνία των πολυεθνικών με τους μεγαλογαιοκτήμονες και τους Βραζιλιάνους βιομηχάνους για επέκταση της παραγωγής αιθανόλης από ζαχαροκάλαμο στη Βραζιλία και για εξαγωγή της στις Ηνωμένες Πολιτείες— δεν αποτελεί παρά ένα είδος ενοικίασης όλων των βασικών πόρων του λαού της Βραζιλίας (γη, νερό και ήλιος) για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της βορειοαμερικάνικης αστικής τάξης.

Στοιχεία για τη σημερινή συγκυρία στη Βραζιλία

Το κείμενο αυτό κυκλοφόρησε στο 5ο Εθνικό Συνέδριο του MST, τον Ιούνιο του 2007

2. Η κατάσταση της κυρίαρχης τάξης στη Βραζιλία

Παρά το ότι στις τελευταίες εκλογές το 60,2% του λαού της Βραζιλίας ψήφισε υπέρ της οικονομικής... ροντά της. [...]

Οι συναντήσεις των βραζιλιάνικων επιχειρηματικών ομίλων με τον Μπους, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης επίσκεψής του, αποκαλύπτουν ποιοι είναι οι πραγματικοί τους σύμμαχοι. Τώρα ποντάρουν στο άνοιγμα των αγορών της Ευρώπης και της Αμερικής για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους.

3. Η κυβέρνηση Λούλα

Στην εκλογική μάχη του 2006, στον πρώτο γύρο υπήρξε ενότητα των ελίτ, που ονειρεύονταν την πιθανότητα ενός προέδρου της απόλυτης εμπιστοσύνης τους και την επιστροφή στο καθαρό νεοφιλελεύθερο σύστημα, με την υποψηφιότητα του Ζεράλντο Αλκμίν που πήρε 42% των ψήφων, απέναντι στο 44% του Λούλα. Στον δεύτερο γύρο, τα λαϊκά κομμάτια φοβήθηκαν την πιθανότητα επιστροφής του καθαρού νεοφιλελευθερισμού και των περισσότερων ιδιωτικοποιήσεων και επανασυσπειρώθηκαν γύρω από τον Λούλα, που κέρδισε τις εκλογές με 62%.

Η εκλογική νίκη των οργανωμένων τμημάτων του λαού δεν υπήρξε αρκετή για να οδηγήσει σε μια καινούργια κυβέρνηση.

Μόλις πέρασαν οι εκλογές, η κυβέρνηση Λούλα συνέχισε να είναι πευτική δημοκρατία. Και τα σκάνδαλα και οι καταγγελίες για διαφθορά έχουν γίνει πάλι καθημερινό γεγονός στις ειδήσεις και στις εφημερίδες.

Η κυβέρνηση Λούλα δεν ενδιαφέρεται να προωθήσει τη λαϊκή συμμετοχή στην πολιτική. Ο λαός έχει μετατραπεί σε απλό θεατή της πολιτικής από την τηλεόραση.

Καμία κοινωνική αλλαγή δεν πρόκειται να έρθει με πρωτοβουλία αυτής της κυβέρνησης.

Στη σημερινή αντιπροσωπευτική δημοκρατία εκ των πραγμάτων δεν υπάρχει δημοκρατία για τον λαό. [...]

Από την άλλη πλευρά, η κατάσταση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι η πλειονότητα του λαού της Βραζιλίας έχει αποπολιτικοποιηθεί, μιας και είναι αναγκασμένη να δουλεύει μέρα-νύχτα για την επιβίωσή της. [...]

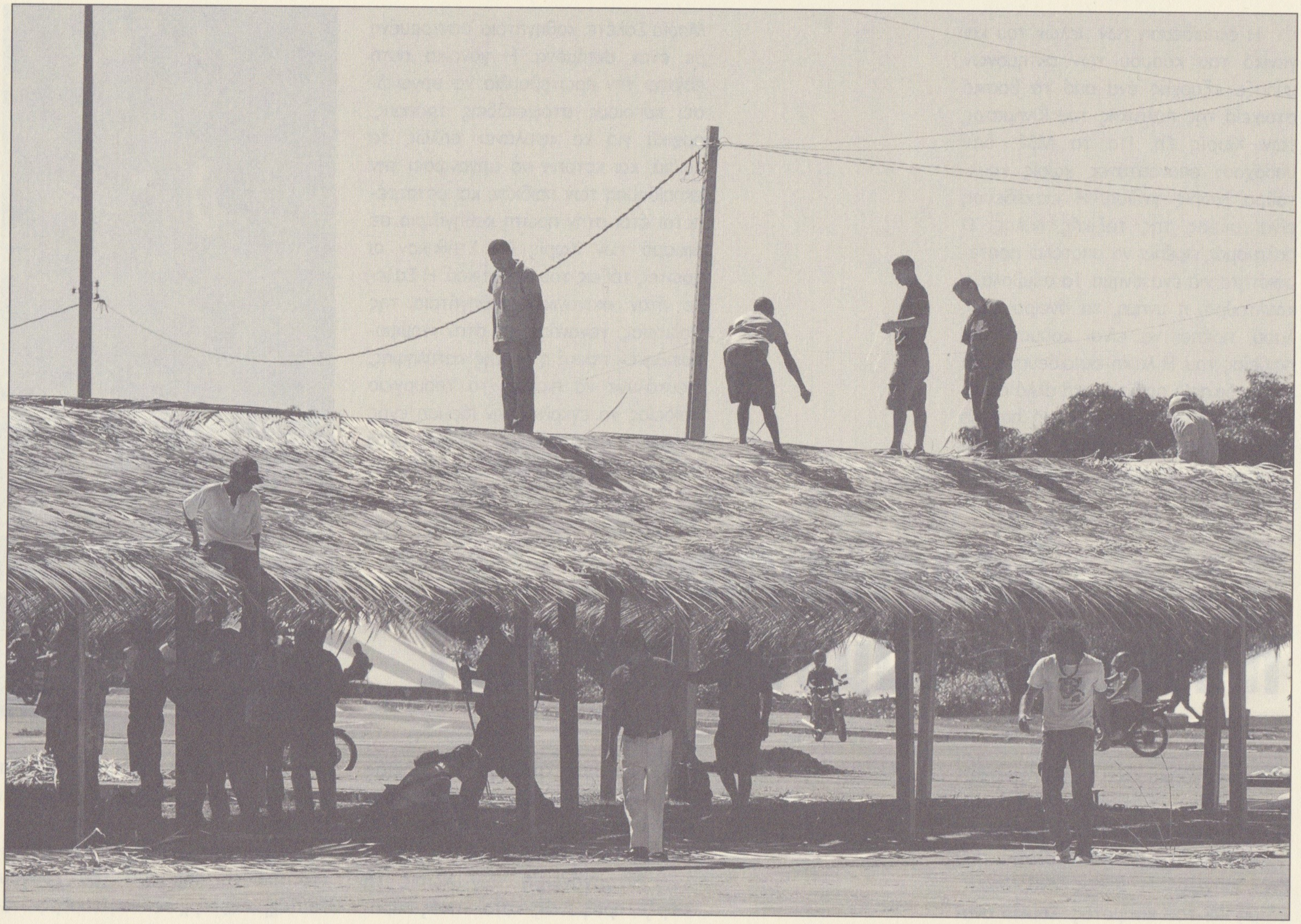
4. Η κατάσταση των λαϊκών δυνάμεων

Η διασπορά των λαϊκών δυνάμεων είναι πλήρης, γεγονός που τις καθιστά ακόμα πιο κατακερματισμένες μπροστά στην ηγεμονία της κυρίαρχης τάξης.

Σε εθνικό επίπεδο, δεν υπάρχει κανένα πολιτικό σχέδιο που να ενοποιεί τις πολιτικές δυνάμεις.

Οι λαϊκές δυνάμεις ζουν μια ιστορική περίοδο αντίξοη, όσον αφορά την οικονομία, την πολιτική, την ταξική πάλη. Ακόμη δεν έχουν καταφέρει να αναπτύξουν μεθόδους δουλειάς στη βάση, στις μάζες, για να φτιάξουν ένα μεγάλο κίνημα που θα δώσει συνείδηση στον λαό της Βραζιλίας.

Τα τρομακτικά γεγονότα της

κοινωνικής βίας στις μεγάλες πόλεις δεν είναι παρά μια αντανάκλαση της βαθιάς κοινωνικής και πολιτικής κρίσης που ζει ο λαός μας, αφού πια δεν πιστεύει στο κράτος και οι πιο φτωχοί καταφεύγουν στην περιθωριοποίηση ως τρόπο επιβίωσης. Ποτέ δεν είχαμε τόσους πολλούς ανθρώπους στις φυλακές ποτέ δεν είχαμε τόση αστυνομία και μηχανισμούς καταστολής. [...]

Οι λαϊκές δυνάμεις δεν έχουν καταφέρει να αναπτύξουν ΜΜΕ που θα μπορούσαν να αντιπαρατεθούν πολιτικά και ιδεολογικά.

αλλάξει ο εσωτερικός συσχετισμός δυνάμεων.

5. Οι προκλήσεις για τα κοινωνικά κινήματα

Γενικές πολιτικές κατευθύνσεις

- Να διατηρήσουν οι λαϊκές δυνάμεις την αυτονομία τους σε σχέση με την κυβέρνηση Λούλα και τις πολιτειακές κυβερνήσεις.

νονται προσπάθειες να διατυπωθεί μια ατζέντα κοινών συμφερόντων του λαού της Βραζιλίας. Αυτή η ατζέντα είναι ακόμα υπό διαμόρφωση, για να είναι σε θέση να υπερασπίζεται δικαιώματα και να αντιστέκεται, δεδομένου ότι η αστική τάξη που έχει την πολιτική ηγεμονία πολλές φορές έχει με την επίθεσή της επιβάλει τους κανόνες στις λαϊκές δυνάμεις. [Στοιχεία μιας τέτοιας ατζέντας είναι:]

- πολιτική μεταρρύθμιση
- αλλαγές στην παρούσα οικονομική πολιτική

κοινωνικής βίας στις μεγάλες πόλεις δεν είναι παρά μια αντανάκλαση της βαθιάς κοινωνικής και πολιτικής κρίσης που ζει ο λαός μας, αφού πια δεν πιστεύει στο κράτος και οι πιο φτωχοί καταφεύγουν στην περιθωριοποίηση ως τρόπο επιβίωσης. Ποτέ δεν είχαμε τόσους πολλούς ανθρώπους στις φυλακές ποτέ δεν είχαμε τόση αστυνομία και μηχανισμούς καταστολής. [...]

Οι λαϊκές δυνάμεις δεν έχουν καταφέρει να αναπτύξουν ΜΜΕ που θα μπορούσαν να αντιπαρατεθούν πολιτικά και ιδεολογικά.

Οι δυνάμεις της Αριστεράς επίσης είναι κερματισμένες και πολλές εξακολουθούν να δίνουν προτεραιότητα στο εκλογικό και στο θεσμικό πεδίο. [...]

Η πολιτική συγκυρία στη Λατινική Αμερική και ο συσχετισμός δύναμης σε διεθνές επίπεδο αλλάζουν σε μια κατεύθυνση ευνοϊκή για τις προοδευτικές δυνάμεις. Η ήττα της κυβέρνησης Μπους στους πολέμους της στη Μέση Ανατολή (Ιράκ, Λίβανο, Αφγανιστάν)· η αστάθεια της οικονομίας των ΗΠΑ· η καταγγελία των επιστημόνων για τη μη βιωσιμότητα του παρόντος, καταναλωτικού και ατομικιστικού, μοντέλου καπιταλιστικής παραγωγής, το οποίο θέτει σε κίνδυνο την επιβίωση ολόκληρης της ανθρωπότητας· η εκλογή προοδευτικών αντιιμπεριαλιστικών κυβερνήσεων· τα σημάδια ανάκαμψης των μαζών σε ορισμένες χώρες και η πολιτική προβολή του Ούγο Τσάβες ως Λατινοαμερικάνου και αντιιμπεριαλιστή ηγέτη: όλα αυτά μπορούν να γίνουν ένας καινούργιος άνεμος που θα φυσήξει απ' έξω και θα βοηθήσει να αλλάξει ο εσωτερικός συσχετισμός δυνάμεων.

5. Οι προκλήσεις για τα κοινωνικά κινήματα

Γενικές πολιτικές κατευθύνσεις

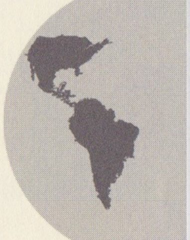
- Να διατηρήσουν οι λαϊκές δυνάμεις την αυτονομία τους σε σχέση με την κυβέρνηση Λούλα και τις πολιτειακές κυβερνήσεις.
- Να προωθείται κάθε τύπος κοινωνικού αγώνα, για να προσπαθήσουμε να βγούμε από αυτή την περίοδο της λαϊκής αντίστασης και να διευρύνουμε τις μαζικές κινητοποιήσεις για να έχουμε την απαραίτητη οργανωμένη δύναμη που θα καταφέρει να πιέσει για αλλαγές.
- Να αφιερώσουμε όση ενέργεια μπορούμε στην πολιτική εκπαίδευση των μελών της βάσης μας.
- Να προωθήσουμε την οργανωτική δουλειά στη βάση.
- Να αγωνιστούμε και να δράσουμε για να αποκτήσουν οι λαϊκές δυνάμεις τα δικά τους ΜΜΕ.
- Να οικοδομήσουμε ένα λαϊκό σχέδιο για τη χώρα, ένα σχέδιο αντινεοφιλελεύθερο και αντιιμπεριαλιστικό.

Οι κοινές σημαίες (ένα ελάχιστο κοινό πρόγραμμα)

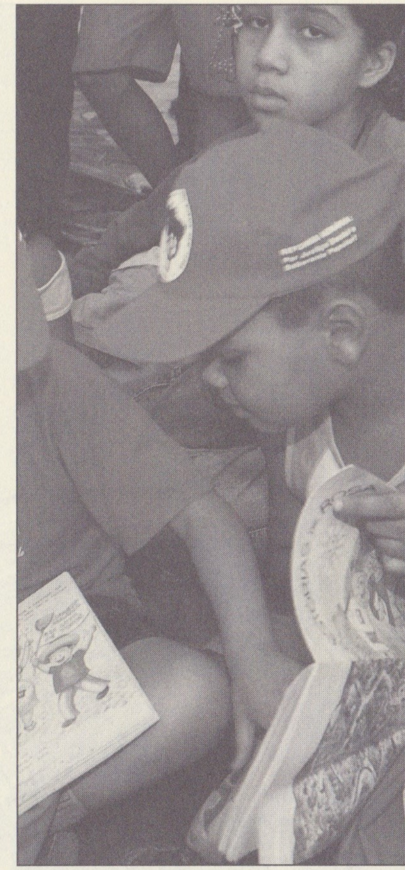
Στους διάφορους ενωτικούς χώρους γίνονται προσπάθειες να διατυπωθεί μια ατζέντα κοινών συμφερόντων του λαού της Βραζιλίας. Αυτή η ατζέντα είναι ακόμα υπό διαμόρφωση, για να είναι σε θέση να υπερασπίζεται δικαιώματα και να αντιστέκεται, δεδομένου ότι η αστική τάξη που έχει την πολιτική ηγεμονία πολλές φορές έχει με την επίθεσή της επιβάλει τους κανόνες στις λαϊκές δυνάμεις. [Στοιχεία μιας τέτοιας ατζέντας είναι:]

- πολιτική μεταρρύθμιση
- αλλαγές στην παρούσα οικονομική πολιτική
- υπεράσπιση των δικαιωμάτων που έχουν κατακτηθεί
- αγώνας ενάντια στη σημερινή κατάσταση της κοινωνικής ανισότητας, για μια ευρεία αναδιανομή του πλούτου
- αγώνας για αγροτική μεταρρύθμιση, διατροφική κυριαρχία και προστασία του περιβάλλοντος
- αγώνας για πρόσβαση όλων στη δημόσια εκπαίδευση
- αγώνας για ένα νέο ενεργειακό μοντέλο.

Τέλος, θα πρέπει να αρχίσουμε να οικοδομούμε ένα ελάχιστο πρόγραμμα, το οποίο να μετασχηματιστεί σε ένα αληθινό μαζικό κίνημα [...] δηλαδή να δημιουργεί τις συνθήκες για την ανάκαμψη των μαζικών κινητοποιήσεων στη χώρα. Ο μοναδικός τρόπος να αλλάξει ο σημερινός συσχετισμός δυνάμεων είναι να ξαναφέρουμε τις λαϊκές δυνάμεις στη θέση του πρωταγωνιστή μπροστά στην ηγεμονία της Δεξιάς.

Εκπαίδευση: η Μεγάλη Εμμονή του MST

Η εκπαίδευση των μελών του και γενικά του κόσμου των ακτημόνων υπήρξε εξαρχής ένα από τα βασικά στοιχεία της πολιτικής του Κινήματος των Χωρίς Γη. Για το MST, δεν υπάρχουν επαναστάτες χωρίς κουλτούρα, χωρίς γνώση. Η εκπαίδευση είναι μέρος της ταξικής πάλης. Ο πολιτισμός πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για ένα κίνημα. Τα σύμβολα, η κουλτούρα, η μνήμη, τα όνειρα ενός λαού, πρέπει να είναι κομμάτι της παιδείας του. Η λαϊκή εκπαίδευση είναι μια διαδικασία παιδαγωγική αλλά συνάμα και πολιτική, γιατί η λαϊκή παιδεία έχει σαφή στόχο: τον δομικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Η εκπαίδευση δεν αρκεί να διδάσκει την πραγματικότητα· πρέπει να διδάσκει και τρόπους να την αλλάξεις. Γι' αυτό πρέπει να μάχεται και την αστική ιδεολογία, που έχει εισχωρήσει στους ανθρώπους, ακόμη και του κινήματος. Σημεία αναφοράς της εκπαίδευσης του MST είναι, μεταξύ άλλων, οι ουμανιστικές και σοσιαλιστικές αξίες, ο «νέος άνθρωπος» του Τσε, ο μαρξισμός. Τέλος, η εκπαίδευση δεν μπορεί να είναι δογματική αλλά πρέπει να στηρίζεται στην πειθώ και να αρθρώνει την προσωπική εμπειρία του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου με τη συλλογική εμπειρία της εργατικής τάξης.

Μαρία Σαλέτε, καθηγήτρια, παντρεμένη με έναν ακτήμονα. Η γυναίκα αυτή παίρνει την πρωτοβουλία να οργανώσει κάποιους στοιχειώδεις τρόπους, αρχικά για να «φυλάνε» απλώς τα παιδιά, και κατόπιν να οργανώσει την εκπαίδευση των παιδιών, και μετατρέπεται έτσι στην πρώτη καθηγήτρια σε οικισμό των Χωρίς Γη. Στήθηκαν οι πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Η Σαλέτε ήταν «κανονική» καθηγήτρια της Πολιτείας, γεγονός που, όταν «νομιμοποιήθηκε» τελικά η γη της κατάληψης, διευκόλυνε να πιεστεί το Υπουργείο Παιδείας να εγκρίνει την ίδρυση ενός σχολείου στον οικισμό. Τελικά, μετά από αγώνες και πιέσεις, τον Απρίλιο του 1984 το Υπουργείο Παιδείας ενέκρινε την επίσημη ίδρυση του σχολείου και η Μαρία Σαλέτε πήρε κανονική μετάθεση για εκεί.

Η οργάνωση των Χωρίς Γη υπήρξε, προφανώς, καταλυτικός παράγοντας και στο θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών, αρχικά, αλλά και των ενηλίκων. Τα πρώτα σχολεία ακολουθούσαν το μοντέλο που προαναφέραμε. Οι δάσκαλοι άρχισαν να συστηματοποιούν τις αντιλήψεις, τη φιλοσοφία, τις αρχές και τις μεθόδους αυτού του «νέου συστήματος» εκπαίδευσης. Πηγή έμπνευσης υπήρξαν οι ιδέες του παιδαγωγού Πάουλο Φρέιρε. Το ζητούμενο ήταν ένα σχολείο που, εκτός από γνώσεις, να προσφέρει και άλλα πράγ- που ήταν απαραίτητη στο κίνημα και ως εκ τούτου «καθυστερούσε» τον αγώνα.

Όλα αυτά άρχισαν να διευθετούνται με το πέρασμα του χρόνου. Ταυτόχρονα, άρχισε να διαμορφώνεται ένα σχολικό πρόγραμμα σύμφωνα με τις ανάγκες των συγκεκριμένων σχολείων. Βασικός άξονας ήταν η σύνδεση των αρχών της εκπαίδευσης με το πολιτικό σχέδιο του κινήματος.

Ένα πρόβλημα που παρουσιάστηκε στην πορεία ήταν το εξής: Οι δάσκαλοι αρχικά πληρώνονταν από τον οικισμό. Σύντομα όμως το κίνημα διεκδίκησε από το κράτος να πληρώνει για τη μόρφωση των παιδιών, πράγμα που έτσι κι αλλιώς είχε υποχρέωση να

Η Μεγάλη Εμμονή του MST

δεν αρκεί να διδάσκει την πραγματικότητα· πρέπει να διδάσκει και τρόπους να την αλλάξεις. Γι' αυτό πρέπει να μάχεται και την αστική ιδεολογία, που έχει εισχωρήσει στους ανθρώπους, ακόμη και του κινήματος. Σημεία αναφοράς της εκπαίδευσης του MST είναι, μεταξύ άλλων, οι ουμανιστικές και σοσιαλιστικές αξίες, ο «νέος άνθρωπος» του Τσε, ο μαρξισμός. Τέλος, η εκπαίδευση δεν μπορεί να είναι δογματική αλλά πρέπει να στηρίζεται στην πειθώ και να αρθρώνει την προσωπική εμπειρία του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου με τη συλλογική εμπειρία της εργατικής τάξης.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα του MST

Είπαμε παραπάνω πως το θέμα της εκπαίδευσης απασχόλησε εξαρχής το MST. Η διατύπωση δεν είναι εντελώς ακριβής· το θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών το αντιμετώπισαν οι Χωρίς Γη ήδη πριν οργανωθούν στο Κίνημα των Χωρίς Γη. Την περίοδο 1979-1981 γίνονται οι πρώτες καταλήψεις γης· οι καταληψίες δεν έχουν ακόμη οργανωθεί σε μια μόνιμη δομή, το MST δεν έχει ακόμη δομηθεί. Ωστόσο, όταν προχωρούν στην κατάληψη της γης, έρχονται αντιμέτωποι με το πραγματικό πρόβλημα του τι να κάνουν με τα παιδιά που ζουν στον καταυλισμό.

Σε μια κατάληψη γης, στο Ναταλίνο, που έγινε το 1981, ζούσαν περίπου 180 παιδιά. Στην ίδια κατάληψη ζει και η του 1984 το Υπουργείο Παιδείας ενέκρινε την επίσημη ίδρυση του σχολείου και η Μαρία Σαλέτε πήρε κανονική μετάθεση για εκεί.

Η οργάνωση των Χωρίς Γη υπήρξε, προφανώς, καταλυτικός παράγοντας και στο θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών, αρχικά, αλλά και των ενηλίκων. Τα πρώτα σχολεία ακολουθούσαν το μοντέλο που προαναφέραμε. Οι δάσκαλοι άρχισαν να συστηματοποιούν τις αντιλήψεις, τη φιλοσοφία, τις αρχές και τις μεθόδους αυτού του «νέου συστήματος» εκπαίδευσης. Πηγή έμπνευσης υπήρξαν οι ιδέες του παιδαγωγού Πάουλο Φρέιρε. Το ζητούμενο ήταν ένα σχολείο που, εκτός από γνώσεις, να προσφέρει και άλλα πράγματα: αυτά που διδάσκονταν οι μαθητές και οι μαθήτριες έπρεπε να έχουν άμεση σχέση με την πραγματικότητα που ζούσαν· το σχολείο έπρεπε να δίνει αξία στον αγώνα των γονιών τους· δεν μπορούσε ο δάσκαλος απλώς να μπαίνει στην αίθουσα και να μιλάει, μιας και τα παιδιά στους οικισμούς ήταν συνηθισμένα αλλιώς, ήταν συνηθισμένα να θέτουν ζητήματα.

Προβλήματα παρουσιάστηκαν πολλά και διάφορα. Κατ' αρχάς, υπήρχαν καταλήψεις όπου ο αριθμός των παιδιών ήταν τεράστιος (π.χ. μπορεί να υπερέβαιναν τα 1.000), προφανώς από όλη την γκάμα των σχολικών ηλικιών. Υπήρχαν προβλήματα όσον αφορά την υποδομή. Επιπλέον, υπήρχαν αρχικά και διαφορετικές απόψεις ως προς την εκπαίδευση και το σχολείο. Κάποιοι, π.χ., υποστήριζαν πως το σταθερό σχολείο εμπόδιζε την κινητικότητα που ήταν απαραίτητη στο κίνημα και ως εκ τούτου «καθυστερούσε» τον αγώνα.

Όλα αυτά άρχισαν να διευθετούνται με το πέρασμα του χρόνου. Ταυτόχρονα, άρχισε να διαμορφώνεται ένα σχολικό πρόγραμμα σύμφωνα με τις ανάγκες των συγκεκριμένων σχολείων. Βασικός άξονας ήταν η σύνδεση των αρχών της εκπαίδευσης με το πολιτικό σχέδιο του κινήματος.

Ένα πρόβλημα που παρουσιάστηκε στην πορεία ήταν το εξής: Οι δάσκαλοι αρχικά πληρώνονταν από τον οικισμό. Σύντομα όμως το κίνημα διεκδίκησε από το κράτος να πληρώνει για τη μόρφωση των παιδιών, πράγμα που έτσι κι αλλιώς είχε υποχρέωση να κάνει. Πράγματι, οι δάσκαλοι των οικισμών άρχισαν να πληρώνονται από τους δήμους, βάσει ενός νόμου για επείγουσα πρόσληψη εκπαιδευτικών με σύμβαση περιορισμένου χρόνου. Με βάση όμως τον ίδιο νόμο, κάποια στιγμή οι δήμοι δεν ανανέωσαν τις συμβάσεις των δασκάλων που βρίσκονταν ήδη στους οικισμούς και έστειλαν άλλους, «απ' έξω», οι οποίοι ούτε γνώριζαν ούτε καταλάβαιναν καλά-καλά τι συνέβαινε εκεί. «Οι δάσκαλοι έρχονταν από την πόλη, δεν ήξεραν πού βρίσκονταν και δεν νοιάζονταν για το τι και πώς θα δίδασκαν στα παιδιά», λένε σήμερα στελέχη του MST. Τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά και τελικά ο κόσμος εξεγέρθηκε ενάντια σε αυτή την πρακτική. Σήμερα, όλοι οι δάσκαλοι βγαίνουν μέσα από τις τάξεις του κινήματος.

Το 1988 ιδρύθηκε ο Τομέας

Παιδείας του MST, που άρχισε να προτυποποιεί ένα σύστημα εκπαίδευσης για ένα σχολείο που δεν θα είναι ξεκομμένο από τη ζωή στους οικισμούς, για ένα σχολείο που θα είναι εργαλείο του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Η δημοκρατία είναι βασικό χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος: «Κανείς δεν εκπαιδεύει κανέναν. Κανείς δεν εκπαιδεύεται μόνος του. Οι άνθρωποι εκπαιδεύουν ο ένας τον άλλον, μέσω της συλλογικής τους δράσης». Τα παιδιά, εκτός από τις σχολικές γνώσεις, μαθαίνουν και να δουλεύουν, να οργανώνονται, να συμμετέχουν δημοκρατικά και να παίρνουν αποφάσεις, να δρουν συλλογικά. Μαθαίνουν διαρκώς την κριτική και την αυτοκριτική.

Προβλήματα υπάρχουν· το ίδιο το MST κρίνει πως τα μέχρι τώρα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά, καθώς είναι ακόμα λίγα τα αναλφάβητοι.

Σήμερα το MST έχει στους οικισμούς του περίπου 1.500 πρωτοβάθμια σχολεία και δεκάδες δευτεροβάθμια.

Το Περιοδεύον Σχολείο

Από το 1995 τέθηκε το ερώτημα γιατί μόνο τα παιδιά των οικισμών να έχουν εκπαίδευση και όχι και τα παιδιά των καταυλισμών, παρά την προσωρινότητα, τη ρευστότητα και τη μεταβλητότητα της κατάστασης στην οποία ζουν. Έτσι, έπεσε η ιδέα για το Περιοδεύον Σχολείο: ένα σχολείο χωρίς μόνιμη υποδομή, χωρίς αίθουσα, όπως λένε οι μαθητές. Ένα σχολείο κάτω από τα δέντρα, σε ένα δωμάτιο, σε ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, στη μέση του

ένα κέντρο τεχνικής και πολιτικής εκπαίδευσης των μελών του κινήματος (τόσο του MST όσο και άλλων κοινωνικών κινημάτων). Στελέχη των κοινωνικών κινημάτων εκπαιδεύονται για ένα διάστημα εκεί και κατόπιν επιστρέφουν στους οικισμούς και στους χώρους τους, για να μεταφέρουν εκεί τη γνώση που αποκόμισαν.

Στο «Φλορεστάν Φερνάντες» οι σπουδαστές διδάσκονται Πολιτική Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Πολιτική Οικονομία της Γεωργίας, Κοινωνική Ιστορία της Βραζιλίας, αλλά γίνονται και μαθήματα για τη διεθνή συγκυρία ή για το διαδίκτυο.

Μέχρις στιγμής έχουν περάσει από εκεί πάνω από 1.500 άτομα, από διάφορα κοινωνικά κινήματα. Οι σπουδαστές αναλαμβάνουν και τη φροντίδα του χώρου στον οποίο ζουν (καθαριότητα κ.λπ.). Οι καθηγητές δεν πληρώνονται

Παιδείας του MST, που άρχισε να προτυποποιεί ένα σύστημα εκπαίδευσης για ένα σχολείο που δεν θα είναι ξεκομμένο από τη ζωή στους οικισμούς, για ένα σχολείο που θα είναι εργαλείο του κοινωνικού μετασχηματισμού.

Η δημοκρατία είναι βασικό χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος: «Κανείς δεν εκπαιδεύει κανέναν. Κανείς δεν εκπαιδεύεται μόνος του. Οι άνθρωποι εκπαιδεύουν ο ένας τον άλλον, μέσω της συλλογικής τους δράσης». Τα παιδιά, εκτός από τις σχολικές γνώσεις, μαθαίνουν και να δουλεύουν, να οργανώνονται, να συμμετέχουν δημοκρατικά και να παίρνουν αποφάσεις, να δρουν συλλογικά. Μαθαίνουν διαρκώς την κριτική και την αυτοκριτική.

Προβλήματα υπάρχουν· το ίδιο το MST κρίνει πως τα μέχρι τώρα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά, καθώς είναι ακόμα λίγα τα σχολεία όπου η παιδαγωγία του κινήματος είναι πραγματικά παρούσα, όπου μπορεί κανείς να μιλά πραγματικά για ένα σχολείο των Χωρίς Γη, με τη δική του ταυτότητα και το δικό του σχέδιο. Η προσπάθεια συνεχίζεται καθημερινά, με τη συνεργασία των δασκάλων, της κοινότητας και του κινήματος.

Να σημειώσουμε ότι στα σχολεία του MST «γίνονται και μαθήματα μαζικής εκπαίδευσης, όπου συμμετέχουν νέοι της βάσης. Σε ορισμένες Πολιτείες, τα σχολεία του MST είναι ανοιχτά και για κόσμο εκτός του κινήματος, ενώ υπάρχει μεγάλη έγνοια να κατορθώσουμε να επικοινωνήσουμε με τη νεολαία της πόλης», λέει ο Μιγκέλ Στέντιλε, στέλεχος του κινήματος.

Επιπλέον, το MST προωθεί το κουβανικό σύστημα αλφαβητισμού: το «Ναι, κι εγώ μπορώ». Στην Πολιτεία του Μαριανάο, π.χ., όπου το κίνημα προωθεί αυτό το σύστημα, πάνω από το 70% των δήμων δεν έχουν δευτεροβάθμιο σχολείο, ενώ το 25% των ενηλίκων (περίπου 1 εκατομμύριο άνθρωποι) είναι επισήμως εντελώς αναλφάβητοι.

Σήμερα το MST έχει στους οικισμούς του περίπου 1.500 πρωτοβάθμια σχολεία και δεκάδες δευτεροβάθμια.

Το Περιοδεύον Σχολείο

Από το 1995 τέθηκε το ερώτημα γιατί μόνο τα παιδιά των οικισμών να έχουν εκπαίδευση και όχι και τα παιδιά των καταυλισμών, παρά την προσωρινότητα, τη ρευστότητα και τη μεταβλητότητα της κατάστασης στην οποία ζουν. Έτσι, έπεσε η ιδέα για το Περιοδεύον Σχολείο: ένα σχολείο χωρίς μόνιμη υποδομή, χωρίς αίθουσα, όπως λένε οι μαθητές. Ένα σχολείο κάτω από τα δέντρα, σε ένα δωμάτιο, σε ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, στη μέση του δρόμου. Με διδακτικό υλικό πέτρες, ξύλα, εφημερίδες, περιοδικά, καπάκια μπουκαλιών.

Το Περιοδεύον Σχολείο αναγνωρίστηκε επίσημα από το 1996. Είναι ένα σχολείο που εγγυάται την εκπαίδευση των παιδιών όπου αυτά βρίσκονται. Βέβαια, οι σκληρές και ρευστές συνθήκες του καταυλισμού επιβάλλουν μια σειρά από ιδιαιτερότητες στο Περιοδεύον Σχολείο. Για παράδειγμα, η συχνότητα συμμετοχής και τα ωράρια καθορίζονται με κοινή συμφωνία δασκάλων – μαθητών – κοινότητας – Τομέα Παιδείας του MST.

Το Εθνικό Σχολείο Φλορεστάν Φερνάντες

Τον Ιανουάριο του 2005 εγκαινιάστηκε στην Γκουαραμέμα, 80 χιλιόμετρα από το Σάο Πάολο, το Εθνικό Σχολείο Φλορεστάν Φερνάντες του MST. Το «Πανεπιστήμιο» του κινήματος: ένα κέντρο τεχνικής και πολιτικής εκπαίδευσης των μελών του κινήματος (τόσο του MST όσο και άλλων κοινωνικών κινημάτων). Στελέχη των κοινωνικών κινημάτων εκπαιδεύονται για ένα διάστημα εκεί και κατόπιν επιστρέφουν στους οικισμούς και στους χώρους τους, για να μεταφέρουν εκεί τη γνώση που αποκόμισαν.

Στο «Φλορεστάν Φερνάντες» οι σπουδαστές διδάσκονται Πολιτική Φιλοσοφία, Κοινωνιολογία, Πολιτική Οικονομία της Γεωργίας, Κοινωνική Ιστορία της Βραζιλίας, αλλά γίνονται και μαθήματα για τη διεθνή συγκυρία ή για το διαδίκτυο.

Μέχρις στιγμής έχουν περάσει από εκεί πάνω από 1.500 άτομα, από διάφορα κοινωνικά κινήματα. Οι σπουδαστές αναλαμβάνουν και τη φροντίδα του χώρου στον οποίο ζουν (καθαριότητα κ.λπ.). Οι καθηγητές δεν πληρώνονται. Το «Φλορεστάν Φερνάντες» συνεργάζεται με διάφορα πανεπιστήμια (π.χ. με το Πανεπιστήμιο της Μπραζίλια), ενώ για να διατηρήσει τη μέγιστη αυτονομία οι πηγές της χρηματοδότησής του είναι τα κινήματα τα οποία στέλνουν μέλη τους για να εκπαιδευτούν εκεί, οι ίδιοι οι σπουδαστές, η διεθνής και η εγχώρια αλληλεγγύη, τα πανεπιστήμια με τα οποία συνεργάζεται.

Μετά από τόσα χρόνια δουλειά, η επιλογή του MST να θέσει ως προτεραιότητα την εκπαίδευση μοιάζει δικαιωμένη. Υπάρχει πλέον μια παιδαγωγία του κινήματος, υπάρχει πράξη, υπάρχει θεωρητική επεξεργασία, υπάρχει εμπειρία. Υπάρχει ένα σύστημα εκπαίδευσης που συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας συλλογικής κινηματικής ταυτότητας. Και όλα αυτά είναι η μεγαλύτερη παρακαταθήκη για αυτούς στους οποίους κυρίως επενδύει το MST: τους νέους και τις νέες, που θα εξασφαλίσουν την ανανέωση, το μέλλον και τη συνέχεια του κινήματος. ■

Το τελευταίο διάστημα, κυβερνήσεις, Μ.Μ.Ε., επιχειρήσεις και «ειδικοί» στη Δύση πανηγυρίζουν για την επερχόμενη επανάσταση στο θέμα των καυσίμων, η οποία θα αλλάξει το μέλλον της ανθρωπότητας: τα (λεγόμενα) βιοκαύσιμα. Καύσιμα, δηλαδή, που προέρχονται από την επεξεργασία φυτών, με πιο γνωστό την αιθανόλη.

Ωστόσο, τα κινήματα στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου» δίνουν, αντίστοιχα, τη δική τους μάχη ενάντια στην παραγωγή των αγροκαυσίμων, τουλάχιστον με τον τρόπο με τον οποίο προτείνεται και γίνεται σήμερα. Μάλιστα, το θέμα των αγροκαυσίμων αποτέλεσε έναν από τους βασικούς άξονες συζήτησης στο πρόσφατο 5ο Εθνικό Συνέδριο του MST. Τα στελέχη του Κινήματος των Χωρίς Γη περιέγραψαν τα αγροκαύσιμα, και ό,τι αυτά επιφέρουν (αύξηση της συγκέντρωσης γης, αύξηση της τιμής των τροφίμων, εντατική χρήση αγροχημικών, εισβολή των πολυεθνικών στον κάμπο, χρήση μεταλλαγμένων, περιβαλλοντική καταστροφή, επιστροφή των συνθηκών εργασίας στην εποχή της δουλείας, κοινωνική κρίση), ως τη βασική απειλή για τους φτωχούς του «Τρίτου Κόσμου». Ας δούμε το θέμα λίγο πιο αναλυτικά.

ΑΓΡΟΚΑΥΣΙΜΑ:

Η κρυφή πληγή πίσω από τους πανηγυρικούς της Δύσης...

Τα εγκώμια της Δύσης

Τα τελευταία χρόνια έχει εξαπολυθεί στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις ΗΠΑ μια τεράστια επικοινωνιακή εκστρατεία, γεμάτη μισές αλήθειες και ψευδείς πληροφορίες, που έχει στόχο να πείσει την κοινή γνώμη για τη σπουδαιότητα των «βιοκαυσίμων». Στο πλαίσιο αυτό χρησιμοποιείται και το politically correct πρόθημα «βιο-», παρόλο που, όπως θα δούμε παρακάτω, τα καύσιμα αυτά δεν είναι και τόσο βιολογικά.

ειδικών αλλά ακόμη και του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ, που προειδοποιούν για επερχόμενη διατροφική κρίση στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου».

Η παραγωγή των αγροκαυσίμων είναι παλιά ιστορία. Απλώς τα τελευταία χρόνια έχει έρθει έντονα στην επικαιρότητα, επειδή πλέον η αξιοποίηση αυτής της τεχνολογίας έχει γίνει συγκριτικά επικερδής για τις μεγάλες επιχειρήσεις πετρελαίου και αυτοκινήτων. Οι χώρες της Δύσης (ή, του Βορρά, αλλιώς) χρειάζονται φτηνό καύσιμο για τα αυτοκίνητά τους (και πολλαπλάσιο

έπρεπε να καλύπτουν βασικές ανάγκες του πληθυσμού, και ως εκ τούτου εκτοξεύει τις τιμές βασικών τροφίμων στα ύψη. Τεράστιες εκτάσεις καλλιεργούνται με ζαχαροκάλαμο ή σόγια ή καλαμπόκι, το οποίο όμως απορροφάται στην αγορά των αγροκαυσίμων, αφού εκεί οι τιμές είναι πιο συμφέρουσες. Ήδη όμως οι τιμές βασικών τροφίμων στις χώρες αυτές ανεβαίνουν με ραγδαίο ρυθμό – χαρακτηριστικό παράδειγμα, η τιμή του καλαμποκιού στο Μεξικό. Εξ ου και οι προβλέψεις για επερχόμενη διατροφική κρίση στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου», αφού το φαγητό των φτωχών θα μετατραπεί σε βενζίνη των αυτοκινήτων μας, μιας και οι τιμές στην αγορά αυτή είναι πιο συμφέρουσες.

β) Το κύκλωμα των αγροκαυσίμων αποτελεί το απόλυτο πανηγύρι των πολυεθνικών. Στην παραγωγή και στη διακίνηση των αγροκαυσίμων συναντιούνται: οι μεγάλοι γαιοκτήμονες που προσφέρουν τις τεράστιες εκτάσεις γης· οι εταιρείες πετρελαίου και αυτοκινήτων που προωθούν τη νέα τεχνολογία· οι εταιρείες αγροχημικών και μεταλλαγμένων· οι πολυεθνικές τροφίμων. Δεν είναι τυχαίο ότι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες (Φορντ, Σάαμπ, Βόλβο) έχουν πάθει «οικολογικό» παραλήρημα και δεν φείδονται εξόδων για να διαφημίσουν τη νέα τεχνολογία. Λογική συνέπεια, σύμφωνα με την εφημερίδα *Χορνάδα* του Μεξικού, η ένταξή τους στα διάφορα αναπτυξιακά «μεγα-προγράμματα», όπως το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, μιας και όλα αυτά ούτε διακτινίζονται ούτε τηλεμεταφέρονται και απαιτούν για τη μεταφορά και την εξαγωγή τους υποδομές, δρόμους, λιμάνια κ.λπ.. Να σημειώσουμε εν παρόδω πως, από τα 99

Η κρυφή πληγή πίσω από τους πανηγυρικούς της Δύσης...

Τα εγκώμια της Δύσης

Τα τελευταία χρόνια έχει εξαπολυθεί στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις ΗΠΑ μια τεράστια επικοινωνιακή εκστρατεία, γεμάτη μισές αλήθειες και ψευδείς πληροφορίες, που έχει στόχο να πείσει την κοινή γνώμη για τη σπουδαιότητα των «βιοκαυσίμων». Στο πλαίσιο αυτό χρησιμοποιείται και το politically correct πρόθημα «βιο-», παρόλο που, όπως θα δούμε παρακάτω, τα καύσιμα αυτά δεν είναι και τόσο βιολογικά.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει ως στόχο μέχρι το 2010 το 5,75% της συνολικής παραγωγής καυσίμων για τις μεταφορές να προέρχεται από αγροκαύσιμα. Το ποσοστό αυτό πρέπει να γίνει τουλάχιστον 10% μέχρι το 2020. Στο πλαίσιο αυτό έχει δοθεί μια σειρά από κίνητρα στις επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία. Το ίδιο κάνει και η Ελλάδα: τεράστιες φορολογικές ελαφρύνσεις, επιχορήγηση 35-40% κ.ά. Απόσβεση της επένδυσης προβλέπεται μέσα σε 7-9 χρόνια, ενώ κίνητρο αποτελεί το μεγάλο κέρδος που προβλέπεται για τις εταιρείες. Στην Ελλάδα έχουν υπαχθεί σε αυτή την τόσο ευνοϊκή νομοθεσία 13 επιχειρήσεις (από τις 23 που ήταν υποψήφιες).

Βέβαια, στη Δύση υπάρχουν και φωνές που προειδοποιούν για τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν από τα αγροκαύσιμα – φωνές όχι μόνο ειδικών αλλά ακόμη και του ΔΝΤ και του ΟΟΣΑ, που προειδοποιούν για επερχόμενη διατροφική κρίση στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου».

Η παραγωγή των αγροκαυσίμων είναι παλιά ιστορία. Απλώς τα τελευταία χρόνια έχει έρθει έντονα στην επικαιρότητα, επειδή πλέον η αξιοποίηση αυτής της τεχνολογίας έχει γίνει συγκριτικά επικερδής για τις μεγάλες επιχειρήσεις πετρελαίου και αυτοκινήτων. Οι χώρες της Δύσης (ή, του Βορρά, αλλιώς) χρειάζονται φτηνό καύσιμο για τα αυτοκίνητά τους (και πολλαπλάσιο χαρτί· θα δούμε παρακάτω ποια είναι η σχέση). Έχουν εγκαινιάσει έτσι αυτό που ονομάστηκε «πράσινος ιμπεριαλισμός». Αυτό που, όπως λέγεται, «θα φέρει σε αντιπαράθεση 800 εκατομμύρια ιδιοκτήτες αυτοκινήτων με τα 2 δισεκατομμύρια που δεν έχουν πρόσβαση σε βασική διατροφή».

Ο «πράσινος ιμπεριαλισμός»

Οι χώρες της Ε.Ε. και οι ΗΠΑ προσπαθούν να παρουσιάσουν την τεχνολογία των αγροκαυσίμων ως μια πράσινη επανάσταση. Στην προπαγάνδιση του μύθου αυτού, οι καταστροφικές συνέπειες στις φτωχές χώρες εξαφανίζονται. Ας τις δούμε συνοπτικά:

α) Η παραγωγή των αγροκαυσίμων εμπορευματοποιεί προϊόντα που θα

ντιούνται: οι μεγάλοι γαιοκτήμονες που προσφέρουν τις τεράστιες εκτάσεις γης· οι εταιρείες πετρελαίου και αυτοκινήτων που προωθούν τη νέα τεχνολογία· οι εταιρείες αγροχημικών και μεταλλαγμένων· οι πολυεθνικές τροφίμων. Δεν είναι τυχαίο ότι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες (Φορντ, Σάαμπ, Βόλβο) έχουν πάθει «οικολογικό» παραλήρημα και δεν φείδονται εξόδων για να διαφημίσουν τη νέα τεχνολογία. Λογική συνέπεια, σύμφωνα με την εφημερίδα *Χορνάδα* του Μεξικού, η ένταξή τους στα διάφορα αναπτυξιακά «μεγα-προγράμματα», όπως το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, μιας και όλα αυτά ούτε διακτινίζονται ούτε τηλεμεταφέρονται και απαιτούν για τη μεταφορά και την εξαγωγή τους υποδομές, δρόμους, λιμάνια κ.λπ.. Να σημειώσουμε εν παρόδω πως, από τα 99 προγράμματα που συνθέτουν το Σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, τα 8 έχουν ολοκληρωθεί, τα 50 είναι υπό εκτέλεση και τα 41 βρίσκονται στη φάση της διαπραγμάτευσης για τη χρηματοδότησή τους.

γ) Προϊόν και δείγμα αυτών των μεγάλων εταιρικών συμμαχιών είναι η μεγάλη αγροτοεξαγωγική επιχείρηση (agronegocio). Σύμφωνα με το MST, το agronegocio είναι το πάντρεμα του μεγάλου χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου με τους μεγάλους γαιοκτήμονες. Είναι η εισβολή της ιδιωτικής επιχείρησης στον κάμπο. Πρόκειται για επιχειρήσεις προσανατολισμένες στις εξαγωγές· το γεγονός ότι φέρνουν συνάλλαγμα έκανε τον Λούλα να τους αποκαλέσει «ήρωες του έθνους», και όλο το κίνημα να καταγγείλει τη δεξιά και δουλοπρεπή στάση του Λούλα. Στη Βραζιλία, οι μεγάλες αγροτοεξαγωγικές επιχειρήσεις, επειδή εξάγουν, δεν

πληρώνουν φόρους (νόμος Καντίρ). Επιπλέον, με νόμο του 2006, «κατέκτησαν» το δικαίωμα να καταθέτουν το 50% της αξίας των εξαγωγών σε τράπεζες του εξωτερικού. Η αγροτική παραγωγή στις μεγάλες αγροτοεξαγωγικές επιχειρήσεις είναι σε υψηλότατο βαθμό βιομηχανοποιημένη, γεγονός που δημιουργεί μεγάλη έξοδο των αγροτών από τον κάμπο ή προλεταριοποίησή τους στα αγροτικά εργοστάσια. Με άλλα λόγια, το όραμα της αγροτοεξαγωγικής επιχείρησης είναι αγροτική παραγωγή χωρίς παραγωγούς, χωρίς αγρότες.

δ) Η ανάπτυξη της μεγάλης αγροτοεξαγωγικής επιχείρησης που είναι προσανατολισμένη στις εξαγωγές έχει επιφέρει τρομακτική επιδείνωση στις εργασιακές συνθήκες. Πολλοί περιγράφουν τη σημερινή κατάσταση ως επιστροφή στην εποχή της δουλείας. Στη Βραζιλία, στην κοπή του ζαχαροκάλαμου, που προορίζεται για αγροκαύσιμο, δουλεύουν περίπου 170 με 200.000 εργάτες, περίπου 12 με 14 ώρες την ημέρα, με προσωρινές συμβάσεις. Το 80% περίπου της δουλειάς (το κόψιμο) γίνεται με τα χέρια, μέσα σε εξαιρετικά σκληρές συνθήκες (ζέστη κ.λπ.). Κάθε κόφτης βγάζει περίπου 12 με 17 τόνους τη μέρα· για 10 τόνους, ο κόφτης πρέπει να δώσει 72.000 χτυπήματα με το μαχαίρι (τη ματσέτα), να λυγίσει 36.000 φορές το πόδι του, ενώ χάνει 10 λίτρα νερό και περπατάει 10 περίπου χιλιόμετρα τη μέρα. Το 1993, ένας στους 4 κόφτες ήταν 7-17 ετών. Στις τελευταίες δύο συγκομιδές, πέθαναν 14 άτομα λόγω υπερβολικής εργασίας.

Στη Βραζιλία, όλα αυτά μετατρέπονται ενίοτε σε πραγματική δουλεία. Στις αρχές Ιουνίου η αστυνομία απελευθέρωσε από φυτεία ζαχαροκάλα-

70% του καλαμποκιού και της σόγιας είναι μεταλλαγμένο. Στη Νότια Αμερική η κυριαρχία της βασικής εταιρείας μεταλλαγμένων, της Monsanto, είναι απόλυτη. Τα ίδια ισχύουν και στη Βραζιλία, παρά τη βασική δέσμευση του Λούλα για μια Βραζιλία χωρίς μεταλλαγμένα. Πρόσφατα, 60 οικογένειες κατέλαβαν μια έκταση που είχε η εταιρεία Syngenta στο Παρανά και τη χρησιμοποιούσε για δοκιμές μεταλλαγμένων. Εκεί σήμερα υπάρχει μια πρότυπη μονάδα αγροτοοικολογίας.

Είναι χαρακτηριστικό αυτό που συμβαίνει με τις επιμολύνσεις: Ως γνωστόν η επιμόλυνση των χωραφιών από όμορες εκτάσεις με μεταλλαγμένα

η εισαγωγή της μονοκαλλιέργειας ζαχαροκάλαμου δημιούργησε τεράστιο πληθυσμό στις φαβέλες και καταστροφή του αγροτικού κόσμου. Αυτή η κάποτε ήσυχη και αυτάρκης πόλη έχει σήμερα μόλις 2.412 άτομα που ασχολούνται στη γεωργία και 3.813 άτομα στη φυλακή. Αντίστοιχα παραδείγματα, όμως, αναφέρονται πολλά. Στο Ντέλτα, όπου τα τελευταία 4 χρόνια έχουν προστεθεί 300 χιλιάδες εκτάρια ζαχαροκάλαμου, ο πληθυσμός των 5.000 γίνεται 10.000 κατά τη διάρκεια της συγκομιδής. Η εγκληματικότητα και οι απαγωγές έχουν αυξηθεί κατακόρυφα, σε αυτή την πόλη με τα 0 ξενοδοχεία και τα 27 πορνεία.

ζαχαροκάλαμου, που προορίζεται για αγροκαύσιμο, δουλεύουν περίπου 170 με 200.000 εργάτες, περίπου 12 με 14 ώρες την ημέρα, με προσωρινές συμβάσεις. Το 80% περίπου της δουλειάς (το κόψιμο) γίνεται με τα χέρια, μέσα σε εξαιρετικά σκληρές συνθήκες (ζέστη κ.λπ.). Κάθε κόφτης βγάζει περίπου 12 με 17 τόνους τη μέρα· για 10 τόνους, ο κόφτης πρέπει να δώσει 72.000 χτυπήματα με το μαχαίρι (τη ματσέτα), να λυγίσει 36.000 φορές το πόδι του, ενώ χάνει 10 λίτρα νερό και περπατάει 10 περίπου χιλιόμετρα τη μέρα. Το 1993, ένας στους 4 κόφτες ήταν 7-17 ετών. Στις τελευταίες δύο συγκομιδές, πέθαναν 14 άτομα λόγω υπερβολικής εργασίας.

Στη Βραζιλία, όλα αυτά μετατρέπονται ενίοτε σε πραγματική δουλεία. Στις αρχές Ιουνίου η αστυνομία απελευθέρωσε από φυτεία ζαχαροκάλαμου για αιθανόλη, στο Παρά, 1100 σκλάβους. Το 2006 απελευθερώθηκαν συνολικά 3.308 άτομα, ενώ η πραγματική κατάργηση της δουλείας αποτελεί πάγιο αίτημα των βραζιλιάνικων κινημάτων.

ε) Η εντατική καλλιέργεια επιφέρει και εντατική χρήση αγροχημικών (λιπασμάτων κ.λπ.). Επίσης, εξαφανίζεται η βιοποικιλότητα, καθώς η ανάγκη για φυτά που προορίζονται για καύσιμα και η υψηλή τιμή τους «επιβάλλει» τη μονοκαλλιέργεια. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι προφανείς. Επιπλέον, η παραγωγή των αγροκαυσίμων είναι εξαιρετικά ενεργοβόρος, τουλάχιστον με τους τρόπους που εφαρμόζονται σήμερα, γεγονός που επιβαρύνει το έτσι κι αλλιώς αρνητικό ισοζύγιο για το περιβάλλον.

στ) Αντίστοιχη είναι και η διάδοση των μεταλλαγμένων. Σήμερα, στις ΗΠΑ, το είναι πολύ εύκολη. Σε μια παρόμοια περίπτωση, αγρότες του Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, στη Βραζιλία, ήρθαν σε αντιδικία με τη Monsanto, καταγγέλλοντας ότι τα χωράφια τους επιμολύνθηκαν από μεταλλαγμένα από την Αργεντινή. Οι αγρότες αυτοί όχι μόνο δεν αποζημιώθηκαν, αλλά η Monsanto τους ζήτησε να της πληρώσουν από πάνω και δικαιώματα, για τη «χρήση» των μεταλλαγμένων σπόρων της!

ζ) Αντίστοιχα προβλήματα υπάρχουν και με το νερό, αλλά στο θέμα αυτό έχει γίνει ειδική αναφορά σε παλαιότερο τεύχος του *Resistencias*.

η) Τέλος, να πούμε ότι όλες αυτές οι ριζικές κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές καταλήγουν συνήθως σε μεγάλη κοινωνική κρίση στις περιοχές που συμβαίνουν. Ο Ζ.Π. Στέντιλε αναφέρει συχνά το παράδειγμα του δήμου Ριμπέιρο Πρέτο, στο Σάο Πάολο, όπου

Η «πράσινη έρημος»

Μία από τις μονοκαλλιέργειες που έχουν «επιβληθεί» στη Βραζιλία είναι εκείνη του ευκαλύπτου. Ο ευκάλυπτος χρησιμοποιείται κυρίως για την παραγωγή χαρτιού. Ωστόσο, πρόκειται για ένα δέντρο που απορροφά τεράστιες ποσότητες νερού και προκαλεί ερημοποίηση, ακόμη και σε περιοχές τροπικού δάσους. (Να σημειώσουμε ότι τα τελευταία 20 χρόνια έχει καταστραφεί τροπικό δάσος όσο 6 Γαλλίες, κυρίως για μεγάλες καλλιέργειες επιχειρήσεων).

Σήμερα, η Βραζιλία είναι παγκοσμίως ο μεγαλύτερος παραγωγός και εξαγωγέας κελουλόζης για χαρτί. Η αγορά της κελουλόζης ελέγχεται στο μεγαλύτερο μέρος της από 4 πολυεθνικές.

Τα αγροκαύσιμα στην Αμερική

Η Βραζιλία και οι ΗΠΑ πρωταγωνιστούν στην παραγωγή αιθανόλης στην Αμερική και παγκοσμίως. Μαζί οι δύο χώρες παράγουν το 70-74% της αιθανόλης που παράγεται παγκοσμίως. Μάλιστα, έχει στόχο να φτάσει το 23-25% στην πρόσμιξη της αιθανόλης με βενζίνη. Άλλωστε, η χρήση της αιθανόλης είναι παλιά ιστορία στη Βραζιλία, η οποία κατασκεύασε το πρώτο αυτοκίνητο ευρείας χρήσης με αλκοόλη το 1979.

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα η Βραζιλία, επωφελούμενη από τη νέα συγκυρία, επιδιώκει να αναδειχθεί σε παγκόσμια δύναμη μέσω του ενεργειακού τομέα και της πρωτοπορίας που έχει στη χρήση αγροκαυσίμων. Πρόσφατα, ο Λούλα πραγματοποίησε μεγάλη περιοδεία στη Λατινική Αμερική για να πλασάρει το εμπόρευμα, υπέγραψε συμφωνίες (π.χ., με τον Παναμά, τον Αύγουστο του 2007), στο Μεξικό προσέφερε δωρεάν τεχνολογία για την παραγωγή αιθανόλης, για να προσελκύσει επενδυτές. Οι πρόσφατες συμφωνίες με τις ΗΠΑ επικρίθηκαν πολύ, αλλά ο Λούλα μοιάζει απτόητος σε αυτή τη μάχη του «υπέρ της προόδου». Το κόστος της παραγωγής αιθανόλης στη Βραζιλία είναι πολύ χαμηλό – 0,3$ το λίτρο, μισό κόστος από εκείνο των ΗΠΑ, 1/3 της τιμής της ευρωπαϊκής, 30% χαμηλότερη της βενζίνης.

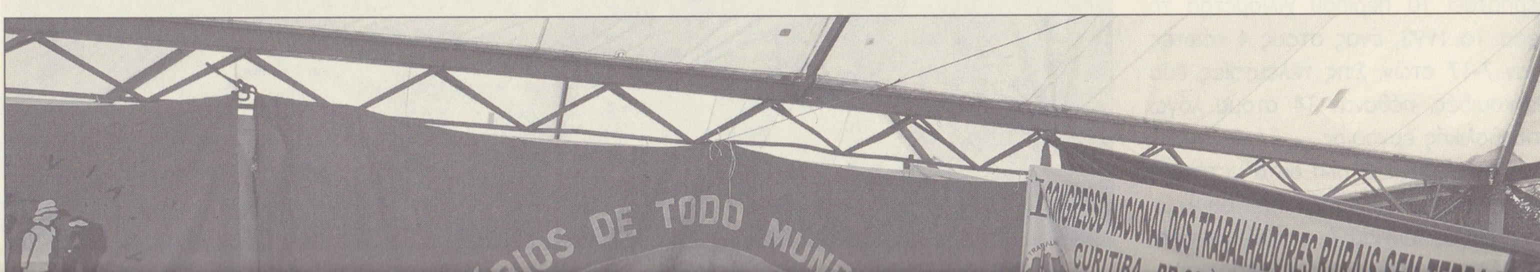
Από την άλλη, ο Λούλα ορκίζεται διαρκώς πως θα προστατέψει την Αμαζονία, αλλά η μονοκαλλιέργεια ζαχαροκάλαμου (και η αντίστοιχη περιβαλλοντική καταστροφή) αυξάνεται διαρκώς από 17,6 σε 19,3 εκατομμύρια τόνους μεταξύ 2006 και 2007.

Η Κολομβία είναι ο 2ος παραγωγός αιθανόλης στη Λατινική Αμερική, η οποία όμως έχει αποφασίσει να εισβάλει δυναμικά στην αγορά της ηπείρου. Πρόσφατα έκανε δωρεά εργοστάσια στο Ελ Σαλβαδόρ και στην Ονδούρα, ενώ υπέγραψε και ενεργειακές συμφωνίες με το Ελ Σαλβαδόρ, τη Γουατεμάλα και την Ονδούρα. Γενικά στη Λατινική Αμερική η αιθανόλη προωθείται ξέφρενα και μέχρι και μικρές χώρες εμπλέκονται όλο και περισσότερο στην παραγωγή αγροκαυσίμων. Για παράδειγμα η Γουατεμάλα, η οποία παράγει 90 εκατομμύρια λίτρα αιθανόλη τον χρόνο από ζαχαροκάλαμο.

Όλα αυτά γίνονται στο φόντο μιας πολιτικής αντιπαράθεσης: η περιοδεία του Λούλα στις χώρες της Λατινικής Αμερικής για την προώθηση των αγροκαυσίμων παρουσιάστηκε από όλα τα Μ.Μ.Ε. ως αντίβαρο στην αντίστοιχη περιοδεία του Τσάβες σε άλλες χώρες της ηπείρου, ο οποίος προωθούσε το σχέδιο για ενεργειακή ολοκλήρωση της Λατινικής Αμερικής (ενιαίους πετρελαιαγωγούς κ.λπ.).

Φαίνεται λοιπόν πως το ζήτημα των αγροκαυσίμων θα μας απασχολήσει για πολύ καιρό ακόμη. Για την ακρίβεια, δεν έχουμε δει ακόμη παρά μόνο την αρχή του. Οι θιασώτες τους προσπαθούν να παρουσιάσουν τους αντιπάλους ως κήρυκες της οπισθοδρόμησης και υποστηρικτές της «βρόμικης ενέργειας», αποκρύπτοντας το γεγονός πως η αντίθεσή τους αφορά τον συγκεκριμένο, κοινωνικά καταστροφικό, τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται αυτή η τεχνολογία, η οποία είναι κομμένη και ραμμένη ακριβώς στις προδιαγραφές και στις απαιτήσεις των μεγάλων πολυεθνικών και αδιαφορεί πλήρως για την κοινωνική διάλυση που αφήνει πίσω της η «επανάσταση των αγροκαυσίμων».

Τα κινήματα του «Τρίτου Κόσμου» έχουν αρχίσει να δίνουν τη δική τους μάχη. Ωστόσο, όλοι επισημαίνουν ότι αυτά τα κινήματα, τα κινήματα του Νότου, δύσκολα θα μπορέσουν να νικήσουν αν τα κινήματα του Βορρά δεν κάνουν τον δικό τους αγώνα τόσο για να πληροφορηθούν οι κάτοικοι στις χώρες τους τις επιπτώσεις των αγροκαυσίμων στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου» όσο και για να αλλάξει το καταναλωτικό «αυτοκινητοκεντρικό» μοντέλο και να βρεθούν τρόποι να περιοριστεί η ξέφρενη κατανάλωση ενέργειας στις πλούσιες χώρες. ■

γάλη περιοδεία στη Λατινική Αμερική για να πλασάρει το εμπόρευμα, υπέγραψε συμφωνίες (π.χ., με τον Παναμά, τον Αύγουστο του 2007), στο Μεξικό προσέφερε δωρεάν τεχνολογία για την παραγωγή αιθανόλης, για να προσελκύσει επενδυτές. Οι πρόσφατες συμφωνίες με τις ΗΠΑ επικρίθηκαν πολύ, αλλά ο Λούλα μοιάζει απτόητος σε αυτή τη μάχη του «υπέρ της προόδου». Το κόστος της παραγωγής αιθανόλης στη Βραζιλία είναι πολύ χαμηλό – 0,3$ το λίτρο, μισό κόστος από εκείνο των

παράγει 90 εκατομμύρια λίτρα αιθανόλη τον χρόνο από ζαχαροκάλαμο.

Όλα αυτά γίνονται στο φόντο μιας πολιτικής αντιπαράθεσης: η περιοδεία του Λούλα στις χώρες της Λατινικής Αμερικής για την προώθηση των αγροκαυσίμων παρουσιάστηκε από όλα τα Μ.Μ.Ε. ως αντίβαρο στην αντίστοιχη περιοδεία του Τσάβες σε άλλες χώρες της ηπείρου, ο οποίος προωθούσε το σχέδιο για ενεργειακή ολοκλήρωση της Λατινικής Αμερικής (ενιαίους πετρελαιαγωγούς κ.λπ.).

Νότου, δύσκολα θα μπορέσουν να νικήσουν αν τα κινήματα του Βορρά δεν κάνουν τον δικό τους αγώνα τόσο για να πληροφορηθούν οι κάτοικοι στις χώρες τους τις επιπτώσεις των αγροκαυσίμων στις χώρες του «Τρίτου Κόσμου» όσο και για να αλλάξει το καταναλωτικό «αυτοκινητοκεντρικό» μοντέλο και να βρεθούν τρόποι να περιοριστεί η ξέφρενη κατανάλωση ενέργειας στις πλούσιες χώρες. ■

Μεξικό, ξανά...

Το Μεξικό έχει αλλάξει. Και όλα δείχνουν πως τα επόμενα χρόνια θα συνεχίσει να αλλάζει. Παρόλο που η φονταμενταλιστική Δεξιά του Καλδερόν δεν βρίσκεται στην εξουσία παρά λίγους, μόνο, μήνες, τα σημάδια της πολιτικής της έχουν αρχίσει να φαίνονται ήδη στους δρόμους, στην καθημερινότητα των ανθρώπων, τα αναπνέεις στην ατμόσφαιρα.

Τους τελευταίους μήνες η πολιτική ζωή στο Μεξικό συγκλονίζεται για μία ακόμη φορά από μεγάλα σκάνδαλα διαφθοράς. Η πιο πρόσφατη περίπτωση αφορά τον κινεζικής καταγωγής επιχειρηματία Ζενλί Γε Γκον, στο σπίτι του οποίου βρέθηκαν (κατά τη διάρκεια έρευνας για άλλα αδικήματα για τα οποία κατηγορείται) 204 εκατομμύρια δολάρια και πολλές χιλιάδες ευρώ σε ρευστό, σε ντάνες χαρτονομισμάτων. Η υπόθεση «μύριζε» εξαρχής «μαύρο χρήμα». Ο Ζενλί είχε στενές σχέσεις με την προηγούμενη κυβέρνηση Φοξ, ενώ οι πρώτες πληροφορίες που διέρρευσαν έλεγαν πως όλες αυτές οι στοίβες των χρημάτων είχαν σχέση με την (παράνομη) χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας του νυν προέδρου Καλδερόν.

Η υπόθεση της σχέσης Ζενλί-Καλδερόν άρχισε σύντομα να κουκουλώνεται. Ωστόσο, ανεξάρτητα από την πραγματική έκταση του σκανδάλου ή από το αν αποτελεί προπέτασμα καπνού, μία παραπάνω περίπτωση διαφθοράς ασφαλώς δεν αποτελεί καινοτομία για μια χώρα όπου η κύρια ενασχόληση του προέδρου της (όταν δεν χαριεντίζεται με τον Μπους, υπογράφοντας κοινά σχέδια καταστολής) είναι να προσπαθεί να κερδίσει κάποια νομιμοποίηση μετά τη νοθεία των εκλογών που τον έφεραν στην εισβολή του στρατού και της αστυνομίας σε κάθε πτυχή της καθημερινότητας είναι, ασφαλώς, η «τρομοκρατία». Στις αρχές του Ιουλίου, ο EPR [σημ.: Επαναστατικός Λαϊκός Στρατός· ένοπλη οργάνωση που δρα από το 1996 και πλέον έχει παρουσία σε αρκετές Πολιτείες του Μεξικού] έβαλε 8 βόμβες σε εγκαταστάσεις της κρατικής εταιρείας πετρελαίου PEMEX, καταγγέλλοντας τις φασιστικές πολιτικές της κυβέρνησης Καλδερόν και απαιτώντας από την αστυνομία να εμφανίσει εν ζωή τους Εδμούντο Ρέγες Αμάγια και Ραϊμούντο Ριβέρα Μπράβο, που φέρονται ως μέλη του και οι οποίοι απήχθησαν από την αστυνομία στις 25 Μαΐου, από ξενοδοχείο της Οαχάκα, και έκτοτε θεωρούνται εξαφανισμένοι, καθώς αστυνομία και εισαγγελία αρνούνται πως τους έχουν στα χέρια τους.

Όσο τρομακτικό κι αν ακούγεται, οι εξαφανίσεις εξακολουθούν να αποτελούν πάγιο στοιχείο της πολιτικής ζωής του Μεξικού. Άνθρωποι συλλαμβάνονται και κανείς δεν ξαναμαθαίνει γι' αυτούς ή εμφανίζονται μετά από καιρό βασανισμένοι ή νεκροί.

Η Δικαιοσύνη απαντά σε αυτό το κλίμα τρόμου και καταστολής παρέχοντας απόλυτη ατιμωρησία στους εμπλεκόμενους. Γι' αυτό και εύλογα προκάλεσε μεγάλη αμηχανία η πρόσφατη

συνάντησε ένα τείχος από αντιδράσεις, πραγματοποιήθηκε παράλληλα με την εκστρατεία της Δεξιάς κατά της νομιμοποίησης των εκτρώσεων. Η απόφαση της κυβέρνησης της Πόλης του Μεξικού να αποποινικοποιήσει την έκτρωση αντιμετωπίστηκε με έναν δαιμονοποιητικό λόγο, που διαβεβαίωνε για την επερχόμενη έκρηξη του αριθμού των εκτρώσεων. Ωστόσο, τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν στις αρχές του Αυγούστου για τις πρώτες 100 μέρες εφαρμογής του μέτρου δείχνουν ακριβώς το αντίθετο: ενώ το 2006 είχαν υπάρξει 35 θάνατοι σχετικοί με έκτρωση, εφέτος στα 14 νοσοκομεία της πρωτεύουσας δεν υπήρξε κανένας, ενώ οι εκτρώσεις μειώθηκαν 20% σε σχέση με πέρυσι (συνολικά 1.500). Εξήντα τέσσερις εκτρώσεις έγιναν σε γυναίκες κάτω των 18 ετών· από αυτές οι 3 σε κορίτσια 10-14 ετών. Επίσης τα στοιχεία έδειξαν πως η αποποινικοποίηση ευνόησε κυρίως γυναίκες που ζουν σε φτωχές περιοχές της Πόλης του Μεξικού. Τα στοιχεία αυτά αντιμετωπίστηκαν από τους φονταμενταλιστές της κυβέρνησης με μια λυσσαλέα επίθεση, στο όνομα της οικογένειας και των χριστιανικών αξιών.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα της νέας πολιτικής που εφαρμό-

Μεξικό, ξανά...

χρήμα». Ο Ζενλί είχε στενές σχέσεις με την προηγούμενη κυβέρνηση Φοξ, ενώ οι πρώτες πληροφορίες που διέρρευσαν έλεγαν πως όλες αυτές οι στοίβες των χρημάτων είχαν σχέση με την (παράνομη) χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας του νυν προέδρου Καλδερόν.

Η υπόθεση της σχέσης Ζενλί-Καλδερόν άρχισε σύντομα να κουκουλώνεται. Ωστόσο, ανεξάρτητα από την πραγματική έκταση του σκανδάλου ή από το αν αποτελεί προπέτασμα καπνού, μία παραπάνω περίπτωση διαφθοράς ασφαλώς δεν αποτελεί καινοτομία για μια χώρα όπου η κύρια ενασχόληση του προέδρου της (όταν δεν χαριεντίζεται με τον Μπους, υπογράφοντας κοινά σχέδια καταστολής) είναι να προσπαθεί να κερδίσει κάποια νομιμοποίηση μετά τη νοθεία των εκλογών που τον έφεραν στην εξουσία. Η βασική αλλαγή στο Μεξικό έγκειται κυρίως στην εκστρατεία που έχει εξαπολύσει η Δεξιά και τα παραρτήματά της (π.χ. Εκκλησία) για να πετύχουν μια συντηρητική στροφή σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής.

Πρώτα απ' όλα, με πρόσχημα τον «πόλεμο κατά των ναρκωτικών» (για τον οποίο το Μεξικό και οι ΗΠΑ υπέγραψαν τον Αύγουστο μια γιγαντιαία συμφωνία συνεργασίας), η χώρα αστυνομοκρατείται και στρατοκρατείται. Σε κάθε γωνία υπάρχει αστυνομία — μία από τις αστυνομίες του κόσμου που πρωταγωνιστούν στο ευγενές άθλημα της διαφθοράς. Είναι χαρακτηριστικό ότι, με πρόσχημα την «ασφάλειά σας», βιντεοσκοπούνται τα πρόσωπα όλων των επιβατών στα υπεραστικά λεωφορεία.

Ένα άλλο «επιχείρημα» για την

τε θεωρούνται εξαφανισμένοι, καθώς αστυνομία και εισαγγελία αρνούνται πως τους έχουν στα χέρια τους.

Όσο τρομακτικό κι αν ακούγεται, οι εξαφανίσεις εξακολουθούν να αποτελούν πάγιο στοιχείο της πολιτικής ζωής του Μεξικού. Άνθρωποι συλλαμβάνονται και κανείς δεν ξαναμαθαίνει γι' αυτούς ή εμφανίζονται μετά από καιρό βασανισμένοι ή νεκροί.

Η Δικαιοσύνη απαντά σε αυτό το κλίμα τρόμου και καταστολής παρέχοντας απόλυτη ατιμωρησία στους εμπλεκόμενους. Γι' αυτό και εύλογα προκάλεσε μεγάλη αμηχανία η πρόσφατη έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας (η Γενική Γραμματέας της οποίας, Ιρένε Χαν, βρέθηκε στο Μεξικό στις αρχές Αυγούστου), που καταγγέλλει τις ευθύνες των αρχών της χώρας για την άθλια κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Μεξικό. Η γενική διαπίστωση είναι πως η βία αποτελεί μια διαρκή απειλή για τη δράση των κοινωνικών οργανώσεων και των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ωστόσο, η οργανωμένη εκστρατεία συντηρητικοποίησης φαίνεται και από άλλα στοιχεία. Πρόσφατα, η μεξικανική καθολική Εκκλησία έθεσε ζήτημα συνταγματικών τροποποιήσεων ώστε να μπει η διδασκαλία των θρησκευτικών στα σχολεία, παράλληλα με το αίτημα για χρηματοδότησή της από το κράτος. Η προσπάθεια αυτή, που πλήττει την καρδιά ενός παραδοσιακά λαϊκού κράτους όπως είναι το Μεξικό και γι' αυτό

20% σε σχέση με πέρυσι (συνολικά 1.500). Εξήντα τέσσερις εκτρώσεις έγιναν σε γυναίκες κάτω των 18 ετών· από αυτές οι 3 σε κορίτσια 10-14 ετών. Επίσης τα στοιχεία έδειξαν πως η αποποινικοποίηση ευνόησε κυρίως γυναίκες που ζουν σε φτωχές περιοχές της Πόλης του Μεξικού. Τα στοιχεία αυτά αντιμετωπίστηκαν από τους φονταμενταλιστές της κυβέρνησης με μια λυσσαλέα επίθεση, στο όνομα της οικογένειας και των χριστιανικών αξιών.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα της νέας πολιτικής που εφαρμόζει η κυβέρνηση είναι η κοινωνική εκκαθάριση ολόκληρων περιοχών, στο όνομα της πάταξης της εγκληματικότητας. Παράδειγμα, η δαιμονοποιημένη συνοικία Τεπίτο, της Πόλης του Μεξικού, η οποία, σύμφωνα με τις αρχές, υποτίθεται πως «βγάζει» εγκληματίες. Η γειτονιά υφίσταται, σε μόνιμη βάση πια, όλη τη βία των δυνάμεων καταστολής: την περικυκλώνουν, κόβουν τις προσβάσεις με μπλόκα, εισβάλλουν αδιακρίτως στα σπίτια, συλλαμβάνουν, δέρνουν.

Η υπόθεση της επιδημίας δολοφονιών γυναικών (για την οποία μάλιστα κατασκευάστηκε ο όρος feminicidios) που έγινε διεθνώς γνωστή όσον αφορά τη Σιουδάδ Χουάρες, στα βόρεια σύνορα της χώρας, φαίνεται πως εξαπλώνεται πλέον σε όλο το Μεξικό. Από την 1/1/2006 έχουν δολοφονηθεί, σε 15 από τις 32 Πολιτείες της χώρας,

931 γυναίκες, ενώ οι περισσότερες περιπτώσεις μένουν στο σκοτάδι και δεν διαλευκαίνονται ποτέ. Πρόσφατα, ο Καλδερόν περιέκοψε τα κονδύλια για σχετικά προγράμματα.

Οαχάκα: ο αγώνας συνεχίζεται

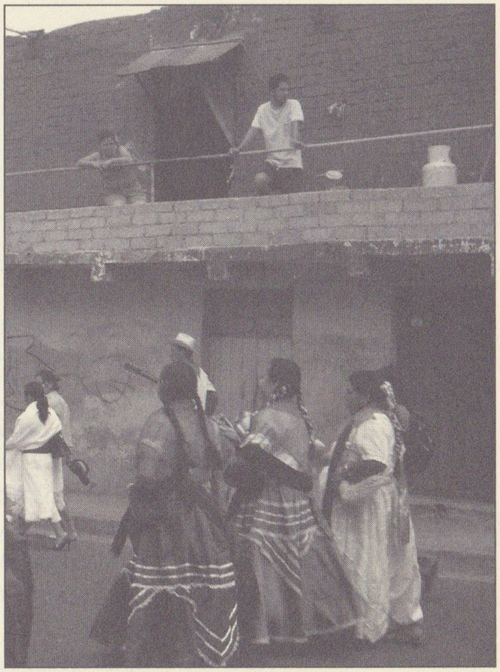
Νομίζω πως δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς πως η καρδιά του κινήματος στο Μεξικό χτυπάει σήμερα στην Οαχάκα. Το κίνημα άντεξε την περυσινή βίαιη καταστολή της «κομμούνας της Οαχάκα» και φέτος το καλοκαίρι πέρασε σε μια νέα φάση επίθεσης. Αφορμή, η Γκελαγκέτσα: μια λαϊκή γιορτή με καταγωγή τις παραδόσεις των ιθαγενών Σαποτέκος, που έχει βασικό άξονά της την προσφορά, το μοίρασμα. Ωστόσο, αυτή η λαϊκή φιέστα της προσφοράς είχε μετατραπεί τα τελευταία χρόνια σε μια στεγνή τουριστική ατραξιόν, με βασικό στόχο να τα παίρνει από τους τουρίστες. Πέρυσι, λόγω των κινητοποιήσεων και της καταστολής, η επίσημη Γκελαγκέτσα δεν πραγματοποιήθηκε

από μέρες σε απόρθητο φρούριο, περικυκλωμένος και κατειλημμένος από τις δυνάμεις καταστολής.

Με το που έφτασε η κεφαλή της πορείας στο μπλόκο και ζήτησε να περάσει, η απάντηση ήταν μια βροχή από δακρυγόνα και άγριο ξύλο. Τα επεισόδια γενικεύτηκαν, στήθηκαν οδοφράγματα, και σύντομα όλα αυτά μεταφέρθηκαν και στο κέντρο της πόλης.

Τελικός απολογισμός: πάνω από 40 τραυματίες, πάνω από 60 συλλήψεις και όλα αυτά μέσα σε ένα τρελό όργιο βίας και τρομοκρατίας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Ελετέριο Μερίνο Κρους Βάσκες, τον οποίο φωτογραφίες δείχνουν να συλλαμβάνεται σώος και αβλαβής, όρθιος και περπατώντας, για να μεταφερθεί λίγες ώρες μετά τη σύλληψή του στην εντατική, χαροπαλεύοντας, με βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, ρήξεις σπλάχνων κ.ά.

Εκείνο το ίδιο βράδυ η κατάσταση στην

πόλη σε αγρίευε. Ενόσω στην κεντρική πλατεία γινόταν μια προβολή για τα περυσινά γεγονότα, εμφανίστηκαν γύρω από την περιοχή αστυνομι-

διαφωνίες, το βασικό είναι να διατηρηθεί η ενότητα και να βρίσκονται, στο πλαίσιο αυτό, συναινετικές και συνθετικές λύσεις. Έτσι, τα δύο επόμενα σαββατοκύριακα η APPO και οι δάσκαλοι οργάνωσαν το μποϊκοτάζ της «επίσημης Γκελαγκέτσα», με πορείες χιλιάδων ανθρώπων που μπλόκαραν εντελώς την πόλη, παρά την καταστολή και τις προληπτικές συλλήψεις.

Αξίζει να σημειωθεί, πριν κλείσει αυτό το κεφάλαιο, η επίσκεψή μας στα γραφεία του συνδικάτου των δασκάλων της Οαχάκα. Ένα ολόκληρο κτήριο «ζούσε», «ανάσαινε» αλλού συζητούσαν εκπρόσωποι της APPO, αλλού τύπωναν αφίσες και προκηρύξεις, αλλού ο κόσμος καθόταν απλώς να πάρει μια ανάσα· μια κυρία είχε βρει την ευκαιρία να κεντήσει λίγο. Σε μια ιστορική αίθουσα του κτηρίου έχει αρχίσει να λειτουργεί ξανά το εμβληματικό, όσο και ηρωικό, Ράδιο Πλαντόν, η φωνή της εξέγερσης, με όσα μηχανήματα έχει καταφέρει να μαζέψει πάλι μετά την περυσινή λεηλασία του από τους μπάτσους.

ΥΓ1: Η απάντηση του λαού της Οαχάκα στη συμπαιγνία των τριών μεγάλων κομμάτων ήρθε στις 5 Αυγούστου, στις τοπικές εκλογές. Μόλις 30% συμμετοχή, ενώ υπήρξαν ιθαγενικές περιοχές με 10% συμμετοχή...

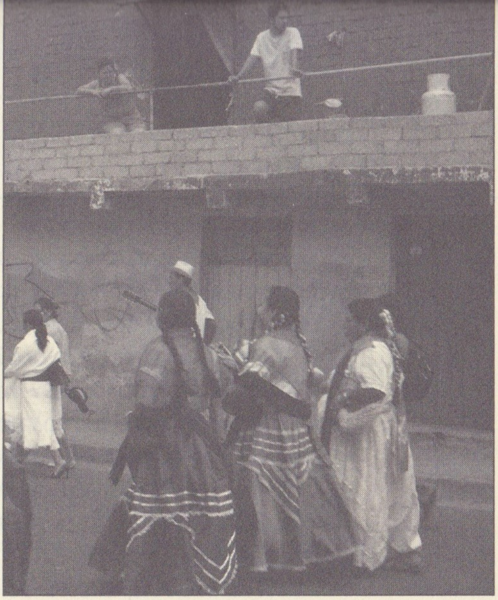
ΥΓ2: Στέλνοντας κάποια κείμενα από την Οαχάκα, και μέσα στο κλίμα του τρόμου εκείνων των ημερών, ζήτησα από την *Εποχή* να βάλει μόνο τα αρχικά μου ως υπογραφή, μιας και εξακολουθούσα να βρίσκομαι στην περιοχή. Λίγο μετά, μακριά πια από την Οαχάκα, το σκεφτόμουν και μου φαινόταν υπερβολή. Ώσπου ήρθε το γεγονός με τους 4 Καταλανούς: συνελήφθησαν από την αστυνομία μέσα στο κέντρο της Οαχάκα (φαίνεται πως συμμετείχαν σε κάποια πολιτική εκδήλωση), τους πήραν χαρτιά και λεφτά, τους έκλεψαν τα διαβατήρια, τους έβαλαν κουκούλες και τους έκλεισαν σε έναν άγνωστο χώρο, απειλώντας τους συνέχεια και κακοποιώντας τους. Τελικά τους πήγαν στον εισαγγελέα (χωρίς διαβατήρια) και τους κατηγόρησαν για παράνομη μετανάστευση

Οαχάκα: ο αγώνας συνεχίζεται

Νομίζω πως δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς πως η καρδιά του κινήματος στο Μεξικό χτυπάει σήμερα στην Οαχάκα. Το κίνημα άντεξε την περυσινή βίαιη καταστολή της «κομμούνας της Οαχάκα» και φέτος το καλοκαίρι πέρασε σε μια νέα φάση επίθεσης. Αφορμή, η Γκελαγκέτσα: μια λαϊκή γιορτή με καταγωγή τις παραδόσεις των ιθαγενών Σαποτέκος, που έχει βασικό άξονά της την προσφορά, το μοίρασμα. Ωστόσο, αυτή η λαϊκή φιέστα της προσφοράς είχε μετατραπεί τα τελευταία χρόνια σε μια στεγνή τουριστική ατραξιόν, με βασικό στόχο να τα παίρνει από τους τουρίστες. Πέρυσι, λόγω των κινητοποιήσεων και της καταστολής, η επίσημη Γκελαγκέτσα δεν πραγματοποιήθηκε. Όμως η APPO (η Λαϊκή Συνέλευση των Λαών της Οαχάκα, που καθοδήγησε τη μεγάλη περυσινή εξέγερση) οργάνωσε τη δική της, «λαϊκή Γκελαγκέτσα». Αυτό συνέβη και φέτος τον Ιούλιο: το βράδυ της έναρξης της λαϊκής Γκελαγκέτσα ολόκληρη η πόλη της Οαχάκα μετατράπηκε σε ένα τρελό πανηγύρι χαράς, συντροφικότητας, πλάκας, τραγουδιού, χορού. Μια πραγματικά πρωτόγνωρη κατάσταση, ειδικά για όποιον είχε δει στο παρελθόν και την ψυχρή, τουριστική, «επίσημη» Γκελαγκέτσα. Μέσα στον καταιγισμό των πυροτεχνημάτων, ανακοινώθηκε πως η APPO θα ανέβαινε την επομένη στον λόφο όπου βρίσκεται το αμφιθέατρο στο οποίο πραγματοποιούνται παραδοσιακά οι τελετές της Γκελαγκέτσα.

Πράγματι, το επόμενο πρωί πάνω από 10.000 άνθρωποι ξεκίνησαν, άλλοι με παραδοσιακές φορεσιές, άλλοι με μουσικές μπάντες και όργανα, να ανηφορίζουν σε πορεία προς τον λόφο, τραγουδώντας, χορεύοντας, φωνάζοντας συνθήματα. Ο λόφος είχε μετατραπεί

πόλη σε αγρίευε. Ενόσω στην κεντρική πλατεία γινόταν μια προβολή για τα περυσινά γεγονότα, εμφανίστηκαν γύρω από την περιοχή αστυνομικά αυτοκίνητα, γεμάτα πάνοπλους αστυνομικούς. Είχε πέσει ήδη σήμα πως τη νύχτα θα γίνονταν πολλές συλλήψεις στους δρόμους, ωστόσο ο κόσμος έμεινε μέχρι το τέλος της προβολής. Μετά, σιωπή. Αν κανείς είχε γνωρίσει την Οαχάκα σε άλλες εποχές, δεν θα την αναγνώριζε σε αυτό το στρατόπεδο.

Παρ' όλα αυτά, το κίνημα μοιάζει αποφασισμένο να συνεχίσει. Τα αιτήματα μένουν, σε γενικές γραμμές τα ίδια, με πρώτο-πρώτο πλέον την παραίτηση του δολοφόνου κυβερνήτη Ουλίσες Ρουίς. Από την άλλη, η αλήθεια είναι πως στο εσωτερικό της APPO έχουν εμφανιστεί προβλήματα και διχογνωμίες – πράγμα ίσως φυσιολογικό για ένα τέτοιο μοντέλο πολυφωνίας και ανοιχτής, δημοκρατικής λειτουργίας που είναι η APPO. Μέρος των συμμετεχόντων χρεώνει σε τμήμα της συνδικαλιστικής ηγεσίας των εκπαιδευτικών (που αποτελούν τη μεγαλύτερη συνιστώσα του κινήματος) διάθεση συμβιβασμού με την κυβέρνηση. Ωστόσο, εκείνο που τονίζουν οι πάντες είναι πως, παρά τις όποιες

ΥΓ1: Η απάντηση του λαού της Οαχάκα στη συμπαιγνία των τριών μεγάλων κομμάτων ήρθε στις 5 Αυγούστου, στις τοπικές εκλογές. Μόλις 30% συμμετοχή, ενώ υπήρξαν ιθαγενικές περιοχές με 10% συμμετοχή...

ΥΓ2: Στέλνοντας κάποια κείμενα από την Οαχάκα, και μέσα στο κλίμα του τρόμου εκείνων των ημερών, ζήτησα από την *Εποχή* να βάλει μόνο τα αρχικά μου ως υπογραφή, μιας και εξακολουθούσα να βρίσκομαι στην περιοχή. Λίγο μετά, μακριά πια από την Οαχάκα, το σκεφτόμουν και μου φαινόταν υπερβολή. Ώσπου ήρθε το γεγονός με τους 4 Καταλανούς: συνελήφθησαν από την αστυνομία μέσα στο κέντρο της Οαχάκα (φαίνεται πως συμμετείχαν σε κάποια πολιτική εκδήλωση), τους πήραν χαρτιά και λεφτά, τους έκλεψαν τα διαβατήρια, τους έβαλαν κουκούλες και τους έκλεισαν σε έναν άγνωστο χώρο, απειλώντας τους συνέχεια και κακοποιώντας τους. Τελικά τους πήγαν στον εισαγγελέα (χωρίς διαβατήρια) και τους κατηγόρησαν για παράνομη μετανάστευση, είσοδο στη χώρα χωρίς χαρτιά κ.λπ. Η διεθνής κατακραυγή που ξεσηκώθηκε ανάγκασε τις αρχές να τους αφήσουν, αφού όμως τους κράτησαν περίπου ένα δεκαήμερο.

Η Συνάντηση των Ζαπατιστικών Λαών με τους Λαούς του Κόσμου

Η 2η Συνάντηση των Ζαπατιστικών Λαών με τους Λαούς του Κόσμου πραγματοποιήθηκε μεταξύ 20 και 29 Ιουλίου, σε τρία από τα καρακόλ: Οβεντίκ, Μορέλια, Ρεαλιδάδ.

Η βασική διαδικασία ήταν η παρουσίαση, εκ μέρους των ζαπατιστικών αυτόνομων δήμων, των προγραμμάτων και των δομών αυτονομίας που εφαρμόζουν (υγεία, εκπαίδευση, δικαιοσύνη, διακυβέρνηση κ.λπ.). Οι εκπρόσωποι των αυτόνομων δήμων εξέθεταν, με κάθε λεπτομέ-

ρεια και με τον γνωστό συνδυασμό αισιοδοξίας, αυτοκριτικής και σεμνότητας που χαρακτηρίζει συνήθως τον ζαπατιστικό λόγο, την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν τα αυτόνομα προγράμματα των δήμων: επιτυχίες, δυσκολίες, προβλήματα, ανάγκες, υποχωρήσεις, ελπίδες. Κατόπιν υπήρχε λίγος χρόνος (γύρω στα 15 λεπτά) για ερωτήσεις.

Μπορεί ο χρόνος για ανταλλαγή να ήταν αρκετά περιορισμένος, ωστόσο στη διάρκεια της συνάντησης υπήρξαν πολύ ενδιαφέρουσες συναντήσεις, όπως εκείνη που οργανώθηκε με τη Via Campesina, στη διάρκεια της οποίας η

εκπρόσωπος του MST, με μια τοποθέτηση που καταχειροκροτήθηκε, έθεσε μια πραγματικά ριζοσπαστική βάση για τη συζήτηση.

Δυστυχώς το θέμα της Άλλης Καμπάνιας δεν συζητήθηκε καθόλου, σχεδόν δεν ετέθη καν, στη διάρκεια της Συνάντησης. Κρίμα, μιας και η Άλλη Καμπάνια βρίσκεται σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, όσο και δύσκολη, φάση. Το πρώτο εξάμηνο του 2007 πραγματοποιήθηκε μια ακόμη περιοδεία μελών της *κομαντάνσια*

έχουν αποσυρθεί, καθώς το ίδιο έργο του ελέγχου έχει ανατεθεί σε ευέλικτες μονάδες άμεσης επέμβασης που συγκροτούνται από επίλεκτους των ειδικών δυνάμεων του στρατού.

Στο κλείσιμο της Συνάντησης προαναγγέλθηκε η επόμενη, η 3η, Συνάντηση των Ζαπατιστικών Λαών με τους Λαούς του Κόσμου, μετά από έξι περίπου μήνες, στην οποία όμως θα συμμετέχουν μόνο γυναίκες. Άντρες θα μπορούν να παρευρίσκονται, χωρίς όμως να παρεμβαίνουν.

Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο: τίποτα δεν έχει τελειώσει

Στο καρακόλ της Μορέλια είχαμε την ευκαιρία μιας πολύ ενδιαφέρουσας συζήτησης με συντρόφους που είχαν τραυματιστεί, συλληφθεί και φυλακιστεί κατά τη διάρκεια της περυσινής βάρβαρης καταστολής στο Ατένκο.

Η ιστορία του κινήματος στο Ατένκο είναι παλιά. Ξεκινάει από την αντίσταση στα σχέδια για κατασκευή εκεί του νέου μεγάλου αεροδρομίου του Μεξικού – σχέδια που οδηγούσαν στον εκτοπισμό των κατοίκων, αφαίρεση της γης τους κ.λπ. Πέρυσι, με πρόσχημα την εκκαθάριση της περιοχής από μικροπωλητές, η αστυνομία περικύκλωσε και επιτέθηκε στην πόλη, με τελικό απολογισμό έναν νεκρό (14 ετών) και δεκάδες συλλήψεις και τραυματίες. Επίσης ένας νεκρός υπήρξε από τις ομάδες αλληλεγγύης (κυρίως μέλη της Άλλης Καμπάνιας) που προσέτρεξαν στο Ατένκο. Ήταν συγκλονιστική η αφήγηση των συντρόφων – πώς, για παράδειγμα, μια διαδρομή γύρω στη 1,5 ώρα μέχρι τη φυλακή την έκαναν 5-6 ώρες, επειδή οι μπάτσοι σταματούσαν και βίαζαν και κακοποιούσαν τις γυναίκες που είχαν συλλάβει.

Σήμερα 28 άτομα είναι ακόμα στη φυλακή, είτε καταδικασμένα (τρεις έχουν φάει ήδη από 67 χρόνια φυλακή!) είτε υπόδικα – συνολικά οι υπόδικοι είναι περίπου 160, μεταξύ των οποίων και οι σύντροφοι με τους οποίους μιλήσαμε.

ντηση πολλών πολιτικών και κοινωνικών οργανώσεων, καθώς και ανένταχτων ατόμων, που κατέληξε στην απόφαση να ιδρυθεί ένα Εθνικό Φόρουμ κατά της Καταστολής. Η πρωτοβουλία δεν μπορεί να προκαλεί έκπληξη: ο αριθμός των πολιτικών κρατουμένων αυξάνεται καθημερινά, καθώς στους φυλακισμένους της Οαχάκα και του Ατένκο προστίθεται συνέχεια κόσμος από άλλα ανοιχτά μέτωπα. Το ίδιο συμβαίνει με αυτή την ειδική κατηγορία του εφιάλτη: τους πολιτικούς εξαφανισμένους.

Το πρόβλημα της καταστολής (και της βιαιότητας με την οποία ασκείται) έχει μετατραπεί –είναι προφανές πλέον– σε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της πολιτικής σκηνής του Μεξικού· στο σημαντικότερο ίσως, κατά τη γνώμη του γράφοντος. Έτσι, μόνο ελπιδοφόρα μπορεί να είναι αυτή η πρωτοβουλία των Ζαπατίστας, η οποία μπορεί να αποδώσει ένα ευρύ και ενωτικό μέτωπο ενάντια στην καταστολή.

Θα μπορούσε κανείς να γράφει ατελείωτες

εκπρόσωπος του MST, με μια τοποθέτηση που καταχειροκροτήθηκε, έθεσε μια πραγματικά ριζοσπαστική βάση για τη συζήτηση.

Δυστυχώς το θέμα της Άλλης Καμπάνιας δεν συζητήθηκε καθόλου, σχεδόν δεν ετέθη καν, στη διάρκεια της Συνάντησης. Κρίμα, μιας και η Άλλη Καμπάνια βρίσκεται σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, όσο και δύσκολη, φάση. Το πρώτο εξάμηνο του 2007 πραγματοποιήθηκε μια ακόμη περιοδεία μελών της *κομαντάνσια* των Ζαπατίστας σε περιοχές ιδιαίτερα «δύσκολες» κυρίως σε Πολιτείες του βορρά της χώρας, στον παράδεισο των μακιλαδόρας. Ωστόσο, αρκετές τοποθετήσεις στη διάρκεια της συνάντησης περιέγραφαν μια πολιτική του κινήματος που ανταποκρίνεται στις σημερινές συνθήκες. «Κοινός εχθρός είναι ο παγκόσμιος καπιταλισμός», έλεγε ο κομαντάντε Τάτσο, ενώ σύμφωνα με τον Μάρκος «ο αντικαπιταλισμός του EZLN στοχεύει την ίδια την καρδιά του συστήματος».

Η Συνάντηση δεν παρεμποδίστηκε από τις αρχές και τις δυνάμεις καταστολής· γενικά, τα μπλόκα του στρατού είχαν σχεδόν εξαφανιστεί από την περιοχή. Μια εικόνα χαλάρωσης της στρατιωτικοποίησης, η οποία όμως, σύμφωνα με τον έγκυρο δημοσιογράφο Ερμάν Μπελινγκχάουσεν της εφημερίδας *Λα Χορνάδα* είναι εντελώς ψευδής. Εκείνο που συμβαίνει είναι ότι έχει τροποποιηθεί το τακτικό «μοντέλο» της στρατιωτικοποίησης στην Τσιάπας: ένας αριθμός φυλακίων, στρατοπέδων, μπλόκων κ.λπ. παλιά. Ξεκινάει από την αντίσταση στα σχέδια για κατασκευή εκεί του νέου μεγάλου αεροδρομίου του Μεξικού – σχέδια που οδηγούσαν στον εκτοπισμό των κατοίκων, αφαίρεση της γης τους κ.λπ. Πέρυσι, με πρόσχημα την εκκαθάριση της περιοχής από μικροπωλητές, η αστυνομία περικύκλωσε και επιτέθηκε στην πόλη, με τελικό απολογισμό έναν νεκρό (14 ετών) και δεκάδες συλλήψεις και τραυματίες. Επίσης ένας νεκρός υπήρξε από τις ομάδες αλληλεγγύης (κυρίως μέλη της Άλλης Καμπάνιας) που προσέτρεξαν στο Ατένκο. Ήταν συγκλονιστική η αφήγηση των συντρόφων – πώς, για παράδειγμα, μια διαδρομή γύρω στη 1,5 ώρα μέχρι τη φυλακή την έκαναν 5-6 ώρες, επειδή οι μπάτσοι σταματούσαν και βίαζαν και κακοποιούσαν τις γυναίκες που είχαν συλλάβει.

Σήμερα 28 άτομα είναι ακόμα στη φυλακή, είτε καταδικασμένα (τρεις έχουν φάει ήδη από 67 χρόνια φυλακή!) είτε υπόδικα – συνολικά οι υπόδικοι είναι περίπου 160, μεταξύ των οποίων και οι σύντροφοι με τους οποίους μιλήσαμε.

Οι συνομιλητές μας τόνισαν πως, αντίθετα με ό,τι πιστεύουν κάποιοι, το κίνημα του Ατένκο δεν έχει τελειώσει αλλά, ίσα-ίσα, βρίσκεται σε φάση αναδιοργάνωσης. Το κίνημα έχει πολιτικούς κρατούμενους στη φυλακή, που δεν μπορεί να τους εγκαταλείψει, τα σχέδια για το αεροδρόμιο εξακολουθούν να ισχύουν, ενώ το πρόβλημα της γης ενισχύεται από τη δράση των πολυεθνικών στην περιοχή. Γύρω από το Ατένκο υπάρχουν πολλά εμφιαλωτήρια (με κυριότερα εκείνα της CocaCola) που στραγγίζουν το νερό της περιοχής· υπάρχουν 250 πηγάδια, από τα οποία η κοινότητα δικαιούται να χρησιμοποιεί μόλις τα 25!

Εθνικό Φόρουμ κατά της Καταστολής

Στις 10 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε, με πρωτοβουλία των Ζαπατίστας, μια συνά-

Θα μπορούσε κανείς να γράφει ατελείωτες ώρες για τα κινήματα στο Μεξικό. Μια κυβέρνηση της φονταμενταλιστικής Δεξιάς, διαρκής διαφθορά, διαβρωμένα κόμματα, βίαιη καταστολή – ωστόσο το Μεξικό φέρνει διαρκώς ελπίδες, γιατί όπου και να σταθεί κανείς βλέπει μια διαρκή κινηματική κινητικότητα. Αγώνες των κατοίκων ενάντια στα φράγματα και στις εκτοπίσεις που αυτά επιφέρουν, απεργίες των μεταλλωρύχων, ιθαγενικοί αγώνες σε κάθε γωνιά της χώρας – κάθε σελίδα της εφημερίδας έχει και κάτι. Και αυτός είναι ο λόγος που, ακόμη κι αν στο επτάλεπτο περπάτημα από το ξενοδοχείο μέχρι το καφενείο συναντάει κανείς πάνω από είκοσι μπάτσους, εντούτοις το ξεφύλλισμα της εφημερίδας φτιάχνει τη διάθεση και γλυκαίνει τον πρωινό καφέ στο Λα Μπλάνκα.

Κ.Α.

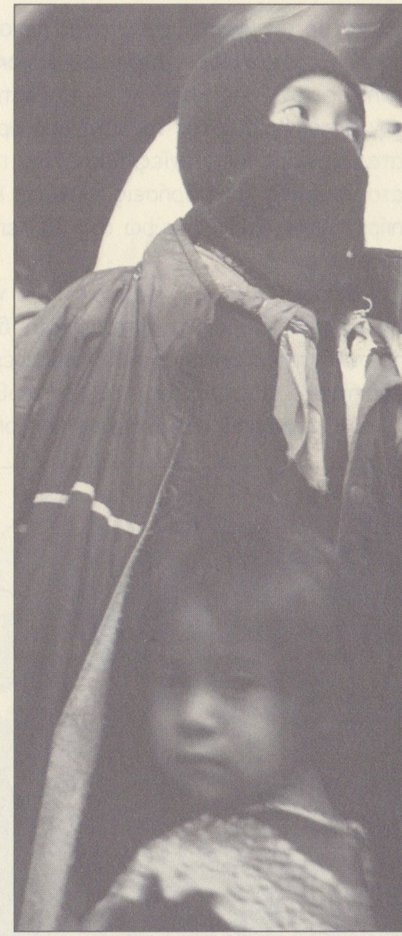
Γυναίκες με εξεγερμένη αξιοπρέπεια

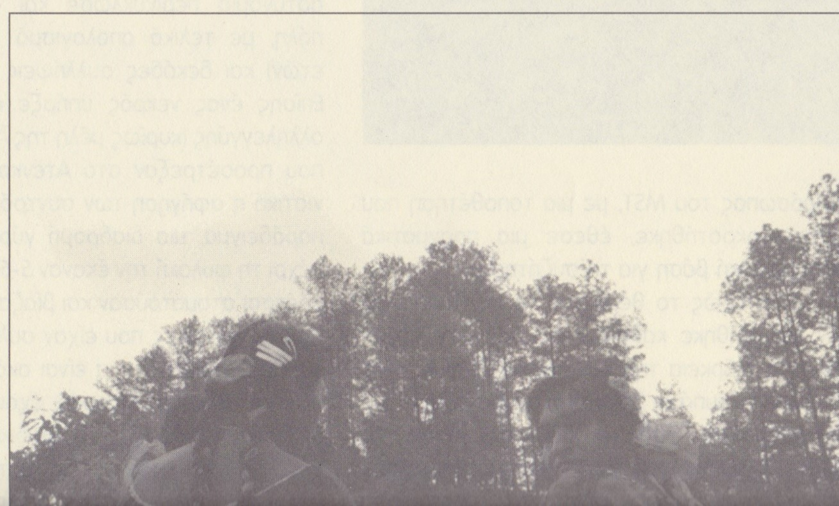
Τσιάπας 21 Ιουλίου 2007: Στο κεντρικό φόρουμ συζητήσεων στο καρακόλ του Οβεντίκ γίνεται η συζήτηση για τις γυναίκες Ζαπατίστας. Στη σκηνή ανεβαίνουν γυναίκες από διάφορες ζαπατιστικές κοινότητες. Ντυμένες με τα τοπικά παραδοσιακά ρούχα και την αντάρτικη κουκούλα (σε άλλες περιοχές οι φορεσιές τους ανταγωνίζονται σε λαμπρότητα τα παραδείσια πουλιά), παρουσιάζουν μια παράδοξη αντίθεση. Σαν να έχουν απεκδυθεί τους παραδοσιακούς ρόλους και μέσα από την ανωνυμία της κουκούλας, που αφήνει μόνο τα μάτια ακάλυπτα, να διεκδικούν ενεργό ρόλο και δικαίωμα στη ζωή και την αξιοπρέπεια.

Η πρώτη γυναίκα παίρνει το λόγο και μετά η επόμενη και η επόμενη. Όπως και οι άντρες ομιλητές, καμία δεν προσπαθεί να κλέψει την παράσταση ή να εντυπωσιάσει το κοινό. Είναι μονόλογοι με συλλογική διάσταση. Κυριαρχεί η απλότητα. «Η κομπανιέρα Χ θα πει μερικά λόγια», προλογίζει κάποιος, και κατόπιν εκείνη αρχίζει να μιλάει με λόγο αργό, σταθερό και λιτό.

Η κατάσταση σκιαγραφείται από τις γυναίκες ως εξής: Μέχρι πριν το '94, η γυναίκα είχε το ρόλο που έχουν οι γυναίκες απανταχού στον πλανήτη

εξέγερση όσο και όπως μπορούσαν. Η συμμετοχή αυτή θα είναι η πρώτη σοβαρή αλλαγή στο πώς οι γυναίκες βλέπουν τα πράγματα, αλλά και στο πώς τις αντιμετωπίζουν. Φυσικά τα πράγματα δεν είναι εύκολα. Μια γυναίκα έχει να μεριμνήσει για το σπίτι, το χωράφι, τα ζώα, τα παιδιά, τον άντρα, το φαγητό. Αρχίζουν όμως να αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους συλλογικά. Έτσι δημιουργούνται γυναικείες και όχι μόνο κοοπερατίβες που ασχολούνται με την παραγωγή ψωμιού, την καλλιέργεια της γης (φασόλι, καλαμπόκι κ.λπ.), με την απασχόληση των παιδιών, την εκτροφή των κοτόπουλων, τη

με εξεγερμένη αξιοπρέπεια

διεκδικούν ενεργό ρόλο και δικαίωμα στη ζωή και την αξιοπρέπεια.

Η πρώτη γυναίκα παίρνει το λόγο και μετά η επόμενη και η επόμενη. Όπως και οι άντρες ομιλητές, καμία δεν προσπαθεί να κλέψει την παράσταση ή να εντυπωσιάσει το κοινό. Είναι μονόλογοι με συλλογική διάσταση. Κυριαρχεί η απλότητα. «Η κομπανιέρα Χ θα πει μερικά λόγια», προλογίζει κάποιος, και κατόπιν εκείνη αρχίζει να μιλάει με λόγο αργό, σταθερό και λιτό.

Η κατάσταση σκιαγραφείται από τις γυναίκες ως εξής: Μέχρι πριν το '94, η γυναίκα είχε το ρόλο που έχουν οι γυναίκες απανταχού στον πλανήτη σε μια καθυστερημένη και φτωχή αγροτική προκαπιταλιστική κοινωνία. Όπως θα αναφέρουν χαρακτηριστικά, τις γυναίκες τις κακομεταχειρίζονταν σωματικά και ψυχολογικά, υφίσταντο ταπεινώσεις και βιασμούς. Δεν τις λάμβαναν υπόψη τους καθώς εκείνες δεν παρήγαγαν έργο που να αποτιμάται σε χρήμα και το χρήμα ήταν και είναι ο πρωταρχικός παράγοντας που δίνει αξία στα υποκείμενα. Η ζαπατιστική εξέγερση, όμως, θα φέρει τομή και σε αυτόν τον τομέα. Στον αγώνα για τη δικαιοσύνη είναι πολύ σημαντικό να μη συμμετέχουν μόνο οι άντρες. Οι γυναίκες σιγά αλλά σταθερά, και ολοένα και περισσότερο με την υποστήριξη των συντρόφων τους και όλης της κοινότητας συλλογικά, θα έρθουν αντιμέτωπες με την καταπίεσή τους.

Ο πρώτος σταθμός αλλαγής ήταν το ότι οι γυναίκες πήραν μέρος στην

Φωτογραφίες: fotofraxia, Χρ. Κυριακόγγονας

δημιουργία υφασμάτων Οι συλλογικές δραστηριότητες τους δίνουν το χρόνο να συμμετέχουν στις συντονιστικές επιτροπές και όλη αυτή η πολιτική διαδικασία τις κάνει να αναθεωρήσουν το ρόλο τους, να πάψουν να φοβούνται, να μπορούν να συμμετέχουν και εκείνες στις συλλογικές αποφάσεις.

Ταυτόχρονα, μια σειρά άλλων τομών στη ζαπατιστική κοινωνία βοηθούν έμμεσα και άμεσα τη γυναικεία υπόθεση.

- Ο βιασμός και η γυναικεία κακομεταχείριση θεωρούνται σοβαρά αδικήματα που τιμωρούνται από τις ίδιες τις κοινότητες. Επίσης, με την

απαγόρευση του αλκοόλ στη ζαπατιστική κοινωνία που ας μην ξεχνάμε ήταν μια γυναικεία πρωτοβουλία και τη δουλειά που γίνεται για την αντιμετώπιση του αλκοολισμού σε μεικτά χωριά (ανακάλυψα για παράδειγμα μια ανακοίνωση σε ένα μεικτό χωριό που έλεγε ότι μπορούν να συστήνονται ομάδες Αλκοολικών Ανώνυμων όπου και όταν κρίνεται από την κοινότητα ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη), έχουν μειωθεί και τα κρούσματα αλκοολισμού που ήταν κατεξοχήν αιτία κακομεταχείρισης των γυναικών από τους άντρες.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο κινήθηκε το συγκεκριμένο τραπέζι διαλόγου και όσα άλλα διοργανώθηκαν αργότερα στα καρακόλ της Μορέλια και της Λα Ρεαλιδάδ για τις γυναίκες. Και αφού είχαν πάρει το λόγο πάνω από δέκα γυναίκες ήρθε η ώρα για τις ερωτήσεις του κοινού. Ερωτήθηκαν λοιπόν, μεταξύ άλλων, αν οι άντρες τις βοηθάνε στις καθημερινές τους εργασίες. Σηκώθηκε λοιπόν μια κομπανιέρα και όλο σοβαρότητα απάντησε: «Καταρχάς, δεν μπορούμε να σας απαντήσουμε αυτή τη στιγμή, γιατί όπως καταλαβαίνετε μας ακούνε οι άντρες μας και φοβόμαστε να σας απαντήσουμε ειλικρινά»

μαζεμένες. Μπροστά σε αυτή την εικόνα, πολύς κόσμος που είχε έρθει στη συνάντηση εκτιμούσε ότι το ζήτημα των γυναικών από ό,τι φαίνεται είναι ακόμη πολύ πίσω. Από την άλλη, όμως, η επιμονή και ο τρόπος που προτάσσεται το ζήτημα των γυναικών από ολόκληρη τη ζαπατιστική κοινωνία, η σοβαρότητα στα σχετικά τραπέζια διαλόγου, ο σεβασμός που απέπνεεαν οι γυναίκες του ζαπατιστικού στρατού έδειχνε, αν μη τι άλλο, μια κοινωνία που το προσπαθεί διαρκώς και που, αν και εκ πρώτης όψεως αργά, στην πραγματικότητα προχωράει με άλματα. Αυτό εξάλλου επιβεβαιώνεται και από το

απαγόρευση του αλκοόλ στη ζαπατιστική κοινωνία που ας μην ξεχνάμε ήταν μια γυναικεία πρωτοβουλία και τη δουλειά που γίνεται για την αντιμετώπιση του αλκοολισμού σε μεικτά χωριά (ανακάλυψα για παράδειγμα μια ανακοίνωση σε ένα μεικτό χωριό που έλεγε ότι μπορούν να συστήνονται ομάδες Αλκοολικών Ανώνυμων όπου και όταν κρίνεται από την κοινότητα ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη), έχουν μειωθεί και τα κρούσματα αλκοολισμού που ήταν κατεξοχήν αιτία κακομεταχείρισης των γυναικών από τους άντρες.

- Στον τομέα της υγείας γίνονται φιλόδοξες και πραγματικά εντυπωσιακές προσπάθειες μέσα από ένα σύστημα εναλλακτικής υγείας που λειτουργεί συμπληρωματικά με το συμβατικό χωρίς να το αντιπαλεύεται. Σε αυτό το σύστημα η γυναίκα έχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Τόσο στις συζητήσεις των γυναικών όσο και σε άλλες που αφορούσαν την υγεία, ακούστηκε ρητά ότι η γυναίκα έχει δικαίωμα στην υγεία και στη φροντίδα και ότι το θέμα αυτό είναι σημαντικό για ολόκληρη την κοινωνία. Έτσι, στην πρώτη γραμμή μέριμνας είναι ο προγεννητικός έλεγχος, η πρόληψη, η σωστή διάγνωση η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση.
- Οι ίδιες οι γυναίκες, άλλωστε, θα τονίσουν ότι πλέον εκείνες θα αποφασίζουν αν θα κάνουν παιδιά και πόσα.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο κινήθηκε το συγκεκριμένο τραπέζι διαλόγου και όσα άλλα διοργανώθηκαν αργότερα στα καρακόλ της Μορέλια και της Λα Ρεαλιδάδ για τις γυναίκες. Και αφού είχαν πάρει το λόγο πάνω από δέκα γυναίκες ήρθε η ώρα για τις ερωτήσεις του κοινού. Ερωτήθηκαν λοιπόν, μεταξύ άλλων, αν οι άντρες τις βοηθάνε στις καθημερινές τους εργασίες. Σηκώθηκε λοιπόν μια κομπανιέρα και όλο σοβαρότητα απάντησε: «Καταρχάς, δεν μπορούμε να σας απαντήσουμε αυτή τη στιγμή, γιατί όπως καταλαβαίνετε μας ακούνε οι άντρες μας και φοβόμαστε να απαντήσουμε ειλικρινά» και ενώ όλος ο κόσμος είχε ξεσπάσει σε αυθόρμητα γέλια συνέχισε: «Οι άντρες βοηθούν σε γενικές γραμμές. Είναι περισσότεροι τώρα αυτοί που βοηθούν στο σπίτι, που πλένουν ρούχα, που προσέχουν τα παιδιά και τα ζώα. Η κατάσταση πράγματι έχει αρχίσει να αλλάζει. Αν μιλήσουμε όμως για την παρασκευή τορτίγιας, μπορούμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι αυτοί που ξέρουν να φτιάχνουν είναι ελάχιστοι!».

Η συζήτηση τελείωσε. Η κατάσταση ευρύτερα φάνταζε αρκετά αντιφατική. Από τη μία, οι γυναίκες στα καρακόλ πρωταγωνιστούσαν σε δουλειές που παραδοσιακά θεωρούνται γυναικεία υπόθεση (μαγείρευαν, καθάριζαν και έψηναν κοτόπουλα, έπλεναν κ.λπ.). Ήταν επίσης πιο απόμακρες από τους άντρες, λιγότερο ενταγμένες στη δημόσια σφαίρα, ντροπαλές και πιο μαζεμένες. Μπροστά σε αυτή την εικόνα, πολύς κόσμος που είχε έρθει στη συνάντηση εκτιμούσε ότι το ζήτημα των γυναικών από ό,τι φαίνεται είναι ακόμη πολύ πίσω. Από την άλλη, όμως, η επιμονή και ο τρόπος που προτάσσεται το ζήτημα των γυναικών από ολόκληρη τη ζαπατιστική κοινωνία, η σοβαρότητα στα σχετικά τραπέζια διαλόγου, ο σεβασμός που απέπνεεαν οι γυναίκες του ζαπατιστικού στρατού έδειχνε, αν μη τι άλλο, μια κοινωνία που το προσπαθεί διαρκώς και που, αν και εκ πρώτης όψεως αργά, στην πραγματικότητα προχωράει με άλματα. Αυτό εξάλλου επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η επόμενη συνάντηση των Ζαπατίστας με τον υπόλοιπο κόσμο θα έχει ως θέμα του τις γυναίκες. Και όπως οι ίδιες μας είπαν χαρακτηριστικά την τελευταία μέρα στη Λα Ρεαλιδάδ: τον προσεχή Δεκέμβριο που αναμένεται να γίνει η συνάντηση, οι γυναίκες Ζαπατίστας θα συζητήσουν για τα προβλήματά τους. Θα ζητήσουν ακόμη και τη γνώμη των συντρόφων τους Ζαπατίστας. Σε αυτή τη συνάντηση θα είναι καλεσμένες οι γυναίκες συντρόφισσες από όλο τον κόσμο να συζητήσουν μαζί τους. Είναι ακόμη καλεσμένοι και οι άνδρες σύντροφοι από όλο τον κόσμο να παρακολουθήσουν τη συνάντηση, αλλά να ξέρουν ότι αυτή τη φορά θα πρέπει να παραμείνουν σιωπηλοί.

Μ.Λ.

Από τα βουνά και τα όπλα στις κάλπες και τους δρόμους

Ελ Σαλβαδόρ: 15 χρόνια Γουατεμάλα: 10 χρόνια από τις Συμφωνίες Ειρήνευσης

Οι περιπτώσεις του Ελ Σαλβαδόρ και της Γουατεμάλας έχουν πολλά κοινά σημεία. Μακρόχρονοι εμφύλιοι (36 χρόνια στη Γουατεμάλα, 12 στο Σαλβαδόρ), ισχυρά και μαζικά αντάρτικα (URNG στη Γουατεμάλα, Μέτωπο Φαραμπούντο Μαρτί για την Εθνική Απελευθέρωση, FMLN, στο Σαλβαδόρ) που δεν κατάφερναν να τα νικήσουν δύο πολύ ισχυροί στρατοί. Μάλιστα, μετά τις μεγάλες αντεπιθέσεις των αντάρτικων, τα οποία έφτασαν (ειδικά στο Σαλβαδόρ) πολύ κοντά στη νίκη, ο όρος που χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τις συγκεκριμένες εμφύλιες συγκρούσεις ήταν «ισοπαλία». Επιπλέον, πράγμα πρωτόγνωρο για τις δεδομένες συνθήκες, και οι δύο αυτές συγκρούσεις «επιλύθηκαν», όχι με στρατιωτική νίκη της μιας πλευράς, αλλά με διαπραγμάτευση και με υπογραφή Συμφωνιών Ειρήνευσης. Ήταν από τις σπάνιες εκείνες φορές που το κράτος, μπροστά στην αδυναμία του να νικήσει, οδηγήθηκε σε διάλογο με «τρομοκράτες» και «ληστές».

Ωστόσο, ανάμεσα σε αυτές τις δύο περιπτώσεις, υπάρχουν και σημαντικές διαφορές. Οι διαφορές αυτές αφορούν (α) την ιστορία του κινήματος

έχουν γραφτεί και γράφονται σελίδες επί σελίδων για εκείνες τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και τις Συμφωνίες Ειρήνευσης. Χωρίς υπερβολή, το θέμα αποτελεί ένα από τα μείζονα ζητήματα ενδιαφέροντος για την πολιτική σκηνή της ηπείρου.

Στο κείμενο αυτό θα γίνει μια απόπειρα να παρουσιαστούν εν συντομία οι ιστορίες των πολιτικών και κοινωνικών διαδικασιών που οδήγησαν στην υπογραφή των Συμφωνιών Ειρήνευσης, στις 16 Ιανουαρίου του 1992 στο Σαλβαδόρ, στις 29 Δεκεμβρίου του 1996 στη Γουατεμάλα. Περιλαμβάνει (α) μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της Αριστεράς σε κάθε χώρα, πριν από την έναρξη των ένοπλων συγκρούσεων, (β) μια περιγραφή του πώς διαμορφώθηκαν οι ένοπλες οργανώσεις σε κάθε χώρα, το πολιτικό και ιδεολογικό τους στίγμα, οι πολιτικές τους, οι κρίσεις και οι εσωτερικές διαφορές τους, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες πολιτικές του κράτους απέναντί τους (γ) μια περιγραφή των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και των συνθηκών μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκαν καθώς των Συμφωνιών Ειρήνευσης και, τέλος, (δ) μια σύντομη αποτύπωση της πορείας των αριστερών δυνάμεων από τις

φορετικών ελίτ παρά θεσμικοί μηχανισμοί πολιτικής διαμεσολάβησης.

Στο Ελ Σαλβαδόρ, σε ένα πλαίσιο που σημαδευόταν από την πολιτική βία, στα τέλη της δεκαετίας του 1910 εμφανίστηκαν οι πρώτες ριζοσπαστικές ομάδες εργατών. Την επόμενη δεκαετία εμφανίστηκαν ομάδες με σαφή κομμουνιστικό προσανατολισμό, που οδήγησαν στην ίδρυση του Κ.Κ. Σαλβαδόρ, τον Μάρτιο του 1930. Σύντομα το μαχητικό Κ.Κ. κατάφερε να ριζώσει στις μεγάλες φυτείες του καφέ και έτσι άρχισε μια ανοδική πορεία που το μετέτρεψε σε μια από τις μεγαλύτερες κομμουνιστικές δυνάμεις της περιοχής. Μάλιστα, το Κ.Κ. είχε σημαντική εμπλοκή (όχι όμως και την καθοδήγηση) στη μεγάλη αγροτική εξέγερση του 1932, που άφησε πίσω της πάνω από 30.000 νεκρούς.

Μετά από αυτή τη γιγαντιαία καταστολή, το Κ.Κ. κατάφερε να οργανώσει, αφ' ενός, ένα παράνομο κόμμα στελεχών, το οποίο ταυτόχρονα δρούσε, και μάλιστα με τρόπο αποτελεσματικό, μέσα από μεγάλα μαζικά κόμματα.

Στη Γουατεμάλα, το Κ.Κ. ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1923 και το 1928 συνδέθηκε με την Κομμουνιστική Διεθνή. Βρέθηκε αμέσως στο στόχαστρο των αρχών και μεγάλος αριθμός στελεχών του φυλακίστηκε ή σκοτώθηκε, καθώς, ήδη από τη δεκαετία του 1930, ο αντικομμουνισμός άρχιζε να μετατρέπεται σε επίσημη πολιτική του κράτους της Γουατεμάλας. Μάλιστα, οι αρχές έφτασαν στο σημείο να απαγορεύσουν τη χρήση της λέξης «εργάτης» και την αντικατέστησαν από τη λέξη «εργαζόμενος». Ωστόσο, σύντομα ήρθε η «επαναστατική δεκαετία», η «δημοκρατική άνοιξη στη χώρα της αιώνιας δικτατορίας». Η αρχή έγινε στις αρχές του 1944, με τις τεράστιες κινητοποι-

στις κάλπες και τους δρόμους

σεις ήταν «ισοπαλία». Επιπλέον, πράγμα πρωτόγνωρο για τις δεδομένες συνθήκες, και οι δύο αυτές συγκρούσεις «επιλύθηκαν», όχι με στρατιωτική νίκη της μιας πλευράς, αλλά με διαπραγμάτευση και με υπογραφή Συμφωνιών Ειρήνευσης. Ήταν από τις σπάνιες εκείνες φορές που το κράτος, μπροστά στην αδυναμία του να νικήσει, οδηγήθηκε σε διάλογο με «τρομοκράτες» και «ληστές».

Ωστόσο, ανάμεσα σε αυτές τις δύο περιπτώσεις, υπάρχουν και σημαντικές διαφορές. Οι διαφορές αυτές αφορούν (α) την ιστορία του κινήματος, πριν από την έναρξη των ένοπλων συγκρούσεων, (β) τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες κάθε χώρας, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό καθόρισαν τις εξελίξεις, (γ) το «είδος» της Αριστεράς που διαμορφώθηκε στην κάθε χώρα (δ) τη διαδικασία διαπραγμάτευσης μεταξύ ανταρτών και κράτους και (ε) τις ίδιες τις Συμφωνίες Ειρήνευσης που υπογράφτηκαν.

Τα αποτελέσματα τα βλέπει κανείς εύκολα. Στη Γουατεμάλα, μια Αριστερά σε διαρκή κρίση, που έχει σχεδόν εξαφανιστεί από τον πολιτικό χάρτη της χώρας και μόλις πρόσφατα κάνει μια προσπάθεια να βγει από αυτή την κατάσταση διάλυσης. Στο Ελ Σαλβαδόρ, μια Αριστερά που έχει κατοχυρωθεί ως η ισχυρότερη πολιτική δύναμη της χώρας.

Δεν είναι τυχαίο ότι στη Λατινική (και ειδικότερα στην Κεντρική) Αμερική

Ελ Σαλβαδόρ: 15 χρόνια
Γουατεμάλα: 10 χρόνια από τις Συμφωνίες Ειρήνευσης

Αριστεράς σε κάθε χώρα, πριν από την έναρξη των ένοπλων συγκρούσεων, (β) μια περιγραφή του πώς διαμορφώθηκαν οι ένοπλες οργανώσεις σε κάθε χώρα, το πολιτικό και ιδεολογικό τους στίγμα, οι πολιτικές τους, οι κρίσεις και οι εσωτερικές διαφορές τους, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες πολιτικές του κράτους απέναντί τους (γ) μια περιγραφή των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και των συνθηκών μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκαν καθώς των Συμφωνιών Ειρήνευσης και, τέλος, (δ) μια σύντομη αποτύπωση της πορείας των αριστερών δυνάμεων από τις Συμφωνίες Ειρήνευσης μέχρι σήμερα.

Πριν από τα όπλα

Είναι προφανές πως η ίδρυση του Μετώπου Φαραμπούντο Μαρτί για την Εθνική Απελευθέρωση (FMLN), το 1981, και της Γουατεμαλτέκικης Εθνικής Επαναστατικής Ενότητας (URNG), το 1982, δεν ήρθαν από το πουθενά. Η Αριστερά είχε μεγάλη ιστορία και στις δύο χώρες, με ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους.

Για λόγους που η ανάλυσή τους υπερβαίνει τις δυνατότητες αυτού του άρθρου, στη Γουατεμάλα και στο Σαλβαδόρ, από τότε που ιδρύθηκαν ως κράτη, η πολιτική και θεσμική ζωή ήταν πάντα διαταραγμένη, ενώ τα κόμματα που διαμορφώνονταν ήταν κυρίως εκφραστές συμφερόντων δια-

κατάσταση, το Κ.Κ. κατάφερε να οργανώσει, αφ' ενός, ένα παράνομο κόμμα στελεχών, το οποίο ταυτόχρονα δρούσε, και μάλιστα με τρόπο αποτελεσματικό, μέσα από μεγάλα μαζικά κόμματα.

Στη Γουατεμάλα, το Κ.Κ. ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1923 και το 1928 συνδέθηκε με την Κομμουνιστική Διεθνή. Βρέθηκε αμέσως στο στόχαστρο των αρχών και μεγάλος αριθμός στελεχών του φυλακίστηκε ή σκοτώθηκε, καθώς, ήδη από τη δεκαετία του 1930, ο αντικομμουνισμός άρχιζε να μετατρέπεται σε επίσημη πολιτική του κράτους της Γουατεμάλας. Μάλιστα, οι αρχές έφτασαν στο σημείο να απαγορεύσουν τη χρήση της λέξης «εργάτης» και την αντικατέστησαν από τη λέξη «εργαζόμενος». Ωστόσο, σύντομα ήρθε η «επαναστατική δεκαετία», η «δημοκρατική άνοιξη στη χώρα της αιώνιας δικτατορίας». Η αρχή έγινε στις αρχές του 1944, με τις τεράστιες κινητοποιήσεις που κατάφεραν να ανατρέψουν τη δικτατορία. Επικεφαλής αυτού του πολιτικοστρατιωτικού κινήματος μπήκε η επαναστατική επιτροπή (αποτελούμενη από τον Γκιγιέρμο Τοριέγιο και τους στρατιωτικούς Φ.Χ. Αράνα και Χακόμπο Αρμπένς), τον Οκτώβριο του 1944, και ακολούθησαν οι εκλεγμένες κυβερνήσεις του Αρέβαλο (1944-1950) και του Χακόμπο Αρμπένς (από το 1951 μέχρι το υποκινούμενο από τις ΗΠΑ πραξικόπημα του 1954). Έτσι, εκείνη την εποχή εμφανίστηκαν και, στην κυριολεξία, άνθησαν δεκάδες οργανώσεις, επαναστατικές, πατριωτικές κ.λπ. Το 1949 ιδρύθηκε το Κόμμα Εργασίας της Γουατεμάλας (PGT), ο κληρονόμος του διαλυμένου Κ.Κ., που τις επόμενες δεκαετίες θα αφήσει βαθύ ίχνος στην πολιτική ζωή της χώρας. Το κόμμα αυτό, παρότι σχετικά μικρό, ασκούσε μεγάλη επιρροή στην κυβέρνηση Αρ-

μπένς. Σε αυτόν τον «κομμουνιστικό δάκτυλο» οφείλονται τα πιο ριζοσπαστικά μέτρα του Αρμπένς, όπως η Αγροτική Μεταρρύθμιση. Από τη μεριά του, το PGT εφάρμοζε με τον τρόπο του την κατεύθυνση της Σοβιετικής Ένωσης για εθνικό μέτωπο με το προοδευτικό κομμάτι της αστικής τάξης.

Ακριβώς ο Νόμος περί Αγροτικής Μεταρρύθμισης έθεσε την κυβέρνηση Αρμπένς στο στόχαστρο των ΗΠΑ, με αποτέλεσμα το πραξικόπημα του 1954. Η επακόλουθη σφαγή έφερε το PGT σε πολύ δύσκολη θέση, καθώς από τη θέση του οιονεί κυβερνητικού κόμματος πέρασε στην απόλυτη παρανομία, μέσα σε ένα καθεστώς σκληρής τρομοκρατίας.

Και στις δύο χώρες, ο αποκλεισμός της Αριστεράς πήρε θεσμική και «νόμιμη» μορφή, αποδεικνύοντας πως κάθε δρόμος ειρηνικής συμμετοχής στην πολιτική ζωή ήταν κλειστός. Ας μη ξεχνάμε πως βρισκόμαστε ήδη στην καρδιά του Ψυχρού Πολέμου.

Ο δρόμος της ένοπλης εξέγερσης

Στη Γουατεμάλα τα όπλα ήχησαν νωρίς. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, έξι χρόνια μετά το πραξικόπημα και λίγο μετά τον θρίαμβο της Κουβανικής Επανάστασης, σχηματίστηκαν οι πρώτες ένοπλες ομάδες. «Επίσημη» εναρκτήρια ημερομηνία θεωρείται η 13η Νοεμβρίου 1960, όταν, μετά από ένα στρατιωτικό κίνημα, «πατριώτες αξιωματικοί» σχημάτισαν το πρώτο αντάρτικο της χώρας (Επαναστατικό Κίνημα 13 Νοεμβρίου). Το ΕΚ13Ν ήρθε σύντομα σε επαφή με τα πιο ριζοσπαστικά κομμάτια του PGT· ενώ η ηγεσία του κόμματος προσανατολιζόταν κυρίως στην επανένταξή του στη νόμιμη πολιτική διαδικασία, νεαροί κομμουνιστές συνειδητοποιούσαν πως στις δεδομένες συνθήκες ο ένοπλος δρόμος ήταν η μοναδική βιώσιμη πρόταση. Έτσι, μέσα από εσωτερικές αντιφάσεις και παλινωδίες, το PGT άρχισε να συμμε-

Φτωχών (EGP), ενώ προϊόν διάσπασης των FAR (1971, έναρξη ένοπλης δραστηριότητας 18/9/1979), λόγω διαφωνιών με την ηγεσία του Πάμπλο Μονσάντο, ήταν η Οργάνωση του Ένοπλου Λαού (ORPA), με επικεφαλής τον κομαντάντε Γκασπάρ Ιλόμ (Ροδρίγο Αστούριας). Οι τρεις αυτές οργανώσεις (FAR, EGP, ORPA) ήταν εκείνες που σήκωσαν το στρατιωτικό βάρος της μακρόχρονης εξέγερσης του λαού της Γουατεμάλας.

Να σημειώσουμε, απλώς, πως η ιθαγενική παρουσία ήταν πολύ σημαντική σε όλες τις οργανώσεις, ενώ οι θέσεις των τριών αντάρτικων ως προς το «ιθαγενικό» ήταν διαφορετικές, σε συνδυασμό με την ταξική τους ανάλυση (π.χ. οι FAR και ο EGP αυτοορίζονταν ως μαρξιστικές οργανώσεις, σε αντίθεση με την ORPA, η οποία αυτοοριζόταν ως «επαναστατική» και θεωρούσε τον μαρξισμό-λενινισμό κυρίως ως εργαλείο). Ο χώρος, ωστόσο, δεν επιτρέπει να αναλυθεί εδώ αυτό το ζήτημα.

Στο Ελ Σαλβαδόρ, οι πρώτες ένοπλες ομάδες εμφανίστηκαν τη δεκαετία του 1970, αλλά η σύγκρουση πήρε έκταση εμφυλίου πολέμου στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Οι βασικές πολιτικές και κοινωνικές συνιστώσες των πρώτων αντάρτικων οργανώσεων ήταν ριζοσπαστικές μειοψηφίες του Κ.Κ. (που κατευθύνθηκαν κυρίως στις Λαϊκές Δυνάμεις Απελευθέρωσης, FPL) και κινηματικά κομμάτια (φοιτητές κ.λπ.) μαζί με ριζοσπάστες χριστιανούς (κυρίως στον Επαναστατικό Στρατό του Λαού, ERP, από τον οποίο προέκυψε ως διάσπαση η Εθνική Αντίσταση, RN). Μάλιστα, κάποιοι αποδίδουν στη σχέση του ERP με καθολικούς ριζοσπαστικούς κύκλους το ταχύ και ισχυρό ρίζωμά του στην περιοχή του Μορασάν. Γενικά, πάντως, όλες σχεδόν οι συνιστώσες του μετέπειτα FMLN είχαν ισχυρούς δεσμούς με ριζοσπαστικές χριστιανικές ομάδες.

Για διάφορους λόγους, ένας από τους οποίους είναι το ουσιαστικό ρίζωμα του Κ.Κ. και της Αριστεράς στην κοινωνία, σύντομα το FMLN αναπτύχθηκε σε ένα πανίσχυρο αντάρτικο, που κατάφερε να αμφισβητήσει την κυριαρχία

Ωστόσο, η URNG σχηματίζεται σε μια φάση αδυναμίας και υποχώρησης του αντάρτικου κινήματος, το οποίο είχε δεχθεί μια σειρά ισχυρών πληγμάτων από το κράτος.

Στο Σαλβαδόρ, τρεις από τις πέντε ένοπλες οργανώσεις που υπήρχαν τότε (Δεκέμβριος 1979) δημιούργησαν το Πολιτικο-Στρατιωτικό Συντονιστικό. Ο ERP δεν κλήθηκε να συμμετάσχει, μιας και ήταν πολύ πιο «μαοϊκός» από τους υπόλοιπους, αλλά κυρίως επειδή υπήρχαν αντιδράσεις για την επονείδιστη εσωκομματική δολοφονία του ποιητή Ρόκε Ντάλτον. Ωστόσο, λόγω της ισχύος του ERP, ο αποκλεισμός αυτός δεν διατηρήθηκε για πολύ.

Τόσο η URNG όσο και το FMLN υπήρξαν για πολύ μεγάλο διάστημα ένα σχήμα απλού συντονισμού των στρατιωτικών, πολιτικών και διεθνών «διπλωματικών» κινήσεων των επιμέρους οργανώσεων, οι οποίες όμως διατηρούσαν με θρησκευτική ευλάβεια την αυτονομία τους ως προς τη δομή, την ηγεσία, την πολιτική τους πρόταση, το ιδεολογικό τους στίγμα, τη χρηματοδότηση κ.λπ. Μάλιστα, μια στρατιωτική Γενική Διοίκηση της URNG στήθηκε το 1986, τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυση της ενιαίας οργάνωσης.

Η επιλογή της διαπραγμάτευσης

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, η εικόνα της «ισοπαλίας» ήταν πλέον ορατή. Η περίοδος 1978-1984 υπήρξε η κορύφωση της δράσης της URNG, ενώ το FMLN έκανε δύο μεγάλες αντεπιθέσεις, το 1981 και κυρίως τον Νοέμβριο του 1989, όταν σε μια συγκλονιστική ολομέτωπη επίθεση κατάφερε να φτάσει ένα βήμα από τη στρατιωτική νίκη, αλλά ο ηττημένος στρατός του Σαλβαδόρ, χάρη στην κρίσιμη υποστήριξη των ΗΠΑ, κατάφερε τελικά να κρατήσει την πρωτεύουσα: η «ισοπαλία» ήταν γεγονός.

Σε διεθνές επίπεδο επίσης άλλαζε το

Ο δρόμος της ένοπλης εξέγερσης

Στη Γουατεμάλα τα όπλα ήχησαν νωρίς. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, έξι χρόνια μετά το πραξικόπημα και λίγο μετά τον θρίαμβο της Κουβανικής Επανάστασης, σχηματίστηκαν οι πρώτες ένοπλες ομάδες. «Επίσημη» εναρκτήρια ημερομηνία θεωρείται η 13η Νοεμβρίου 1960, όταν, μετά από ένα στρατιωτικό κίνημα, «πατριώτες αξιωματικοί» σχημάτισαν το πρώτο αντάρτικο της χώρας (Επαναστατικό Κίνημα 13 Νοεμβρίου). Το ΕΚ13Ν ήρθε σύντομα σε επαφή με τα πιο ριζοσπαστικά κομμάτια του PGT· ενώ η ηγεσία του κόμματος προσανατολιζόταν κυρίως στην επανένταξή του στη νόμιμη πολιτική διαδικασία, νεαροί κομμουνιστές συνειδητοποιούσαν πως στις δεδομένες συνθήκες ο ένοπλος δρόμος ήταν η μοναδική βιώσιμη πρόταση. Έτσι, μέσα από εσωτερικές αντιφάσεις και παλινωδίες, το PGT άρχισε να συμμετέχει στο αντάρτικο, ενώ στελέχη της Κομμουνιστικής Νεολαίας και άλλοι σχημάτισαν τις Εξεγερμένες Ένοπλες Δυνάμεις (FAR), μια οργάνωση που σημάδεψε όλη την πορεία του αντάρτικου στη Γουατεμάλα. Από την άλλη, ανάμεσα στις οργανώσεις υπήρχαν αποκλίσεις, καθώς το ΕΚ13Ν συνδέθηκε για ένα διάστημα με την ηγεσία της 4ης Διεθνούς. Κάποια στιγμή οι ηγέτες των δύο αντάρτικων, Λουίς Αουγούστο Τούρσιος Λίμα (FAR) και Μάρκο Αντόνιο Γιόν Σόσα (ΕΚ13Ν) υπέγραψαν μια κοινή δήλωση, ωστόσο σύντομα αυτή η κίνηση ενότητας τερματίστηκε. Ήταν η εποχή που οι διαφορετικές απόψεις περί στρατηγικής (κεντρικότητα ή μη του ένοπλου δρόμου, λενινιστές και γκεβαρικοί, αντάρτικη εστία —«φόκο»— και παρατεταμένος λαϊκός πόλεμος, σχέση του αντάρτικου με το μαζικό κίνημα) οδηγούσαν συνήθως σε απόλυτες ρήξεις και αγεφύρωτες διαφορές...

Από μέλη της Κομμουνιστικής Νεολαίας, των FAR, ανεξάρτητους και ριζοσπάστες καθολικούς φτιάχτηκε ο Αντάρτικος Στρατός των Φτωχών (EGP), που άρχισε τη δράση του στο Κιτσέ το 1972. Επίσης από μέλη των FAR σχηματίστηκε η Οργάνωση του Ένοπλου Λαού (ORPA), που έκανε την πρώτη της δημόσια εμφάνιση το 1979. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τρεις οργανώσεις συγκροτήθηκαν σε διαφορετικές περιοχές της χώρας και κατάφεραν να εμπλέξουν στον αγώνα τους ιθαγενικούς πληθυσμούς.

Στο Ελ Σαλβαδόρ οι ένοπλες οργανώσεις σχηματίστηκαν αργότερα, μετά το 1970, αλλά η σύγκρουση πήρε έκταση εμφυλίου πολέμου στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Οι βασικές πολιτικές και κοινωνικές συνιστώσες των πρώτων αντάρτικων οργανώσεων ήταν ριζοσπαστικές μειοψηφίες του Κ.Κ. (που κατευθύνθηκαν κυρίως στις Λαϊκές Δυνάμεις Απελευθέρωσης, FPL) και κινηματικά κομμάτια (φοιτητές κ.λπ.) μαζί με ριζοσπάστες χριστιανούς (κυρίως στον Επαναστατικό Στρατό του Λαού, ERP, από τον οποίο προέκυψε ως διάσπαση η Εθνική Αντίσταση, RN). Μάλιστα, κάποιοι αποδίδουν στη σχέση του ERP με καθολικούς ριζοσπαστικούς κύκλους το ταχύ και ισχυρό ρίζωμά του στην περιοχή του Μορασάν. Γενικά, πάντως, όλες σχεδόν οι συνιστώσες του μετέπειτα FMLN είχαν ισχυρούς δεσμούς με ριζοσπαστικές χριστιανικές ομάδες.

Για διάφορους λόγους, ένας από τους οποίους είναι το ουσιαστικό ρίζωμα του Κ.Κ. και της Αριστεράς στην κοινωνία, σύντομα το FMLN αναπτύχθηκε σε ένα πανίσχυρο αντάρτικο, που κατάφερε να αμφισβητήσει την κυριαρχία του κράτους.

Η ενότητα των αντάρτικων οργανώσεων

Ήδη από τη δεκαετία του 1970 υπήρχαν στη Γουατεμάλα φωνές που μιλούσαν για ενότητα των αντάρτικων οργανώσεων· ωστόσο, οι σχέσεις ήταν φορτισμένες, και μάλιστα σε μια εποχή που οι ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές πολλές φορές εμφανίζονταν μεγαλύτερες και πιο αγεφύρωτες απ' ό,τι πραγματικά ήταν. Πάντως, μέσα από μια διαδικασία επίπονη και μακρά, η οποία δεν μπορεί να αναφερθεί εδώ, τέσσερις ένοπλες οργανώσεις συγκρότησαν, τον Φεβρουάριο του 1982, την URNG. Στελέχη των ανταρτών το έμαθαν από το ραδιόφωνο και μάλιστα δεν έδωσαν στο γεγονός μεγάλη σημασία, καθώς δεν επηρέαζε άμεσα το πρακτικό σκέλος του αγώνα τους. Η ενότητα ήταν «κορυφαία» και η ενιαία Γενική Διοίκηση της URNG στήθηκε το 1986, τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυση της ενιαίας οργάνωσης.

Η επιλογή της διαπραγμάτευσης

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, η εικόνα της «ισοπαλίας» ήταν πλέον ορατή. Η περίοδος 1978-1984 υπήρξε η κορύφωση της δράσης της URNG, ενώ το FMLN έκανε δύο μεγάλες αντεπιθέσεις, το 1981 και κυρίως τον Νοέμβριο του 1989, όταν σε μια συγκλονιστική ολομέτωπη επίθεση κατάφερε να φτάσει ένα βήμα από τη στρατιωτική νίκη, αλλά ο ηττημένος στρατός του Σαλβαδόρ, χάρη στην κρίσιμη υποστήριξη των ΗΠΑ, κατάφερε τελικά να κρατήσει την πρωτεύουσα: η «ισοπαλία» ήταν γεγονός.

Σε διεθνές επίπεδο επίσης άλλαζε το σκηνικό. Η διεθνής πίεση ήταν μεγάλη, ενώ οι ΗΠΑ άρχιζαν να θεωρούν αναξιόπιστους συμμάχους τις σκληροπυρηνικές στρατιωτικές δικτατορίες και αναζητούσαν πιο «συναινετικούς» εταίρους. Επιπλέον, ο ριγκανισμός είχε ως πρωτεύοντα στόχο την ήττα του «κομμουνισμού» στην Αμερική. Το 1987, οι πρόεδροι της Κεντρικής Αμερικής συνυπέγραψαν συμφωνίες που μιλούσαν για μια λύση με διαπραγμάτευση στις συγκρούσεις, για αμνηστία, για εκδημοκρατισμό και ελεύθερες εκλογές (Συμφωνίες Εσκιπούλας ΙΙ, Πόλη της Γουατεμάλας, Αύγουστος του 1987). Το FMLN, μετά την επίθεση του 1989, κατάφερε να κινηθεί πολύ αποτελεσματικά και σε διεθνές επίπεδο. Σε αυτό συνέβαλαν και οι διάφορες πράξεις κτηνωδίας του στρατού (π.χ. δολοφονία των ιησουιτών ιερέων), που στέρησαν κάθε ίχνος νομιμοποίησης από το κράτος του Σαλβαδόρ.

Η απάντηση του κράτους στο αντάρτικο δεν ήταν πάντα ίδια. Ωστόσο, μπορούμε να πούμε πως στη Γουατεμάλα η απάντηση αυτή πήρε

έναν πρωτοφανή γενοκτονικό χαρακτήρα, κάτι που δεν συνέβη αντίστοιχα στο Σαλβαδόρ. Μάλιστα, στη φάση που οι ΗΠΑ είχαν αντιληφθεί πως η δικτατορία δεν ήταν πλέον ο καταλληλότερος τρόπος διατήρησης της κυριαρχίας τους και είχαν «αναθέσει» σε συγκεκριμένους στρατιωτικούς να προετοιμάσουν τη μετάβαση σε πολιτικό καθεστώς, εφαρμόστηκαν μερικές από τις πιο βάρβαρες γενοκτονικές πολιτικές (πολιτική της «καμένης γης» και των κουκουλοφόρων δικαστών κατά την περίοδο του δικτάτορα Εφρέν Ρίος Μοντ, ο οποίος θα προετοίμαζε τη μετάβαση, αλλά δεν τήρησε τη δέσμευση και ανατράπηκε τον Αύγουστο του 1983). Αυτό το «πολιτικό άνοιγμα» του στρατού της Γουατεμάλας είχε να κάνει με την άποψη της ηγεσίας του ότι έτσι θα επέφερε την πολιτική ήττα των ανταρτών.

Και οι ίδιες οι αντάρτικες οργανώσεις, όμως, ένιωθαν πολλές φορές να φτάνουν σε ένα όριο, ειδικά με το δεδομένο της «ισοπαλίας». Επιπλέον, οι περιοδικές εσωτερικές κρίσεις και οι σχέσεις καχυποψίας, ανταγωνισμού και ηγεμονισμού ανάμεσα στις οργανώσεις δημιουργούσαν ένα ακόμη πρόβλημα. Παρ' όλα αυτά, το FMLN φαινόταν να βρίσκεται σε μια φάση διαρκούς ανόδου, γεγονός που διαμόρφωνε και άλλους όρους στις επερχόμενες συνομιλίες. Έτσι, το FMLN κατάφερνε εκείνη την εποχή να συνδυάζει επιτυχημένα τη στρατιωτική πρωτοβουλία, τις προτάσεις για διάλογο και τις κινήσεις διεθνούς διπλωματίας.

Οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν δέκα χρόνια στη Γουατεμάλα (1986-1996) και οκτώ στο Σαλβαδόρ (1984-1992). Ένα από τα στοιχεία που καθόρισαν την επιλογή της διαπραγμάτευσης ήταν ότι τα καθεστώτα άρχισαν

- Η ισχύς των αντάρτικων. Το FMLN βρισκόταν σαφώς σε ισχυρή θέση, σε αντίθεση με την URNG, η οποία εκείνη την εποχή βρισκόταν σε δύσκολη φάση.
- Η σχέση με το κράτος και τον στρατό. Είναι χαρακτηριστικό πως, ακριβώς λόγω της γενοκτονικής πολιτικής του στρατού στη Γουατεμάλα, ήταν πολύ δύσκολο για την ηγεσία της URNG να διαπραγματεύεται. Δεν έβλεπε μπροστά της τους εκπροσώπους ενός θεσμικού κράτους αλλά απλώς φονιάδες, βιαστές, βασανιστές. Επιπλέον, το κράτος, γνωρίζοντας την πραγματική διαπραγματευτική ισχύ της URNG εκείνη την εποχή πίεσε ασφυκτικά να προηγηθεί ο πλήρης αφοπλισμός των ανταρτών, ως απόλυτη προϋπόθεση για οποιαδήποτε συμφωνία. Αντίθετα, το FMLN κατάφερε να θέσει στην κυβέρνηση τους δικούς του όρους για τα χρονοδιαγράμματα αφοπλισμού.
- Η πραγματική οπτική κάθε οργάνωσης για τον διάλογο. Είναι μάλλον σαφές πως η URNG ενεπλάκη αρχικά στον διάλογο ως μια τακτική λύση για να κερδίσει χρόνο, ακριβώς λόγω της δύσκολης φάσης στην οποία βρισκόταν, ώστε να προλάβει να ανακάμψει και να επανισχυροποιηθεί· η αλήθεια μάλιστα είναι πως όντως κατάφερε, με αυτή τη μέθοδο, να σπάσει την πίεση που της ασκούσε ο στρατός αλλά και να κατακτήσει έναν αξιόλογο χώρο δημοσιότητας, που βοήθησε στην ανάκαμψή της.
- Οι εξωτερικές πιέσεις, οι οποίες ήταν αντιστρόφως ανάλογες με την ισχύ των αντάρτικων. Το ισχυρότερο FMLN έκανε την ορθή επιλογή να πιέσει για άμεσες διαπραγματεύσεις

πίεσε να συμπεριληφθούν στη διαδικασία του διαλόγου οι κοινωνικές οργανώσεις, και κυρίως εκείνες τις οποίες επηρέαζε. Και τελικά ήταν μεγάλη επιτυχία της ότι κατάφερε να εμπλέξει στον διάλογο σχεδόν το σύνολο της κοινωνίας.

Πάντως και οι δύο οργανώσεις προσπάθησαν να περάσουν στα μέλη τους την αναγκαιότητα του διαλόγου ως μια νέα φάση του αγώνα. Ένα από τα συνθήματα της URNG εκείνη την εποχή ήταν «ο διάλογος είναι αγώνας, όχι παράδοση».

Στο Σαλβαδόρ, παραδόξως(;), παρά την εκλογική του Αλφρέδο Κριστιάνι και του ακροδεξιού ARENA, το 1989, και τη μεγάλη επίθεση του FMLN, την ίδια χρονιά, η κυβέρνηση συνέχισε τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, η οποία κατέληξε στην υπογραφή των συμφωνιών, τρία χρόνια αργότερα.

Στη Γουατεμάλα, η θέση της URNG στον διάλογο αποδυναμώθηκε λόγω ενός γεγονότος που συνέβη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Παρά τα συμφωνηθέντα, μια ομάδα της ORPA, χωρίς να ενημερώσει την ηγεσία, απήγαγε τη μητριαρχική ηγέτιδα μιας από τις πιο γνωστές οικογένειες της ολιγαρχίας της χώρας. Ο χαμός που ακολούθησε προκάλεσε κρίση στο εσωτερικό της URNG και οδήγησε στη διακοπή των διαπραγματεύσεων και τελικά στην αποχώρηση (ουσιαστικά αποπομπή) του ηγέτη της ORPA, Γκασπάρ Ιλόμ, από το τραπέζι του διαλόγου. (Μάλιστα ο Ιλόμ δεν κατάφερε να επιστρέψει στη Γουατεμάλα παρά αρκετά μετά την υπογραφή των συμφωνιών.)

Οι Συμφωνίες Ειρήνευσης

σεις, όμως, ένιωθαν πολλές φορές να φτάνουν σε ένα όριο, ειδικά με το δεδομένο της «ισοπαλίας». Επιπλέον, οι περιοδικές εσωτερικές κρίσεις και οι σχέσεις καχυποψίας, ανταγωνισμού και ηγεμονισμού ανάμεσα στις οργανώσεις δημιουργούσαν ένα ακόμη πρόβλημα. Παρ' όλα αυτά, το FMLN φαινόταν να βρίσκεται σε μια φάση διαρκούς ανόδου, γεγονός που διαμόρφωνε και άλλους όρους στις επερχόμενες συνομιλίες. Έτσι, το FMLN κατάφερνε εκείνη την εποχή να συνδυάζει επιτυχημένα τη στρατιωτική πρωτοβουλία, τις προτάσεις για διάλογο και τις κινήσεις διεθνούς διπλωματίας.

Οι διαπραγματεύσεις διήρκεσαν δέκα χρόνια στη Γουατεμάλα (1986-1996) και οκτώ στο Σαλβαδόρ (1984-1992). Ένα από τα στοιχεία που καθόρισαν την επιλογή της διαπραγμάτευσης ήταν ότι τα καθεστώτα άρχισαν σιγά-σιγά να ανακτούν κάποια πολιτική και κοινωνική νομιμοποίηση, καθώς μετέβαιναν από τις σκληρές δικτατορίες σε καθεστώτα μερικώς ελεύθερων εκλογών και εκλεγμένων κυβερνήσεων. Στο Σαλβαδόρ, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να εκλέγονται κυβερνήσεις που, παρά τον συνεχιζόμενο πόλεμο και τη δίωξη της Αριστεράς, αποκτούσαν λίγο-λίγο διεθνή αναγνώριση και αποδοχή από ένα όλο και σημαντικότερο κομμάτι της, κουρασμένης από τον πόλεμο, κοινωνίας. Μάλιστα, ο στρατός και οι ΗΠΑ προτίμησαν να στηρίξουν στις προεδρικές εκλογές τον χριστιανοδημοκράτη Ντουάρτε από τον ακροδεξιό Ντ'Ομπουισόν.

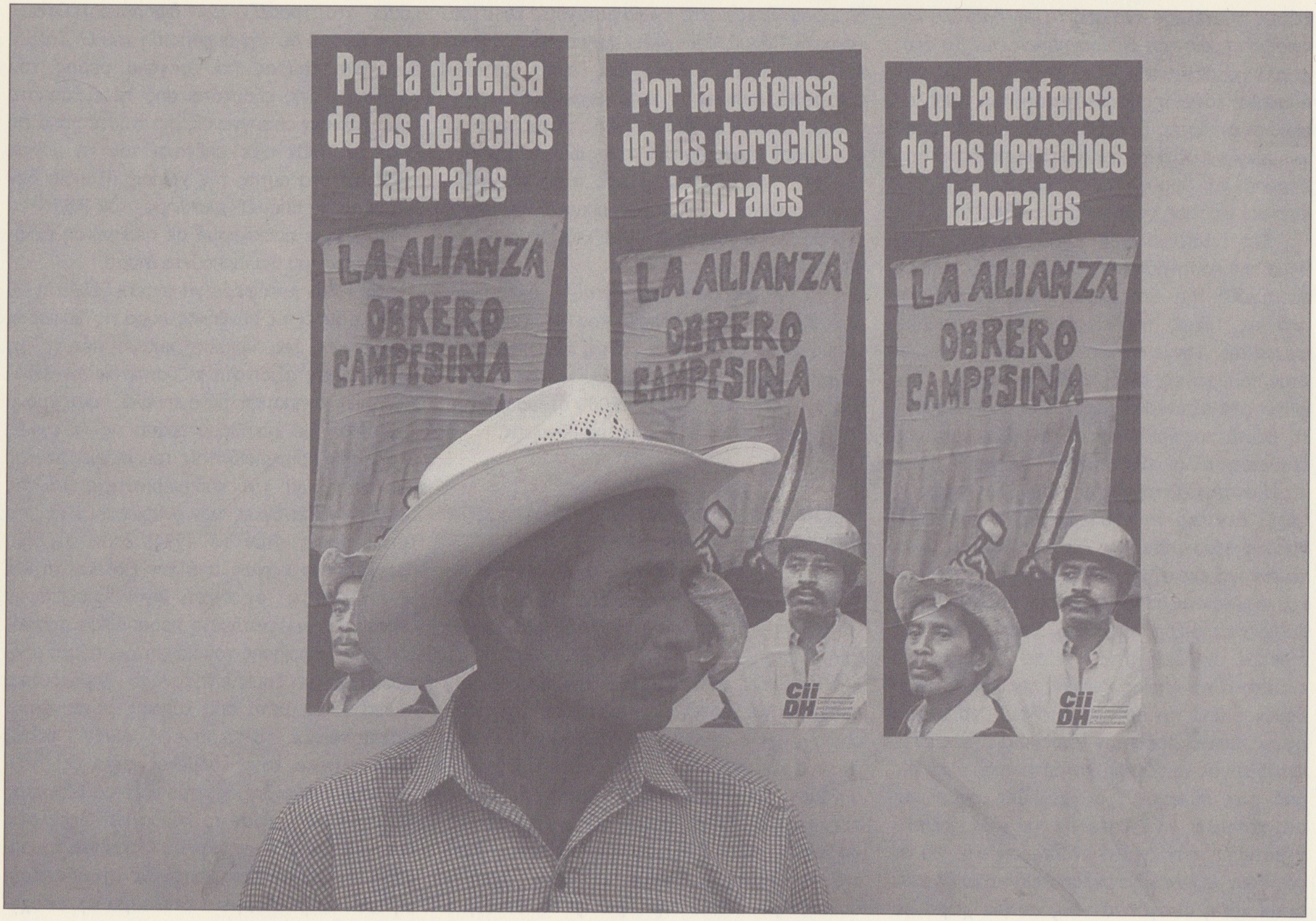
Εν συνόψει, μπορούμε να πούμε πως οι παράγοντες που καθόρισαν την επιλογή και τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και του διαλόγου ήταν:

- του όρους για τα χρονοδιαγράμματα αφοπλισμού.
- Η πραγματική οπτική κάθε οργάνωσης για τον διάλογο. Είναι μάλλον σαφές πως η URNG ενεπλάκη αρχικά στον διάλογο ως μια τακτική λύση για να κερδίσει χρόνο, ακριβώς λόγω της δύσκολης φάσης στην οποία βρισκόταν, ώστε να προλάβει να ανακάμψει και να επανισχυροποιηθεί· η αλήθεια μάλιστα είναι πως όντως κατάφερε, με αυτή τη μέθοδο, να σπάσει την πίεση που της ασκούσε ο στρατός αλλά και να κατακτήσει έναν αξιόλογο χώρο δημοσιότητας, που βοήθησε στην ανάκαμψή της.
- Οι εξωτερικές πιέσεις, οι οποίες ήταν αντιστρόφως ανάλογες με την ισχύ των αντάρτικων. Το ισχυρότερο FMLN έκανε την ορθή επιλογή να πιέσει για άμεσες διαπραγματεύσεις με την κυβέρνηση, έξω από το πλαίσιο των Συμφωνιών Εσκιπούλας ΙΙ, ενώ η URNG δεν τις απέρριψε αλλά προσπάθησε να επωφεληθεί από αυτές.
- Η συμμετοχή της κοινωνίας στη διαπραγμάτευση. Στο Σαλβαδόρ, με την εκλογή του Ντουάρτε στην προεδρία, το 1984, το FMLN έκανε αμέσως πρόταση για διάλογο, στην οποία ο Ντουάρτε ανταποκρίθηκε με ομιλία του στη Συνέλευση του ΟΗΕ, στην οποία πρότεινε αμνηστία και διάλογο. Ένα από τα πρώτα σημεία που αντιμετώπισε η κοινή επιτροπή που δημιουργήθηκε αφορούσε τη συμμετοχή όλων των πολιτικών και κοινωνικών τομέων στην προσπάθεια επίλυσης της σύγκρουσης.

Στη Γουατεμάλα, η αρχή της δεκαετίας του 1990 έφερε πολλές λαϊκές κινητοποιήσεις στη χώρα· η URNG στον διάλογο αποδυναμώθηκε λόγω ενός γεγονότος που συνέβη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Παρά τα συμφωνηθέντα, μια ομάδα της ORPA, χωρίς να ενημερώσει την ηγεσία, απήγαγε τη μητριαρχική ηγέτιδα μιας από τις πιο γνωστές οικογένειες της ολιγαρχίας της χώρας. Ο χαμός που ακολούθησε προκάλεσε κρίση στο εσωτερικό της URNG και οδήγησε στη διακοπή των διαπραγματεύσεων και τελικά στην αποχώρηση (ουσιαστικά αποπομπή) του ηγέτη της ORPA, Γκασπάρ Ιλόμ, από το τραπέζι του διαλόγου. (Μάλιστα ο Ιλόμ δεν κατάφερε να επιστρέψει στη Γουατεμάλα παρά αρκετά μετά την υπογραφή των συμφωνιών.)

Οι Συμφωνίες Ειρήνευσης

Στο Ελ Σαλβαδόρ, το FMLN πρότεινε μια διαδικασία ειρήνευσης σε τρεις φάσεις: (Ι) κατάπαυση πυρός, μεταρρυθμίσεις στο δικαστικό σύστημα, παύση κάθε πράξης καταστολής, έλεγχος για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαλεύκανση της δολοφονίας (από τους παραστρατιωτικούς) του επισκόπου Ρομέρο, κάθαρση στις ένοπλες δυνάμεις, οικονομικές μεταρρυθμίσεις, ελεύθερες βουλευτικές και δημοτικές εκλογές, παροχή εγγυήσεων· κατόπιν, στο βαθμό που θα εφαρμόζονταν όλα αυτά, θα περνούσαν στη φάση (ΙΙ) που θα περιελάμβανε τα πρώτα βήματα για ένταξη του FMLN στην πολιτική ζωή της χώρας. Τέλος η φάση (ΙΙΙ) θα περιελάμβανε έγκριση από τη Βουλή των συμφωνιών, οριστική κατάπαυση του πυρός, πλήρη ένταξη του FMLN στην πολιτική ζωή, σχηματισμό ενός ενιαίου

σώματος ασφαλείας υπό πολιτική διοίκηση, πρόταση προς τις ΗΠΑ για μετατροπή της «στρατιωτικής βοήθειας» σε οικονομική στήριξη της χώρας.

Το FMLN διεξήγαγε τις διαπραγματεύσεις με πολύ αποτελεσματικό τρόπο και από αρκετά πλεονεκτική θέση. Έτσι, τον Ιούλιο του 1990 άρχισαν να υπογράφονται οι συμφωνίες, με πρώτη εκείνη του Σαν Χοσέ περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστική είναι η Συμφωνία της Νέας Υόρκης, τον Σεπτέμβριο του 1991, που

των Ιθαγενών. Η URNG, ένα αντάρτικο σε σημαντικό βαθμό ιθαγενικό, έδωσε πολύ μεγάλη μάχη για αυτή την τελευταία συμφωνία, η οποία υπογράφτηκε στο Μεξικό στις 31 Μαρτίου του 1995 και προέβλεπε μια Γουατεμάλα πολυεθνική, πολυπολιτισμική και πολύγλωσση. Το σύνολο των συμφωνιών θα ετίθετο στην κρίση δημοψηφίσματος.

Ωστόσο, στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων υπήρξαν σοβαρές εσωτερικές αντιθέσεις μεταξύ της ηγεσίας του Πάμπλο Μονσάντο και

τής που επέμενε στην τήρησή τους χωρίς όμως να μπορεί να την επιβάλει. Αυτή η κατάσταση, μάλιστα, έδωσε την αφορμή σε πολλούς να μιλάνε για άτυπη συμμαχία μεταξύ της ηγεσίας της URNG και της δεξιάς κυβέρνησης, όπως θα δούμε παρακάτω.

Επιπλέον, σύντομα η ηγεσία της URNG άρχισε να εφαρμόζει μια σκληρή σεχταριστική πολιτική, καθώς η ηγεσία (οι παλιοί κομαντάντε) ήθελε στην ουσία να υποτάξει τις δυνάμεις που προέρχονταν από τις κοινωνικές δυνάμεις στην

σώματος ασφαλείας υπό πολιτική διοίκηση, πρόταση προς τις ΗΠΑ για μετατροπή της «στρατιωτικής βοήθειας» σε οικονομική στήριξη της χώρας.

Το FMLN διεξήγαγε τις διαπραγματεύσεις με πολύ αποτελεσματικό τρόπο και από αρκετά πλεονεκτική θέση. Έτσι, τον Ιούλιο του 1990 άρχισαν να υπογράφονται οι συμφωνίες, με πρώτη εκείνη του Σαν Χοσέ περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστική είναι η Συμφωνία της Νέας Υόρκης, τον Σεπτέμβριο του 1991, που προέβλεπε τη διανομή σε ακτήμονες των λατιφουντίων που υπερέβαιναν τα 245 εκτάρια και νομιμοποιούσε τη γη που είχαν καταλάβει οι αντάρτες στις ζώνες της σύγκρουσης. Όλα αυτά κορυφώθηκαν τον Ιανουάριο του 1992, με τη Συμφωνία του Τσαπουλτεπέκ, που έθεσε οριστικά τέλος στον εμφύλιο του Ελ Σαλβαδόρ.

Συνολικά, μπορούμε να πούμε πως το FMLN έδωσε μεγάλη έμφαση στην αποστρατιωτικοποίηση της κοινωνίας και στη διαμόρφωση μιας θεσμικότητας που θα επέτρεπε την ελεύθερη συμμετοχή του στην πολιτική ενώ ταυτόχρονα θα εμπόδιζε το κράτος να επαναφέρει το καθεστώς βίας και ανελευθερίας.

Στη Γουατεμάλα, η διαδικασία είχε αρκετές διαφορές, λόγω των παραγόντων που προαναφέρθηκαν. Τέθηκαν υπό διαπραγμάτευση συμφωνίες επί της ουσίας και συμφωνίες διαδικαστικές. Χαρακτηριστικές είναι η Συμφωνία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Συμφωνία για την Επιστροφή των Εκτοπισμένων Κοινοτήτων, η Συμφωνία για την Ταυτότητα και τα Δικαιώματα των Ιθαγενών. Η URNG, ένα αντάρτικο σε σημαντικό βαθμό ιθαγενικό, έδωσε πολύ μεγάλη μάχη για αυτή την τελευταία συμφωνία, η οποία υπογράφτηκε στο Μεξικό στις 31 Μαρτίου του 1995 και προέβλεπε μια Γουατεμάλα πολυεθνική, πολυπολιτισμική και πολύγλωσση. Το σύνολο των συμφωνιών θα ετίθετο στην κρίση δημοψηφίσματος.

Ωστόσο, στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων υπήρξαν σοβαρές εσωτερικές αντιθέσεις μεταξύ της ηγεσίας του Πάμπλο Μονσάντο και στελεχών της οργάνωσης, γεγονός που οδήγησε σε αποχωρήσεις (μεταξύ των οποίων και του Μιγκέλ Άνχελ Σαντοβάλ, υποψηφίου της URNG στις προεδρικές εκλογές του 2007, ο οποίος επανήλθε μετά την αποχώρηση Μονσάντο). Γενικά, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και στην υπογραφή των συμφωνιών, στις οργανώσεις που απάρτιζαν την URNG υπήρξαν σοβαρές κρίσεις ενότητας εξαιτίας διαφωνιών ακριβώς ως προς αυτά τα θέματα.

Σε αντίθεση με το FMLN και την επικέντρωσή του σε λίγα συγκεκριμένα ζητήματα, η URNG έθεσε υπό διαπραγμάτευση μια τεράστια ατζέντα ζητημάτων, γεγονός που διευκόλυνε τη συμμετοχή μεγάλων κομματιών της κοινωνίας σε αυτόν. Μάλιστα, η URNG φρόντισε να μην παίξει ηγεμονικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις, πράγμα πολύ θετικό κατ' αρχήν, το οποίο όμως αποδείχτηκε μπούμερανγκ αργότερα, διότι όταν άρχισαν να μην εφαρμόζονται οι συμφωνίες κυβέρνησης-κοινωνίας η URNG αναγκαζόταν να εμφανίζεται ως διαμεσολαβητής που επέμενε στην τήρησή τους χωρίς όμως να μπορεί να την επιβάλει. Αυτή η κατάσταση, μάλιστα, έδωσε την αφορμή σε πολλούς να μιλάνε για άτυπη συμμαχία μεταξύ της ηγεσίας της URNG και της δεξιάς κυβέρνησης, όπως θα δούμε παρακάτω.

Επιπλέον, σύντομα η ηγεσία της URNG άρχισε να εφαρμόζει μια σκληρή σεχταριστική πολιτική, καθώς η ηγεσία (οι παλιοί κομαντάντε) ήθελε στην ουσία να υποτάξει τις δυνάμεις που προέρχονταν από τις κοινωνικές δυνάμεις στην πρωτοκαθεδρία των ανταρτών. Έτσι, ενώ το FMLN μετατράπηκε σε μια συμμαχία των δυνάμεων που εξαρχής το αποτελούσαν, η προσπάθεια της URNG να μετατραπεί σε κάτι ευρύτερο προσέκρουσε στις αδυναμίες και στις επιλογές της ηγεσίας της. Το θέμα της ταυτότητας της (πολιτικής δύναμης, πλέον) URNG αποτέλεσε αντικείμενο διαφορετικών απόψεων – τι ήταν το ζητούμενο, μια οργάνωση ανοιχτή στην κοινωνία ή ένα κόμμα στελεχών; Γενικά, υπήρχε μια επιθυμία για διεύρυνση και άνοιγμα, που όμως συνυπήρχε με έναν φόβο της παλιάς ηγεσίας για την εσωτερική δημοκρατία.

Η επανένταξη των αγωνιστών

Η επανένταξη τόσο χιλιάδων μαχητών στην κανονική κοινωνική και οικονομική ζωή της

χώρας αποτέλεσε ένα από τα πιο δύσκολα και κρίσιμα σημεία των διαπραγματεύσεων. Το έτσι κι αλλιώς περίπλοκο θέμα γινόταν ακόμη πιο δύσκολο, λόγω της «ταυτότητας» των εμπόλεμων: οι αντάρτες δεν ήταν ούτε νικητές ούτε νικημένοι και με αυτή την «αμφίθυμη» ταυτότητα έπρεπε να βρουν τρόπο να συνυπάρξουν ειρηνικά με τους χτεσινούς φονιάδες τους.

Στη Γουατεμάλα, η URNG διέπραξε στο θέμα της αποστράτευσης ένα από τα σοβαρότερα λάθη της. Στη διάρκεια του αντάρτικου, από τις τάξεις της είχαν περάσει χιλιάδες αγωνιστές. Την εποχή των συμφωνιών, άλλοι ήταν πρόσφυγες, άλλοι κρύβονταν, άλλοι είχαν φύγει στο εξωτερικό, άλλοι είχαν κατεβεί από το βουνό και δούλευαν σε άλλες κομματικές δουλειές, άλλοι είχαν μείνει ανάπηροι, άλλοι είχαν σκοτωθεί αφήνοντας πίσω οικογένειες. Η URNG δέχτηκε να συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα αποστράτευσης και επανένταξης μόνο τα ενεργά εκείνη τη στιγμή μέλη του αντάρτικου, αφήνοντας απ' έξω όλες τις παραδοσιακές βάσεις στήριξής της, όλο τον κόσμο που ρίσκαρε τη ζωή του για να στηρίζει το αντάρτικο και οποίος ένιωσε, προφανώς, προδομένος από την οργάνωση. Μετά από χρόνια αγώνα, πολλοί βρέθηκαν ξαφνικά ακριβώς στην ίδια, ή και σε χειρότερη, κατάσταση απ' ό,τι πριν από τον πόλεμο. Έτσι, χιλιάδες άνθρωποι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν κάθε πολιτική στράτευση, είτε από απογοήτευση είτε για να αρχίσουν να κυνηγάνε μια δουλειά για να ζήσουν αυτοί και η οικογένειά τους σε μια χώρα σε βαθιά κοινωνική και οικονομική κρίση. Χιλιάδες μαχητές βρέθηκαν από τη μια στιγμή στην άλλη παράνομοι μετανάστες, να περνούν κρυφά τα σύνορα του Μεξικού και των ΗΠΑ.

Ο μικρός αριθμός των ανταρτών της URNG που συγκεντρώθηκαν στα στρατόπεδα που είχαν καθοριστεί για την παράδοση των όπλων είναι χαρακτηριστικός: κάτι παραπάνω από 2.700 άτομα (1.233 ο EGP, 1.032 οι FAR, 426 η ORPA, 22 το PGT). Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Σαντιάγο Σάντα Κρους Μεντόσα («κομαντάντε Σαντιάγο», της ORPA), «πολλοί σύντροφοι δεν πίστευαν σε

απορροφήθηκαν στην ενιαία αστυνομία και στην κομματική δομή, ενώ άλλοι χρηματοδοτήθηκαν για να ανοίξουν μια δουλειά. Επίσης, κάποιοι συνταξιοδοτήθηκαν. Οι κατά καιρούς καθυστερήσεις στην εφαρμογή των προγραμμάτων οδηγούσαν στην επανασυγκέντρωση των μαχητών στα στρατόπεδα. Ωστόσο, παρά τις δικλίδες ασφαλείας, πολλά προγράμματα απέτυχαν, κυρίως λόγω άρνησης της κυβέρνησης να εφαρμόσει τα συμφωνηθέντα.

Τα προγράμματα επανένταξης δεν αφορούσαν μόνο πρώην μαχητές του FMLN αλλά και κόσμο που το στήριζε, καθώς και αποστρατευόμενους στρατιωτικούς. Π.χ., το πρόγραμμα για τη γη κάλυψε περίπου 25.000 άτομα από το FMLN και 7.500 από τις ένοπλες δυνάμεις.

Μετά τις συμφωνίες

Οι πιο σημαντικές διαφορές ανάμεσα στην πορεία του FMLN και της URNG εμφανίστηκαν μετά την υπογραφή των Συμφωνιών Ειρήνευσης.

Το FMLN έκανε αρχικά την επιλογή να συνεχίσει ως αυτόνομο κόμμα αποτελούμενο από τις πέντε οργανώσεις. Ταυτόχρονα, έκανε άνοιγμα και σε άλλες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Κατόπιν, το FMLN πέρασε δύο σοβαρές κρίσεις (στην ουσία δύο προσπάθειες σοσιαλδημοκρατικοποίησης του κόμματος), από τις οποίες όμως βγήκε αλώβητο, σχεδόν δυνατότερο. Μετά την πρώτη, το συνέδριο του κόμματος (1995) αποφάσισε να διαλυθούν οι επιμέρους οργανώσεις αλλά να επιτρέπονται οι τάσεις στο εσωτερικό του, οι οποίες ωστόσο τυπικά καταργήθηκαν το 1997 ενώ ουσιαστικά συνέχισαν να υφίστανται. Τα στοιχεία που καθορίζουν την ταυτότητα του FMLN είναι ο πλουραλισμός, η δημοκρατία, η επανάσταση, ο σοσιαλισμός, ο επαναστατικός ανθρωπισμός, ενώ υπάρχουν εμφανείς επιρροές από τον ριζοσπαστικό χριστιανισμό.

Η URNG ξεκινούσε τη διαδικασία μετατροπής της σε νόμιμο κόμμα ενώ βρισκόταν σε μια

χάσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Όσον αφορά δε την περίπτωση του Ελ Σαλβαδόρ, μιας χώρας που μεγάλο μέρος του πληθυσμού της εξαρτάται από τα εμβάσματα που στέλνουν οι συγγενείς μετανάστες από τις ΗΠΑ, το FMLN είχε απέναντί του τη μόνιμη επιθετικότητα αυτής της χώρας, η οποία δεν δίσταζε να απειλεί ολόκληρο τον λαό του Σαλβαδόρ με αποκλεισμό σε περίπτωση εκλογικής νίκης του Φαραμπούντο Μαρτί.

Το FMLN κατάφερε να αντεπεξέλθει πολύ καλά σε αυτές τις συνθήκες, παρά τις διάφορες εσωτερικές του κρίσεις, καθώς πέτυχε να προβάλει ως αξιόπιστη ριζοσπαστική/αντικαπιταλιστική κινηματική δύναμη ενώ ταυτόχρονα είχε θέσει με ξεκάθαρο τρόπο τις εκλογικές μάχες στις προτεραιότητές του, συγκροτώντας προτάσεις για την καθημερινότητα και τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων. Η πρώτη τέτοια κρίση ήταν το 1994, όταν στελέχη προερχόμενα κυρίως από τον ERP και τη RN, με επικεφαλής τον Χοακίν Βιγιαλόμπος, αφού έκαναν μια συγκροτημένη προσπάθεια σοσιαλδημοκρατικοποίησης του κόμματος, τελικά αποχώρησαν και δημιούργησαν το Δημοκρατικό Κόμμα. Αυτό, μετά από κάποιες συνεργασίες ακόμη και με το ακροδεξιό ARENA, τελικά εξαφανίστηκε στις επόμενες εκλογές. Άλλη μια προσπάθεια δεξιάς στροφής του κόμματος έγινε το 1997, όταν το κόμμα κατέβηκε στις εκλογές υπό την ηγεσία του Φακούντο Γουαρδάδο. Η εκλογική ήττα επιτάχυνε την αποχώρηση του Γουαρδάδο, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των πιο ριζοσπαστικών κομματιών του FMLN.

Γενικά, σε όλες τις κρίσεις οι αποχωρούντες από το FMLN εξαφανίζονταν από το προσκήνιο (σε αυτό βέβαια συνέβαλε και η, πολλές φορές θλιβερή, στάση των ίδιων απέναντι στους παλιούς τους συντρόφους) ενώ το FMLN κατοχυρωνόταν κάθε φορά ως η ισχυρή δύναμη της Αριστεράς, συνήθως στρεφόμενο σε όλο και πιο ριζοσπαστικές θέσεις. Αποκορύφωμα ήταν οι προεδρικές εκλογές του 2004, όταν ο κομμουνιστής ηγέτης Σαφίκ Αντάλ προτάθηκε (εκλεγόμενος μάλιστα από τη βάση

ρίσκαρε τη ζωή του για να στηρίξει το αντάρτικο και οποίος ένιωσε, προφανώς, προδομένος από την οργάνωση. Μετά από χρόνια αγώνα, πολλοί βρέθηκαν ξαφνικά ακριβώς στην ίδια, ή και σε χειρότερη, κατάσταση απ' ό,τι πριν από τον πόλεμο. Έτσι, χιλιάδες άνθρωποι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν κάθε πολιτική στράτευση, είτε από απογοήτευση είτε για να αρχίσουν να κυνηγάνε μια δουλειά για να ζήσουν αυτοί και η οικογένειά τους σε μια χώρα σε βαθιά κοινωνική και οικονομική κρίση. Χιλιάδες μαχητές βρέθηκαν από τη μια στιγμή στην άλλη παράνομοι μετανάστες, να περνούν κρυφά τα σύνορα του Μεξικού και των ΗΠΑ.

Ο μικρός αριθμός των ανταρτών της URNG που συγκεντρώθηκαν στα στρατόπεδα που είχαν καθοριστεί για την παράδοση των όπλων είναι χαρακτηριστικός: κάτι παραπάνω από 2.700 άτομα (1.233 ο EGP, 1.032 οι FAR, 426 η ORPA, 22 το PGT). Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Σαντιάγο Σάντα Κρους Μεντόσα («κομαντάντε Σαντιάγο», της ORPA), «πολλοί σύντροφοι δεν πίστευαν σε αυτή τη διαδικασία και δεν ήταν διατεθειμένοι να εκτεθούν δημόσια».

Ακόμα όμως και όσοι αποστρατεύτηκαν «νόμιμα» βρέθηκαν σε παρόμοιες δύσκολες καταστάσεις, καθώς η URNG, με βάση το σχέδιο αποστράτευσης, δεν είχε φροντίσει, ή δεν είχε καταφέρει, να εξασφαλίσει κάποιες στοιχειώδεις εγγυήσεις για την εφαρμογή των συμφωνιών. Μπροστά στην αποδυναμωμένη και αφοπλισμένη URNG, το κράτος και η ολιγαρχία του φάνηκε πως, σε αντίθεση με την Αριστερά, είχαν έτοιμη την ατζέντα της προσαρμογής τους στις νέες συνθήκες. Αποτέλεσμα: ακόμα και από αυτές τις προβληματικές συμφωνίες, σήμερα, δέκα χρόνια μετά, δεν έχει εφαρμοστεί ούτε το 30%.

Στο Σαλβαδόρ, το FMLN αποστράτευσε περίπου 6.800 μαχητές. Ένα μέρος από αυτούς απορροφήθηκε στην αγροτική παραγωγή, στις γαίες των ζωνών της σύγκρουσης οι οποίες, βάσει των συμφωνιών, έμειναν στα χέρια τα δικά τους και των οικογενειών τους. Άλλοι

Ειρήνευσης.

Το FMLN έκανε αρχικά την επιλογή να συνεχίσει ως αυτόνομο κόμμα αποτελούμενο από τις πέντε οργανώσεις. Ταυτόχρονα, έκανε άνοιγμα και σε άλλες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Κατόπιν, το FMLN πέρασε δύο σοβαρές κρίσεις (στην ουσία δύο προσπάθειες σοσιαλδημοκρατικοποίησης του κόμματος), από τις οποίες όμως βγήκε αλώβητο, σχεδόν δυνατότερο. Μετά την πρώτη, το συνέδριο του κόμματος (1995) αποφάσισε να διαλυθούν οι επιμέρους οργανώσεις αλλά να επιτρέπονται οι τάσεις στο εσωτερικό του, οι οποίες ωστόσο τυπικά καταργήθηκαν το 1997 ενώ ουσιαστικά συνέχισαν να υφίστανται. Τα στοιχεία που καθορίζουν την ταυτότητα του FMLN είναι ο πλουραλισμός, η δημοκρατία, η επανάσταση, ο σοσιαλισμός, ο επαναστατικός ανθρωπισμός, ενώ υπάρχουν εμφανείς επιρροές από τον ριζοσπαστικό χριστιανισμό.

Η URNG ξεκινούσε τη διαδικασία μετατροπής της σε νόμιμο κόμμα ενώ βρισκόταν σε μια κατάσταση κρίσης και αποδιάρθρωσης. Η URNG, μαζί με τις κοινωνικές οργανώσεις που επηρέαζε, συγκρότησε έναν πόλο στον χώρο της Αριστεράς, βασικός άξονας του οποίου ήταν η προσπάθεια εφαρμογής των συμφωνιών. Ταυτόχρονα, δημιουργήθηκε και ένας δεύτερος πόλος, κυρίως από αυτόνομες οργανώσεις και κινήματα που συγκροτήθηκαν γύρω από συγκεκριμένα ζητήματα.

Σύντομα και τα δύο κόμματα ήρθαν αντιμέτωπα με την πραγματικότητα της αστικής δημοκρατίας. Είχαν απέναντί τους ισχυρότατες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις που δεν ήταν διατεθειμένες να θυσιάσουν τα προνόμιά τους, πολιτικούς οργανισμούς και πολιτικό προσωπικό που ήταν σε θέση να ξοδεύουν σε προεκλογικούς αγώνες πολλαπλάσια ποσά απ' ό,τι η URNG ή το FMLN, παντοδύναμα ΜΜΕ που εξαφάνιζαν κάθε αριστερή φωνή. Είχαν, επιπλέον, απέναντί τους ένα κράτος που προσπαθούσε μέσα από τις «νόμιμες οδούς» να ξανακερδίσει ό,τι είχε

δημοκρατικοποίησης του κόμματος, τελικά αποχώρησαν και δημιούργησαν το Δημοκρατικό Κόμμα. Αυτό, μετά από κάποιες συνεργασίες ακόμη και με το ακροδεξιό ARENA, τελικά εξαφανίστηκε στις επόμενες εκλογές. Άλλη μια προσπάθεια δεξιάς στροφής του κόμματος έγινε το 1997, όταν το κόμμα κατέβηκε στις εκλογές υπό την ηγεσία του Φακούντο Γουαρδάδο. Η εκλογική ήττα επιτάχυνε την αποχώρηση του Γουαρδάδο, με αποτέλεσμα την ενίσχυση των πιο ριζοσπαστικών κομματιών του FMLN.

Γενικά, σε όλες τις κρίσεις οι αποχωρούντες από το FMLN εξαφανίζονταν από το προσκήνιο (σε αυτό βέβαια συνέβαλε και η, πολλές φορές θλιβερή, στάση των ίδιων απέναντι στους παλιούς τους συντρόφους) ενώ το FMLN κατοχυρωνόταν κάθε φορά ως η ισχυρή δύναμη της Αριστεράς, συνήθως στρεφόμενο σε όλο και πιο ριζοσπαστικές θέσεις. Αποκορύφωμα ήταν οι προεδρικές εκλογές του 2004, όταν ο κομμουνιστής ηγέτης Σαφίκ Αντάλ προτάθηκε (εκλεγόμενος μάλιστα από τη βάση του κόμματος) ως υποψήφιος πρόεδρος. Ο Αντάλ βρέθηκε αντιμέτωπος με μια σχεδόν υστερική αντίδραση των ΗΠΑ και της ολιγαρχίας του Σαλβαδόρ, που εξαπέλυσαν ένα τρομακτικό κύμα απειλών και εκφοβισμού, κατάφερε ωστόσο να πάρει το μεγαλύτερο ποσοστό στην ιστορία του FMLN σε προεδρικές εκλογές: 35,68%. Επιπλέον, στις βουλευτικές εκλογές του 2006, το FMLN αναδείχτηκε πρώτο κόμμα, με 39,28%.

Η URNG κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις δύσκολες συνθήκες μετά τις συμφωνίες όντας σε μια κατάσταση διαρκούς κρίσης και εσωτερικών συγκρούσεων. Οι οργανώσεις που την απάρτιζαν είχαν αμοιβαία καχυποψία, ενώ μεταξύ τους υπήρχε διαρκής ανταγωνισμός για τον έλεγχο του κόμματος. Η προερχόμενη από το αντάρτικο ηγεσία στάθηκε πολύ επιφυλακτική απέναντι σε νέα στελέχη που προέρχονταν από τα κινήματα. Ενώ η URNG προσπάθησε να οργανώσει μια ευρύτερη συμμαχία γύρω της, ταυτόχρονα ο ηγεμονι-

σμός της την υπονόμευε. Όλα αυτά απομάκρυναν πολύ κόσμο από το κόμμα, ή και από την πολιτική γενικότερα. Στις προεδρικές εκλογές του 2003, το ποσοστό της URNG, με υποψήφιο τον Γκασπάρ Ιλόμ, έπεσε στο 2,58%. Η μεγάλη ήττα όμως είχε έρθει πρωτύτερα, στο δημοψήφισμα του Μαΐου του 1999, στο οποίο κρίθηκαν οι συμφωνίες. Μπροστά στη συσπείρωση της Δεξιάς, η Αριστερά, εγκλωβισμένη σε συζητήσεις κορυφής και έχοντας απομακρυνθεί σχετικά από τη βάση της λόγω της προτεραιότητας που έδινε στις συνεννοήσεις κορυφής για την εφαρμογή των συμφωνιών και όχι στις λαϊκές κινητοποιήσεις, δεν κατάφερε να κινητοποιήσει τον κόσμο της και οι συνταγματικές μεταρρυθμίσεις για τις οποίες μαχόταν τόσον καιρό απορρίφθηκαν.

Το μεγάλο πρόβλημα της URNG, όμως, ήταν το πώς αντιμετώπισε τη (μη) εφαρμογή των Συμφωνιών Ειρήνευσης από την κυβέρνηση. Το καθήκον της URNG εκείνη την εποχή ήταν διπλό: από τη μια να προωθήσει, σε συνεργασία με την κυβέρνηση, την εφαρμογή των συμφωνιών και, από την άλλη, να διαφοροποιείται διαρκώς από τη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης. Εκεί η ηγεσία της URNG δεν τα κατάφερε πολύ καλά, καθώς στο όνομα της εφαρμογής των συμφωνιών είχε απέναντι στην κυβέρνηση μια στάση εξαιρετικά μετριοπαθή, που έκανε ανθρώπους να μιλούν ακόμη και για άτυπη συνεργασία μεταξύ της Αριστεράς και της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης. Μάλιστα, στο όνομα της «εθνικής συμφιλίωσης», επιβλήθηκε ακόμη και σκληρή εσωκομματική πειθαρχία σε όσους πίεζαν το κόμμα να ακολουθήσει μια πιο ριζοσπαστική πολιτική. Το αποτέλεσμα είναι ότι ακόμη και δεξιά κόμματα κατέβαιναν στις εκλογές με λόγο και πρόγραμμα πιο ριζοσπαστικό από την URNG.

Όλη αυτή η προβληματική κατάσταση, ο σεχταρισμός, η ρήξη με τις κοινωνικές οργανώσεις και τελικά η απομόνωση της URNG, χρεώθηκαν προφανώς στην ηγεσία του κόμματος, υπό τον παλιό ηγέτη του αντάρτικου, Πάμπλο Μονσάντο. Επιπλέον, στον Μονσάντο χρεώθηκε το ότι δεν μπόρεσε να κρατήσει τις ισορροπίες και να προτείνει συναινετικές λύσεις μέσα στο κόμμα. Πάντως, μετά το συνέδριο του 2001, η υπό τον Μονσάντο τάση (που είχε περίπου το 45% των αντιπροσώπων) αποχώρησε και εντάχθηκε στη Συμμαχία Νέο Έθνος (ANN). Κατόπιν η URNG ξεκίνησε μια διαδικασία ανασυγκρότησης, η οποία κατέληξε στη δημιουργία του MAIZ (βλ. *Resistnecias*, αρ. 5, *Εποχή*, 9/9/07). Στις εκλογές του 2007 η URNG κατέβασε ως υποψήφιο τον Μιγκέλ Άνχελ Σαντοβάλ, ενώ το ANN τον Πάμπλο Μονσάντο, δεχόμενο όμως ομοβροντία κριτικών από την υπόλοιπη Αριστερά για την ένταξη στρατιωτικών στους συνδυασμούς του (για τα αποτελέσματα των εκλογών, βλ. τη σχετική είδηση στο παρόν τεύχος).

Πάντως, παρά τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, η URNG φαίνεται πως εξακολουθεί να διατηρεί κάποιους ιστορικούς δεσμούς που είχε με κοινωνικά κομμάτια, ειδικά στην ύπαιθρο της χώρας.

Αντί συμπεράσματος

Η Αριστερά στο Ελ Σαλβαδόρ και στη Γουατεμάλα δοκίμασε, πριν από 15 και 10 χρόνια αντίστοιχα, ένα πρωτοφανές πείραμα: την έξοδο από έναν μακρόχρονο εμφύλιο με διάλογο. Η καθεμιά πολιτική δύναμη (FMLN και URNG) έδωσε το δικό της στίγμα στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και των συμφωνιών. Το εγχείρημα του FMLN μπορούμε να πούμε πως έχει σε μεγάλο βαθμό δικαιωθεί κοινωνικά μέσα από τις διαρκείς επιτυχίες του. Αντίθετα, η URNG, παρά τον ηρωικό της πολύχρονο αγώνα και τις πολύ ενδιαφέρουσες και ριζοσπαστικές πρωτοβουλίες που αποπειράθηκε (π.χ. μια συμμαχία πιο οριζόντια, κεντρική θέση του ιθαγενικού κ.ά.), κυρίως εξαιτίας υποκειμενικών λαθών αλλά και, λιγότερο, αντικειμενικών δυσκολιών, κατάφερε να εξανεμίσει μέσα σε σύντομο χρόνο το πολιτικοκοινωνικό κεφάλαιο που είχε συσσωρεύσει τα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου.

Για το Ελ Σαλβαδόρ λοιπόν έχει πολλούς λόγους κανείς να είναι αισιόδοξος. Όσον αφορά τη Γουατεμάλα, τα πράγματα είναι δύσκολα και δεν υπάρχουν πολλά να πει κανείς· ίσως προς το παρόν θα μπορούσε να αρκεστεί στο ήρεμο χαμόγελο και την αισιοδοξία του Ρουμπέν, παλιού αντάρτη της URNG που, με τόσα χρόνια πολέμου, αγώνα, νίκης και ήττας στην πλάτη, είναι έτοιμος να ξεκινήσει ένα νέο εγχείρημα ενότητας της Αριστεράς, γιατί «εκεί είναι η μόνη ελπίδα».

Κ.Α.

(μη) εφαρμογή των Συμφωνιών Ειρήνευσης από την κυβέρνηση. Το καθήκον της URNG εκείνη την εποχή ήταν διπλό: από τη μια να προωθήσει, σε συνεργασία με την κυβέρνηση, την εφαρμογή των συμφωνιών και, από την άλλη, να διαφοροποιείται διαρκώς από τη νεοφιλελεύθερη πολιτική της κυβέρνησης. Εκεί η ηγεσία της URNG δεν τα κατάφερε πολύ καλά, καθώς στο όνομα της εφαρμογής των συμφωνιών είχε απέναντι στην κυβέρνηση μια στάση εξαιρετικά μετριοπαθή, που έκανε ανθρώπους να μιλούν ακόμη και για άτυπη συνεργασία μεταξύ της Αριστεράς και της νεοφιλελεύθερης κυβέρνησης. Μάλιστα, στο όνομα της «εθνικής συμφιλίωσης», επιβλήθηκε ακόμη και σκληρή εσωκομματική πειθαρχία σε δημιουργία του MAIZ (βλ. *Resistnecias*, αρ. 5, *Εποχή*, 9/9/07). Στις εκλογές του 2007 η URNG κατέβασε ως υποψήφιο τον Μιγκέλ Άνχελ Σαντοβάλ, ενώ το ΑΝΝ τον Πάμπλο Μονσάντο, δεχόμενο όμως ομοβροντία κριτικών από την υπόλοιπη Αριστερά για την ένταξη στρατιωτικών στους συνδυασμούς του (για τα αποτελέσματα των εκλογών, βλ. τη σχετική είδηση στο παρόν τεύχος).

Πάντως, παρά τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, η URNG φαίνεται πως εξακολουθεί να διατηρεί κάποιους ιστορικούς δεσμούς που είχε με κοινωνικά κομμάτια, ειδικά στην ύπαιθρο της χώρας.

χρόνο το πολιτικοκοινωνικό κεφάλαιο που είχε συσσωρεύσει τα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου.

Για το Ελ Σαλβαδόρ λοιπόν έχει πολλούς λόγους κανείς να είναι αισιόδοξος. Όσον αφορά τη Γουατεμάλα, τα πράγματα είναι δύσκολα και δεν υπάρχουν πολλά να πει κανείς· ίσως προς το παρόν θα μπορούσε να αρκεστεί στο ήρεμο χαμόγελο και την αισιοδοξία του Ρουμπέν, παλιού αντάρτη της URNG που, με τόσα χρόνια πολέμου, αγώνα, νίκης και ήττας στην πλάτη, είναι έτοιμος να ξεκινήσει ένα νέο εγχείρημα ενότητας της Αριστεράς, γιατί «εκεί είναι η μόνη ελπίδα».

Κ.Α.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ:
Στον δεύτερο γύρο οι εκλογές

Στις 9 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκαν στη Γουατεμάλα εκλογές για πρόεδρο, αντιπρόεδρο, βουλή και δημοτικές αρχές. Όσον αφορά την εκλογή προέδρου, στον δεύτερο γύρο (που θα γίνει στις 4 Νοεμβρίου) θα συγκρουστούν ο (πρώην σοσιαλδημοκράτης και νυν κεντροδεξιός) Άλβαρο Κολόμ, που στον πρώτο γύρο πήρε 28,26%, και ο τέως στρατιωτικός Ότο Πέρες Μολίνα (23,55%). Ο Κολόμ, υποψήφιος της Αριστεράς κάποτε, έχει στραφεί τα τελευταία χρόνια πολύ δεξιά, ωστόσο ο Πέρες, αξιωματικός του επιτελείου την εποχή του εμφυλίου, κήρυκας της «πυγμής» στην πολιτική, είναι προφανές πως αποτελεί μια πολύ κακή προοπτική για τον λαό της Γουατεμάλας. Ας μην ξεχνάμε πως ο στρατός της Γουατεμάλας είναι από τους στρατούς της Λατινικής Αμερικής που περισσότερο βαρύνονται με σφαγές, βασανιστήρια, εκτελέσεις και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων· ειδικά όσον αφορά την εποχή των δικτατοριών και του εμφυλίου, η πολιτική που εφάρμοζε ο στρατός έχει χαρακτηριστεί «γενοκτονική».

Η URNG, το παλιό αντάρτικο που κατόπιν μετατράπηκε σε κόμμα και αποτελεί τον βασικό φορέα της Αριστεράς, πήρε ποσοστό 2,14% και εξέλεξε δύο βουλευτές (όσους είχε και στην προηγούμενη βουλή) και αρκετούς δημάρχους. Το FRG, το κόμμα του παλιού δικτάτορα της πολιτικής της «καμένης γης» Εφρέν Ρίος Μοντ, πήρε 9%· ωστόσο, ο Ρίος Μοντ επανεξελέγη βουλευτής, εξασφαλίζοντας για ακόμη μία φορά ασυλία.

Η «προοδευτική» και «κεντροαριστερή», βραβευμένη με Νόμπελ, Ριγοβέρτα Μεντσού, η οποία είχε συνεργαστεί με την προηγούμενη κυβέρνηση του νεοφιλελεύθερου Όσκαρ Μπέρχερ, ήλπιζε να κάνει την έκπληξη, ωστόσο το εκλογικό αποτέλεσμα απείχε πολύ από τις προσδοκίες της. Ξεκομμένη πλέον εντελώς από τα ιθαγενικά κινήματα που την ανέδειξαν, πήρε μόλις 3%, ενώ το κόμμα της, το Winaq, εξέλεξε έναν βουλευτή.

Κ.Α.

(Για περισσότερα, βλ. *Resistencias*, αρ. 5, εφημερίδα *Εποχή*, 9/9/07)

Τι κρύβεται πίσω από το «χιλιανό θαύμα»;

Της
Florencia Arostica,
από την οργάνωση
ANAMURI

Ανέκαθεν η ιστορία της Χιλής μας δείχνει την ανισότητα που υπάρχει από τη μια πλευρά μεταξύ της κοινωνικής τάξης που κατέχει τα μέσα παραγωγής, μέσω των οποίων εξασφαλίζει την εξουσία και τον έλεγχο των θεσμών του χιλιανού κράτους, της κυβέρνησης, του κοινοβουλίου, της δικαστικής εξουσίας, μεταξύ άλλων, και της εργατικής τάξης, από την άλλη πλευρά.

Αυτή η κοινωνική ανισότητα δεν εκφράζεται μόνο στο οικονομικό επίπεδο, αλλά και στο ζήτημα των ευκαιριών για πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κατοικία και στην κοινωνική ασφάλιση υπό δίκαιες και αξιοπρεπείς συνθήκες, καθώς και στο ζήτημα του σεβασμού των δικαιωμάτων στην έκφραση και στην οργάνωση των λαϊκών στρωμάτων.

Οι διάφορες ιστορικές περίοδοι που έζησε η χώρα μας μάς έχουν δείξει ότι οι κοινωνικές αποστάσεις και αυτά τα ρήγματα κοινωνικής ανισότητας μειώθηκαν μόνο με την οργάνωση και την κινητοποίηση των αποκλεισμένων γυναικών, ανδρών και νέων ανθρώπων.

Η άλλη διαπίστωση που συνάγεται από την ιστορία της χώρας μας είναι ότι οι ανισότητες, η φτώχεια και ο χιλιανών ένοπλων δυνάμεων, επέβαλε, μέσα στη φωτιά και στο αίμα, μια στρατιωτική δικτατορία που κατάργησε όλα τα δικαιώματα που είχε κατακτήσει ο χιλιανός λαός μετά από χρόνια αγώνων.

Μετά από 17 χρόνια αγώνων ενάντια στη στρατιωτική δικτατορία, ο χιλιανός λαός μπόρεσε επί τέλους να κάνει πράξη την εκλογή μιας δημοκρατικής κυβέρνησης. Οι προσδοκίες και οι πόθοι για δικαιοσύνη, ισότητα και σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων ήταν στην καρδιά όλων όσοι είχαν αγωνιστεί για να εγκατασταθεί ξανά στη Χιλή ένα δημοκρατικό σύστημα που θα ξερίζωνε τους θεσμούς που άφησε η στρατιωτική δικτατορία, και που θα αποκαθιστούσε πλήρως ένα κράτος δικαίου, όπου θα γίνονταν σεβαστά τα δικαιώματα όλου του λαού και όπου θα υπήρχε ένα σύστημα ίσων ευκαιριών για όλους και όλες.

Ωστόσο, μετά από τέσσερις κυβερνήσεις (Αϊλουίν, Φρέι, Λάγος και Μπατσελέτ που είναι σήμερα στην εξουσία), τι αποκομίσαμε; Ένα κίβδηλο Σύνταγμα, έναν δικτατορικό Εργατικό Κώδικα που ενθαρρύνει την υπερεκμετάλλευση και δεν προασπίζει τα συμφέροντα των εργαζόμενων όπως το δικαίωμα στην οργάνωση, στη διαπραγ- την αγροτική αντιμεταρύθμιση που πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας.

Αντίθετα, στον κόσμο της υπαίθρου, ο νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός που εγκαθιδρύθηκε από τη στρατιωτική δικτατορία εδραιώθηκε περισσότερο με τις κυβερνήσεις που ακολούθησαν, οι οποίες προώθησαν αγροτικές πολιτικές που υπαγορεύτηκαν από την Παγκόσμια Τράπεζα, που υποχρεώνει τα εθνικά κράτη να επιβάλλουν στη γεωργία τις επιταγές του ελεύθερου εμπορίου, όπως αυτές διαμορφώνονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και από τις Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου.

Αυτό σημαίνει ότι η οικογενειακή αγροτική παραγωγή έχει σχεδόν εξαφανιστεί, ότι οι αγρότες έχουν καταχρεωθεί και έχουν χάσει τη γη τους, ότι παράγονται τρόφιμα για τις εταιρείες τροφίμων και όχι για τον λαό, ότι τείνει να επιβληθεί ένα σύστημα παραγωγής που μολύνει τη γη, το νερό, τον αέρα και πλήττει την υγεία των ανθρώπων, ότι εκατοντάδες οικογένειες αγροτών και ιθαγενών εγκαταλείπουν τον τόπο τους και πηγαίνουν στις πόλεις για να ζήσουν υπό συνθήκες περιθωριοποίησης, φτώχειας και εκμετάλλευσης, ότι ιδιωτικοποιούνται οι φυσικοί πόροι, οι σπόροι, τα νερά, οι θάλασσες, τα δάση.

Οι εργαζόμενοι στον τομέα των αγροτικών εξαγωγών —που είναι δεύτερος σε μέγεθος στη χιλιανή οικονομία— έχουν γίνει το σύμβολο της υπερεκμετάλλευσης και των άδικων και άθλιων συνθηκών εργασίας. Οι περισσότεροι δουλεύουν με υπεργολάβους που δεν τους κάνουν συμβόλαια και τους κλέβουν ένα μέρος από τους μίζερους μισθούς τους και δεν έχουν εργασιακή ασφάλιση και πρόσβαση σε

από το «χιλιανό θαύμα»;

στην κατοικία και στην κοινωνική ασφάλιση υπό δίκαιες και αξιοπρεπείς συνθήκες, καθώς και στο ζήτημα του σεβασμού των δικαιωμάτων στην έκφραση και στην οργάνωση των λαϊκών στρωμάτων.

Οι διάφορες ιστορικές περίοδοι που έζησε η χώρα μας μάς έχουν δείξει ότι οι κοινωνικές αποστάσεις και αυτά τα ρήγματα κοινωνικής ανισότητας μειώθηκαν μόνο με την οργάνωση και την κινητοποίηση των αποκλεισμένων γυναικών, ανδρών και νέων ανθρώπων.

Η άλλη διαπίστωση που συνάγεται από την ιστορία της χώρας μας είναι ότι οι ανισότητες, η φτώχεια και ο αποκλεισμός είναι εντονότερες και βαθύτερες στον αγροτικό κόσμο, όπου το σύστημα της υπερεκμετάλλευσης επιβάλλεται εδώ και εκατονταετίες μέσω της φυσικής και ιδεολογικής βίας.

Η δραματική πραγματικότητα των καταχρήσεων και της βίας που έζησαν εκατοντάδες οικογένειας όσο επικρατούσε το σύστημα της hacienda και του λατιφουντίου, άλλαξε προοδευτικά προς την κατεύθυνση μιας κοινωνίας πιο δίκαιης και με μεγαλύτερη αξιοπρέπεια, μέσα από την οργάνωση και την κινητοποίηση των αγροτών και των ιθαγενών λαών. Κορυφαίες στιγμές αυτής της διαδικασίας ήταν ο Νόμος για την Αγροτική Μεταρρύθμιση και ο Νόμος για τον Αγροτικό Συνδικαλισμό.

Ωστόσο το 1973, ο βορειοαμερικάνικος ιμπεριαλισμός, με τη συνενοχή των πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούσαν τη χιλιανή ολιγαρχία και των

Της
Florencia Arostica,
από την οργάνωση
ANAMURI

στη Χιλή ένα δημοκρατικό σύστημα που θα ξερίζωνε τους θεσμούς που άφησε η στρατιωτική δικτατορία, και που θα αποκαθιστούσε πλήρως ένα κράτος δικαίου, όπου θα γίνονταν σεβαστά τα δικαιώματα όλου του λαού και όπου θα υπήρχε ένα σύστημα ίσων ευκαιριών για όλους και όλες.

Ωστόσο, μετά από τέσσερις κυβερνήσεις (Αϊλουίν, Φρέι, Λάγος και Μπατσελέτ που είναι σήμερα στην εξουσία), τι αποκομίσαμε; Ένα κίβδηλο Σύνταγμα, έναν δικτατορικό Εργατικό Κώδικα που ενθαρρύνει την υπερεκμετάλλευση και δεν προασπίζει τα συμφέροντα των εργαζόμενων όπως το δικαίωμα στην οργάνωση, στη διαπραγμάτευση κατά κλάδο παραγωγής και το δικαίωμα στην απεργία. Ένα δικομματικό εκλογικό σύστημα που νοθεύει την έκφραση της λαϊκής θέλησης, ένα σύστημα συντάξεων που καταδικάζει στη φτώχεια εκατομμύρια εργαζόμενους και εργαζόμενες, ένα ιδιωτικοποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα που εγγυάται ποιότητα και αξιοπρέπεια μόνο σε εκείνους που μπορούν να πληρώσουν. Αυτή είναι η κληρονομιά της δικτατορίας που οι μεταγενέστερες κυβερνήσεις δεν είχαν τη βούληση να εξαλείψουν.

Ο κόσμος της υπαίθρου

Όσον αφορά τον κόσμο της υπαίθρου, αγρότες και ιθαγενείς, δεν επιστράφηκε στις αγροτικές και ιθαγενικές κοινότητες η γη που έχασαν με

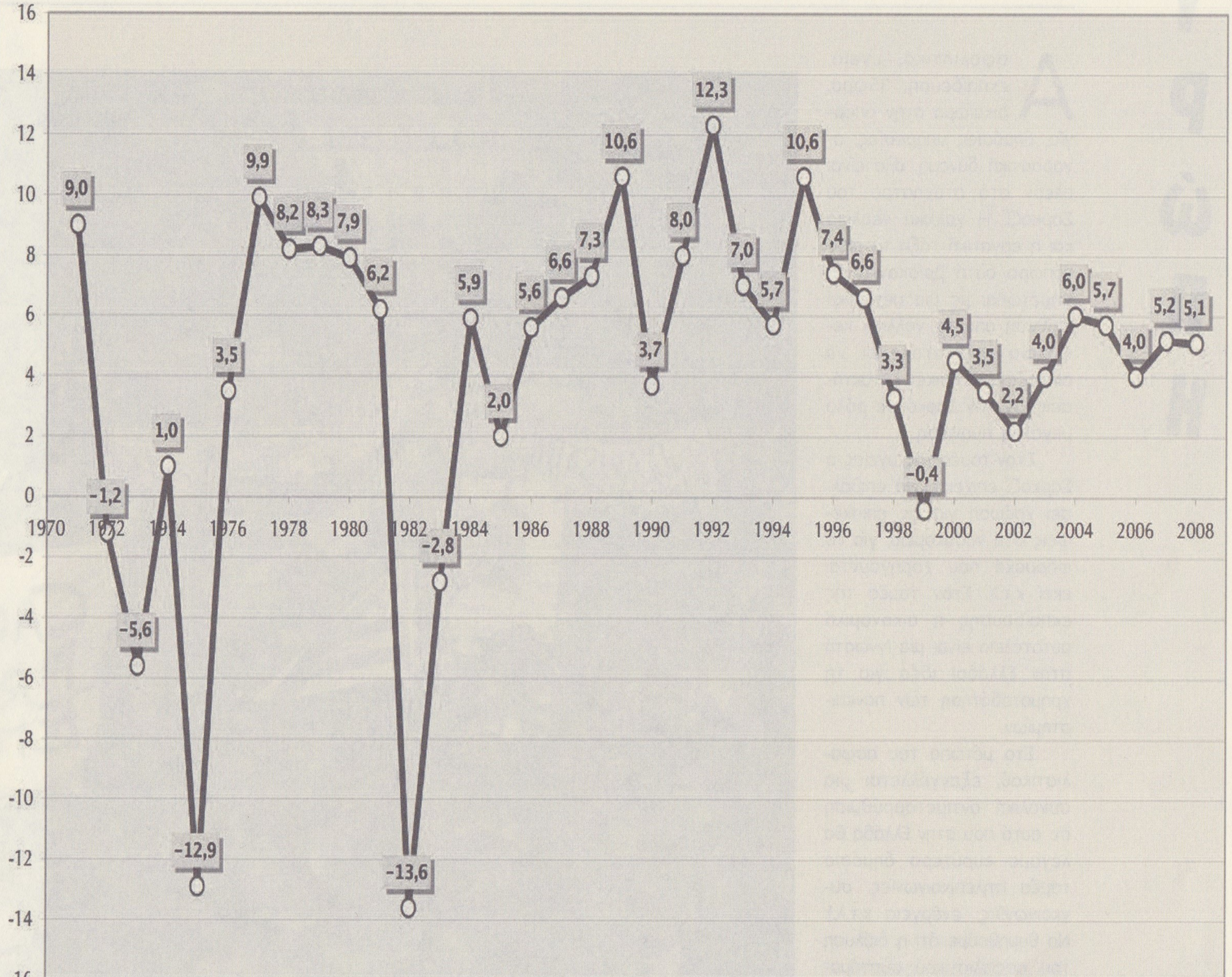
τείνει να επιβληθεί ένα σύστημα παραγωγής που μολύνει τη γη, το νερό, τον αέρα και πλήττει την υγεία των ανθρώπων, ότι εκατοντάδες οικογένειες αγροτών και ιθαγενών εγκαταλείπουν τον τόπο τους και πηγαίνουν στις πόλεις για να ζήσουν υπό συνθήκες περιθωριοποίησης, φτώχειας και εκμετάλλευσης, ότι ιδιωτικοποιούνται οι φυσικοί πόροι, οι σπόροι, τα νερά, οι θάλασσες, τα δάση.

Οι εργαζόμενοι στον τομέα των αγροτικών εξαγωγών –που είναι δεύτερος σε μέγεθος στη χιλιανή οικονομία– έχουν γίνει το σύμβολο της υπερεκμετάλλευσης και των άδικων και άθλιων συνθηκών εργασίας. Οι περισσότεροι δουλεύουν με υπεργολάβους που δεν τους κάνουν συμβόλαια και τους κλέβουν ένα μέρος από τους μίζερους μισθούς τους και δεν έχουν εργασιακή ασφάλιση και πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, παρόλο που είναι εκτεθειμένοι σε δηλητηριώδη φυτοφάρμακα και στερούνται στοιχειωδών υποδομών υγιεινής.

Σήμερα η κυβέρνηση προωθεί μια αγροτική πολιτική με τίτλο «Χιλή: Αγροτική και Διατροφική Δύναμη», στο πλαίσιο της οποίας οι αγρότες και οι ιθαγενικές κοινότητες εγκλωβίζονται σε ένα παραγωγικό μοντέλο που τους καταδικάζει στην εξόντωση. Με αυτόν τον τρόπο θα εξαφανιστεί η οικογενειακή αγροτική παραγωγή και η διατροφή για το χιλιανό λαό θα είναι όλο και περισσότερο μολυσμένη και ακριβή.

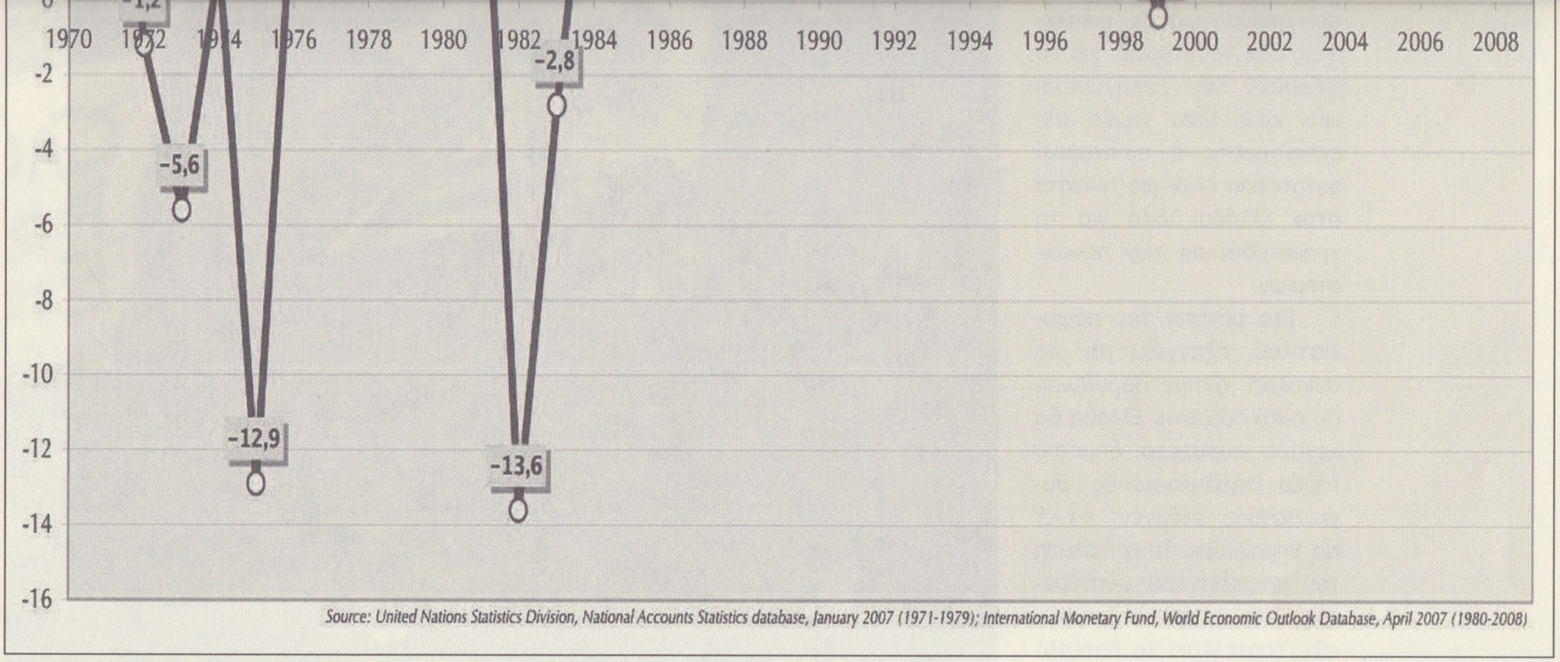
Οι ιθαγενικές κοινότητες πλήττονται επίσης από τις σοβαρές συνέπειες που επιφέρει αυτό το νεοφιλελεύθερο σύστημα στην ανθρώπινη ζωή και στην προγονική κουλτούρα. Τα σοβαρά αυτά προβλήματα, που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με διαρκή οργάνωση και

Chile: Gross domestic product, constant prices, annual percent change

Source: United Nations Statistics Division, National Accounts Statistics database, January 2007 (1971-1979); International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2007 (1980-2008)

αγώνα είναι: ο κρατικός προϋπολογισμός την πλήττουν καίρια τη διατροφική και

Source: United Nations Statistics Division, National Accounts Statistics database, January 2007 (1971-1979); International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2007 (1980-2008)

αγώνα είναι:

- Η αρπαγή γαιών μέσω της εξαπάτησης και της εφαρμογής νόμων της στρατιωτικής δικτατορίας, οι οποίοι παρέμειναν σε ισχύ και τροποποιήθηκαν επί τα χείρω από τις μετέπειτα κυβερνήσεις.
- Οι κατασταλτικοί νόμοι που έγιναν από τη δικτατορία, κυρίως ο Αντιτρομοκρατικός Νόμος που εφαρμόστηκε ενάντια σε όλους τους ιθαγενείς πληθυσμούς που διεκδικούν τα πατρογονικά τους δικαιώματα.
- Το ζήτημα της τροποποίησης του Νόμου 19253, με τους παρακάτω όρους: αποδοχή της πολυεθνικότητας του χιλιανού κράτους, αποδοχή του ότι οι λαοί που το απαρτίζουν ανήκουν σε ιστορικά προσδιορισμένες περιοχές, καθώς και του ότι αυτοί είναι οι νόμιμοι κάτοχοι των φυσικών πόρων του εδάφους και του υπεδάφους. Επίσης, να εγγυάται ο κρατικός προϋπολογισμός την κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ανάπτυξη του κάθε λαού.
- Το ζήτημα της αναγνώρισης των ιθαγενών λαών, που θα πρέπει να υλοποιηθεί με αποζημιώσεις για τα πλήγματα που έχουν υποστεί οι λαοί μας και να μη περιοριστεί σε μια πολιτισμική και φολκλορική θεώρηση.
- Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης των ιθαγενών λαών, όπως αυτό διατυπώθηκε από τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των Ιθαγενικών Λαών και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, τον Ιούνιο του 2006. Ζητούμε από τη χιλιανή κυβέρνηση να επικυρώσει αυτήν τη διακήρυξη και να τη θέσει σε εφαρμογή.

Όλοι αυτοί οι νόμοι της δικτατορίας και η θεσμοθέτηση της ελεύθερης αγοράς στον κόσμο της υπαίθρου πλήττουν καίρια τη διατροφική και πολιτική αυτάρκεια των λαών.

Γι' αυτούς τους λόγους, για το ANAMURI, η υπεράσπιση του δικαιώματος των λαών να παράγουν τα δικά τους υγιή, θρεπτικά και ενδεδειγμένα από πολιτιστική άποψη τρόφιμά τους, είναι μια από τις σημαντικότερες εκστρατείες του, στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να σφυρηλατηθούν οργανωτικές συμμαχίες στις πόλεις και στην ύπαιθρο.

Η διατροφή δε μπορεί να είναι εργαλείο κυριαρχίας της αυτοκρατορίας των πολυεθνικών. Είναι καθήκον των λαών να αγωνιστούν για τη διατροφική αυτάρκεια.

μετάφραση Γ. Σ.

ΓΑΛΛΙΑ:
Ο Σαρκοζί ανοίγει τους ασκούς του Αιόλου

Ασφαλιστικό, υγεία, εκπαίδευση, 35ωρο, δικαίωμα στην απεργία, δημόσιες υπηρεσίες, αγοραστική δύναμη, όλα είναι πλέον στο στόχαστρο του Σαρκοζί. Η γαλλική νεολαία και η εργατική τάξη το φθινόπωρο αυτό βρίσκονται αντιμέτωποι με μια μετωπική επίθεση από το γαλλικό κεφάλαιο που στοχεύει να αναιρέσει ιστορικές κατακτήσεις, με τον Σαρκό σε ρόλο μεγάλου τιμονιέρη.

Στον τομέα της υγείας ο Σαρκοζί επιχειρεί να επιβάλσει χρέωση για τις επισκέψεις στα νοσοκομεία, για τα φάρμακα που χορηγούνται εκεί κ.τ.λ. Στον τομέα της εκπαίδευσης η οικονομική αυτοτέλεια είναι μια (γνωστή στην Ελλάδα) ιδέα για τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων.

Στο μέτωπο του ασφαλιστικού, εξαγγέλλεται μια συνολική αντιμεταρρύθμιση σε αυτό που στην Ελλάδα θα λέγαμε ευρύτερο δημόσιο τομέα (τηλεπικοινωνίες, συγκοινωνίες, ενέργεια κ.τ.λ.). Να θυμηθούμε ότι η διάλυση του ασφαλιστικού συστήματος ήταν η φιλοδοξία που είχε αποτελέσει το βατερλό της κυβέρνησης του Αλέν Ζιπέ το '95 σημαίνοντας την

Ο Σαρκοζί ανοίγει τους ασκούς του Αιόλου

Ασφαλιστικό, υγεία, εκπαίδευση, 35ωρο, δικαίωμα στην απεργία, δημόσιες υπηρεσίες, αγοραστική δύναμη, όλα είναι πλέον στο στόχαστρο του Σαρκοζί. Η γαλλική νεολαία και η εργατική τάξη το φθινόπωρο αυτό βρίσκονται αντιμέτωποι με μια μετωπική επίθεση από το γαλλικό κεφάλαιο που στοχεύει να αναιρέσει ιστορικές κατακτήσεις, με τον Σαρκό σε ρόλο μεγάλου τιμονιέρη.

Στον τομέα της υγείας ο Σαρκοζί επιχειρεί να επιβάλσει χρέωση για τις επισκέψεις στα νοσοκομεία, για τα φάρμακα που χορηγούνται εκεί κ.τ.λ. Στον τομέα της εκπαίδευσης η οικονομική αυτοτέλεια είναι μια (γνωστή στην Ελλάδα) ιδέα για τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων.

Στο μέτωπο του ασφαλιστικού, εξαγγέλλεται μια συνολική αντιμεταρρύθμιση σε αυτό που στην Ελλάδα θα λέγαμε ευρύτερο δημόσιο τομέα (τηλεπικοινωνίες, συγκοινωνίες, ενέργεια κ.τ.λ.). Να θυμηθούμε ότι η διάλυση του ασφαλιστικού συστήματος ήταν η φιλοδοξία που είχε αποτελέσει το βατερλό της κυβέρνησης του Αλέν Ζιπέ το '95 σημαίνοντας την αναθέρμανση του εργατικού κινήματος στην Ευρώπη. Επίσης ανακοινώθηκε ότι θα προσλαμβάνεται ένας για κάθε δύο που παίρνουν σύνταξη στο δημόσιο, ενώ στο στόχαστρο τίθενται και οι άνερ-

στρατευθούν μαζί του αλλά και με τους δικαστές και τους

Κομουνιστικό Κόμμα, το Σοσιαλιστικό Κόμμα και άλλες

στις 17 είναι η απεργία των σιδηροδρομικών.

Σαρκοζί επιχειρεί να επιβάλσει χρέωση για τις επισκέψεις στα νοσοκομεία, για τα φάρμακα που χορηγούνται εκεί κ.τ.λ. Στον τομέα της εκπαίδευσης η οικονομική αυτοτέλεια είναι μια (γνωστή στην Ελλάδα) ιδέα για τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων.

Στο μέτωπο του ασφαλιστικού, εξαγγέλλεται μια συνολική αντιμεταρρύθμιση σε αυτό που στην Ελλάδα θα λέγαμε ευρύτερο δημόσιο τομέα (τηλεπικοινωνίες, συγκοινωνίες, ενέργεια κ.τ.λ.). Να θυμηθούμε ότι η διάλυση του ασφαλιστικού συστήματος ήταν η φιλοδοξία που είχε αποτελέσει το βατερλό της κυβέρνησης του Αλέν Ζιπέ το '95 σημαίνοντας την αναθέρμανση του εργατικού κινήματος στην Ευρώπη. Επίσης ανακοινώθηκε ότι θα προσλαμβάνεται ένας για κάθε δύο που παίρνουν σύνταξη στο δημόσιο, ενώ στο στόχαστρο τίθενται και οι άνεργοι, η εξαθλίωση των οποίων είναι ένας από τους όρους για να επιβληθεί ο εργασιακός μεσαίωνας.

Χαρακτηριστική του κλίματος είναι και η επιστολή που βρήκαν στην πόρτα τους όλοι οι εκπαιδευτικοί με αποστολέα τον Σαρκοζί, ο οποίος, ούτε λίγο ούτε πολύ, τους έκανε παιδαγωγικό κήρυγμα, προαναγγέλλοντας εξεταστικά κόσκινα για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και καλώντας τους να συστρατευθούν μαζί του αλλά και με τους δικαστές και τους αστυνόμους (sic) για μια καλύτερη παιδεία.

Ωστόσο, ο πάγος που σήμανε η εκλογή του Σαρκοζί για τους εργαζόμενους και την Αριστερά, έχει αρχίσει να ραγίζει. Ήδη μέσα στο καλοκαίρι η κοινή διακήρυξη των συνδικάτων της εκπαίδευσης αλλά και το κίνημα των Χωρίς Χαρτιά (Sans Papiers) ήταν οι πρώτες αντιδράσεις.

Η Επιτροπή Ανταπάντησης (Collectif Riposte) που αποτελείται από τη Λίγκα, το Κομουνιστικό Κόμμα, το Σοσιαλιστικό Κόμμα και άλλες μικρότερες συλλογικότητες της Αριστεράς (όχι όμως τη σεχταριστική Lutte Ouvriere), οργανώνει στις 29 Σεπτεμβρίου μέρα δράσης για τις νοσοκομειακές χρεώσεις. Δράσεις οργανώνονται σε πάνω από 25 πόλεις της Γαλλίας. Συμμετέχουν επίσης συλλογικότητες για τα δικαιώματα των ασθενών . Ωστόσο απουσιάζουν τα συνδικάτα. Η CGT (από τα σημαντικότερα συνδικάτα) καλεί σε διαδηλώσεις στις 13 Οκτώβρη, ενώ στις 17 είναι η απεργία των σιδηροδρομικών.

Παράλληλα εξελίσσεται η πρωτοβουλία της LCR για τη δημιουργία ενός πλατιού αντικαπιταλιστικού κόμματος που θα μπορέσει να αποτελέσει στήριγμα των αντιστάσεων των εργαζομένων και της νεολαίας, ανεξάρτητο από το σοσιαλιστικό κόμμα και μακριά από τα σενάρια διαχείρισης του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού.

Παρίσι 23/9/07

Π.Χ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ:
Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση διατηρεί τις Απαγορεύσεις Εργασίας*

Η απάντηση της γερμανικής κυβέρνησης σε επερώτηση της κοινοβουλευτικής ομάδας του Αριστερού Κόμματος (Die Linke), σχετικά με την πρακτική των Berufsverbote (απαγορεύσεις εργασίας), σχολιάστηκε ως εξής από τους εκπροσώπους του κόμματος:

«Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θεωρεί ακόμα δικαιολογημένες τις απαγορεύσεις εργασίας για πολιτικά ανεπιθύμητους υποψήφιους στον δημόσιο τομέα. Αυτό είναι το ουσιαστικό μήνυμα της απάντησής της στην επερώτηση της Linke σχετικά με τη σημερινή και παλαιότερη πρακτική των απαγορεύσεων εργασίας.

Το λεγόμενο Διάταγμα κατά Ριζοσπαστών εφαρμόστηκε το 1972 από την ομοσπονδιακή και τις τοπικές κυβερνήσεις. Μέχρι το 1991 απαγορεύτηκε η εργασία σε περίπου 1.100 άτομα και 130 απολύθηκαν από τον δημόσιο τομέα. Πρόκειται κυρίως για μέλη κομουνιστικών οργανώσεων και ακτιβίστριες/ακτιβιστές του φιλειρηνικού κινήματος. Νέο κύμα απαγορεύσεων εργασίας ακολούθησε την επανένωση [των Γερμανιών] και αφορούσε πρώην μέλη κομμάτων, μαζικών οργανώσεων και αρχών της ΛΔΓ.

Το 1995, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου εκδίκασε την περίπτωση υπαλλήλου που απολύθηκε από σχολείο λόγω της συμμετοχής της στο DKP**, και αποφάσισε ότι το Διάταγμα κατά Ριζοσπαστών αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελευθερίας της έκφρασης και της συνδικαλιστικής ελευθερίας, αλλά και της αρχής της αναλογικότητας. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση όμως επιμένει μέχρι σήμερα ότι η απόφαση αυτή δεν αποτελεί λόγο κατάργησης του Διατάγματος κατά Ριζοσπαστών. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση στην απάντησή της ισχυρίζεται ότι η απόφαση αφορά μεμονωμένη υπόθεση και ως εκ τούτου δεν υφίσταται κανένας λόγος να έχει γενικές επιπτώσεις η απόφαση του δικαστηρίου.

Ξεκάθαρα: Οι απαγορεύσεις εργασίας συνεχίζουν να αποτελούν δαμόκλειο σπάθη για την πειθάρχηση των πολιτικά ανεπιθύμητων υπαλλήλων και υποψηφίων του δημόσιου τομέα. Τον προηγούμενο Αύγουστο, το Διοικητικό Δικαστήριο του Ντάρμσταντ συνέστησε στις εκπαιδευτικές υπηρεσίες της Έσσης να επανεξετάσουν την υποψηφιότητα του δασκάλου (...) λόγω της συμμετοχής του σε μια αντιφασιστική πρωτοβουλία η Έσση και η Βάδη-Βυρτεμβέργη απέρριψαν την υποψηφιότητά του για πρόσληψη.

Οι απαγορεύσεις εργασίας αποτελούν θλιβερό ψυχροπολεμικό κατάλοιπο. Αυτά τα αυταρχικά και μοναδικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέτρα ενάντια σε πολίτες και πολίτισσες της Αριστεράς και του αντιφασιστικού κινήματος πρέπει επιτέλους να μπουν στο ντουλάπι της ιστορίας».

Α. Ρ

* Βλ. το άρθρο σχετικά με την απαγόρευση του ΚΚΓ σε αυτό το τεύχος.

** Σ.σ.: Γερμανικό Κομουνιστικό Κόμμα (όχι το Κομουνιστικό Κόμμα Γερμανίας, βλ. άρθρο σχετικά με την απαγόρευση του ΚΚΓ).

ΠΟΛΩΝΙΑ:
Και η κρίση συνεχίζεται...

Η δεξιότερη συμμαχία της Ευρώπης είναι πλέον παρελθόν! Στις 21 Οκτώβρη οι Πολωνοί οδηγούνται στις κάλπες, δύο χρόνια πριν από την ώρα τους. Μη βιαστεί- ρει να δημιουργήσουν ένα σκηνικό «μεγάλου αδελφού» που κρατάει ολόκληρο τον πολιτικό και δημοσιογραφικό κόσμο εκβιασμένο και ανήμπορο. Η ικανότητά τους να κρατάνε τη χώρα κωμικοτραγικό κυνήγι μαγισσών όπου η κυβέρνηση συλλαμβάνει με το έτσι θέλω πολιτικούς, τους κρατάει για ανάκριση και μετά τους αφήνει ελεύθερους. Όλα στο όνομα της εθνικής

σπαστών εφαρμόστηκε το 1972 από την ομοσπονδιακή και τις τοπικές κυβερνήσεις. Μέχρι το 1991 απαγορεύτηκε η εργασία σε περίπου 1.100 άτομα και 130 απολύθηκαν από τον δημόσιο τομέα. Πρόκειται κυρίως για μέλη κομουνιστικών οργανώσεων και ακτιβίστριες/ακτιβιστές του φιλειρηνικού κινήματος. Νέο κύμα απαγορεύσεων εργασίας ακολούσπαστών. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση στην απάντησή της ισχυρίζεται ότι η απόφαση αφορά μεμονωμένη υπόθεση και ως εκ τούτου δεν υφίσταται κανένας λόγος να έχει γενικές επιπτώσεις η απόφαση του δικαστηρίου.

Ξεκάθαρα: Οι απαγορεύσεις εργασίας συνεχίζουν να αποτελούν δαμόκλειο σπάθη για την πειθάρχηση των πολιτικά ιστορίας».

Α. Ρ

* Βλ. το άρθρο σχετικά με την απαγόρευση του ΚΚΓ σε αυτό το τεύχος.

** Σ.σ.: Γερμανικό Κομουνιστικό Κόμμα (όχι το Κομουνιστικό Κόμμα Γερμανίας, βλ. άρθρο σχετικά με την απαγόρευση του ΚΚΓ).

ΠΟΛΩΝΙΑ:
Και η κρίση συνεχίζεται...

Η δεξιότερη συμμαχία της Ευρώπης είναι πλέον παρελθόν! Στις 21 Οκτώβρη οι Πολωνοί οδηγούνται στις κάλπες, δύο χρόνια πριν από την ώρα τους. Μη βιαστεί όμως να πανηγυρίσει κανείς αφού φως στον ορίζοντα προς το παρόν δεν φαίνεται. Η χώρα ζει το απόλυτο θέατρο του πολιτικού παραλογισμού από τις αρχές του καλοκαιριού και, εδώ και ένα μήνα, μια ιδιότυπη προεκλογική περίοδο. Από τον Ιούνιο, πάνω από 16 υπουργοί και υφυπουργοί έχουν απολυθεί ενώ τα γεγονότα που διαδραματίζονται στη χώρα και ο τρόπος που παρουσιάζονται από τα ΜΜΕ, μόνο με κακογυρισμένο σίριαλ συγκρίνονται.

Οι δυο μπούληδες Καζίνσκι έχουν αφεθεί και παίζουν το δικό τους παιχνιδάκι αντιπερισπασμού χωρίς κανένας να στέκεται εμπόδιο. Με τις μυστικές υπηρεσίες της χώρας στην απόλυτη διάθεσή τους έχουν καταφέρει να δημιουργήσουν ένα σκηνικό «μεγάλου αδελφού» που κρατάει ολόκληρο τον πολιτικό και δημοσιογραφικό κόσμο εκβιασμένο και ανήμπορο. Η ικανότητά τους να κρατάνε τη χώρα σε μια διαρκή κατάσταση έκτακτης ανάγκης έχει αποδειχτεί και το κυριότερο εργαλείο τους για να κρατηθούν στην εξουσία και να τραβήξουν την προσοχή από τα πραγματικά προβλήματα. Ο πρωθυπουργός Γιάροσλαφ Καζίνσκι είχε βάλει από καιρό στο μάτι τον δεύτερο μεγαλύτερο εταίρο στον κυβερνητικό συνασπισμό και επιτέλους τα κατάφερε. Χρησιμοποιώντας το πρόσχημα της διαρροής μιας κρατικής πληροφορίας (σχετικά με ένα στημένο κτηματικό σκάνδαλο διαφθοράς) ανάγκασε τον Λέπερ (πρόεδρο της λαϊκίστικης «Αυτοάμυνας») σε παραίτηση και την κυβέρνηση σε διάλυση (το τρίτο κόμμα του ακροδεξιού Γκέτριχ επίσης αποχώρησε). Παράλληλα όμως έχει ξεκινήσει ένα κωμικοτραγικό κυνήγι μαγισσών όπου η κυβέρνηση συλλαμβάνει με το έτσι θέλω πολιτικούς, τους κρατάει για ανάκριση και μετά τους αφήνει ελεύθερους. Όλα στο όνομα της εθνικής ασφάλειας και της πάταξης της διαφθοράς (η οποία καθόλου δεν έχει μειωθεί στα δύο χρόνια που βρίσκονται στην εξουσία). Ο Λέπερ παραιτούμενος μίλησε για μεθόδους που θυμίζουν Στάλιν. Και αυτό δεν απέχει πολύ από την αλήθεια. Τα αδελφάκια έχουν καταντήσει την Πολωνία σήμερα ένα αστυνομοκρατούμενο κράτος με όλων των ειδών τις μυστικές υπηρεσίες και αστυνομίες. Το χειρότερο από όλα όμως είναι ότι στις εκλογές του Οκτώβρη οι πιθανότητες να κυβερνήσουν ξανά είναι αρκετά μεγάλες. Οψόμεθα.

idealkrush

Λάφυρα πολέμου ή ιδιωτικοποιήσεις στο Κοσσυφοπέδιο

Ένα μικρό ιστορικό ιδιωτικοποιήσεων

«Η Kosovo Trust Agency, προετοιμάζει την ιδιωτικοποίηση μιας από της πιο πολύτιμες περιοχές στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Το Ντράγκας-Σαπροζίμι, έκτασης 22.000 εκταρίων, είναι μια ανεκμετάλλευτη περιοχή με μεγάλες δυνατότητες για τουριστική ανάπτυξη» μονολογεί μια φωνή με αγγλική προφορά ενώ το φιλμάκι που βρίσκεται στο website τις επιτροπής που πραγματοποιεί της ιδιωτικοποιήσεις παρουσιάζει ορεινά βαλκανικά τοπία από το νότιο κέρας του Κοσσυφοπεδίου.

Η ΚΤΑ εκτός από την ευθύνη των ιδιωτικοποιήσεων παρέχει υπηρεσίες Real Estate, όπως άλλωστε προκύπτει και από την περίπτωση του Σαπροζίμι. Τη δυνατότητα αυτήν τη δημιούργησε τον Μάιο του 2003 ο ΟΗΕ αλλάζοντας με διάταγμα το καθεστώς ιδιοκτησίας στο Κοσσυφοπέδιο, επιτρέποντας την 99χρονη μίσθωση γαιών «κοινωνικής ιδιοκτησίας».

Δυστυχώς σε αυτή την περίπτωση δεν επιβεβαιώνεται η πανάκεια που συχνά επικαλούνται οι Αλβανοί Κοσσοβάροι πολιτικοί και απλοί πολίτες, ότι

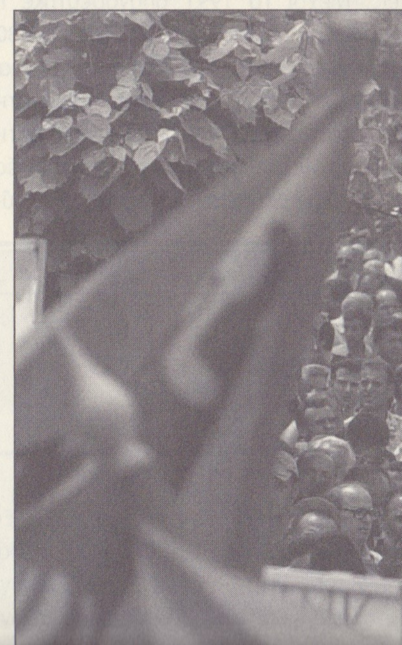
της με σκοπό να ιδιωτικοποιηθεί.

«Κοινωνική ιδιοκτησία» είναι οι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτούργησαν υπό το ιδιόμορφο τιτοϊκό μοντέλο αυτοδιαχείρισης, ήδη καταστρατηγημένο επί Μιλόσεβιτς. Με αυτό τον τρόπο αρχίζει το ξεκλείδωμα της τελευταίας απρόσιτης έως τότε αγοράς του πρώην υπαρκτού. Η υπεύθυνη αρχή δεν εκτίμησε την αξία των επιχειρήσεων ούτε και όρισε κατώτατη τιμή. Όπως είχε δηλώσει τότε η εκπρόσωπος τύπου της UNMIC, Σάρα Χάσκαζ, «ο ΟΗΕ δεν θα προχωρήσει στην εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων· αυτή θα αφεθεί στις δυνάμεις της αγοράς».

Σύμφωνα με τη ρύθμιση οι εργαζόμενοι θα αποζημιώνονταν με το 20% τις τιμής πώλησης. Όπως εξηγεί ο Άλμπαν Μπόκσιτς, μέλος της COHU, μιας ΜΚΟ που ασκεί κριτική στα επίσημα όργανα, «οι λίστες των δικαιούχων εγκρίνονται μέσω μιας πολύπλοκης διαδικασίας. Συγκροτούνται από τα συνδικάτα, το εργατικό και το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, έπειτα πηγαίνουν στη δικαστική αρχή από την όποια και δημοσιεύονται. Εάν κάποιος πιστεύει ότι έχει εξαιρεθεί άδικα δικαιούται να προσφύγει στο ανώτατο δικαστήριο, έτσι η καταβολή

Ωστόσο γύρω από τα επίσημα όργανα γίνεται θόρυβος σχετικά με τη διαδικασία που αφορά στημένες προσφορές αλλά και ενδεχόμενο ξέπλυμα χρήματος που προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες. Εξαιρετικό ενδιαφέρον έχουν όσα λέει σχετικά με αυτό ο Ίαιν Κινγκ, πρώην επικεφαλής του σχεδιασμού της αποστολής των Ηνωμένων Εθνών στο Κόσσοβο: «η γνώμη μου είναι ότι υπάρχει διαφθορά. Αυτές οι κατηγορίες συχνά χρησιμοποιήθηκαν πολιτικά εναντίον της διεθνούς κοινότητας χωρίς τις ανάλογες αποδείξεις. Υπάρχουν όμως σημαντικές εμπεριστατωμένες αποδείξεις για διεφθαρμένους τοπικούς παράγοντες».

Πράγματι στην Πρίστινα κανείς δεν αρνείται την ύπαρξη οργανωμένων συμφερόντων που προέκυψαν από τις δομές των παραστρατιωτικών και που συχνά εφάπτονται με δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή. «Έχω ακούσει από μέλη της

στο Κοσσυφοπέδιο

ενώ το φιλμάκι που βρίσκεται στο website τις επιτροπής που πραγματοποιεί της ιδιωτικοποιήσεις παρουσιάζει ορεινά βαλκανικά τοπία από το νότιο κέρας του Κοσσυφοπεδίου.

Η ΚΤΑ εκτός από την ευθύνη των ιδιωτικοποιήσεων παρέχει υπηρεσίες Real Estate, όπως άλλωστε προκύπτει και από την περίπτωση του Σαπροζίμι. Τη δυνατότητα αυτήν τη δημιούργησε τον Μάιο του 2003 ο ΟΗΕ αλλάζοντας με διάταγμα το καθεστώς ιδιοκτησίας στο Κοσσυφοπέδιο, επιτρέποντας την 99χρονη μίσθωση γαιών «κοινωνικής ιδιοκτησίας».

Δυστυχώς σε αυτή την περίπτωση δεν επιβεβαιώνεται η πανάκεια που συχνά επικαλούνται οι Αλβανοί Κοσσοβάροι πολιτικοί και απλοί πολίτες, ότι «μόνο μετά την ανεξαρτησία η ανεργία και υπανάπτυξη θα αντιμετωπισθούν. Όταν θα έρθουν οι επενδύσεις και τα μεγάλα συμφέροντα». Αυτό που οι περισσότεροι υποψιάζονται και λιγότεροι φροντίζουν να ξεχάσουν είναι ότι αυτά εγκαταστάθηκαν στο Κόσσοβο λίγο μετά την άφιξη της αποστολής των Ηνωμένων Εθνών προσβλέποντας στις νέες ευκαιρίες που προσέφερε η συγκυρία.

Μια από τις πρώτες ενέργειες της νέας διεθνούς διοίκησης τότε, ήταν να αγνοήσει τον παλιότερο νόμο περί ιδιωτικοποιήσεων του 1997. Το 2002, ταυτόχρονα με την ίδρυση της επιτροπής ιδιωτικοποιήσεων (ΚΤΑ) η UNMIC ενεργοποίησε τη ρύθμιση 2002/12 που όριζε ότι με την έναρξη των λειτουργιών της επιτροπής κάθε επιχείρηση και περιουσιακό στοιχείο «κοινωνικής ιδιοκτησίας» περνούσε υπό τον έλεγχο

τύπου της UNMIC, Σάρα Χάσκαζ, «ο ΟΗΕ δεν θα προχωρήσει στην εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων· αυτή θα αφεθεί στις δυνάμεις της αγοράς».

Σύμφωνα με τη ρύθμιση οι εργαζόμενοι θα αποζημιώνονταν με το 20% τις τιμής πώλησης. Όπως εξηγεί ο Άλμπαν Μπόκσιτς, μέλος της COHU, μιας ΜΚΟ που ασκεί κριτική στα επίσημα όργανα, «οι λίστες των δικαιούχων εγκρίνονται μέσω μιας πολύπλοκης διαδικασίας. Συγκροτούνται από τα συνδικάτα, το εργατικό και το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, έπειτα πηγαίνουν στη δικαστική αρχή από την οποία και δημοσιεύονται. Εάν κάποιος πιστεύει ότι έχει εξαιρεθεί άδικα δικαιούται να προσφύγει στο ανώτατο δικαστήριο, έτσι η καταβολή διαρκεί αιώνες». Όντως μέχρι σήμερα έχουν εγκριθεί μόνο 44 λίστες εργαζόμενων, και από τα 60.759.135 ευρώ που συνολικά δικαιούνται έως τώρα έχουν αποδεσμευτεί 11.449.216 ευρώ.

Ωστόσο, από το 2002 μέχρι σήμερα έχουν ιδιωτικοποιηθεί 260 εταιρίες και εκκρεμεί η ολοκλήρωση 122 ακόμη συμβολαίων. Πολλές από αυτές διαιρέθηκαν και πουλήθηκαν χωριστά ως νέες εταιρίες. Το ποσό που έχει συσσωρευτεί από αυτά, εξαιρώντας της αποζημιώσεις, είναι 303.795.676 ευρώ που μαζί με τις εκκρεμότητες θα ανέλθει στα 332.944.002 ευρώ. Πρόκειται για μικρές και μεγάλες εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε όλο το φάσμα της παραγωγής, καλλιέργειες, υφαντουργία, οινοποιία, λιανικό εμπόριο, ψυχαγωγία αλλά και της βαριάς βιομηχανίας όπως κατασκευαστικές, εξορύξεις και χαλυβουργία.

του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή. «Έχω ακούσει από μέλη της

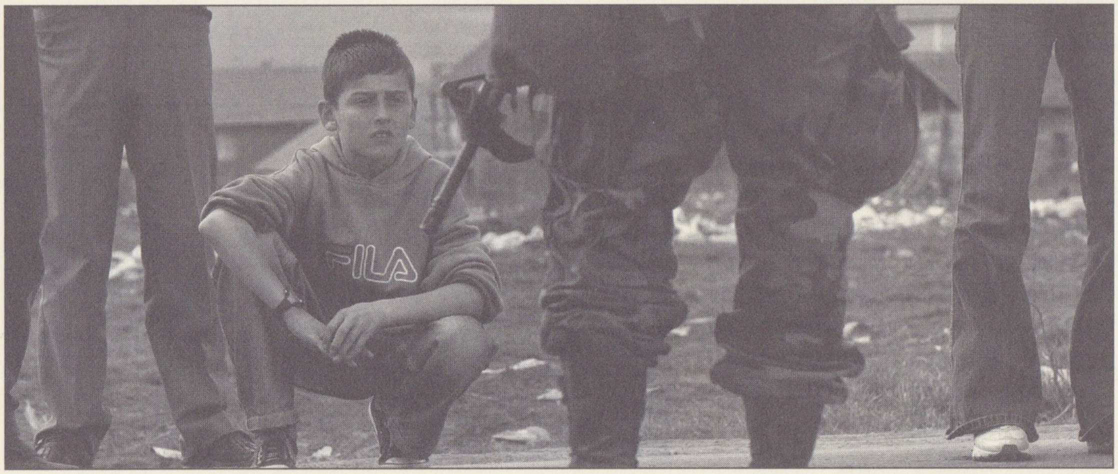
ΚΤΑ ότι άνθρωποι που γνωρίζονταν μεταξύ τους έκαναν προσφορές και την τελευταία στιγμή τις απέσυραν εκτός από έναν, ώστε να μπορεί να γίνει μόνο αυτή δεκτή. Συχνά αυτό οδήγησε σε επανάληψη των δημοπρασιών. Υπήρχε επίσης μια διαδεδομένη υποψία ότι κάποια από τα χρήματα ήταν βρώμικα. Δεν γνωρίζω όμως πως αντιμετωπίστηκε αυτό».

Σχετικά με το αν συγκεκριμένα συμφέροντα συγκέντρωσαν μεγάλο αριθμό περιουσιακών στοιχείων στα χέρια τους, η Μπέσα Καμπάσι, εκπρό-

σωπος της ΚΤΑ απάντησε ότι «τα ονόματα των νικητών δεν δημοσιεύονται γιατί τα συμβόλαια πώλησης είναι εμπορικά, άρα απόρρητα». Διαβεβαίωσε όμως ότι εκτός από δυο-τρεις περιπτώσεις «κάθε κερδοφόρα προσφορά αντιστοιχεί σε έναν νικητή». Σχετικά με το αν οι ιδιωτικοποιήσεις χρησιμοποιήθηκαν για ξέπλυμα χρήματος παρέπεμψε στο Financial Intelligence Center (FIC) που ερευνά τέτοιους ισχυρισμούς, το οποίο όμως δεν ανταποκρίθηκε.

Αναμφίβολα οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν και πολιτικό χαρακτήρα. Ειδικά εάν συνυπολογίσει κανείς ότι οι Σέρβοι πρόσφυγες που δικαιούνται εργατικές αποζημιώσεις ουσιαστικά εξαιρέθηκαν από τις διαδικασίες και η Σερβία, που διεκδικούσε δικαιώματα στις περισσό-

Η Τρέπσκα, που βρίσκεται στα περίχωρα της εθνοτικά διαιρεμένης πόλης Μιτρόβιτσα, εικοσιπέντε χιλιό-

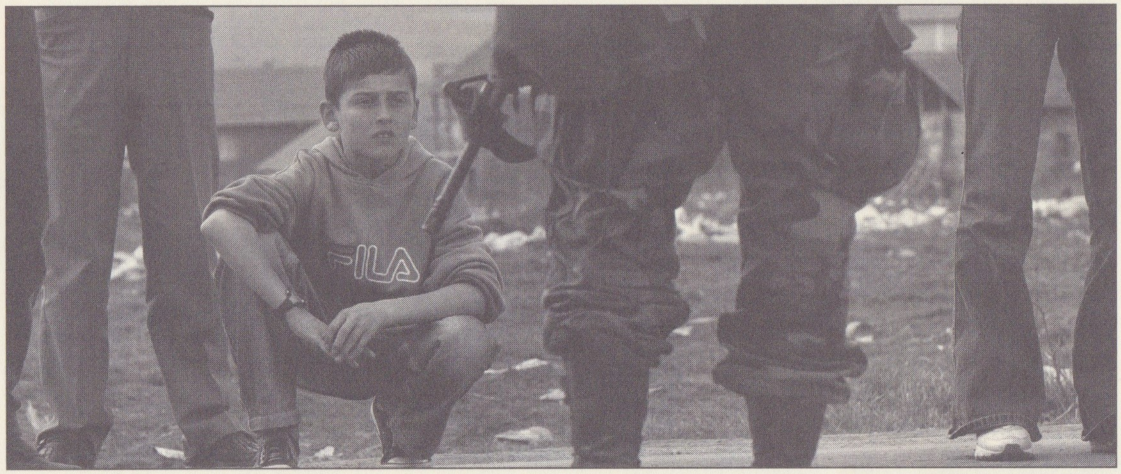
Παραδόξως, ο μετέπειτα δρόμος ήταν κοινός για το Κόσσοβο και τη Σερβία. Σύνδεση και ευθυγράμμιση με

σωπος της ΚΤΑ απάντησε ότι «τα ονόματα των νικητών δεν δημοσιεύονται γιατί τα συμβόλαια πώλησης είναι εμπορικά, άρα απόρρητα». Διαβεβαίωσε όμως ότι εκτός από δυο-τρεις περιπτώσεις «κάθε κερδοφόρα προσφορά αντιστοιχεί σε έναν νικητή». Σχετικά με το αν οι ιδιωτικοποιήσεις χρησιμοποιήθηκαν για ξέπλυμα χρήματος παρέπεμψε στο Financial Intelligence Center (FIC) που ερευνά τέτοιους ισχυρισμούς, το οποίο όμως δεν ανταποκρίθηκε.

Αναμφίβολα οι ιδιωτικοποιήσεις έχουν και πολιτικό χαρακτήρα. Ειδικά εάν συνυπολογίσει κανείς ότι οι Σέρβοι πρόσφυγες που δικαιούνται εργατικές αποζημιώσεις ουσιαστικά εξαιρέθηκαν από τις διαδικασίες και η Σερβία, που διεκδικούσε δικαιώματα στις περισσότερες από τις εταιρίες, αγνοήθηκε. Κατά κάποιον τρόπο ο αποχαρακτηρισμός της «κοινωνικής περιουσίας» και η αλλαγή του καθεστώτος ιδιοκτησίας συνέβαλαν στην ουσιαστική διαίρεση των εθνοτικών στοιχείων στο Κόσσοβο.

Τι απομένει στο τέλος;

Όσον αφορά τους ντόπιους δεν φαίνεται να ασπάζονται τη γνώμη της διεθνούς κοινότητας ότι οι ιδιωτικοποιήσεις αποτελούν πανάκεια για τα οικονομικά προβλήματα. Όταν πριν από λίγες εβδομάδες οι αρχές στο Κόσσοβο αποφάσισαν να μην προχωρήσουν στην ιδιωτικοποίηση του βιομηχανικού συγκροτήματος της Τρέπσκα, η διεθνής διοικητική αρχή δεν βρήκε λόγια να έκφρασει την απογοήτευσή της.

Η Τρέπσκα, που βρίσκεται στα περίχωρα της εθνοτικά διαιρεμένης πόλης Μιτρόβιτσα, εικοσιπέντε χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Πρίστινα παραμένει το φιλέτο της ιστορίας. Με αξία 5 δισεκατομμυρίων ευρώ το 1997 (!) συμπεριλαμβάνει μερικά από τα πολυτιμότερα ορυχεία στην Ευρώπη.

Λίγοι θυμούνται σήμερα πως, αμέσως μετά το τέλος των βομβαρδισμών, 2.900 στρατιώτες του ΝΑΤΟ εκκένωσαν τις εγκαταστάσεις από τους δικαιούχους —σύμφωνα με το γιουγκοσλαβικό δίκαιο— εργαζόμενους, πυροβολώντας τους με δακρυγόνα και πλαστικές σφαίρες. Ακόμη λιγότεροι ότι ο στόχος των βομβαρδισμών ήταν όχι ο στρατός του Μιλόσεβιτς αλλά οι υποδομές σε όλη την επικράτεια της Σερβίας. Τότε καταστράφηκαν μόνο 14 τανκ, αλλά χτυπήθηκαν 372 επιχειρήσεις αφήνοντας χιλιάδες ανθρώπους άνεργους και μειώνοντας την αξία της τεράστιας γιουγκοσλαβικής βιομηχανίας.

Παραδόξως, ο μετέπειτα δρόμος ήταν κοινός για το Κόσσοβο και τη Σερβία. Σύνδεση και ευθυγράμμιση με τις οδηγίες των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, άνοιγμα των αγορών και ειλικρινής προσπάθεια για τη δημιουργία φιλικού κλίματος για τα ξένα επενδυτικά κεφάλαια. Αυτό το φρόντισαν οι αρχές απλώνοντας πάνω από τις διαδικασίες την επίσημη ομίχλη τους, έτσι ώστε σήμερα κανείς να μην γνωρίζει ποιοι είναι αυτοί οι λίγοι που γνωρίζουν τι ακριβώς συμβαίνει.

Αυτό που είναι γνωστό σε όλους τώρα πια στην περιοχή είναι ότι αρχές και αξίες με τον κόσμο της αγοράς δεν συνάδουν. Αυτό που απέμεινε για το τέλος είναι η περηφάνια ότι οι μεν και οι δε πάλεψαν για την αυτοδιάθεση και τη γη τους. Δυστυχώς όμως, όπως αποδεικνύεται από την περίπτωση του Σαπροζίμι, ούτε αυτές δεν είναι ανεκτίμητες.

Α.Φ.

Την Πρωτομαγιά του 2007 η ολλανδική κυβέρνηση (συνασπισμός χριστιανοδημοκρατών CDA, εργατικών PVDA και χριστιανικής ένωσης CU) έθεσε σε εφαρμογή το περίφημο «άνοιγμα συνόρων» με την Πολωνία που από καιρό είχε στα σκαριά. Πρόκειται για ελεύθερη μετάβαση και διαμονή στη γη της επαγγελίας όλων των Πολωνών μεταναστών. Έτσι, σε μια χώρα όπου η Πρωτομαγιά ως μέρα των εργατών έχει –εδώ και χρόνια– καταργηθεί και εξοστρακιστεί στο πυρ των *πασέ* κομμουνιστικών συνηθειών, σε μια χώρα όπου η προηγούμενη κυβέρνηση των χριστιανοδημοκρατών CDA και φιλελεύθερων δημοκρατών VVD (διάβαζε: απ' τους πιο δεξιούς συνασπισμούς) έθεσε σε εφαρμογή την απέλαση 26.000 μεταναστών πρώτης και δεύτερης γενιάς, «άνοιξαν» τα σύνορα για το φθηνό εργατικό δυναμικό από την ευρωπαϊκών πλέον προδιαγραφών Πολωνία. Όπως άλλωστε συμβαίνει και με τους χιλιάδες μετανάστες από Τουρκία και Πορτογαλία. Πρόκειται για μια νέα μορφή gastarbeid, πολύ λιγότερο ορατής –αλλά καθόλου λιγότερο επώδυνης– από τα βιώματα των μεταναστών-εργατών του '60 στο λιμάνι του Ρότερνταμ ή στις βιομηχανίες του Ντίσελντορφ.

Η Πορτογαλίδα δημοσιογράφος Σέου Νέβες της πορτογαλικής εφημερίδας *Diario de Notícias*, επέλεξε να ζήσει από κοντά την εμπειρία των νέων σκλάβων της Ευρώπης όπως τους ονομάζει στο άρθρο της. Αποκρύπτοντας την αληθινή της ταυτότητα και επάγγελμα, έφτασε στην Ολλανδία ως μετανάστρια μαζί με πολλούς ακόμα Πορτογάλους. Παρέμεινε και δούλεψε δύο εβδομάδες κι έπειτα επέστρεψε για να παραθέσει την τραγική ιστορία των μοντέρνων gastarbeiders στην *Diario de Notícias*. Ακολουθεί αποσπασματικά το ρεπορτάζ της όπως αναδημοσιεύτηκε στο ολλανδικό αριστερό περιοδικό *Groene Amsterdammer*.

Η. Α.

Οι νέοι σκλάβοι της Ευρώπης

Οι Πορτογάλοι και οι Πολωνοί είναι οι νέοι σκλάβοι της Ευρώπης. Όπως και οι Τούρκοι, μόνο που αυτοί ξέρουν να προστατεύονται λίγο καλύτερα. Υπερβολικός χαρακτηρισμός; Μόνο για όσους δεν έχουν ζήσει στο πετσί τους την ιστορία αυτών των μεταναστών. Το πρόβλημα δεν είναι η σκληρή δουλειά – πολλές φορές πάνω από δέκα συνεχείς ώρες όρθιος σ' ένα χώρο 50 εκατοστών σ' ένα εργοστάσιο, ή σ' ένα θερμοκήπιο με ανυπόφορη ζέστη. Ούτε το να ακούς συνέχεια «γρήγορα, γρήγορα», το να μην επιτρέπεται να ξεκουραστείς ή να πας στην τουαλέτα

δωμάτιό σου, στον καναπέ ή ακόμα - ακόμα και στο κρεβάτι σου. Με άλλα λόγια: να μην έχεις τη δική σου ζωή.

ζευγάρια γύρω στα σαράντα, 4 νεαροί, ένας άντρας γύρω στα 30 με 40, 2 ακόμα άντρες κι εγώ πατημένα πια τα 40. Μια υπάλληλος του γραφείου μάς εξηγεί στα αγγλικά τι θα κάνουμε. Μόνο εγώ και άλλοι δυο νεαροί που έχουν δουλέψει στην Αγγλία καταλαβαίνουμε. Πράγμα που υποδεικνύει το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του γκρουπ μας. Υπογράφουμε ένα συμβόλαιο που κανένας μας δεν έχει την παραμικρή ιδέα τι λέει. Είναι στα ολλανδικά και δεν μας δίνουν αντίγραφο. Μας λένε ότι είναι αντίστοιχο του συμβολαίου που έχουμε υπογράψει στην Πορτογαλία. Αρκεί μόνο να συγκρίνεις το μέγεθος και τους αριθμούς, για να καταλάβεις ότι δεν είναι το ίδιο.

Η υπάλληλος μου λέει ότι θα μείνω με την Παλμίρα, επειδή εκείνη δουλεύει νυχτερινή βάρδια κι εγώ πρωινή. Έτσι θα είμαστε πιο άνετα. «Α, η Ισαμπέλ κοιμάται στο κρεβάτι σου, είχε ένα προβληματάκι.», λέει καθώς μου δίνει το κλειδί του σπιτιού.

Πέντε μέρες μετά την άφιξή μου,

Οι νέοι σκλάβοι της Ευρώπης

Οι Πορτογάλοι και οι Πολωνοί είναι οι νέοι σκλάβοι της Ευρώπης. Όπως και οι Τούρκοι, μόνο που αυτοί ξέρουν να προστατεύονται λίγο καλύτερα. Υπερβολικός χαρακτηρισμός; Μόνο για όσους δεν έχουν ζήσει στο πετσί τους την ιστορία αυτών των μεταναστών. Το πρόβλημα δεν είναι η σκληρή δουλειά – πολλές φορές πάνω από δέκα συνεχείς ώρες όρθιος σ' ένα χώρο 50 εκατοστών σ' ένα εργοστάσιο, ή σ' ένα θερμοκήπιο με ανυπόφορη ζέστη. Ούτε το να ακούς συνέχεια «γρήγορα, γρήγορα», το να μην επιτρέπεται να ξεκουραστείς ή να πας στην τουαλέτα εκτός διαλειμμάτων και το να έχεις ένα αφεντικό που όλη την ώρα επιβλέπει τι κάνεις. Το πρόβλημα είναι η επίγνωση του ότι αυτή η δουλειά δεν είναι σταθερή. Σημαίνει να είσαι 24 ώρες το 24ωρο, 6 μέρες την εβδομάδα διαθέσιμος. Σημαίνει να κοιμάσαι με το τηλέφωνο στο προσκέφαλο και να ξυπνάς με το άγχος ότι αυτή τη μέρα θα μείνεις σπίτι. Και, αν έχεις την τύχη να πας για δουλειά, μπορεί και να είναι μόνο για 4 με 5 ώρες. Ή μπορεί να σου τηλεφωνήσουν μια Κυριακή, επειδή έτυχε παραπάνω δουλειά απ' όσο υπολόγιζαν. Πολλές φορές σημαίνει να σηκώνεσαι στις 4 το πρωί και στις 4:45 να στέκεσαι ακόμα να περιμένεις το αυτοκίνητο της εταιρείας που θα σε πάει στη δουλειά και που δεν έρχεται ποτέ. Το πρόβλημα είναι να αλλάζεις συνεχώς σπίτι. Να μην ξέρεις ποτέ ποιος θα έρθει να κοιμηθεί στο

δωμάτιό σου, στον καναπέ ή ακόμα - ακόμα και στο κρεβάτι σου. Με άλλα λόγια: να μην έχεις τη δική σου ζωή.

Η εμπειρία μου ως μετανάστρια ξεκινάει τον Απρίλη του 2007. Ψάχνω στις αγγελίες και τελικά επιλέγω να κάνω αίτηση για δουλειά στην ολλανδική εταιρεία InterActief, που ειδικεύεται σε προσωρινή εργασία και έχει γραφεία στην Πορτογαλία. Πηγαίνω για συνέντευξη στην Cova da Piedade. Δεν ρωτάνε ούτε την ηλικία μου, ούτε αν έχω σπουδάσει και τι επαγγελματική εμπειρία έχω. Τους ενδιαφέρει αν καταναλώνω αλκοόλ ή ναρκωτικά και ζητούν μια βεβαίωση γιατρού και ένα αντίτυπο λευκού ποινικού μητρώου. Τους λέω ότι θέλω να δουλέψω σε θερμοκήπιο ή σε εργοστάσιο κι έτσι με στέλνουν στο Ρότερνταμ. Η αναχώρηση είναι στις 16 Μαΐου μαζί με άλλους 16 Πορτογάλους. Ταξίδι 34 ωρών με λεωφορείο.

Στις 17 Μαΐου φτάνουμε στα γραφεία της εταιρείας: 4 παντρεμένα εξηγεί στα αγγλικά τι θα κάνουμε. Μόνο εγώ και άλλοι δυο νεαροί που έχουν δουλέψει στην Αγγλία καταλαβαίνουμε. Πράγμα που υποδεικνύει το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του γκρουπ μας. Υπογράφουμε ένα συμβόλαιο που κανένας μας δεν έχει την παραμικρή ιδέα τι λέει. Είναι στα ολλανδικά και δεν μας δίνουν αντίγραφο. Μας λένε ότι είναι αντίστοιχο του συμβολαίου που έχουμε υπογράψει στην Πορτογαλία. Αρκεί μόνο να συγκρίνεις το μέγεθος και τους αριθμούς, για να καταλάβεις ότι δεν είναι το ίδιο.

Η υπάλληλος μου λέει ότι θα μείνω με την Παλμίρα, επειδή εκείνη δουλεύει νυχτερινή βάρδια κι εγώ πρωινή. Έτσι θα είμαστε πιο άνετα. «Α, η Ισαμπέλ κοιμάται στο κρεβάτι σου, είχε ένα προβληματάκι.», λέει καθώς μου δίνει το κλειδί του σπιτιού.

Πέντε μέρες μετά την άφιξή μου, έχω ήδη βγάλει αριθμό φορολογικού μητρώου κι έχω ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό, πράγματα απαραίτητα για να δουλέψω νόμιμα. Παρ' όλα αυτά δεν μου έχουν δώσει ακόμα δουλειά. Ενώ μας είχαν υποσχεθεί ότι θα ξεκινούσαμε αμέσως και πως δεν χρειάζονταν παρά 100 ευρώ να πάρουμε μαζί για τις πρώτες μέρες. Όσοι δεν είχαν πάρει περισσότερα, αναγκάστηκαν να δανειστούν ή να πεινάσουν. Φεύγω για λίγο από Ρότερνταμ και πηγαίνω στην Ντεν Χάαγκ και στο Άμστερνταμ για συνεντεύξεις. Μόνο εκεί αποκαλύπτω την αληθινή μου ταυτότητα και επάγγελμα. Επιστρέφω στο γραφείο και ρωτάω τι θα γίνει με τη δουλειά. Με στέλνουν σπίτι να περιμένω τηλέφωνο. Ρωτάω ποιος θα μου τηλεφωνήσει και πότε, τι πρέπει να κάνω, γιατί δεν μου δίνουν αμέσως δουλειά. Αρχίζω να διαμαρτύρομαι ότι μου υποσχέθηκαν αμέσως

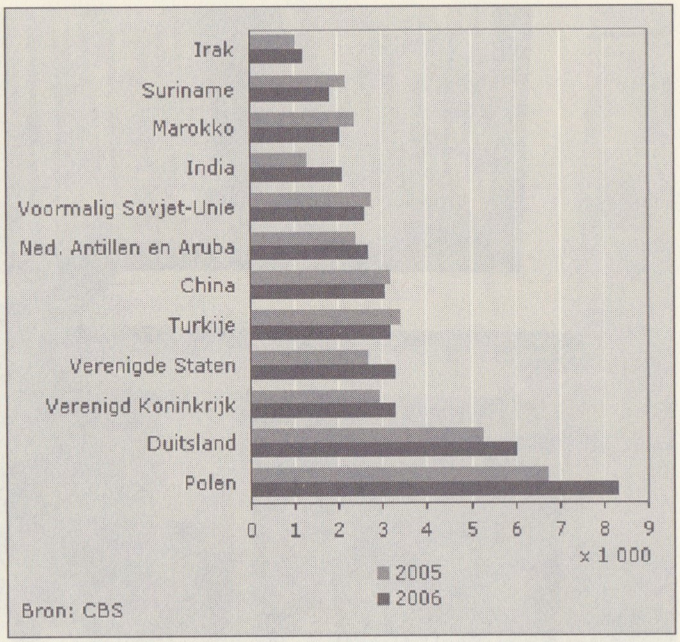
δουλειά και πως θα βγάζω 930 ευρώ το μήνα, κι όχι να παριστάνω την τουρίστρια. Οι ερωτήσεις μου τους φαίνονται πολύ ενοχλητικές και με διώχνουν με μια χειρονομία λες και είμαι σκυλί.

Στις 3 το μεσημέρι χτυπάει επιτέλους το τηλέφωνο: «Μαρία Νέβες, θες να δουλέψεις σήμερα; Στις 16:15 να είσαι έτοιμη». Πρόκειται να δουλέψω για το Prominent, ένα εργοστάσιο παραγωγής ντομάτας. Η βάρδια μου θα είναι από τις 17:30 ως τις 05:00. Στην αρχή μου φάνηκε καλή ιδέα η βραδινή βάρδια. Κερδίζεις περισσότερο από την πρωινή. Αν και κανείς δεν ήξερε να μου πει πόσο περισσότερο. Τελικά είχα πολύ λανθασμένη εντύπωση. Η δουλειά απαιτεί ορθοστασία για 11 συνεχείς ώρες στο ίδιο ακριβώς σημείο. Από τα μεγάφωνα (διασκορπισμένα σε όλο το εργοστάσιο) ακούγεται ένα ραδιοφωνικό πρόγραμμα, που το μόνο καλό που έχει είναι ότι μετράς την ώρα ως το επόμενο διάλειμμα και ξέρεις πόσες ώρες σου έχουν μείνει ακόμα. Το στρες για να προλαβαίνεις την ταχύτητα των μηχανών είναι διαρκές. Και επιπλέον έχεις και τον προϊστάμενο που εμφανίζεται τη στιγμή που δεν τον περιμένεις για να ελέγξει τι ακριβώς κάνεις. Οι συνάδελφοι μου με συμβουλεύουν: «Να λες πάντα sorry όταν ένας από τους προϊσταμένους σου φωνάζει πως κάτι δεν κάνεις καλά και να μην τον κοιτάς ποτέ κατάματα. Και να μη μιλάς με τους συνάδελφούς σου».

Την πρώτη μέρα πρέπει να ξεδιαλέγω τις χαλασμένες ντομάτες. Είμαι μαζί με 3 από τους Πορτογάλους συνταξιδιώτες μου. Καθώς είναι η πρώτη μέρα, ξεπατωνόμαστε στη δουλειά για να κάνουμε καλή εντύπωση και να μπορέσουμε να κρατήσουμε τη θέση μας. Τελειώνουμε στις 00:45, πράγμα που σημαίνει ότι θα πληρωθούμε μόνο 5 ώρες κι όχι τις 10,5 ώρες που μας έχουν υποσχεθεί. Η βάρδια έχει 3 διαλείμματα που γίνονται κράτηση από τον μισθό μας: 15 λεπτά στις 20:00, μισή ώρα στις 00:00 και άλλα 15 λεπτά στις 3:00. Φυσικά μετανιώνουμε που δε δουλέψαμε με πιο αργό ρυθμό.

Τη δεύτερη μέρα πρέπει να διαλέγω ποιες ντομάτες μπαίνουν στις κονσέρβες. Τις κονσέρβες που μένουν άδειες τις γεμίζει ένας Τούρκος συνάδελφος λίγο πιο πέρα. Έτσι και μου ξεφύγουν 2 ή 3 κονσέρβες από τον κυλιόμενο διάδρομο και προσπαθήσω να τις πιάσω, κυλάνε ήδη άλλες 7 νέες κονσέρβες και πέφτουν στο πάτωμα. Μου 'ρχεται στο νου ο Τσάρλι Τσάπλιν στο *Μοντέρνοι Καιροί*. Στο τέλος της νύχτας, στις 4:45, θέλει η συνάδελφός μου να καθαρίσω το πάτωμα. Κάνω πως δεν την καταλαβαίνω, ούτε αυτήν ούτε τον υπεύθυνο. Νομίζω πως θα με καταχωρίσει στη λίστα με τις τιμωρίες.

Την τρίτη μέρα πρέπει να διαλέγω από τον κυλιόμενο διάδρομο τις κονσέρβες που ζυγίζουν από 505 ως 535 γραμμάρια, να τους κολλάω μια ετικέτα και να τις τοποθετώ αλλού. Και όλα αυτά σε ένα χώρο 50 εκατοστών, στο ένα μέτρο απόσταση από έναν Πολωνό συνάδελφο. Γύρω στη 1:00 αρχίζει να πονάει η μέση. Στις 2:00 μεταφέρεται ο πόνος στα πόδια και στις πατούσες.

Στις 3:15, μετά το τελευταίο διάλειμμα, δεν μπορούμε πια να σκύψουμε χωρίς να βάλουμε τα χέρια στο πάτωμα και να μπουσουλάμε. Η χειρότερη ώρα είναι ανάμεσα στις 00:30 και στις 3:00. Στις 5:00 όταν έχουμε πια τελειώσει νιώθουμε τον πόνο στα γόνατα. Προσπαθώ να φανταστώ πώς νιώθει μια Τουρκάλα συνάδελφος, μια πολύ αδύνατη γυναίκα που μου τράβηξε από την αρχή την προσοχή: είναι πέντε μηνών έγκυος.

Τη Δευτέρα στις 28 Μαΐου πηγαίνω στο εργοστάσιο, αλλά είναι λίγα τα κιβώτια με τις ντομάτες. Την Τρίτη μου λένε ότι παύει η θέση μου και το ίδιο ισχύει και για τους υπόλοιπους συναδέλφους. Το γιατί δεν μας το εξηγεί κανείς.

Επιστρέφοντας στην Πορτογαλία,

ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις •

το μόνο καλό που έχει είναι ότι μετράς την ώρα ως το επόμενο διάλειμμα και ξέρεις πόσες ώρες σου έχουν μείνει ακόμα. Το στρες για να προλαβαίνεις την ταχύτητα των μηχανών είναι διαρκές. Και επιπλέον έχεις και τον προϊστάμενο που εμφανίζεται τη στιγμή που δεν τον περιμένεις για να ελέγξει τι ακριβώς κάνεις. Οι συνάδελφοι μου με συμβουλεύουν: «Να λες πάντα sorry όταν ένας από τους προϊσταμένους σου φωνάζει πως κάτι δεν κάνεις καλά και να μην τον κοιτάς ποτέ κατάματα. Και να μη μιλάς με τους συνάδελφούς σου».

Την πρώτη μέρα πρέπει να ξεδιαλέγω τις χαλασμένες ντομάτες. Είμαι Μου 'ρχεται στο νου ο Τσάρλι Τσάπλιν στο *Μοντέρνοι Καιροί*. Στο τέλος της νύχτας, στις 4:45, θέλει η συνάδελφός μου να καθαρίσω το πάτωμα. Κάνω πως δεν την καταλαβαίνω, ούτε αυτήν ούτε τον υπεύθυνο. Νομίζω πως θα με καταχωρίσει στη λίστα με τις τιμωρίες.

Την τρίτη μέρα πρέπει να διαλέγω από τον κυλιόμενο διάδρομο τις κονσέρβες που ζυγίζουν από 505 ως 535 γραμμάρια, να τους κολλάω μια ετικέτα και να τις τοποθετώ αλλού. Και όλα αυτά σε ένα χώρο 50 εκατοστών, στο ένα μέτρο απόσταση από έναν Πολωνό συνάδελφο. Γύρω στη 1:00 αρχίζει να πονάει η μέση. Στις 2:00 μεταφέρεται ο πόνος στα πόδια και στις πατούσες. μπουσουλάμε. Η χειρότερη ώρα είναι ανάμεσα στις 00:30 και στις 3:00. Στις 5:00 όταν έχουμε πια τελειώσει νιώθουμε τον πόνο στα γόνατα. Προσπαθώ να φανταστώ πώς νιώθει μια Τουρκάλα συνάδελφος, μια πολύ αδύνατη γυναίκα που μου τράβηξε από την αρχή την προσοχή: είναι πέντε μηνών έγκυος.

Τη Δευτέρα στις 28 Μαΐου πηγαίνω στο εργοστάσιο, αλλά είναι λίγα τα κιβώτια με τις ντομάτες. Την Τρίτη μου λένε ότι παύει η θέση μου και το ίδιο ισχύει και για τους υπόλοιπους συναδέλφους. Το γιατί δεν μας το εξηγεί κανείς.

Επιστρέφοντας στην Πορτογαλία,

ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις • ειδήσεις •

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: 15.000 ενάντια στο κράτος-χαφιέ

Με το σύνθημα «Τα δεδομένα μου ανήκουν σε μένα!» διαδήλωσαν στις 22/9 περίπου 15.000 άνθρωποι στο Βερολίνο ενάντια στα σχέδια της γερμανικής κυβέρνησης να επιτρέψει στην αστυνομία την ηλεκτρονική πρόσβαση στην πιο ιδιωτική σφαίρα των πολιτών. Τη διαδήλωση κάλεσε συμμαχία περίπου 50 οργανώσεων, μεταξύ άλλων η ATTAC, το Chaos-Computer-Club, σύλλογοι δημοσιογράφων και ιατρών, το συνδικάτο ver.di (το μεγαλύτερη συνδικάτο της ΟΔΓ, αντίστοιχο της ΑΔΕΔΥ), η ομοσπονδιακή προεδρία και η προεδρία Βερολίνου του Αριστερού Κόμματος, όπως και η ομοσπονδιακή προεδρία των Πράσινων. Πιο συγκεκριμένα οι διαδηλωτές διαμαρτυρήθηκαν ενάντια στη σχεδιαζόμενη αποθήκευση και διατήρηση των στοιχείων σύνδεσης μέσω τηλεφώνου και ίντερνετ καθώς και στις online έρευνες σε προσωπικούς υπολογιστές. Θέμα όμως ήταν και το άρθρο 129a του Ποινικού Κώδικα, βάσει του οποίου ο κρατικός μηχανισμός βάζει ακτιβιστές και ακτιβίστριες στη γωνιά της τρομοκρατίας. Σε απάντηση στην τρομοφοβία που προωθεί μεταξύ άλλων και ο υπουργός Εσωτερικών της ΟΔΓ, Σόιμπλε (CDU), το σύνθημα ήταν: «Επειδή φοβόμαστε το θάνατο, δεν πρέπει να αυτοκτονήσουμε». Η συγκέντρωση έγινε ειρηνικά κι έτσι ξεκίνησε και η πορεία μέχρι τη στιγμή που η φημισμένη για τη βία της αστυνομία του Βερολίνου (βλ. G8 στο Ρόστοκ) περίπου στα μισά της απόστασης επιτέθηκε απρόκλητα στο αντικαπιταλιστικό μπλοκ με γκλομπ και σπρέι πιπεριού, ακριβώς στο ύψος του μνημείου ενάντια στις καύσεις βιβλίων από τους Γερμανούς φασίστες. Λέγεται ότι ένας από τους αστυνομικούς που είχε καλυμμένο πρόσωπο, έβρισε διαδηλωτές με τα λόγια «γουρούνια εβραίοι». Για λόγους προστασίας των διαδηλωτών το μπλοκ διαλύθηκε. Πολλοί διαδηλωτές φορούσαν χαρτονένιες μάσκες με το πρόσωπο του Σόιμπλε, του υποκινητή διαδοχικών σχεδίων παρακολούθησης. Αρκετοί άλλοι φορούσαν αυτοκόλλητα ή είχαν πλακάτ με το πορτρέτο του και τη φράση «Stasi 2.0».

Κριτική έγινε και στην τοπική οργάνωση Βερολίνου του Αριστερού Κόμματος, γιατί ενώ κάλεσε κι αυτή στη διαδήλωση, υπερψήφισε τον νέο αστυνομικό νόμο του Βερολίνου, που μεταξύ άλλων προβλέπει μαζικές βιντεοσκοπήσεις σε δημόσιους χώρους. Κριτική ασκήθηκε και για το γεγονός ότι οι εκπρόσωποι του Αριστερού Κόμματος του Βερολίνου, που συμμετείχαν στην πορεία, δεν έκαναν καμία εμφανή προσπάθεια να καλέσουν την αστυνομία να συγκρατηθεί.

Α. Ρ.

βομβαρδίζω την InterActief με ερωτήσεις: Γιατί στέλνει η εταιρεία σας καθημερινά προσωπικό στην Ολλανδία ακόμα κι όταν δεν υπάρχει δουλειά; Ποιος ο λόγος να αναγκάζετε το προσωπικό να αλλάζει συνεχώς σπίτι; Πολλοί εργάτες επιστρέφουν στη χώρα τους πριν λήξει το συμβόλαιό τους. Δεν βλέπετε ότι αυτό οφείλεται στις συνθήκες εργασίας για τις οποίες εσείς ευθύνεστε; Δεν είναι απάτη να υπόσχεστε στους Πορτογάλους εργάτες μισθό 930 ευρώ το μήνα, ένα ποσό που δεν κερδίζουν ποτέ;

Το μόνο που λαμβάνω ως απάντηση από την InterActief είναι σιωπή.

Η απάντηση ίσως κρύβεται στον

ανάκαμψης και σταθεροποίησης της οικονομίας. Η κυβέρνηση χριστιανοδημοκρατών, εργατικών και χριστιανικής ένωσης (που σημειωτέον έχει αναλάβει καθήκοντα μόλις το Φλεβάρη του 2007) γεύεται τους καρπούς της σκληρής πολιτικής της λιτότητας που είχαν εφαρμόσει την τελευταία τετραετία οι χριστιανοδημοκράτες και οι φιλελεύθεροι δημοκράτες. Κερδίζει δηλαδή το καλύτερο άλλοθι για να συνεχίσει να χαράζει την ίδια πολιτική: με άλλα λόγια να σαρώσει όσα υπολείμματα κράτους πρόνοιας έχουν απομείνει και να εξακολουθεί να ενισχύει τα στρατεύματά της στο Ουρουζγκάν του Αφγανιστάν. Οι Ολλανδοί πολίτες κοιμούνται ήσυχοι

σβασης (τα λεγόμενα «μαύρα» και «λευκά» σχολεία συγχωνεύονται κάτω από το χάος της έλλειψης προσωπικού και τα δίδακτρα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνονται). Κοιμούνται ασφαλείς οι Ολλανδοί πολίτες αφού η κυβέρνηση καταπολεμά την εγκληματικότητα και τις οπισθοδρομικές αντιλήψεις (για όλα φταίει το ισλάμ, ας διώξουμε επιτέλους όλους αυτούς του μουσουλμάνους που 30 χρόνια ζουν και εργάζονται στην ολλανδική κοινωνία και εξακολουθούν να τολμάνε να κυκλοφορούν με μαντίλες και να μιλάνε τη γλώσσα τους). Κοιμούνται ανυποψίαστοι οι Ολλανδοί πολίτες την ώρα που η νέα γενιά gastarbeiders

βομβαρδίζω την InterActief με ερωτήσεις: Γιατί στέλνει η εταιρεία σας καθημερινά προσωπικό στην Ολλανδία ακόμα κι όταν δεν υπάρχει δουλειά; Ποιος ο λόγος να αναγκάζετε το προσωπικό να αλλάζει συνεχώς σπίτι; Πολλοί εργάτες επιστρέφουν στη χώρα τους πριν λήξει το συμβόλαιό τους. Δεν βλέπετε ότι αυτό οφείλεται στις συνθήκες εργασίας για τις οποίες εσείς ευθύνεστε; Δεν είναι απάτη να υπόσχεστε στους Πορτογάλους εργάτες μισθό 930 ευρώ το μήνα, ένα ποσό που δεν κερδίζουν ποτέ;

Το μόνο που λαμβάνω ως απάντηση από την InterActief είναι σιωπή.

Η απάντηση ίσως κρύβεται στον επερχόμενο προϋπολογισμό της ολλανδικής κυβέρνησης που θα ανακοινωθεί διά στόματος της βασίλισσας την τρίτη Τρίτη του Σεπτέμβρη. Εδώ και ένα χρόνο περίπου αντηχεί η προπαγάνδα ερευνητών και εμπειρογνωμόνων περί ανάκαμψης και σταθεροποίησης της οικονομίας. Η κυβέρνηση χριστιανοδημοκρατών, εργατικών και χριστιανικής ένωσης (που σημειωτέον έχει αναλάβει καθήκοντα μόλις το Φλεβάρη του 2007) γεύεται τους καρπούς της σκληρής πολιτικής της λιτότητας που είχαν εφαρμόσει την τελευταία τετραετία οι χριστιανοδημοκράτες και οι φιλελεύθεροι δημοκράτες. Κερδίζει δηλαδή το καλύτερο άλλοθι για να συνεχίσει να χαράζει την ίδια πολιτική: με άλλα λόγια να σαρώσει όσα υπολείμματα κράτους πρόνοιας έχουν απομείνει και να εξακολουθεί να ενισχύει τα στρατεύματά της στο Ουρουζγκάν του Αφγανιστάν. Οι Ολλανδοί πολίτες κοιμούνται ήσυχοι πλέον αφού η ανεργία στις νέες ηλικίες είναι ελέγξιμη (τα γραφεία ευρέσεως εργασίας σου βρίσκουν αμέσως δουλειά σε προσωρινή ωρομίσθια βάση με τις ελάχιστες αποδοχές) και η παιδεία παίρνει αποχρώσεις ελιτίστικης πρόσβασης (τα λεγόμενα «μαύρα» και «λευκά» σχολεία συγχωνεύονται κάτω από το χάος της έλλειψης προσωπικού και τα δίδακτρα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνονται). Κοιμούνται ασφαλείς οι Ολλανδοί πολίτες αφού η κυβέρνηση καταπολεμά την εγκληματικότητα και τις οπισθοδρομικές αντιλήψεις (για όλα φταίει το ισλάμ, ας διώξουμε επιτέλους όλους αυτούς του μουσουλμάνους που 30 χρόνια ζουν και εργάζονται στην ολλανδική κοινωνία και εξακολουθούν να τολμάνε να κυκλοφορούν με μαντίλες και να μιλάνε τη γλώσσα τους). Κοιμούνται ανυποψίαστοι οι Ολλανδοί πολίτες την ώρα που η νέα γενιά gastarbeiders δουλεύει για την ανάκαμψη του κεφαλαίου. Ίσως ξυπνήσουν απότομα κάποια Πρωτομαγιά από φωνές σε γλώσσες ακατάληπτες.

■

Έξι βδομάδες στο Απαρτχάιντ της Χεβρώνας

Η πόλη της Χεβρώνας (Αλ Χαλίλ) είναι η μεγαλύτερη παλαιστινιακή πόλη στην κατεχόμενη Δυτική Όχθη με περισσότερους από 170.000 κατοίκους. Μετά την κατάληψη της Δυτικής Όχθης από το Ισραήλ, το 1967, άρχισε ο σταδιακός εποικισμός της. Σήμερα κάπου 500 παράνομοι Ισραηλινοί έποικοι κατοικούν σε κτήρια-εποικισμούς στο κέντρο, στην Παλιά Πόλη και περίπου 7.000 παράνομοι Ισραηλινοί έποικοι σε μεγάλες συνοικίες-εποικισμούς. Η ύπαρξη παράνομων εποικισμών μέσα στις παλαιστινιακές γειτονιές έχει καταστήσει τη Χεβρώνα μια από τις παλαιστινιακές περιοχές με τις περισσότερες σημαντικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μετά τη σφαγή στο τέμενος του Ιμπραήμ, στις 25 Φεβρουαρίου1994, όπου ο Ισραηλινός έποικος Μπαρούχ Γκολντστάιν σκότωσε 29 Παλαιστίνιους, και στο πλαίσιο των συμφωνιών του Όσλο, η πόλη της Χεβρώνας χωρίστηκε σε δύο ζώνες: την Η1 υπό τον (υποτιθέμενο) έλεγχο της Παλαιστινιακής Αρχής και την Η2 υπό τον πλήρη έλεγχο των ισραηλινών δυνάμεων κατοχής.

Επιθέσεις από Ισραηλινούς εποίκους στον παλαιστινιακό πληθυσμό

Οι (επιδοτούμενοι από το ισραηλινό κράτος) παράνομοι Ισραηλινοί έποικοι (η συντριπτική πλειονότητα, των ενηλίκων αντρών τουλάχιστον, είναι οπλισμένη) επιτίθενται σχεδόν καθημερινά στον παλαιστινιακό πληθυσμό, σε μια προφανή προσπάθεια να τον εκδιώξουν από την Η2. Από τις επιθέσεις δεν γλιτώνουν οι Παλαιστίνιες γυναίκες, τα παιδιά ή οι υπερήλικες. Οι επιθέσεις περιλαμβάνουν ξυλοδαρμούς, λιθοβολισμούς, πυροβολισμούς, εισβολές και λιθοβολισμούς σε σπίτια κ.α. [*Πρόσφατα (5/8) Παλαιστίνιος χτυπήθηκε από αυτοκίνητο Ισραηλινού εποίκου. Το Ισραηλινό ασθενοφόρο έκανε 15 λεπτά να έρθει και όταν τον πήρε, τον περιέφερε επί δύο ώρες, αρνούμενο να τον πάει σε ισραηλινό νοσοκομείο,*

βρίσκονται στην περιοχή. Είναι επίσης χαρακτηριστική η «αδυναμία» σύλληψης των ενόχων παρόλο που αυτοί συνήθως ανήκουν στην ολιγομελή κοινότητα που κατοικεί στα λιγοστά κτήρια-εποικισμούς. Φυσικά, καμία από τις κάμερες που έχουν εγκαταστήσει οι Ισραηλινές Δυνάμεις Κατοχής όχι μόνο στις στρατιωτικές τους εγκαταστάσεις, αλλά και στα παλαιστινιακά σπίτια, δεν οδήγησε ποτέ στην αναγνώριση και σύλληψη των βίαιων Ισραηλινών εποίκων.

Μια άλλη μορφή επιθετικότητας των παράνομων Ισραηλινών εποίκων είναι η ψευδής καταγγελία ότι δέχθηκαν επίθεση από Παλαιστίνιους. Ανά

επιχειρεί στην περιοχή Η1. [*Σε μια πρόσφατη επιχείρηση των Ισραηλινών Δυνάμεων Κατοχής, στις 6 Ιουνίου 2007, οι Ισραηλινοί στρατιώτες εισέβαλαν στο σπίτι του 68χρονου Γιαχίγια Ιτζάκ Αλ Τζαμπάρι, τον εκτέλεσαν, ενώ πυροβόλησαν και τραυμάτισαν σοβαρά τη σύζυγο και τους δύο γιους του 19 και 30 ετών, και ξυλοκόπησαν τις δύο κόρες του 15 και 25 ετών*].

Παρεμπόδιση της μετακίνησης

Το ισραηλινό καθεστώς απαρτχάιντ είναι ολοφάνερο στη ζώνη Η2 της Χεβρώνας. Οι Ισραηλινοί έποικοι μπορούν να οπλοφορούν και να οδηγούν αυτοκίνητα, οι Παλαιστίνιοι όχι. Αυτό σημαίνει καθημερινή ταλαιπωρία για τους Παλαιστίνιους, ιδιαίτερα στον λόφο της Τελ Ρουμέιντα, όταν χρειάζεται να μεταφέρουν ζωτικής σημασίας αντικείμενα όπως φιάλες γκαζιού, τα κιβώτια της ανθρωπιστικής βοήθειας του Ερυθρού Σταυρού κ.λπ. Η απαγόρευση παλαιστινιακών αυτοκινήτων είναι απάνθρωπη όταν πρόκειται για τη μετακίνηση αναπήρων ή γερόντων και μπορεί να αποβεί μοιραία σε περιπτώσεις ασθενών που χρειάζονται άμεση διακομιδή σε νοσοκομείο (ιδιαίτερα λόγω και των δυσχερειών για την

στον παλαιστινιακό πληθυσμό

Οι (επιδοτούμενοι από το ισραηλινό κράτος) παράνομοι Ισραηλινοί έποικοι (η συντριπτική πλειονότητα, των ενηλίκων αντρών τουλάχιστον, είναι οπλισμένη) επιτίθενται σχεδόν καθημερινά στον παλαιστινιακό πληθυσμό, σε μια προφανή προσπάθεια να τον εκδιώξουν από την Η2. Από τις επιθέσεις δεν γλιτώνουν οι Παλαιστίνιες γυναίκες, τα παιδιά ή οι υπερήλικες. Οι επιθέσεις περιλαμβάνουν ξυλοδαρμούς, λιθοβολισμούς, πυροβολισμούς, εισβολές και λιθοβολισμούς σε σπίτια κ.α. [*Πρόσφατα (5/8) Παλαιστίνιος χτυπήθηκε από αυτοκίνητο Ισραηλινού εποίκου. Το Ισραηλινό ασθενοφόρο έκανε 15 λεπτά να έρθει και όταν τον πήρε, τον περιέφερε επί δύο ώρες, αρνούμενο να τον πάει σε ισραηλινό νοσοκομείο, μέχρι που τελικά τον άφησε στην Η1 για να πάει σε παλαιστινιακό.*]

Οι παράνομοι Ισραηλινοί έποικοι δρουν υπό ένα καθεστώς πλήρους ατιμωρησίας. Ο ισραηλινός στρατός και η συνοριοφυλακή, που είναι γνωστές για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε καμιά περίπτωση δεν προστρέχουν προς βοήθεια των Παλαιστινίων όταν αυτοί δέχονται επιθέσεις, ακόμα κι αν αυτές γίνονται μπροστά τους. Σε ό,τι αφορά την ισραηλινή αστυνομία, όταν φτάσει, με καθυστέρηση, στο σημείο της επίθεσης, στην καλύτερη των περιπτώσεων περιορίζεται απλώς στο να καταγράψει το συμβάν (στη χειρότερη συλλαμβάνει τους Παλαιστίνιους...). Είναι προφανής η προσπάθεια της αστυνομίας όχι μόνο εμφανιστεί καθυστερημένα, αλλά και να μην προσπαθήσει να προσαγάγει υπόπτους Ισραηλινούς εποίκους που βρίσκονται στην περιοχή. Είναι επίσης χαρακτηριστική η «αδυναμία» σύλληψης των ενόχων παρόλο που αυτοί συνήθως ανήκουν στην ολιγομελή κοινότητα που κατοικεί στα λιγοστά κτήρια-εποικισμούς. Φυσικά, καμία από τις κάμερες που έχουν εγκαταστήσει οι Ισραηλινές Δυνάμεις Κατοχής όχι μόνο στις στρατιωτικές τους εγκαταστάσεις, αλλά και στα παλαιστινιακά σπίτια, δεν οδήγησε ποτέ στην αναγνώριση και σύλληψη των βίαιων Ισραηλινών εποίκων.

Μια άλλη μορφή επιθετικότητας των παράνομων Ισραηλινών εποίκων είναι η ψευδής καταγγελία ότι δέχθηκαν επίθεση από Παλαιστίνιους. Ανά πάσα στιγμή οποιοσδήποτε ενήλικας ή ανήλικος έποικος μπορεί να σταματήσει στον πλησιέστερο φαντάρο ή συνοριοφύλακα ή αστυνομικό και να καταγγείλει ότι ο Παλαιστίνιος που περπατά στο δρόμο του επιτέθηκε. Αυτό οδηγεί άμεσα σε σύλληψη του Παλαιστινίου – ιδιαίτερα αν δεν υπάρχει κάποιος διεθνής υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως αυτόπτης μάρτυρας.

στο Απαρτχάιντ της Χεβρώνας

Επιθέσεις των ισραηλινών δυνάμεων κατοχής

Πέρα από τις συχνές εισβολές στις ταράτσες των κτηρίων ή ακόμα και μέσα στα διαμερίσματα στην Η2, ο ισραηλινός στρατός, κατά παράβαση των συμφωνιών, συχνά εισβάλλει και ρούν να οπλοφορούν και να οδηγούν αυτοκίνητα, οι Παλαιστίνιοι όχι. Αυτό σημαίνει καθημερινή ταλαιπωρία για τους Παλαιστίνιους, ιδιαίτερα στον λόφο της Τελ Ρουμέιντα, όταν χρειάζεται να μεταφέρουν ζωτικής σημασίας αντικείμενα όπως φιάλες γκαζιού, τα κιβώτια της ανθρωπιστικής βοήθειας του Ερυθρού Σταυρού κ.λπ. Η απαγόρευση παλαιστινιακών αυτοκινήτων είναι απάνθρωπη όταν πρόκειται για τη μετακίνηση αναπήρων ή γερόντων και μπορεί να αποβεί μοιραία σε περιπτώσεις ασθενών που χρειάζονται άμεση διακομιδή σε νοσοκομείο (ιδιαίτερα λόγω και των δυσχερειών για την είσοδο παλαιστινιακών ασθενοφόρων, που συχνά χρειάζονται συνοδεία από τον Ερυθρό Σταυρό για να εισέλθουν).

Ο παλαιστινιακός πληθυσμός, σε αντίθεση με τους παράνομους Ισραηλινούς εποίκους δεν επιτρέπεται να κυκλοφορήσει ελεύθερα στην Η2. Υπάρχουν δρόμοι και περιοχές οι οποίες είναι εντελώς κλειστές για τους Παλαιστίνιους (όπως σημαντικό μέρος της οδού Σουχάντα). Στους υπόλοιπους δρόμους οι Παλαιστίνιοι υπόκειται σε συνεχείς ελέγχους στα πολυάριθμα τσεκ-πόιντ. Παρά το γεγονός ότι το Ισραήλ κατέχει άριστα συστήματα τεχνολογίας τελευταίου τύπου, ο έλεγχος των ταυτοτήτων μπορεί να διαρκέσει από μερικά λεπτά έως μερικές ώρες. Και τίποτα δεν μπορεί να εξασφαλίσει σε έναν Παλαιστίνιο ότι δεν θα τον σταματήσουν και στο επόμενο τσεκ-πόιντ, μερικές

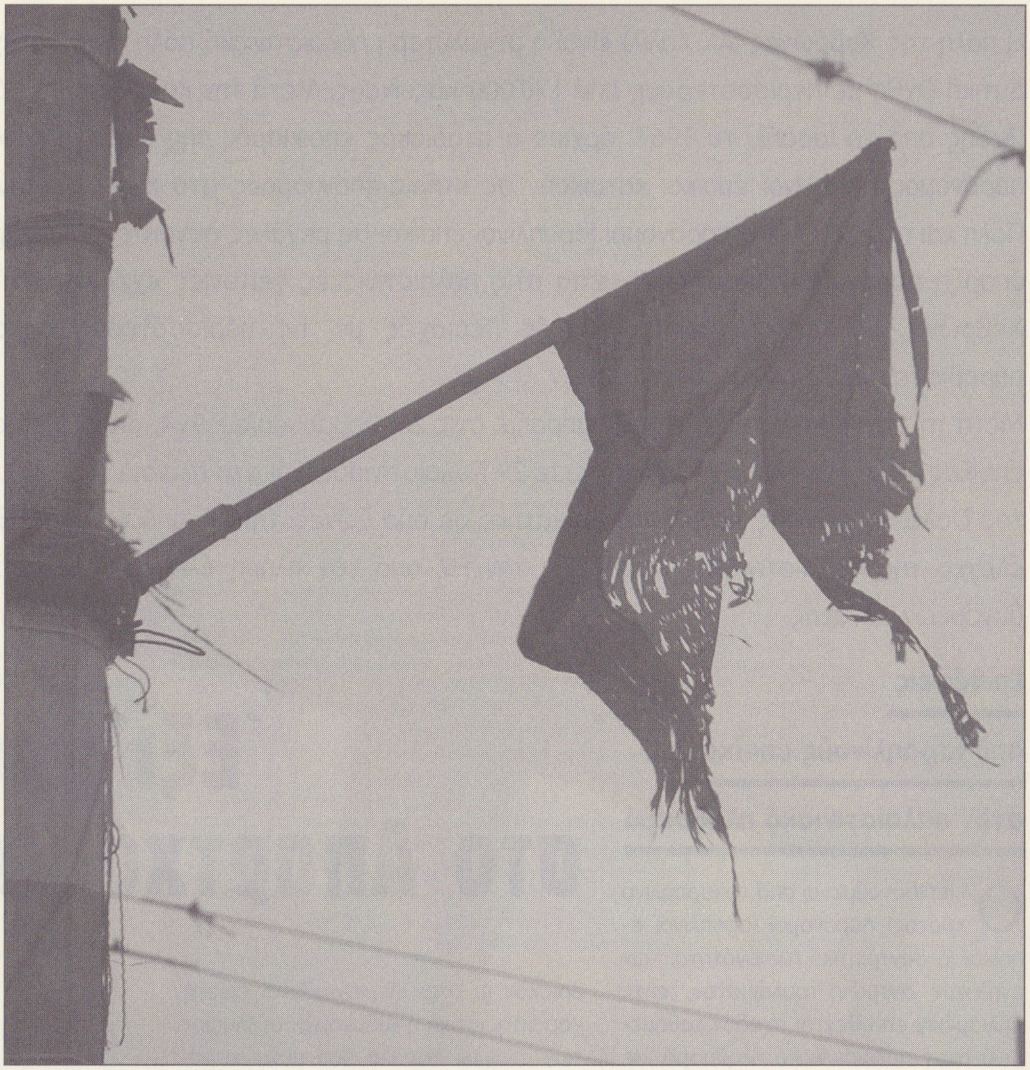

δεκάδες μέτρα παρακάτω. Κατά τη διάρκεια της κράτησης στο τσεκ-πόιντ, ένας Παλαιστίνιος μπορεί να χρειαστεί να σταθεί στο κρύο ή στον καύσωνα. Επίσης αν ο Παλαιστίνιος στέκεται όρθιος, ο φαντάρος ή ο συνοριοφύλακας μπορεί να τον εξαναγκάσει να καθίσει κάτω ή το αντίστροφο. [*Ο γράφων ήταν μάρτυρας σε περιστατικό όπου ο κρατούμενος στο τσεκ-πόιντ Παλαιστίνιος, μετά από αρκετή ώρα σηκώθηκε και αρνήθηκε να ξανακαθίσει και γι' αυτό οδηγήθηκε δεμένος πισθάγκωνα στο στρατόπεδο όπου κρατήθηκε επί ώρες*]. Επίσης οι Παλαιστίνιοι συχνά υπόκεινται στον εξευτελισμό να πρέπει να σηκώσουν τις μπλούζες τους ή ακόμα και να κατεβάσουν τα παντελόνια τους, κάτι το εντελώς απαράδεκτο αφού στα τσεκ-πόιντ υπάρχουν (σταθεροί ή φορητοί) ανιχνευτές μετάλλων. Οι πρακτικές αυτές σε καμιά περίπτωση δεν είναι θέμα ασφάλειας, αφού είναι ολοφάνερο ότι υπάρχουν σημεία μεταξύ των περιοχών Η1 και Η2 τα οποία δεν ελέγχονται καν. Όπως επίσης σε πολλά τσεκ-πόιντ δεν ελέγχονται οι γυναίκες. Σκοπός λοιπόν της πρακτικής της καθυστέρησης στα τσεκ-πόιντ είναι ο εξευτελισμός, η ταπείνωση των Παλαιστινίων και τελικά ο εξαναγκασμός τους σε αποχώρηση από την Η2.

Παράνομες καταλήψεις κτιρίων και οικοπέδων

Όταν οι προσπάθειες τρομοκράτησης του Παλαιστινιακού πληθυσμού πετυχαίνουν το στόχο τους και κάποια παλαιστινιακή οικογένεια αποχωρήσει από την Η2, τότε συνήθως οι Ισραηλινοί έποικοι καταλαμβάνουν την οικία. Σε κάποιες περιπτώσεις τέτοιες καταλήψεις έχουν χαρακτηριστεί παράνομες ακόμα και από τα ισραηλινά δικαστήρια, όμως οι αποφάσεις για έξωση των παράνομων καταληψιών συχνά δεν εφαρμόζονται.

Καταλήψεις σπιτιών πραγματοποιούν και οι

Επιθέσεις σε ξένους ακτιβιστές

Εδώ και μια δεκαετία, ξένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρητές και ακτιβιστές από διάφορες οργανώσεις, έρχονται στη Χεβρώνα, για να καταγράψουν την κατάσταση και να προστατέψουν τον πληθυσμό, ιδιαίτερα παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο ή αγρότες που πηγαίνουν στα χωράφια τους.

Οι σημαντικότερες οργανώσεις που δρουν

την Υποστήριξη μιας Δίκαιης Ειρήνης στην Μέση Ανατολή. Στη Χεβρώνα συνήθως διατηρούν 3μελείς ομάδες εθελοντών, αναγνωρίσιμων από τα μπεζ γιλέκα με το σήμα του προγράμματος, που παραμένουν για μια ελάχιστη περίοδο τριών μηνών. Έχουν ως κύριο σκοπό τη συνοδεία των μαθητών/τριών του παλαιστινιακού σχολείου Κουρτόμπα – το οποίο έγινε και στόχος εμπρηστών στις 6 Αυγούστου– στην γειτονιά Τελ Ρουμέιντα και την καταγραφή παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πέραν αυτού όμως συμμε-

της πρακτικής της καθυστέρησης στα τσεκ-πόιντ είναι ο εξευτελισμός, η ταπείνωση των Παλαιστινίων και τελικά ο εξαναγκασμός τους σε αποχώρηση από την Η2.

Παράνομες καταλήψεις κτιρίων και οικοπέδων

Όταν οι προσπάθειες τρομοκράτησης του Παλαιστινιακού πληθυσμού πετυχαίνουν το στόχο τους και κάποια παλαιστινιακή οικογένεια αποχωρήσει από την Η2, τότε συνήθως οι Ισραηλινοί έποικοι καταλαμβάνουν την οικία. Σε κάποιες περιπτώσεις τέτοιες καταλήψεις έχουν χαρακτηριστεί παράνομες ακόμα και από τα ισραηλινά δικαστήρια, όμως οι αποφάσεις για έξωση των παράνομων καταληψιών συχνά δεν εφαρμόζονται.

Καταλήψεις σπιτιών πραγματοποιούν και οι Ισραηλινές Δυνάμεις Κατοχής.

Καταστροφή καλλιεργειών

Στο πλαίσιο της προσπάθειας τρομοκράτησης του παλαιστινιακού πληθυσμού και της καταστροφής των μέσων για την επιβίωσή του ώστε να εκδιωχθεί από την Η2, συχνά σημειώνονται προσπάθειες καταστροφής των καλλιεργειών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι συχνές πυρκαγιές στον λόφο με τα ελαιόδεντρα, στη συνοικία Τελ Ρουμέιντα της Χεβρώνας. [*Ο γράφων στις 22 Ιουνίου 2007 έγινε μάρτυρας όχι μόνο της πυρκαγιάς στο συγκεκριμένο λόφο, αλλά και της χαρακτηριστικής καθυστέρησης παρέμβασης των στρατιωτών παρόλο που στρατοπεδεύουν ακριβώς δίπλα στο οικόπεδο που φλεγόταν*].

Επιθέσεις σε ξένους ακτιβιστές

Εδώ και μια δεκαετία, ξένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρητές και ακτιβιστές από διάφορες οργανώσεις, έρχονται στη Χεβρώνα, για να καταγράψουν την κατάσταση και να προστατέψουν τον πληθυσμό, ιδιαίτερα παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο ή αγρότες που πηγαίνουν στα χωράφια τους.

Οι σημαντικότερες οργανώσεις που δρουν σήμερα στη Χεβρώνα είναι οι εξής:

- CPT (Christian Peacemaker Teams): Πρόκειται για την πρώτη ομάδα που έσπευσε στην περιοχή από το 1995. Οι εθελοντές/τριες, αναγνωρίσιμοι από το κόκκινο καπέλο με το σήμα της ομάδας, κυκλοφορούν κυρίως στην Παλιά Πόλη και συχνά «ξεναγούν» επισκέπτες για να τους εξηγήσουν την κατάσταση στην περιοχή. Το σπίτι τους βρίσκεται πολύ κοντά στα σπίτια των εποίκων και φυσικά αποτελεί μόνιμο στόχο. Παρεμβαίνουν όταν δουν επιθέσεις κατά των Παλαιστινίων ή κακομεταχείρισή τους στα τσεκ-πόιντ, ενώ συμμετέχουν και σε μη-βίαιες δράσεις κατά της κατοχής.
- EAPPI (Ecumenical Acompaniment Programme for Palestine and Israel – www.eappi.org). Πρόκειται για ένα πρόγραμμα του Παγκόσμιου Συμβουλίου Εκκλησιών που ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2002 στο πλαίσιο της Οικουμενικής Καμπάνιας για τον Τερματισμό της Παράνομης Κατοχής της Παλαιστίνης και την Υποστήριξη μιας Δίκαιης Ειρήνης στην Μέση Ανατολή. Στη Χεβρώνα συνήθως διατηρούν 3μελείς ομάδες εθελοντών, αναγνωρίσιμων από τα μπεζ γιλέκα με το σήμα του προγράμματος, που παραμένουν για μια ελάχιστη περίοδο τριών μηνών. Έχουν ως κύριο σκοπό τη συνοδεία των μαθητών/τριών του παλαιστινιακού σχολείου Κουρτόμπα – το οποίο έγινε και στόχος εμπρηστών στις 6 Αυγούστου– στην γειτονιά Τελ Ρουμέιντα και την καταγραφή παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πέραν αυτού όμως συμμετέχουν και σε διαδηλώσεις και άλλες μη-βίαιες δράσεις κατά της κατοχής.
- Άλλοι ακτιβιστές, που κυκλοφορούν χωρίς διακριτικά και προέρχονται κυρίως από το ISM (International Solidarity Movement – www.palsolidarity.org) και το Tel Rumeida Project (www.telrumeidaproject.org) που συγκροτήθηκε την άνοιξη του 2005. Πρόκειται για την πιο δραστήρια κατηγορία ακτιβιστών. Περιπολούν στην Η2, ιδιαίτερα στη γειτονιά Τελ Ρουμέιντα, με τις κάμερες ανά χείρας για να καταγράφουν τις επιθέσεις των Ισραηλινών, ιδιαίτερα των εποίκων, και να παρεμβαίνουν με μη βίαιο τρόπο για να προστατέψουν τους ανυπεράσπιστους Παλαιστινίους. Προσπαθούν να διευκολύνουν την μετακίνηση των Παλαιστινίων απ' τα τσεκ-πόιντ. Πρωτοστατούν στις μη-βίαιες δράσεις. Οι Ισραηλινοί τους αποκαλούν «αναρχικούς» και τους κατηγορούν ότι εκείνοι γράφουν τα συνθήματα στα αγγλικά («λευτεριά στην Παλαιστίνη», «σταματήστε την κατοχή», «ο σιωνισμός

είναι ρατσισμός» κ.λπ.) που ξεφυτρώνουν στους δρόμους της Χεβρώνας ως απάντηση στα υβριστικά και ρατσιστικά συνθήματα των εποίκων (π.χ. «gas the Arabs»).

Όλες οι παραπάνω ομάδες συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους και όταν παραστεί ανάγκη «καλύπτουν» η μια την άλλη.

Εκτός από αυτές, από το 1997 υπάρχει και η TIPH (Temporary International Presence in Hebron), η μοναδική οργάνωση η οποία είναι αναγνωρισμένη από το Ισραηλινό κράτος. Αποτελείται από ένστολους διεθνείς παρατηρητές, πολλοί από αυτούς αστυνομικοί, από 6 χώρες (Νορβηγία, Ιταλία, Σουηδία, Δανία, Ελβετία και Τουρκία) οι οποίοι/ες περιπολούν πεζοί ή με τα αυτοκίνητά τους, δεν παρεμβαίνουν, παρά μόνο γράφουν αναφορές τις οποίες στέλνουν στις Ισραηλινές και Παλαιστινιακές αρχές και τις χώρες προέλευσής τους και τις οποίες δεν μπορούν να δημοσιεύσουν. Παρά τον μεγάλο αριθμό των παρατηρητών, αμειβομένων με παχυλούς μισθούς, τα μέσα που διαθέτουν, και τη σχετικά μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων που απολαμβάνουν, μάλλον είναι η λιγότερο δραστήρια ομάδα ξένων. Παρ' όλα αυτά, ανάμεσά τους συναντά κανείς τίμιους ανθρώπους ή ακόμα και άτομα Παλαιστινιακής ή Αραβικής καταγωγής που πραγματικά θέλουν να βοηθήσουν τον δοκιμαζόμενο παλαιστινιακό πληθυσμό. Θα ήταν δε εξαιρετικής σημασίας να δημοσιοποιηθούν κάποτε οι εκθέσεις τους.

Σύμφωνα με μαρτυρίες Παλαιστινίων κατοίκων στην Η2, η παρουσία ξένων παρατηρητών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει βελτιώσει κάπως την καθημερινότητά τους και την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ είναι προφανές ότι παρεμποδίζει τα σχέδια για διωγμό των Παλαιστινίων κατοίκων του κέντρου της Χεβρώνας και εθνοκάθαρση της Η2.

Για το λόγο αυτό όλοι οι διεθνείς (ακόμα και της TIPH [βλ. π.χ. 5/3] ή του ΟΗΕ [βλ. π.χ. 2/8]!) δέχονται σχεδόν καθημερινές βίαιες επιθέσεις από τους παράνομους Ισραηλινούς εποίκους και συνεχείς πιέσεις από μέρους των Ισραηλινών *κων. Σε καμιά από τις δύο επιθέσεις, παρότι έγιναν μπροστά στα μάτια στρατιωτών, κανείς από τους δράστες δεν συνελήφθη. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι και στις δύο περιπτώσεις η ισραηλινή αστυνομία δεν προέβη σε προσαγωγές υπόπτων. Στη δεύτερη και πιο σοβαρή επίθεση, ο γράφων οδηγήθηκε άμεσα στο αστυνομικό τμήμα στον εποικισμό Κίριατ Άρμπα, όπου όταν μετά από 20 λεπτά εξέτασης του διαβατηρίου του, διαμαρτυρήθηκε και ζήτησε να μεταφερθεί σε νοσοκομείο, οι αστυνομικοί αρνήθηκαν να τον μεταφέρουν και τον άφησαν έξω από το τμήμα να βρει ταξί. Ο γράφων νοσηλεύτηκε για ένα εικοσιτετράωρο στο νοσοκομείο Αλ Άχλι.*]

Οι επιθέσεις των παράνομων Ισραηλινών εποίκων πιστεύεται ότι είναι οργανωμένες, καθοδηγούμενες, τον τελευταίο καιρό διαπράττονται κυρίως από ανήλικους Ισραηλινούς εποίκους, ενώ στοχεύουν ιδιαίτερα στην κλοπή ή την καταστροφή των καμερών που έχουν οι διεθνείς για να καταγράφουν τις επιθέσεις. [*Στις 6/8, 1μ.μ., μια ομάδα 8 κουκουλοφόρων Ισραηλινών εποίκων επιτέθηκε σε ακτιβιστή, τον ξυλοκόπησε και του έκλεψε την κάμερα, μπροστά σε δύο Ισραηλινούς φαντάρους που όχι απλώς δεν έδειξαν ιδιαίτερο ζήλο να σταματήσουν την επίθεση, αλλά και συνόδευσαν τους κουκουλοφόρους με τα κλοπιμαία, πίσω στον εποικισμό!*]

Επίσης διαμερίσματα στα οποία διαμένουν ξένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συχνά δέχονται επιθέσεις με πέτρες, ιδιαίτερα κατά τις νυχτερινές ώρες.

Σε ό,τι αφορά την παρενόχληση από πλευράς των ισραηλινών αρχών προς τους διεθνείς, αυτή περιλαμβάνει εισβολές του στρατού στα κτήρια όπου στεγάζονται οι διεθνείς, συλλήψεις ή προσαγωγές διεθνών όταν αυτοί προσπαθούν να παρέμβουν ή έπειτα από ψευδείς καταγγελίες εποίκων, απομάκρυνση των διεθνών (ακόμα και της TIPH) από σημεία όπου γίνονται παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσπάθειες παρεμπόδισης βιντεοσκόπησης των παραβιάσεων, καθημερινοί έλεγχοι *κράτηση, χωρίς επικοινωνία με δικηγόρο, υπό την απειλή προσαγωγής του σε δίκη και απέλασής του, τον εξανάγκασαν να υπογράψει την αποχώρησή του από την ευρύτερη περιοχή της Χεβρώνας για 15 μέρες. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι σκοπός της σύλληψης ήταν η απομάκρυνση από τη Χεβρώνα. Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι λίγες ώρες μετά ο στρατός εισέβαλε στο σπίτι που διέμενε ο γράφων και άλλοι ξένοι. Όταν η άδεια παραμονής έληξε οι αρχές αρνήθηκαν να την ανανεώσουν. Την επόμενη φορά που ο γράφων επιχείρησε να εισέλθει στη χώρα, χωρίς καμία εξήγηση, του απαγορεύθηκε η είσοδος*].

Και οι Παλαιστίνιοι...

Η ένοπλη αντίσταση έχει καιρό να κάνει αισθητή την παρουσία της στη Χεβρώνα. Ενώ η διαίρεση της πόλης φαίνεται να έχει αδρανοποιήσει τη μη ένοπλη αντίσταση στη σχετικά πιο «ελεύθερη» Η1. Στην Η2 η καταστολή εξυπηρετεί τα σχέδια εθνοκάθαρσης: 1.014 σπίτια (41,9%) παραμένουν άδεια, εκ των οποίων τα 659 μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα. 1.829 μαγαζιά (76.6%) έχουν κλείσει, εκ των οποίων τα 1.141, μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα. Τουλάχιστον 440 επιχειρήσεις έχουν κλείσει με στρατιωτική διαταγή. Υπό αυτές τις συνθήκες αντίσταση σημαίνει να παραμείνει κανείς στην Η2. Πέραν όμως αυτού, μια χούφτα Παλαιστινίων μη βίαιων ακτιβιστών, με την υποστήριξη των ξένων αλλά και Ισραηλινών από οργανώσεις όπως η Sons of Abraham, η ACRI (Association for Civil Rights – www.acri.org.il), το Ισραηλινό κέντρο ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα κατεχόμενα B'Tselem (www.btselem.org), την Breaking the silence (πρώην φαντάροι που είχαν υπηρετήσει στη Χεβρώνα), το γυναικείο παρατηρητήριο των τσεκ-πόιντ Machsom Watch (www.machsomwatch.org) ή το ισραηλινοπαλαιστινιακό Εναλλακτικό Κέντρο Πληροφόρησης (AIC – www.alternativenews.org), περνούν στην «αντεπίθεση». Η πρόσφατη επιστροφή Παλαιστί-

απολαμβάνουν, μάλλον είναι η λιγότερο δραστήρια ομάδα ξένων. Παρ' όλα αυτά, ανάμεσά τους συναντά κανείς τίμιους ανθρώπους ή ακόμα και άτομα Παλαιστινιακής ή Αραβικής καταγωγής που πραγματικά θέλουν να βοηθήσουν τον δοκιμαζόμενο παλαιστινιακό πληθυσμό. Θα ήταν δε εξαιρετικής σημασίας να δημοσιοποιηθούν κάποτε οι εκθέσεις τους.

Σύμφωνα με μαρτυρίες Παλαιστινίων κατοίκων στην H2, η παρουσία ξένων παρατηρητών και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει βελτιώσει κάπως την καθημερινότητά τους και την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ είναι προφανές ότι παρεμποδίζει τα σχέδια για διωγμό των Παλαιστινίων κατοίκων του κέντρου της Χεβρώνας και εθνοκάθαρση της H2.

Για το λόγο αυτό όλοι οι διεθνείς (ακόμα και της TIPH [βλ. π.χ. 5/3] ή του ΟΗΕ [βλ. π.χ. 2/8]!) δέχονται σχεδόν καθημερινές βίαιες επιθέσεις από τους παράνομους Ισραηλινούς εποίκους και συνεχείς πιέσεις από μέρους των Ισραηλινών αρχών για να εγκαταλείψουν την περιοχή.

Η πιο σοβαρή (και πάντα ατιμώρητη) επίθεση ήταν ίσως αυτή εναντίον 19χρονης Σουηδέζας, στις 18/11/2006, μπροστά σε τσεκ-πόιντ, όταν Ισραηλινοί έποικοι έσπασαν ένα μπουκάλι στο πρόσωπό της, με αποτέλεσμα τον σοβαρότατο τραυματισμό της.

[*Ο γράφων συνοδευόμενος από 47χρονη Γερμανίδα υπερασπίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέσα σε διάστημα δύο εβδομάδων, δέχτηκε δύο επιθέσεις από νεαρούς Ισραηλινούς εποίκους, η δεύτερη και πιο σοβαρή στις 19/5/2006, μπροστά σε φυλάκιο Ισραηλινού φαντάρου, όταν και ξυλοκοπήθηκε άγρια στο κεφάλι. Οι νεαροί Ισραηλινοί προσπάθησαν να κλέψουν και τελικά έσπασαν την κάμερα που κρατούσε και με την οποία είχε επιχειρήσει να καταγράψει την επίθεση με πέτρες και κλωτσιές εναντίον της Γερμανίδας, η οποία προηγουμένως είχε επιχειρήσει να προστατέψει παιδιά και έναν ενήλικα Παλαιστίνιο από τις επιθέσεις νεαρών εποίκων. Ισραηλινών εποίκων επιτέθηκε σε ακτιβιστή, τον ξυλοκόπησε και του έκλεψε την κάμερα, μπροστά σε δύο Ισραηλινούς φαντάρους που όχι απλώς δεν έδειξαν ιδιαίτερο ζήλο να σταματήσουν την επίθεση, αλλά και συνόδευσαν τους κουκουλοφόρους με τα κλοπιμαία, πίσω στον εποικισμό!*]

Επίσης διαμερίσματα στα οποία διαμένουν ξένοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συχνά δέχονται επιθέσεις με πέτρες, ιδιαίτερα κατά τις νυχτερινές ώρες.

Σε ό,τι αφορά την παρενόχληση από πλευράς των ισραηλινών αρχών προς τους διεθνείς, αυτή περιλαμβάνει εισβολές του στρατού στα κτήρια όπου στεγάζονται οι διεθνείς, συλλήψεις ή προσαγωγές διεθνών όταν αυτοί προσπαθούν να παρέμβουν ή έπειτα από ψευδείς καταγγελίες εποίκων, απομάκρυνση των διεθνών (ακόμα και της TIPH) από σημεία όπου γίνονται παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προσπάθειες παρεμπόδισης βιντεοσκόπησης των παραβιάσεων, καθημερινοί έλεγχοι και καταγραφή των στοιχείων των διαβατηρίων τους, μη ανανέωση των αδειών παραμονής, απαγόρευση εισόδου στη χώρα. [*Επιπλέον ο γράφων, στις 25/5/2007 συνελήφθη αδικαιολόγητα σε ειρηνική διαμαρτυρία εναντίον της καταστροφής δέντρων, σε χωριό κοντά στη Βηθλεέμ από Συνοριοφύλακες της Χεβρώνας που τον αναγνώρισαν. Έπειτα από μια ημέρα* λή εξυπηρετεί τα σχέδια εθνοκάθαρσης: 1.014 σπίτια (41,9%) παραμένουν άδεια, εκ των οποίων τα 659 μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα. 1.829 μαγαζιά (76.6%) έχουν κλείσει, εκ των οποίων τα 1.141, μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα. Τουλάχιστον 440 επιχειρήσεις έχουν κλείσει με στρατιωτική διαταγή. Υπό αυτές τις συνθήκες αντίσταση σημαίνει να παραμείνει κανείς στην H2. Πέραν όμως αυτού, μια χούφτα Παλαιστινίων μη βίαιων ακτιβιστών, με την υποστήριξη των ξένων αλλά και Ισραηλινών από οργανώσεις όπως η Sons of Abraham, η ACRI (Association for Civil Rights – www.acri.org.il), το Ισραηλινό κέντρο ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα κατεχόμενα B'Tselem (www.btselem.org), την Breaking the silence (πρώην φαντάροι που είχαν υπηρετήσει στη Χεβρώνα), το γυναικείο παρατηρητήριο των τσεκ-πόιντ Machsom Watch (www.machsomwatch.org) ή το ισραηλινοπαλαιστινιακό Εναλλακτικό Κέντρο Πληροφόρησης (AIC – www.alternativenews.org), περνούν στην «αντεπίθεση». Η πρόσφατη επιστροφή Παλαιστίνιου ακτιβιστή, μέλους του ισραηλινού B'Tselem, στο σπίτι του, το οποίο είχε καταληφθεί παλαιότερα από το στρατό και έπειτα από τους εποίκους, πέρα από ουσιαστική είναι και μια συμβολική νίκη απέναντι στην εθνοκάθαρση.

Γ. Κ.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑ: Η άρση μιας αμηχανίας

Πολιτικά κινήματα-θρησκευτική παράδοση-κοινωνικό ζήτημα

Πάντειο 2 Νοέμβρη

Η μουσουλμάνα γυναίκα μέσα από τα μάτια της Δύσης. Η θέση της γυναίκας στο Ισλάμ.
Ισλαμικό δίκαιο και παράδοση. Το γυναικείο κίνημα στις Ισλαμικές χώρες.
Η ένταξη, οι ρόλοι και τα προτάγματα των γυναικών στα Ισλαμικά κινήματα αντίστασης.

Θα μιλήσουν προσκεκλημένες από Λίβανο, Παλαιστίνη, Αίγυπτο
Διοργάνωση: Ομάδα Μελέτης και Αντιπληροφόρησης για την Μέση Ανατολή.

Παλαιστίνη: ο μακρύς δρόμος προς την ενότητα

Πολύ μελάνι χύθηκε μέσα στο καλοκαίρι στην προσπάθεια να εξηγηθεί η περίεργη τροπή των εξελίξεων στα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη.

Μια διττή εξουσία αναδύθηκε τον Ιούνιο η Χαμάς πήρε την εξουσία στη Γάζα και η Δυτική Όχθη περιήλθε στη Φατάχ.

Τι προηγήθηκε και τι έπεται

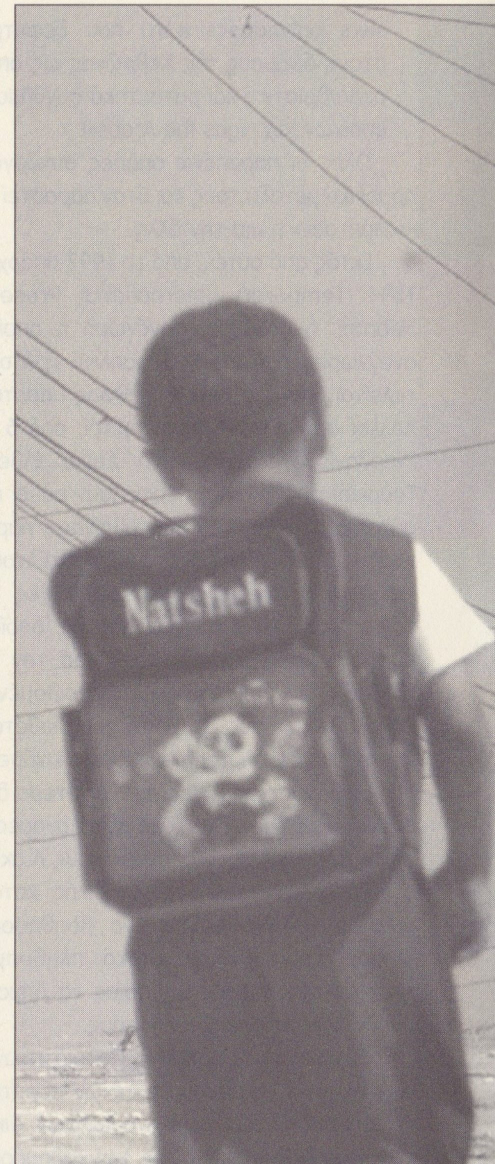
Στις εκλογές του Ιανουαρίου του 2006 –διεθνώς αναγνωρισμένες ως οι πιο δημοκρατικές στον αραβικό κόσμο– η Χαμάς αναδείχθηκε πανηγυρικά πρώτη δύναμη και ο Ισμαήλ Χανίγιε ανέλαβε την πρωθυπουργία. Οι προσπάθειες της Χαμάς για σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας απέβησαν άκαρπες. Η Φατάχ, σοκαρισμένη από την ήττα, ήθελε να κάνει αντιπολίτευση, ενώ τα κόμματα της Αριστεράς δεν πείστηκαν ότι το ισλαμικό κίνημα αντίστασης δεν θα προέβαινε σε δραστικές αλλαγές αντίθετες με τα πιστεύω τους στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο, παρά τις διακηρύξεις της Χαμάς. Έτσι σχηματίστηκε μονοκομματική κυβέρνηση.

Δεδομένου ότι στις προεδρικές εκλογές είχε αναδειχθεί στην πρε-

της εξουσίας από τη Χαμάς ουσιαστικά επέβαλε ντε φάκτο την ανοικτή διχοτόμηση Γάζας και Δυτικής Όχθης. Έκτοτε η Γάζα υφίσταται διεθνή αποκλεισμό που έχει σχεδόν παραλύσει κάθε οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Στη Δυτική Όχθη ο Αμπάς διέλυσε την κυβέρνηση της Χαμάς και σχημάτισε κυβέρνηση έκτακτης ανάγκης, παραβιάζοντας σύμφωνα με αναλυτές το Σύνταγμα. Ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής χειροκροτήθηκε από τη Δύση, δέχτηκε τον ασπασμό του Ιούδα λένε πολλοί (του ισραηλινού πρωθυπουργού Εχούντ Ολμέρτ) και ξεκίνησε συνομιλίες με την ισραηλινή πλευρά για την αναζωογόνηση της ειρηνευτικής διαδικασίας.

Οι ενδοπαλαιστινιακές συγκρούσεις που ξέσπασαν κατά καιρούς και τόπους δεν πήραν τις διαστάσεις ενός εμφύλιου σπαραγμού, αν και έλαβαν χώρα πολύνεκρες βίαιες αντιπαραθέσεις. Αν και η έκταση του φαινομένου ήταν σοκαριστική, αυτό δεν είναι κάτι καινούργιο στο ενδοπαλαιστινιακό μέτωπο· ας θυμηθούμε τον Λίβανο. Τηρουμένων των αναλογιών μπορεί να ειπωθεί ότι υπερίσχυσε η αυτοσυγκράτηση. Βέβαια, τόσο η Φατάχ όσο και η Χαμάς κατηγορούνται από ανεξάρτητα μέρη για ακρότητες εναντίον των πολιτικών τους αντιπάλων εκεί όπου

η πολιτική ξαναήρθε στο προσκήνιο αποκαλύπτοντας ένα νέο τοπίο. Η πολιτική του Αμπάς για συνομιλίες με το Ισραήλ, για διαπραγματεύσεις και μονομερείς διευκολύνσεις για τη Δυτική Όχθη, αγνοώντας τη Γάζα, τον έκαναν να φαίνεται στα μάτια πολλών ως ξεπουλημένος ηγέτης που δρα εις

προς την ενότητα

ρικά πρώτη δύναμη και ο Ισμαήλ Χανίγιε ανέλαβε την πρωθυπουργία. Οι προσπάθειες της Χαμάς για σχηματισμό κυβέρνησης συνεργασίας απέβησαν άκαρπες. Η Φατάχ, σοκαρισμένη από την ήττα, ήθελε να κάνει αντιπολίτευση, ενώ τα κόμματα της Αριστεράς δεν πείστηκαν ότι το ισλαμικό κίνημα αντίστασης δεν θα προέβαινε σε δραστικές αλλαγές αντίθετες με τα πιστεύω τους στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο, παρά τις διακηρύξεις της Χαμάς. Έτσι σχηματίστηκε μονοκομματική κυβέρνηση.

Δεδομένου ότι στις προεδρικές εκλογές είχε αναδειχθεί στην προεδρία ο Μαχμούντ Αμπάς από την παράταξη της Φατάχ, η διττή εξουσία, απότοκος των διεργασιών του Όσλο και της προσπάθειας αποδυνάμωσης του Αραφάτ, ήταν δεδομένη. Τους πρώτους μήνες του 2006 διεξαγόταν ένας πόλεμος φθοράς μεταξύ των δύο πολιτικών σχηματισμών.

Οι σποραδικές συγκρούσεις μεταξύ των ένοπλων οπαδών των δύο οργανώσεων κορυφώθηκαν τον Ιούνιο στη Γάζα. Η Χαμάς, με το επιχείρημα ότι διέβλεψε προετοιμασία πραξικοπήματος για την ανάληψη της εξουσίας από τη Φατάχ στη Γάζα, πήρε τον έλεγχο της Λωρίδας και εξακολουθεί να τον κατέχει. Η κατάπνιξη του υποτιθέμενου πραξικοπήματος της Φατάχ στη Γάζα, ωστόσο επιτεύχθηκε τόσο εύκολα που εγείρονται ερωτήματα για το κατά πόσον ήταν όντως εφικτή η επιβολή του. Η δε κατάληψη διαδικασίας.

Οι ενδοπαλαιστινιακές συγκρούσεις που ξέσπασαν κατά καιρούς και τόπους δεν πήραν τις διαστάσεις ενός εμφύλιου σπαραγμού, αν και έλαβαν χώρα πολύνεκρες βίαιες αντιπαραθέσεις. Αν και η έκταση του φαινομένου ήταν σοκαριστική, αυτό δεν είναι κάτι καινούργιο στο ενδοπαλαιστινιακό μέτωπο· ας θυμηθούμε τον Λίβανο. Τηρουμένων των αναλογιών μπορεί να ειπωθεί ότι υπερίσχυσε η αυτοσυγκράτηση. Βέβαια, τόσο η Φατάχ όσο και η Χαμάς κατηγορούνται από ανεξάρτητα μέρη για ακρότητες εναντίον των πολιτικών τους αντιπάλων εκεί όπου κατοχύρωσαν την εξουσία τους, η πρώτη στη Δυτική Όχθη και η δεύτερη στη Γάζα.

Η Αριστερά, που κατηγορήθηκε ότι άργησε να αντιδράσει ή ότι απέφυγε να διαλέξει στρατόπεδο, άδραξε τη σημαία της εθνικής συμφωνίας και την ανέμισε με κίνδυνο των μελών της που συμμετείχαν σε διαδηλώσεις που καλούσαν σε τερματισμό της αδελφοκτόνας αιματοχυσίας. Συντασσόμενη με το κοινό αίσθημα αρνήθηκε να εμπλακεί στις αιματηρές συγκρούσεις, ανέδειξε πολλές πρωτοβουλίες απεμπλοκής από την κρίση, επανέναρξης του διαλόγου, σχηματισμού κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Το εκλογικό της αποτύπωμα ωστόσο δεν ήταν τέτοιο που να την καθιστά ρυθμιστή ή δημιουργό εξελίξεων.

Όταν ωστόσο καταλάγιασε ο πρώτος κουρνιαχτός από τις συγκρούσεις, η πολιτική ξαναήρθε στο προσκήνιο αποκαλύπτοντας ένα νέο τοπίο. Η πολιτική του Αμπάς για συνομιλίες με το Ισραήλ, για διαπραγματεύσεις και μονομερείς διευκολύνσεις για τη Δυτική Όχθη, αγνοώντας τη Γάζα, τον έκαναν να φαίνεται στα μάτια πολλών ως ξεπουλημένος ηγέτης που δρα εις βάρος του λαού του. Η κριτική δεν ήρθε μόνο απ' έξω αλλά και από το εσωτερικό του κόμματός του, από ιστορικά στελέχη όπως τον Φαρούκ Καντούμι. *

Το σταυροδρόμι

Αυτό που εκτυλίχθηκε τόσο στις εκλογές, όσο και σε ό,τι ακολούθησε ήταν η σύγκρουση δύο διακριτών γραμμών στην πορεία του παλαιστινιακού αγώνα.

Η γραμμή της Φατάχ ηττήθηκε και καταψηφίστηκε στη βάση της υποταγής και της υποχώρησης που σηματοδοτούσε, εν μέσω κραταιάς ισραηλινής κατοχής. Ηττήθηκε επίσης λόγω της απροκάλυπτης διαφθοράς που είχε παρεισφρήσει στο κόμμα και στη διαχείριση της κοινωνίας.

Η γραμμή της Χαμάς απηχούσε την

αγωνία του παλαιστινιακού λαού για τη συνέχιση του αγώνα με νικηφόρα προοπτική, χωρίς υποχωρήσεις άνευ ανταλλάγματος, και με περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη.

Η άρνηση της Αριστεράς να συνταχθεί με το ισλαμικό κίνημα αντίστασης δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με

παράταξης που κάνει σημαία τον ανυποχώρητο αγώνα, σαφώς θα επέλεγε να πριμοδοτήσει εκείνη που προωθεί την υποστολή της. Ο Αμπάς σπρώχτηκε από τη Δύση και το Ισραήλ να αναλάβει τα ηνία και το έπραξε. Οι δημοκρατικές διαδικασίες ανάδειξης της Χαμάς στην εξουσία –και της

μάτια πολλών τους τελευταίους μήνες, η πρώτη λόγω προδοτικής γραμμής και η δεύτερη για λανθασμένες κινήσεις και ακραία αντίποινα, αμφότερες έχουν καταθέσει το αίμα τους στον παλαιστινιακό αγώνα, έχουν στους κόλπους τους αγνούς αγωνιστές και ιστορία και πολιτικό βάρος που δεν διαγρά-

αγωνία του παλαιστινιακού λαού για τη συνέχιση του αγώνα με νικηφόρα προοπτική, χωρίς υποχωρήσεις άνευ ανταλλάγματος, και με περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη.

Η άρνηση της Αριστεράς να συνταχθεί με το ισλαμικό κίνημα αντίστασης δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται με επιπολαιότητα ή ευκολία. Το ότι τα ισλαμικά κινήματα αντίστασης βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην προμετωπίδα των κινημάτων αντίστασης σε όλη την περιοχή δεν αποτελεί πανάκεια. Η Αριστερά της Μέσης Ανατολής έχει πληρώσει το τίμημα αυτής της συνύπαρξης στο παρελθόν και δεν μπορεί να ξέρει αν η υποστολή της «σαρίας» συνιστά κίνηση τακτικής ή σηματοδοτεί μια νέα στροφή με πολιτικούς όρους. Είναι φανερό ότι δεν είχαν προηγηθεί διεργασίες τέτοιες που να επιτρέπουν με ασφάλεια και εγγυήσεις μια τέτοια συνεργασία. Η δε τροπή που πήραν τα πράγματα στη συνέχεια μάλλον δυναμίτισε την όποια προσπάθεια συνεννόησης μπορεί να βρισκόταν στα σπάργανα.

Η παρέμβαση της Δύσης και του Ισραήλ σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να ταχθεί στο πλευρό της παράταξης που κάνει σημαία τον ανυποχώρητο αγώνα, σαφώς θα επέλεγε να πριμοδοτήσει εκείνη που προωθεί την υποστολή της. Ο Αμπάς σπρώχτηκε από τη Δύση και το Ισραήλ να αναλάβει τα ηνία και το έπραξε. Οι δημοκρατικές διαδικασίες ανάδειξης της Χαμάς στην εξουσία –και της όποιας κυβέρνησης σε ανάλογη περίπτωση– τσαλαπατήθηκαν όπως αρμόζει στο βωμό της καπιταλιστικής κυριαρχίας. Αυτού του τύπου η «δημοκρατία» εξάλλου βρίσκεται στην προμετωπίδα της άλωσης της Μέσης Ανατολής.

Οι δημοσκοπήσεις που πραγματοποιήθηκαν εν μέσω θέρους στα ταραγμένα Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη αποτύπωσαν τόσο την αγωνία όσο και το ορθό κριτήριο του πολύπαθου παλαιστινιακού λαού: Ενότητα, ενότητα, ενότητα και αγώνας. Όσο κι αν κραύγαζαν τα ρεπορτάζ για αιμοβόρα πόλωση, ο λαός έχει απόλυτη επίγνωση ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να προχωρήσει νικηφόρα στο δρόμο του αγώνα ενάντια στην κατοχή αγνοώντας και παροπλίζοντας το ένα του μισό, όποιο κι αν είναι αυτό. Αν η Φατάχ και η Χαμάς απαξιώθηκαν στα μάτια πολλών τους τελευταίους μήνες, η πρώτη λόγω προδοτικής γραμμής και η δεύτερη για λανθασμένες κινήσεις και ακραία αντίποινα, αμφότερες έχουν καταθέσει το αίμα τους στον παλαιστινιακό αγώνα, έχουν στους κόλπους τους αγνούς αγωνιστές και ιστορία και πολιτικό βάρος που δεν διαγράφονται εύκολα.

Με καρότο τη Σύνοδο του Νοεμβρίου για τη Μέση Ανατολή, Δύση και Ισραήλ εκβιάζουν τον Αμπάς να μην προβεί σε καμία χειρονομία συμφιλίωσης με τη Χαμάς για την άρση του αδιεξόδου. Ωστόσο το καρότο είναι σάπιο, αφού δεν συνοδεύεται από καμία εγγύηση ότι θα συζητηθούν τα φλέγοντα ζητήματα (σύνορα, επιστροφή προσφύγων, Ιερουσαλήμ). *

Η Χαμάς, από την άλλη πλευρά οχυρωμένη, αλλά και αποκλεισμένη, στη Λωρίδα της Γάζας, διαβλέπει το αδιέξοδο, χαμηλώνει τους τόνους, τείνει χείρα συμφιλίωσης προς τον Αμπάς και προετοιμάζεται για τα χειρότερα, δηλαδή για εισβολή του ισραηλινού στρατού για την ανακατάληψη της Γάζας.

Γ.Μ.

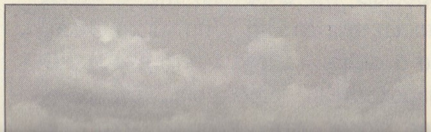
ΝΙΓΗΡΙΑ: Το M.E.N.D. επανακαθορίζει την στάση του

Η περίοδος χάριτος κράτησε πολύ. Πέντε ολόκληρους μήνες από τις εκλογές του περασμένου Απριλίου, τις οποίες κέρδισε το κυβερνόν Δημοκρατικό κόμμα του Λαού με το καλπονοθευτικό ποσοστό του 70% (οι καταγγελίες για πάσης φύσεως παρατυπίες είναι πάμπολλες), το Κίνημα για την Χειραφέτηση των Λαών του Δέλτα του Νίγηρα (M.E.N.D.), φαίνεται να επαναπροσδιορίζει τη στάση του. Η αναστολή των βίαιων ενεργειών που είχε αποφασίσει με αντάλλαγμα την απελευθέρωση πολιτικών κρατουμένων (μεταξύ των οποίων και ο ιστορικός ηγέτης της Νιγηριανής αντίστασης, Ασάρι) αποδεικνύεται ότι το μόνο που αλλά απευθύνεται προς τη διεθνή κοινότητα. Σε αυτό το πλαίσιο η κυβέρνηση, πέραν της απελευθέρωσης κρατουμένων, καταπιάστηκε με την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων με διάφορες φυλές-εθνότητες, όχι βεβαίως στη βάση μιας πολυφυλετικής κοινωνίας, αλλά ισχυροποιώντας τα πελατειακά δίκτυα με διάφορους φυλετικούς μικροηγεμόνες. Παράλληλα η υποτέλεια προς το πετρελαϊκό κεφάλαιο παραμένει, ενώ οι παρακρατικές ομάδες αλλά και ο ίδιος ο στρατός δεν έχουν σταματήσει ούτε στιγμή να εξοντώνουν άτομα, κοινότητες και πολιτικές ομάδες οι οποίες είναι αντίθετες με τον αυταρχισμό και με την αφαίμαξη του φυσικού πλούτου της

χαλαρή έως ανύπαρκτη επικοινωνία, είτε μεταξύ τους είτε με το κεντρικό οργανωτικό σχήμα. Οι ομάδες αυτές δημιουργούνται από τοπικές κοινότητες στις περιοχές των οποίων παρουσιάζεται κάποιο πρόβλημα (κρατικός αυταρχισμός, αρπαγή του κοινοτικού πλούτου —πετρέλαιο— από τις πολυεθνικές με παράλληλη ρύπανση του φυσικού τοπίου, κ.ά.). Η αδυναμία περάσματος της κεντρικής πολιτικής γραμμής προς το σύνολο των ομάδων αυτών, επέτρεψε στις περισσότερο δραστήριες από αυτές (και όχι κατ' ανάγκην στις περισσότερο ριζοσπαστικές) να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Αυτή τη φορά όμως η πολιτική αντίληψη έχει υποχωρήσει προς όφελος της ιδιοτέλειας. Τους πέντε αυτούς μήνες, το σαμποτάζ πετρελαϊκών αγωγών έχει πάρει τον χαρακτήρα της απλής κλοπής πετρελαίου (κάτι που γινόταν και πριν, αλλά όχι αποκλειστικά), και οι απαγωγές στελεχών και υπαλλήλων πετρελαϊκών εταιριών έχουν στόχο πλέον τα λάφυρα και όχι την εκδίωξη των πολυεθνικών από την κοινοτική γη. Αυτό αποτελεί μια λαμπρή ευκαιρία για τη κυβέρνηση να προβοκάρει το κίνημα στο σύνολό του και να παρουσιάσει το M.E.N.D. ως εγκληματική οργάνωση. Παίρνοντας τέτοιες αφορμές, η κυβέρνηση έχει καταφέρει να επιβάλει αστυνομοκρατία (ή καλύτερα στρατοκρατία) σε περιοχές όπου δραστηριοποιούνταν ένοπλες ομάδες ή σε περιοχές όπου η πολιτική δράση των κοινοτήτων ήταν (και είναι) αξιοσημείωτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το σημαντικό για την εξαγωγή πετρελαίου λιμάνι του Χαρκούρτ, όπου με το παραμικρό σχετικό ή άσχετο περιστατικό επιβάλλεται απαγό-

πέτυχε ήταν η ισχυροποίηση του καθεστώτος. Η πολιτική του νέου πρωθυπουργού Ουμάρου Γιάρ Αντούα ελάχιστα διαφέρει από αυτήν του προκατόχου του (στην ηγεσία του κόμματος και στην κυβέρνηση) Οσαμπάντζο, του οποίου η αυταρχικότητα, η διαφθορά, και η υποτέλεια στις πετρελαϊκές εταιρίες ήταν παροιμιώδης. Το μόνο που φαίνεται να αλλάζει είναι το προσωπείο του καθεστώτος. Η ωραιοποίηση αποτελεί την κεντρική πολιτική επιλογή της κυβέρνησης, και μάλιστα η προσπάθεια αυτή δεν έχει στόχο το εσωτερικό της χώρας χώρας από τις ξένες πολυεθνικές.

Η αδράνεια του M.E.N.D. τους πέντε αυτούς μήνες λειτούργησε νομιμοποιητικά για το καθεστώς με δύο τρόπους. Αφ' ενός υποστήριξε άμεσα την κυβέρνηση, καθώς η απουσία αντίδρασης εμφάνισε την προσχηματική πολιτική της τελευταίας περί εκδημοκρατισμού σαν ουσιαστική. Αφ' ετέρου έπληξε έμμεσα την ίδια την οργάνωση: Το M.E.N.D. δεν μπορεί να θεωρηθεί συμπαγής πολιτικός σχηματισμός, αλλά μια πολιτική ομπρέλα, κάτω από την οποία συγχρωτίζονται πάμπολλες μικρές ένοπλες ομάδες, με

κών αγωγών έχει πάρει τον χαρακτήρα της απλής κλοπής πετρελαίου (κάτι που γινόταν και πριν, αλλά όχι αποκλειστικά), και οι απαγωγές στελεχών και υπαλλήλων πετρελαϊκών εταιριών έχουν στόχο πλέον τα λάφυρα και όχι την εκδίωξη των πολυεθνικών από την κοινοτική γη. Αυτό αποτελεί μια λαμπρή ευκαιρία για τη κυβέρνηση να προβοκάρει το κίνημα στο σύνολό του και να παρουσιάσει το M.E.N.D. ως εγκληματική οργάνωση. Παίρνοντας τέτοιες αφορμές, η κυβέρνηση έχει καταφέρει να επιβάλει αστυνομοκρατία (ή καλύτερα στρατοκρατία) σε περιοχές όπου δραστηριοποιούνταν ένοπλες ομάδες ή σε περιοχές όπου η πολιτική δράση των κοινοτήτων ήταν (και είναι) αξιοσημείωτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το σημαντικό για την εξαγωγή πετρελαίου λιμάνι του Χαρκούρτ, όπου με το παραμικρό σχετικό ή άσχετο περιστατικό επιβάλλεται απαγόρευση κυκλοφορίας και συγκεντρώσεων, ενώ συλλαμβάνονται και κακοποιούνται σε καθημερινή βάση πάμπολλοι άνθρωποι.

Το τέλος της παθητικής στάσης αποτελεί πλέον μονόδρομο για το M.E.N.D. Η δήλωση του Μποκίντα, αρχηγού μιας ένοπλης ομάδας και πρωτεργάτη ενεργειών κατά της Shell (η οποία ελέγχει το μεγαλύτερο μέρος των κοιτασμάτων πετρελαίου και τη μισή κυβέρνηση) το καταγράφει ρητά: «Το μισό χωριό μου είναι καμένο, ο πατέρας μου άφαντος, και μεις κατεβάζουμε τα χέρια. Στο τέλος θα παρακαλάμε την Shell να μας πάρει εργάτες και τον Αντούα να μας βάλει στο στρατό του. Καταντήσαμε νερόκοτες!».

Πηγές: PINR, UKZN.

Μ.Χ.

Ρουάντα: Η θανατική ποινή καταργείται

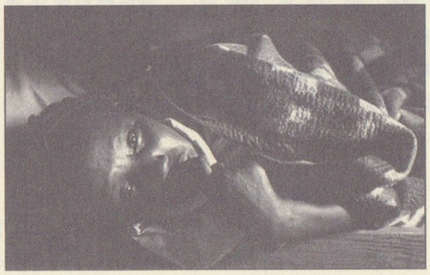
Δεκατρία χρόνια μετά την κορύφωση της γενοκτονίας του 1994, περισσότερα από 10 χρόνια από το ξεκίνημα της προσπάθειας για εθνική ενότητα, και 4 χρόνια μετά τις πρώτες εκλογές και το πρώτο μεταπολεμικό σύνταγμα, η συμφιλίωση των φυλετικών ομάδων της χώρας δεν έχει ακόμα επιτευχθεί. Το σύνταγμα του 2003 κινείται προς αυτή την κατεύθυνση (οι διατάξεις του ποινικοποιούν τις φυλετικές-εθνολογικές διακρίσεις και τις διακρίσεις λόγω θρησκευτικής πίστης, προάγουν μια εθνική —ρουαντιανή— ταυτότητα σε βάρος οποιασδήποτε άλλης, ενώ επιβάλλεται η γυναικεία ποσόστωση στο κοινοβούλιο στο ύψος του 30%. Ωστόσο, όσο και αν η συνταγματική κατοχύρωση κάποιων δικαιωμάτων έχει δημιουργήσει ένα κλίμα συμφιλίωσης, η επούλωση του τραύματος που προέκυψε από την γενοκτονία 800.000 - 1.000.000 ανθρώπων δεν είναι ακόμα εφικτή. Το δύσκολο πράγματι εγχείρημα γίνεται ακόμα δυσκολότερο με την αφερέγγυα πολιτική των μετεμφυλιοπολεμικών κυβερνήσεων.

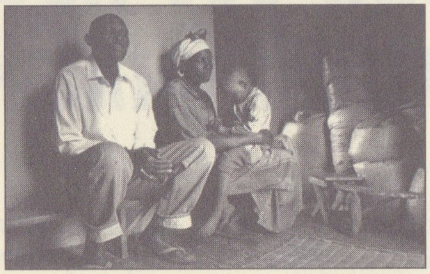
Το πρόβλημα με όλες τις κυβερνήσεις των τελευταίων 13 χρόνων είναι ότι ήταν πάντα κυβερνήσεις νικητών. Μετά την νίκη του αντάρτικου των Τούτσι και την ανάληψη της εξουσίας από το 1994.

Η πλέον πρόσφατη πράξη του δράματος (από ό,τι φαίνεται θα υπάρξουν αρκετές ακόμα) είναι η κατάργηση της θανατικής ποινής. Στις 25 Ιουλίου η σημερινή κυβέρνηση προχώρησε σε αυτό το μέτρο με σκοπό την έκδοση στη Ρουάντα ατόμων που κατηγορούνται για «φυλετικά εγκλήματα». Ο αριθμός των τελευταίων είναι αρκετά μεγάλος. Μια επίσημη κυβερνητική έκθεση του 2004 αναφέρει τον αριθμό των 44.000 ατόμων που διαμένουν στις γύρω χώρες, και έναν μικρότερο αριθμό (5.000 ατόμων) που έχει διαφύγει από την Αφρική κυρίως προς την Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική. Είναι σίγουρο πως τα μεγέθη των απανταχού Ρουαντιανών κινούνται στις χώρες όπου διαμένουν για να υποβοηθήσουν διαδικασίες τέτοιου τύπου. Θετική είναι και η υποδοχή της απόφασης από τη διεθνή κοινότητα. Οι υπουργοί Δικαιοσύνης όλων σχεδόν των κρατών στα οποία δεν ισχύει η θανατική ποινή απέστειλαν χαιρετισμούς, ενώ η Διεθνής Αμνηστία από την πρώτη στιγμή χαιρέτησε το μέτρο, το οποίο «χαρίζει την ζωή σε 650 καταδικασμένους σε θάνατο ανθρώπους, ενώ ταυτόχρονα βελτιώνει τις συνθήκες κράτησης 100.000 φυλακισμένων».

Ωστόσο ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Οι εκ των άνω πολιτικές παρεμβάσεις όσον και αν υποβοηθούν τον

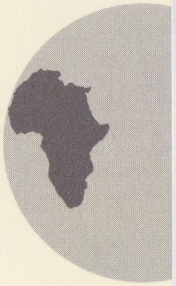

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

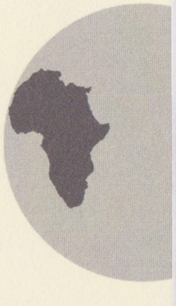

Σ

ματική κατοχύρωση κάποιων δικαιωμάτων έχει δημιουργήσει ένα κλίμα συμφιλίωσης, η επούλωση του τραύματος που προέκυψε από την γενοκτονία 800.000 - 1.000.000 ανθρώπων δεν είναι ακόμα εφικτή. Το δύσκολο πράγματι εγχείρημα γίνεται ακόμα δυσκολότερο με την αφερέγγυα πολιτική των μετεμφυλιοπολεμικών κυβερνήσεων.

Το πρόβλημα με όλες τις κυβερνήσεις των τελευταίων 13 χρόνων είναι ότι ήταν πάντα κυβερνήσεις νικητών. Μετά την νίκη του αντάρτικου των Τούτσι και την ανάληψη της εξουσίας από το Πατριωτικό Μέτωπο της Ρουάντα (R.P.F.), ο Τούτσι πρωθυπουργός Καγκάμε τοποθέτησε έναν Χούτου (Παστέρ Μπιζιμούνγκου), στη θέση του προέδρου της δημοκρατίας. Η συνύπαρξη δεν διήρκεσε παρά ελάχιστα, καθώς ο τελευταίος εκδιώχθηκε με την πρώτη διαφωνία, ενώ το κόμμα που προσπάθησε να συστήσει, καθώς και κάθε άλλο κόμμα Χούτου, απαγορεύθηκε. Έως και σήμερα τα καθαρά κόμματα των Χούτου, με άμεσο ή (μετά το 2003) με έμμεσο τρόπο, αποκλείονται από τις εκλογές. Επιπλέον οι κυβερνήσεις αυτές δεν έχουν έως σήμερα αποκαταστήσει πολιτικά τα κομμάτια εκείνα των Χούτου που επί μακρόν αντιστέκονταν στη δικτατορία του Χαμπγιαριμάνα (προέδρου της Ρουάντα την περίοδο της γενοκτονίας καθώς και πρωτεργάτη αυτής), τα οποία εκδιώκονταν για χρόνια με αγριότητα αντίστοιχη με εκείνη της σφαγής των Τούτσι το είναι διπλάσια, καθώς μέχρι και σήμερα διατηρείται μια τάση φυγής διαφόρων Χούτου μπροστά στον φόβο των αντιποίνων. Η κυβέρνηση ελπίζει ότι με την κατάργηση της θανατικής ποινής θα υπερπηδήσει τα νομικά εμπόδια που αντιμετωπίζει διεθνώς (πολλές χώρες δεν επιτρέπουν την έκδοση ατόμων προς χώρες όπου ισχύει η θανατική ποινή) και με αυτόν τον τρόπο θα καταφέρει όχι μόνο να φέρει ενώπιον της δικής της δικαιοσύνης τους υπόπτους γενοκτονίας, αλλά και να αποτρέψει τη δημιουργία λόμπι ή αντάρτικων ομάδων στις χώρες όπου έχει καταφύγει μεγάλος αριθμός καταζητούμενων.

Δύο μήνες μετά, η κυβέρνηση θεωρεί την απόφαση αυτή μεγάλη επιτυχία. Πράγματι η ανταπόκριση είναι μεγάλη. Όσον αφορά την έκδοση υπόπτων, σε πολλές χώρες έχει ξεκινήσει η εξέταση αιτημάτων έκδοσης, ενώ οι κοινότητες στόχο της συμφιλίωσης δεν φαίνεται να αρκούν. Το ζήτημα είναι καθαρά κοινωνικό και επιλύεται μόνο με την ανάπτυξη ειλικρινών σχέσεων μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Εκεί, στο επίπεδο της κοινωνικής βάσης δηλαδή, δεν είναι ορατή (ως τώρα τουλάχιστον) κάποια πρωτοβουλία με κέντρο την οποία θα επικοινωνήσουν άμεσα και αδιαμεσολάβητα οι άνθρωποι, ώστε να ξεπεράσουν το τραγικό για όλους παρελθόν. Το παιχνίδι προς το παρόν παίζεται σε ένα μακρινό γήπεδο και οι άνθρωποι παραμένουν ο ένας απέναντι στον άλλον κοιτώντας ψυχρά και αδιάφορα, αν όχι καχύποπτα και εριστικά.

Πηγές: IPS, AFRONET.

Μ.Χ.

Η Αφρική δεν χρειάζεται άλλη δυτική φιλανθρωπία

Mukoma Ngugi, Απρίλιος 2007

Να θυμάστε αυτό το ερώτημα: Πόσο θα ωφελούσε τον κόσμο αν ο Ίντι Αμίν [σ.τ.ε.: ο δικτάτορας της Ουγκάντα] είχε σώσει από πνιγμό ένα παιδί της Αφρικής;

Εκτός από τις πρώτες ύλες, την εργασία και τις αγορές για τα τελικά προϊόντα που προσφέρει, η Αφρική καθαρίζει επίσης τη συνείδηση των μελετητών της Αφρικής, των ευαγγελιστών και των ιεραποστόλων, των μουσικών ροκ 'ν' ρολ που θέλουν να σώσουν την Αφρική υιοθετώντας ορφανά, και τους φιλανθρώπους που έχουν το σύμπλεγμα της Μητέρας Τερέζας.

Αλλά πάνω από όλους, τους πολιτικούς της Δύσης. Καταλάβετε το Ιράκ και το Αφγανιστάν, αλλά μην ξεχάσετε να σώσετε την Αφρική από την πληγή των πολεμάρχων, της φτώχειας, της διαφθοράς και της αρρώστιας. Η Αφρική έχει γίνει η ήπειρος όπου οι ενοχικοί έρχονται για να κερδίσουν γρήγορα εύσημα ηθικής. Και τους αφήνουμε.

Η πραγματικότητα πίσω από τον ντόρο για τη σωτηρία της Αφρικής φανερώνει μια διαφορετική όψη. Όταν ο Τόνι Μπλερ επενέβη στη Σιέρα Λεόνε, αυτό έγινε δεκτό πανηγυρικά ως κατεξοχήν δείγμα ανθρωπιστικής στρατιωτικής επέμβασης (μίας από τις πέντε αρχές αυτού που έγινε γνωστό

εμφύλιο αρκετά μετά την αποχώρηση του Μπλερ από την εξουσία.

Ο Μπλερ δεν είναι ο μόνος που εκμεταλλεύεται την Αφρική και λόγους συνείδησης και υστεροφημίας. Στην ομιλία του για την «Κατάσταση της Ένωσης», τον Ιανουάριο του 2007, ο Πρόεδρος Μπους δήλωσε ανερυθρίαστα ότι «η αμερικανική εξωτερική πολιτική δεν είναι απλώς θέμα πολέμου και διπλωματίας. Το έργο μας βασίζεται επίσης σε μια άχρονη αλήθεια: εκείνος που έχει λάβει πολλά, πρέπει να κάνει πολλά» και ως εκ τούτου «πρέπει να συνεχίσουμε να πολεμάμε το HIV/AIDS, ιδιαίτερα στην ήπειρο της Αφρικής.» Για τον Μπους,

καθώς η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ηττάται στη Μέση Ανατολή, η Αφρική γίνεται σανίδα σωτηρίας. Και αυτό έχει αποτελέσματα η *Washington Post* επαίνεσε πρόσφατα τον Μπους για τον Πόλεμο κατά του AIDS που διεξάγει.

Αλλά σύμφωνα με τον Salih Booker της Africa Action, από το 2002 το Σχέδιο του Μπους για το AIDS είναι «καπνός χωρίς φωτιά». Αντί να δώσει τα χρήματα που είχε υποσχεθεί μέσω του Παγκόσμιου Ταμείου [Global Fund], τα διοχετεύει μέσω του PEPFAR, του προεδρικού Σχεδίου Έκτακτης Δράσης για την Καταπολέμηση του AIDS, το οποίο «επηρεάζεται συχνά από περιοριστικές και ιδεολογικής βάσης προ-

Το σύστημα εγκλωβίζεται σε ένα κυνήγι του κέρδους σε βάρος των ανθρώπων που πεθαίνουν.

Μια μελέτη από την Public Campaign διαπίστωσε ότι ανάμεσα στο 1999 και το 2004 στις Ηνωμένες Πολιτείες, με ενέργειες που σε άλλα μέρη του κόσμου αποκαλούνται διαφθορά, «συμφέροντα που συνδέονται με την υγεία έχουν προσφέρει 162,3 δολάρια σε ομοσπονδιακούς υποψηφίους και κομματικές επιτροπές». Το 2003 ο πρόεδρος Μπους διόρισε τον Randal Tobias, γενικό διευθυντή της Eli Lilly & Co (μεγάλη φαρμακευτική εταιρεία των ΗΠΑ) ως επικεφαλής του Παγκόσμιου Συντονισμού για το AIDS στις ΗΠΑ.

Για να δούμε τα πράγματα από μια ευρύτερη οπτική, πρέπει να λάβουμε υπόψη τα ακόλουθα: η Αφρική ως ήπειρος με πληθυσμό που φτάνει, σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα 680 εκατομμύρια λαμβάνει 4,5 δισεκατομμύρια δολάρια από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ η χώρα του Ισραήλ, με πληθυσμό 6 εκατομμύρια, λαμβάνει περίπου 3 δισεκατομμύρια. Και ενώ ο Μπους δαπανά περί τα 4,5 δισεκατομμύρια τον χρόνο για το AIDS στην Αφρική, για το οικονομικό έτος 2008 έχει ζητήσει από το Κογκρέσο να εγκρίνει στρατιωτικές δαπάνες ύψους 624,6 δισεκατομμυρίων.

Σύμφωνα με έκθεση της Oxfam, για κάθε δολάριο που δίνεται ως βοήθεια στην Αφρική, οι δωρητές παίρνουν πίσω δύο δολάρια. Η Oxfam αναφέρει επίσης ότι «αύξηση του εμπορίου της Αφρικής κατά ένα τοις εκατό θα έφερνε 70 δισεκατομμύρια στην ήπειρο – πέντε φορές περισσότερα από όσα λαμβάνει σήμερα η Αφρική σε βοήθεια και με την παραγραφή του χρέους.»

Ο Mukoma Wa Ngugi είναι συγγραφέας των βιβλίων *Hurling Words*

δυτική φιλανθρωπία

τικούς της Δύσης. Καταλάβετε το Ιράκ και το Αφγανιστάν, αλλά μην ξεχάσετε να σώσετε την Αφρική από την πληγή των πολεμάρχων, της φτώχειας, της διαφθοράς και της αρρώστιας. Η Αφρική έχει γίνει η ήπειρος όπου οι ενοχικοί έρχονται για να κερδίσουν γρήγορα εύσημα ηθικής. Και τους αφήνουμε.

Η πραγματικότητα πίσω από τον ντόρο για τη σωτηρία της Αφρικής φανερώνει μια διαφορετική όψη. Όταν ο Τόνι Μπλερ επενέβη στη Σιέρα Λεόνε, αυτό έγινε δεκτό πανηγυρικά ως κατεξοχήν δείγμα ανθρωπιστικής στρατιωτικής επέμβασης (μίας από τις πέντε αρχές αυτού που έγινε γνωστό ως Δόγμα Μπλερ). Ωστόσο, καθώς ο Μπλερ ετοιμάζεται να παραιτηθεί από την κυβέρνηση, η πραγματικότητα στη Σιέρα Λεόνε είναι πολύ διαφορετική από τη θριαμβευτική ιστορία που θα αποτελέσει μέρος της κληρονομιάς του.

Η Σιέρα Λεόνε παραμένει ένα από τα φτωχότερα έθνη του κόσμου. Όπως αναφέρει το BBC στην ιστοσελίδα του, το 60 τοις εκατό του προϋπολογισμού της καλύπτεται από ξένη βοήθεια, το προσδόκιμο ζωής είναι 41 χρόνια και το 70 τοις εκατό του πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Ακόμη και μετά την παραγραφή του χρέους, η Σιέρα Λεόνε συνεχίζει να εισάγει περισσότερα απ' όσα εξάγει. Όλα αυτά μαρτυρούν μια ριζική εξάρτηση και ανισότητα σε μια χώρα που κατά τα άλλα διαθέτει πλούσιους πόρους. Εδώ έχουμε τη συνταγή για έναν νέο

καθώς η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ ηττάται στη Μέση Ανατολή, η Αφρική γίνεται σανίδα σωτηρίας. Και αυτό έχει αποτελέσματα η *Washington Post* επαίνεσε πρόσφατα τον Μπους για τον Πόλεμο κατά του AIDS που διεξάγει.

Αλλά σύμφωνα με τον Salih Booker της Africa Action, από το 2002 το Σχέδιο του Μπους για το AIDS είναι «καπνός χωρίς φωτιά». Αντί να δώσει τα χρήματα που είχε υποσχεθεί μέσω του Παγκόσμιου Ταμείου [Global Fund], τα διοχετεύει μέσω του PEPFAR, του προεδρικού Σχεδίου Έκτακτης Δράσης για την Καταπολέμηση του AIDS, το οποίο «επηρεάζεται συχνά από περιοριστικές και ιδεολογικής βάσης προδιαγραφές, όπως οι όροι για την εγκράτεια». Ο Μπους υπονομεύει τις ίδιες του τις προσπάθειες με τα προγράμματα ABC [Abstinence: Εγκράτεια, Being Faithful: Να είσαι πιστός/ή και, ως λύση ανάγκης, Condoms: Προφυλακτικά].

Ακόμη χειρότερο είναι το σύμπλεγμα AIDS-βιομηχανία. Οι ΗΠΑ, με πρόεδρο τον Μπους, αντιτάχθηκαν στη χαλάρωση της νομοθεσίας για τις ευρεσιτεχνίες, που θα επέτρεπε σε διάφορες χώρες να κατασκευάζουν ή να εισάγουν αντίγραφα φάρμακα [generic drugs]. Τα χρήματα για το AIDS από δωρεές ξοδεύονται συνεπώς για την αγορά ακριβών πρωτότυπων φαρμάκων [premium drugs]. Οι φαρμακευτικές εταιρίες τσεπώνουν το χρήμα και στη συνέχεια κάνουν εκστρατείες ενάντια στη χαλάρωση της νομοθεσίας περί ευρεσιτεχνίας.

τομμύρια λαμβάνει 4,5 δισεκατομμύρια δολάρια από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ η χώρα του Ισραήλ, με πληθυσμό 6 εκατομμύρια, λαμβάνει περίπου 3 δισεκατομμύρια. Και ενώ ο Μπους δαπανά περί τα 4,5 δισεκατομμύρια τον χρόνο για το AIDS στην Αφρική, για το οικονομικό έτος 2008 έχει ζητήσει από το Κογκρέσο να εγκρίνει στρατιωτικές δαπάνες ύψους 624,6 δισεκατομμυρίων.

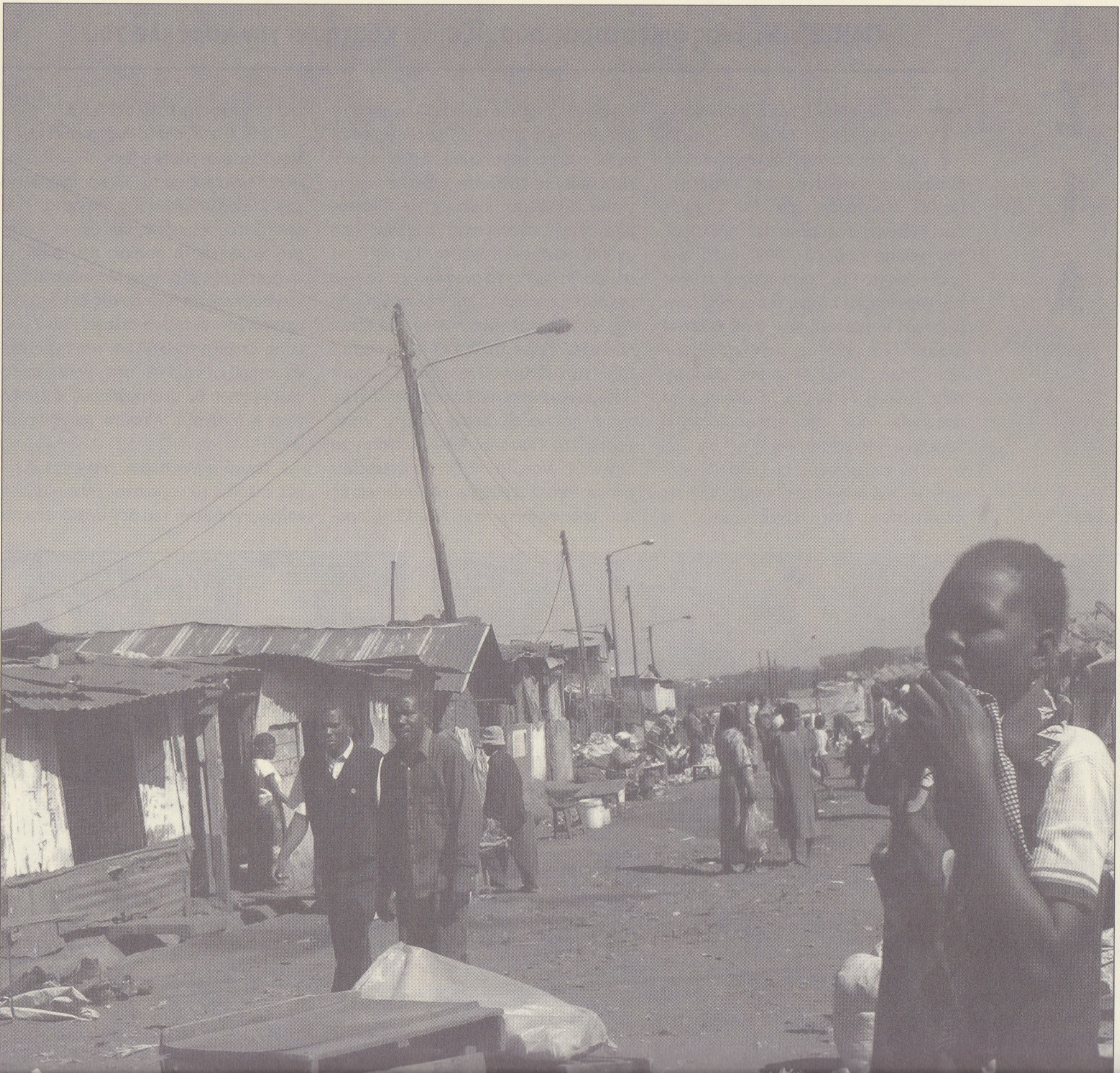
Σύμφωνα με έκθεση της Oxfam, για κάθε δολάριο που δίνεται ως βοήθεια στην Αφρική, οι δωρητές παίρνουν πίσω δύο δολάρια. Η Oxfam αναφέρει επίσης ότι «αύξηση του εμπορίου της Αφρικής κατά ένα τοις εκατό θα έφερνε 70 δισεκατομμύρια στην ήπειρο – πέντε φορές περισσότερα από όσα λαμβάνει σήμερα η Αφρική σε βοήθεια και με την παραγραφή του χρέους.»

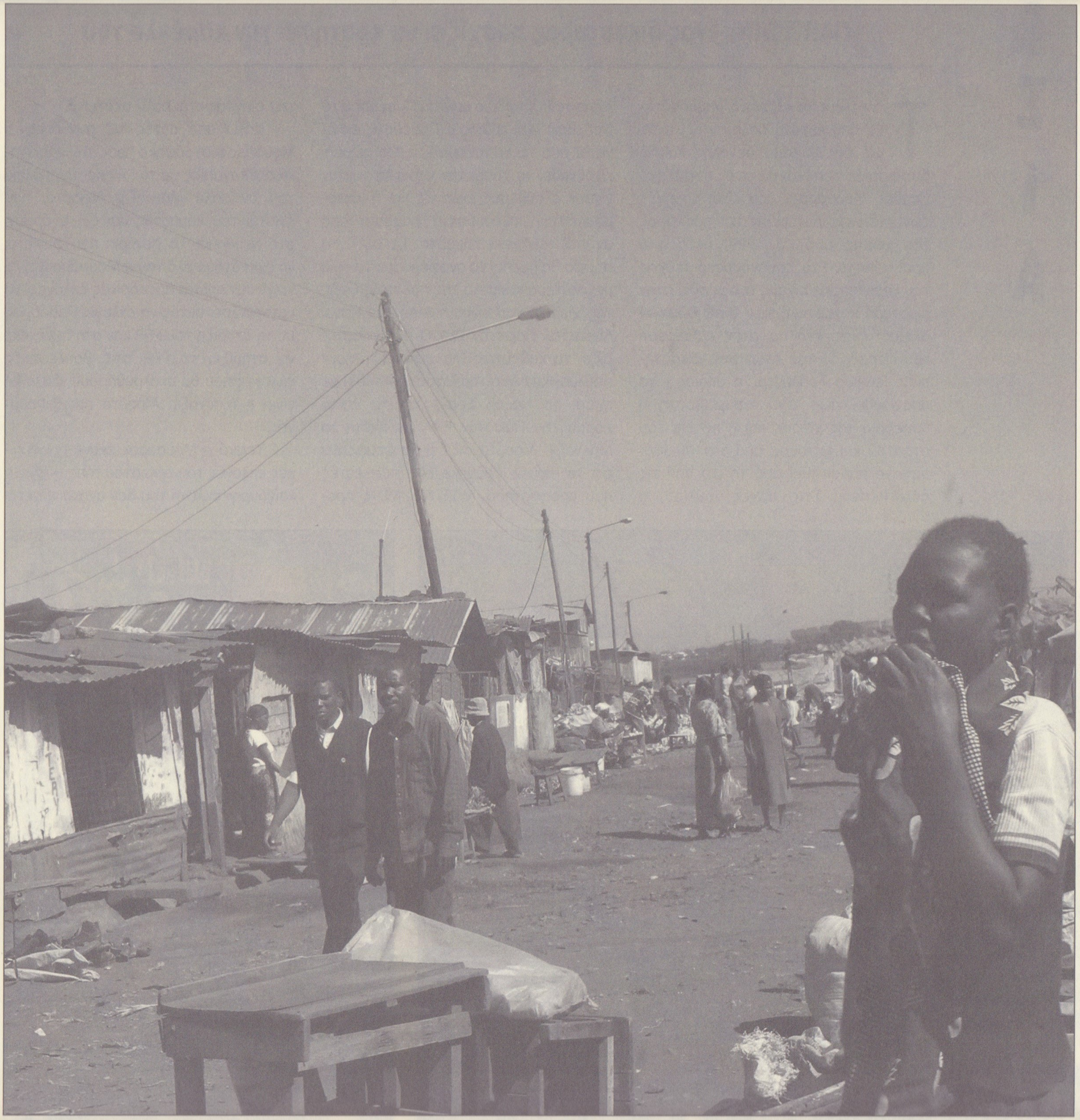
Εξαιτίας των 49 δισ. των ΗΠΑ και των 93 δισ. της Ε.Ε. που πηγαίνουν στις αγροτικές επιδοτήσεις, η Αφρική, ως συνέπεια των χαμηλότερων διεθνών τιμών, χάνει περισσότερα από όσα παίρνει από την ξένη βοήθεια. Ένα άρθρο της Αφρικανικής Ανανέωσης των Ηνωμένων Εθνών δείχνει ότι το Μάλι έλαβε 37,7 εκατομμύρια ως βοήθεια από τις ΗΠΑ το 2002, αλλά έχασε 43 εκατομμύρια δολάρια λόγω των φθηνών τιμών της αγοράς. Οι ΗΠΑ έπαιρναν περισσότερα με το ένα χέρι και έδιναν λιγότερα με το άλλο.

Αλλά και εμείς ως Αφρικανοί/ές, φέρουμε μεγάλο μερίδιο της ευθύνης. Αντί οι ηγέτες μας να ακολουθούν πολιτικές που θα έβαζαν μία και καλή τέλος στην εξάρτησή μας, ξεπουλούν τη μακροπρόθεσμη επιβίωσή μας με αντάλλαγμα βραχυπρόθεσμα κέρδη. Το 2003, σύμφωνα με τον Patrick Bond,

Mukoma Ngugi,
Απρίλιος 2007

Ο Mukoma Wa Ngugi είναι συγγραφέας των βιβλίων *Hurling Words at Consciousness* (AWP, 2006) και *Conversing with Africa: Politics of Change* (KPH, 2003). Είναι ο συντονιστής της οργάνωσης Toward an Africa Without Borders [Για μια Αφρική χωρίς σύνορα] και πολιτικός αρθρογράφος για το μαγκαζίνο του BBC *Focus on Africa,* όπου πρωτοδημοσιεύθηκε μια συντομότερη μορφή αυτού του άρθρου.

πολιτικό αναλυτή με έδρα τη Νότια Αφρική, η αφρικανική ελίτ είχε 80 δισ. δολάρια καταθέσεις σε δυτικές τράπεζες. Την ίδια ώρα, οι αφρικανικές κυβερνήσεις χρωστούσαν στις ίδιες τράπεζες 30 δισ. Ή σύμφωνα με άλλες εντυπωσιακές στατιστικές, μεταξύ 1970 και 1996 η Αφρική έχασε 285 δισ. δολάρια ως αποτέλεσμα της φυγής κεφαλαίων ενώ συσσώρευσε χρέος 178 δισ. δολάρια.

Έχουμε περιέλθει σε μια επικίνδυνη ψυχολογική κατάσταση και έχουμε εσωτερικεύσει τη νοοτροπία του ζητιάνου σε σημείο που θεωρούμε τη βοήθεια των ΗΠΑ και της Δύσης αναπόσπαστο μέρος του εθνικού μας προϋπολογισμού. Οι ηγέτες μας, όπως ακριβώς ο Μπους και ο Μπλερ, θεωρούν ότι το λευκό δέρμα έχει μεγαλύτερη αξία από το μαύρο, οι ζωές των λευκών μεγαλύτερη αξία από τις ζωές των μαύρων, και εμπιστεύονται περισσότερο τις δυτικές λύσεις παρά τις παναφρικανικές.

Η εξάρτησή μας από τη Δύση για τη διευθέτηση όλων των ζητημάτων της Αφρικής έχει δεινές συνέπειες. Η γενοκτονία στη Ρουάντα προχωρούσε την ώρα που οι κυβερνήσεις μας ανέμεναν την επέμβαση της Δύσης. Σήμερα η γενοκτονία στο Νταρφούρ εξελίσσεται ενώ εμείς έχουμε το βλέμμα στραμμένο στη Δύση. Πληθυσμοί πεινάνε την ώρα που οι ηγέτες μας περιμένουν τα δημητριακά της Δύσης και η φτώχεια μας επιδεινώνεται ενώ εμείς αναμένουμε τη γενναιοδωρία των Δυτικών.

Λοιπόν, ποιο το όφελος για την Αφρική όταν ο Μπους παίρνει περισσότερα με το ένα χέρι και δίνει λιγότερα με το άλλο; Η Αφρική δεν χρειάζεται άλλες στρατιωτικές επεμβάσεις της Δύσης, μεγαλύτερη παραγραφή των χρεών ή περισσότερη δυτική φιλανθρωπία. Εκείνο που χρειαζόμαστε είναι ισότιμο εμπόριο ανάμεσα στα έθνη και οικονομική δικαιοσύνη μέσα στα έθνη.

μετάφραση Αλ. Κ.

«http://www.zmag.org»

ΠΑΚΙΣΤΑΝ: Ένας δικτάτορας πασχίζει να κρατήσει την καρέκλα του

Το τελευταίο εξάμηνο σημαδεύτηκε από έντονη πολιτική οξύτητα, ως αποτέλεσμα μεγάλης λαϊκής δυσφορίας απέναντι στο στρατηγό Περβέζ Μουσάραφ, που είναι αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων και πρόεδρος της χώρας από το 1999, μετά από πραξικόπημα. Στο προηγούμενο τεύχος του Resistencias είχαμε αναφερθεί στην αιματηρή καταστολή των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας ενάντια στην καθαίρεση του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ιφτικάρ Τσάουντρι, ο οποίος είχε αποφανθεί πως είναι ασυμβίβαστη η προεδρία της χώρας και η ηγεσία του στρατού και ζητούσε από τον Μουσάραφ να παραιτηθεί από τη μια από τις δυο θέσεις. Στις αρχές Ιουλίου, ο λήγει τον Οκτώβριο και του Προέδρου το Νοέμβριο. Και καθώς ο Πρόεδρος εκλέγεται από το κοινοβούλιο, ο Μουσάραφ κινδυνεύει να χάσει την καρέκλα του αν γίνουν ελεύθερες εκλογές και η κοινοβουλευτική πλειοψηφία περάσει στα αντιπολιτευόμενα κόμματα. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε τα τρία μεγαλύτερα κόμματα της πολιτικής ζωής της χώρας, που είναι: η Μουσουλμανική Λίγκα του Πακιστάν PML-Q που υποστηρίζει το καθεστώς Μουσάραφ, η Μουσουλμανική Λίγκα του Πακιστάν PML-N με ηγέτη το Ναζάβ Σαρίφ και το Λαϊκό Κόμμα του Πακιστάν PPP, με ηγέτη τη Μπεναζίρ Μπούτο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το PML-Q ιδρύθηκε από πολιτευτές που αποσκίρτησαν από το PML-N, προ-του διαγράφεται πολύ σκοτεινό.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο Μουσάραφ στράφηκε προς την προοπτική συνεργασίας με το PPP και την παλαιά του αντίπαλο Μπεναζίρ Μπούτο, που ηγείται του κόμματος και ζει εξόριστη στο Ντουμπάι. Το σενάριο που φαίνεται να έχει στο μυαλό του ο Μουσάραφ είναι να γίνουν πρώτα προεδρικές εκλογές, να κατορθώσει αυτός να εκλεγεί Πρόεδρος με τη στήριξη του PPP και, στη συνέχεια, να στηρίξει το PPP στις βουλευτικές εκλογές που θα ακολουθήσουν, ώστε να γίνει η Μπεναζίρ Μπούτο πρωθυπουργός.

Τελικά ο Μουσάρακ έκανε προεδρικές εκλογές του «γνωστού τύπου» αλλά η «σίγουρη» εκλογή του δεν ανακοινώνεται

Τσάουντρι επανήλθε στη θέση του με απόφαση των δικαστών. Ακολούθησαν οι κινητοποιήσεις των φοιτητών και των ισλαμιστών, με κορύφωση τα αιματηρά γεγονότα στο κόκκινο τέμενος, στα οποία έχει γίνει αναφορά από τα ελληνικά μέσα ενημέρωσης.

Οι εξελίξεις αυτές δείχνουν ότι ο δικτάτορας δυσκολεύεται να διατηρήσει τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού, σε μια δυσμενή γι'αυτόν χρονική συγκυρία καθώς η θητεία της παρούσας βουλής κειμένου να στηρίξουν το καθεστώς Μουσάραφ, με το αζημίωτο φυσικά.

Σε αυτήν τη συγκυρία, το μεγάλο πρόβλημα για το καθεστώς είναι το PML-N, ο ηγέτης του οποίου ζει στο εξωτερικό (πρόσφατα επιχείρησε να μπει στη χώρα αλλά απελάθηκε από την αστυνομία) και απολαμβάνει μεγάλης λαϊκής στήριξης. Αν το PML-N συμμετάσχει στις βουλευτικές εκλογές, το φθαρμένο από την εξουσία PML-Q κινδυνεύει να συντριβεί και το μέλλον των πολιτευτών μέχρι να αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο για το αν δικαιούται να είναι ταυτόχρονα πρόεδρος και αρχηγός του στρατού.

Η αντιπολίτευση φωνάζει, ο κόσμος έχει βγει στους δρόμους και –κατα πως φαίνεται– όλα είναι πλέον ανοιχτά στο Πακιστάν.

Γ. Σ.

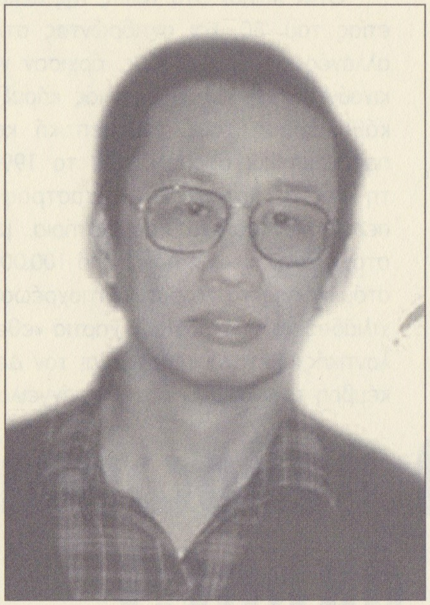
Πηγές: www.bbc.co.uk, www.indy.gr

Σύλληψη του Χοσέ Μαρία Σισόν στην Ολλανδία

Οι παλαιότεροι θα θυμούνται τη χαρακτηριστική φράση «καλείσθε διά υπόθεσίν σας», με την οποία η αστυνομία ζητούσε από τον στιγματισμένο πολίτη δεύτερης κατηγορίας να παρουσιαστεί στο αστυνομικό τμήμα. Και από τη στιγμή που ο «καλεσμένος» θα διέβαινε την είσοδο του τμήματος, όλα ήταν πιθανά: ανάκριση, κράτηση, φυλάκιση, εξορία.

Τη δόξα του ελληνικού μετεμφυλιακού κράτους, φαίνεται πως εζήλωσε, με καθυστέρηση δεκαετιών, η φερόμενη ως δημοκρατική Ολλανδία του 21ου αιώνα. Στις 28 Αυγούστου, η αστυνομία της Ουτρέχτης συνέλαβε τον Χοσέ Μαρία Σισόν, ιδρυτή του Κομμουνιστικού Κόμματος των Φιλιππίνων (ΚΚΦ), το 1968. Ο Σισόν πήγε στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής του μετά από κλήση να παρουσιαστεί εκεί προκειμένου να συζητηθεί το αίτημά του για πολιτικό άσυλο, που εκκρεμεί εδώ και χρόνια. Σύμφωνα με το δικηγόρο του, που συνόδευσε τον Σισόν κατά την επίσκεψή του στο αστυνομικό τμήμα, ο πελάτης του συνελήφθη πάραυτα και στη συνέχεια μεταφέρθηκε σε φυλακή στη Χάγη, όπου εξακολουθεί να κρατείται.

Ο εξηνταοκτάχρονος κρατούμενος αντιμετωπίζει την κατηγορία ότι έδωσε εντολή στο Νέο Λαϊκό Στρατό (ΝΛΣ) να δολοφονήσει στις Φιλιππίνες δύο πρώην αντάρτες του, οι οποίοι συνεργάστηκαν στη συνέχεια με τον φιλιππινέζικο στρατό. Οι δολοφονίες έγιναν το 2003 και το 2004, στη Μανίλα. Ο ΝΛΣ είναι το ένοπλο τμήμα του Εθνικού Δημοκρατικού Μετώπου (ΕΔΜ, μαζικής οργάνωσης που εδώ και δεκαετίες μάχεται για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της φιλιππινέζικης

το Πρωτοβάθμιο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στις 11 Ιουλίου απέρριψε αυτόν το χαρακτηρισμό, επικαλούμενο ανεπαρκή στοιχεία. Δεδομένου ότι ο Σισόν ζει στην Ολλανδία από το 1986, χωρίς να έχει απασχολήσει ως τώρα τις αρχές για ένοπλη δράση, είναι όντως δύσκολο να τεκμηριωθεί ένας τέτοιος χαρακτηρισμός εις βάρος του.

Ο ίδιος ο Σισόν ισχυρίζεται ότι δεν είναι πλέον γραμματέας του ΚΚΦ, αλλά ότι είναι μόνο πολιτικός σύμβουλος του ΕΔΜ. Απορρίπτει επίσης τις κατηγορίες για ηθική αυτουργία στην υπόθεση της δολοφονίας των δύο πρώην ανταρτών του ΝΛΣ, την ευθύνη για την οποία ανέλαβε η ίδια η αντάρτικη οργάνωση.

Υπάρχει η εκτίμηση ότι όλη αυτή η ιστορία είναι προϊόν μεθόδευσης από πλευράς κυβερνήσεων των Φιλιππίνων, της Ολλανδίας και των ΗΠΑ, που πιέζουν τον ΝΛΣ να παραδοθεί στις φιλιππινέζικες αρχές. Αυτό ενισχύεται από προγενέστερη δήλωση του εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Χαβιέρ Σολάνα ότι ο Σισόν, το ΚΚΦ και ο ΝΛΣ θα πάψουν να θεωρούνται τρομοκράτες αν καταθέσουν τα όπλα. Σε τέτοιο πνεύμα κινούνται και οι δηλώσεις εκπροσώπου του φιλιππινέζικου στρατού, ο οποίος ανέφερε ότι οι αντάρτες μιας μονάδας του ΝΛΣ εγκατέλειψαν το στρατόπεδό τους επειδή το ηθικό τους έπεσε όταν πληροφορήθηκαν τη σύλληψη του ηγέτη τους.

Ο ΝΛΣ δρα στις Φιλιππίνες από το 1969. Έχει περάσει από διάφορες ανοδικές και καθοδικές φάσεις. Πρόκειται για ένα αντάρτικο κίνημα που έχει κοινωνικά ερείσματα κυρίως στον αγροτικό πληθυσμό και δεν είναι καθόλου εύκολος αντίπαλος για το φιλιππινέζικο στρατό και τις ομάδες των παραστρατιωτικών. Όσο για τον Χοσέ Μαρία Σισόν, έχει ήδη ξεκινήσει καμπάνια για την αποφυλάκισή του.

Γ. Σ.

Πηγές: www.antiimperialista.doc,
www.manilatimes.net,
GMANews.TV

ΝΗΣΙΑ ΦΙΤΖΙ: Οι στρατιωτικοί (ξανα)κηρύσσουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης

περιοχής του μετά από κλήση να παρουσιαστεί εκεί προκειμένου να συζητηθεί το αίτημά του για πολιτικό άσυλο, που εκκρεμεί εδώ και χρόνια. Σύμφωνα με το δικηγόρο του, που συνόδευσε τον Σισόν κατά την επίσκεψή του στο αστυνομικό τμήμα, ο πελάτης του συνελήφθη πάραυτα και στη συνέχεια μεταφέρθηκε σε φυλακή στη Χάγη, όπου εξακολουθεί να κρατείται.

Ο εξηνταοκτάχρονος κρατούμενος αντιμετωπίζει την κατηγορία ότι έδωσε εντολή στο Νέο Λαϊκό Στρατό (ΝΛΣ) να δολοφονήσει στις Φιλιππίνες δύο πρώην αντάρτες του, οι οποίοι συνεργάστηκαν στη συνέχεια με τον φιλιππινέζικο στρατό. Οι δολοφονίες έγιναν το 2003 και το 2004, στη Μανίλα. Ο ΝΛΣ είναι το ένοπλο τμήμα του Εθνικού Δημοκρατικού Μετώπου (ΕΔΜ, μαζικής οργάνωσης που εδώ και δεκαετίες μάχεται για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της φιλιππινέζικης κοινωνίας) και ελέγχεται από το ΚΚΦ. Για τις ολλανδικές αρχές, το ότι φέρεται να έδωσε ο κατηγορούμενος την εντολή για τις δολοφονίας όντας επί ολλανδικού εδάφους, συνιστά αδίκημα για το οποίο θα πρέπει να δικαστεί στην Ολλανδία.

Την ίδια μέρα που συνελήφθη ο Σισόν, μέλη του ΕΔΜ που ζουν στη χώρα κατήγγειλαν ότι έγιναν στα σπίτια τους αστυνομικές έρευνες χωρίς ένταλμα και κατασχέθηκαν υπολογιστές και CD. Εκπρόσωπος της φιλιππινέζικης κυβέρνησης εκδήλωσε την ευαρέσκεια του για το συμβάν, με το σκεπτικό ότι θα πρέπει οι τρομοκράτες να πληρώνουν για τα εγκλήματά τους.

Ο Χοσέ Μαρία Σισόν είναι «τρομοκράτης με τη βούλα», καθώς το όνομά του συμπεριλαμβάνεται σε λίστα του Συμβουλίου της Ευρώπης όπου αναγράφονται οι ανά τον κόσμο τρομοκράτες και τρομοκρατικές οργανώσεις. Ωστόσο, το Πρωτοβάθμιο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στις 11 Ιουλίου απέρριψε αυτόν το χαρακτηρισμό, επικαλούμενο ανεπαρκή στοιχεία. Δεδομένου ότι ο Σισόν ζει στην Ολλανδία από το 1986, χωρίς να έχει απασχολήσει ως τώρα τις αρχές για ένοπλη δράση, είναι όντως δύσκολο να τεκμηριωθεί ένας τέτοιος χαρακτηρισμός εις βάρος του.

Ο ίδιος ο Σισόν ισχυρίζεται ότι δεν είναι πλέον γραμματέας του ΚΚΦ, αλλά ότι είναι μόνο πολιτικός σύμβουλος του ΕΔΜ. Απορρίπτει επίσης τις κατηγορίες για ηθική αυτουργία στην υπόθεση της δολοφονίας των δύο πρώην ανταρτών τους.

Ο ΝΛΣ δρα στις Φιλιππίνες από το 1969. Έχει περάσει από διάφορες ανοδικές και καθοδικές φάσεις. Πρόκειται για ένα αντάρτικο κίνημα που έχει κοινωνικά ερείσματα κυρίως στον αγροτικό πληθυσμό και δεν είναι καθόλου εύκολος αντίπαλος για το φιλιππινέζικο στρατό και τις ομάδες των παραστρατιωτικών. Όσο για τον Χοσέ Μαρία Σισόν, έχει ήδη ξεκινήσει καμπάνια για την αποφυλάκισή του.

Γ. Σ.

Πηγές: www.antiimperialista.doc,
www.manilatimes.net,
GMANews.TV

ΝΗΣΙΑ ΦΙΤΖΙ: Οι στρατιωτικοί (ξανα)κηρύσσουν κατάσταση έκτακτης ανάγκης

Στις 6 Σεπτεμβρίου, ο αρχιπλοίαρχος Μπαϊνιμαράμα, που κυβερνάει τη χώρα ως δικτάτορας από τον Δεκέμβριο του 2006, κήρυξε ξανά κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Η προηγούμενη είχε λήξει τον περασμένο Μάιο. Αιτία (ή μήπως αφορμή;) είναι η πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ του αποπεμφθέντος (από τη μέρα του πραξικοπήματος) πρωθυπουργού Καράσε και του στρατιωτικού καθεστώτος. Ο Καράσε μετά την ανατροπή του έφυγε στο εξωτερικό. Στη συνέχεια όμως επέστρεψε στη χώρα και ξεκίνησε δικαστικό αγώνα με αίτημα να κηρυχθεί παράνομο το καθεστώς Μπαϊνιμαράμα.

Εδώ και είκοσι χρόνια η χώρα υποφέρει από πολιτικές εντάσεις και διαδοχικά στρατιωτικά πραξικοπήματα. Η ρίζα του κακού εντοπίζεται στην αντίθεση μεταξύ του ιθαγενούς πληθυσμού και των Ινδών, οι οποίοι κατοικούν στην περιοχή από την εποχή της αγγλικής αποικιοκρατίας. Τα πραξικοπήματα και οι πολιτικές κρίσεις έχουν να κάνουν με το μοίρασμα προνομίων μεταξύ των δύο πληθυσμών. Κατά τα άλλα, η χώρα έχει οικονομικά προβλήματα και χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, παρά τον φυσικό της πλούτο (μεταλλεύματα χρυσού και αργύρου) και παρά το ότι είναι πόλος έλξης για τον παγκόσμιο τουρισμό.

Γ. Σ.

Πηγή: www.bbc.co.uk

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 έλαβε χώρα στο βασίλειο του Μπουτάν, βόρεια της Ινδίας, μια από τις μεγαλύτερες εθνικές εκκαθαρίσεις της ιστορίας, αναλογικά πάντα με τον πληθυσμό. Λίγοι το έμαθαν και ακόμα λιγότεροι το θυμούνται. 107.000 άνθρωποι διώχθηκαν από το Μπουτάν προς το Νεπάλ και ζουν εδώ και 16 χρόνια σε στρατόπεδα του ΟΗΕ στο Νεπάλ, περιμένοντας μάταια τον επαναπατρισμό τους. Δεδομένου ότι το Μπουτάν σήμερα αριθμεί 672.000 κατοίκους, η εκδίωξη αυτή αποτελεί εκκαθάριση ποσοστού μεγαλύτερου από το 10% του πληθυσμού της χώρας.

Μπουτάν: 100.000 άνθρωποι πεταμένοι στην άκρη(;) του κόσμου

Οι Lhotshampas, όπως ονομάζονται οι νεπαλέζικης εθνικότητας πρόσφυγες, εγκαταστάθηκαν στο νότιο Μπουτάν τον δέκατο ένατο αιώνα. Αποτελούσαν ένα πιο μορφωμένο και ευημερούν κομμάτι του πληθυσμού σε σχέση με την πλειοψηφία των γηγενών βουδιστών Druk. Με βάση το νόμο του 1958 περί υπηκοότητας επιτράπηκε να αποκτήσουν την υπηκοότητα και να καταλάβουν θέσεις στον κρατικό μηχανισμό και τον στρατό. Όμως, τη δεκαετία του '80 ο βασιλιάς του Μπουτάν άλλαξε πολιτική απέναντί τους. Η απογραφή του 1988 έδειξε οι Νεπαλέζοι να αποτελούν πια το 45% του πληθυσμού, μόλις 3% λιγότερο από

αρχίσει να διεκδικούν συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα και δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις για να εκπροσωπηθούν στην εξουσία.

Όταν λοιπόν στο τέλος της δεκαετίας του '80, και αντιδρώντας στις αλλαγές εις βάρος τους, άρχισαν να κινούνται πολιτικά, ο βασιλιάς κήρυξε κάθε δράση τους ανατρεπτική και παράνομη και δρομολόγησε το 1990 τη μαζική καταστολή, καταστροφή περιουσιών και τα βασανιστήρια, με στόχο την εκδίωξη πάνω από 100.000 ατόμων από το Μπουτάν. Υποχρέωσε χιλιάδες να υπογράψουν χαρτιά «εθελοντικής» μετανάστευσης και τον Δεκέμβρη του 1990 οι αρχές ανήγγειλαν χωρίς υπηκοότητα.

Από την αρχή λοιπόν της δεκαετίας του '90, 100.000 πρόσφυγες έχουν «αποθηκευτεί» σε επτά στρατόπεδα υπό την αιγίδα του ΟΗΕ στα ανατολικά του Νεπάλ. Οι συνθήκες στα στρατόπεδα είναι δραματικές, καθώς η προσδοκία επαναπατρισμού, αλλά και η νεφελώδης νομική τους υπόσταση δεν επιτρέπει στους πρόσφυγες να ξαναοργανώσουν τη ζωή τους. Άλλωστε η πλειονότητά τους επιθυμεί να επιστρέψει και οι δεκάδες γύροι συνομιλιών (πάνω από 15) πού έγιναν με την κυβέρνηση του Μπουτάν από τη μία και τον ΟΗΕ και κάποιες άλλες χώρες από την άλλη, κρατούσαν, αλλά μάταια, ζωντανή την ελπίδα. Χαρακτηριστικά, ο υπουργός Εξωτερικών του Μπουτάν είχε πρόσφατα δηλώσει ότι: «το να επαναφέρουμε τους πολιτικοποιημένους ανθρώπους των προσφυγικών στρατοπέδων στο Μπουτάν, είναι σαν να εισάγουμε έτοιμους τρομοκράτες»! Να προστεθεί ότι εδώ και μια δεκαετία ο νέος βασιλιάς του Μπουτάν, γιος φυσικά του προηγούμενου, έχει

του κόσμου

Οι Lhotshampas, όπως ονομάζονται οι νεπαλέζικης εθνικότητας πρόσφυγες, εγκαταστάθηκαν στο νότιο Μπουτάν τον δέκατο ένατο αιώνα. Αποτελούσαν ένα πιο μορφωμένο και ευημερούν κομμάτι του πληθυσμού σε σχέση με την πλειοψηφία των γηγενών βουδιστών Druk. Με βάση το νόμο του 1958 περί υπηκοότητας επιτράπηκε να αποκτήσουν την υπηκοότητα και να καταλάβουν θέσεις στον κρατικό μηχανισμό και τον στρατό. Όμως, τη δεκαετία του '80 ο βασιλιάς του Μπουτάν άλλαξε πολιτική απέναντί τους. Η απογραφή του 1988 έδειξε οι Νεπαλέζοι να αποτελούν πια το 45% του πληθυσμού, μόλις 3% λιγότερο από τους Druk και έχοντας πολύ υψηλότερους ρυθμούς γεννήσεων. Στη βάση της εθνικιστικής πολιτικής «ένα έθνος, ένας λαός» ο βασιλιάς ξεκίνησε μια πολιτική «προστασίας» της ταυτότητας του Μπουτάν και της βουδιστικής παράδοσης, που είχε ως αποτέλεσμα οι Νεπαλέζοι να στερηθούν, από την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε κρατικές θέσεις, μέχρι και την υπηκοότητα και τα αστικά τους δικαιώματα, μιας και άλλαξε ο νόμος το 1985. Αλλά και για την αποδοχή στο σχολείο ή την πώληση της σοδειάς, οι προϋποθέσεις σκλήρυναν και επέβαλαν ακόμα και την υποχρεωτική ένδυση με τον κανόνα των Druk.

Όμως πίσω από την εθνικιστική πολιτική κρυβόταν και κάτι άλλο. Οι Νεπαλέζοι όχι μόνο είχαν αυξηθεί πολύ, αλλά και ως πιο μορφωμένο και πλούσιο κομμάτι του πληθυσμού είχαν

ότι όλοι οι Lhotshampas που δεν θα μπορούσαν να αποδείξουν ότι ζούσαν στο Μπουτάν πριν από το 1958, θα στερούνταν την υπηκοότητα και θα εγκατέλειπαν τη χώρα. Αυτό οδήγησε χιλιάδες ανθρώπους που ζούσαν στο Μπουτάν ή και στην Ινδία να μείνουν

σαν να εισάγουμε έτοιμους τρομοκράτες»! Να προστεθεί ότι εδώ και μια δεκαετία ο νέος βασιλιάς του Μπουτάν, γιος φυσικά του προηγούμενου, έχει ξεκινήσει έναν ελεγχόμενο «εκδημοκρατισμό» με κάποια σώματα κογκρέσου και συμβούλων, τον οποίο σίγουρα ο επαναπατρισμός των προσφύγων θα μετέτρεπε σε φιάσκο ειδικά μπροστά στις εκλογές που έχουν εξαγγελθεί για το 2008. Μεγάλο ρόλο στην αποτυχία των διαπραγματεύσεων έχουν παίξει και η αδιαφορία του Νεπάλ για το ζήτημα, αλλά και η καθαρή στήριξη της Ινδίας προς τον βασιλιά του Μπουτάν, ο οποίος σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς στηρίζει απόλυτα την άποψή της. Άλλωστε είναι η Ινδία εκείνη που, ένοπλα και με πολλά θύματα, έχει εμποδίσει δεκάδες φορές τις απόπειρες των άοπλων προσφύγων να επιστρέψουν μέσα από τα εδάφη της στο Μπουτάν.

Στα στρατόπεδα προσφύγων στο Νεπάλ η σημερινή κατάσταση είναι ότι οι πρόσφυγες εξαρτώνται πλήρως από

WE ARE NOT BORN REFUGEES BUT MADE

τη βοήθεια του ΟΗΕ. Επισήμως τους απαγορεύεται να εργαστούν, κάτι που συνηθίζεται όταν η χώρα υποδοχής δεν θέλει να ενσωματώσει τους πρόσφυγες, όπως συμβαίνει και με τους Παλαιστίνιους. Βρίσκουν λίγες κακοπληρωμένες δουλειές κυρίως στην οικοδομή, αλλά δέχονται και τις επιθέσεις των ντόπιων, ότι ρίχνουν τα μεροκάματα και αυξάνουν το έγκλημα και την πορνεία, αν σας θυμίζει κάτι. Γενικά ζουν στην απόλυτη αναξιοπρέπεια και γι' αυτό θερίζει το αλκοόλ, το trafficking παιδιών και γυναικών και η βία. Η ίδια η κυβέρνηση του Νεπάλ απορρίπτει τη μόνιμη εγκατάσταση των προσφύγων στο Νεπάλ και την ένταξή τους.

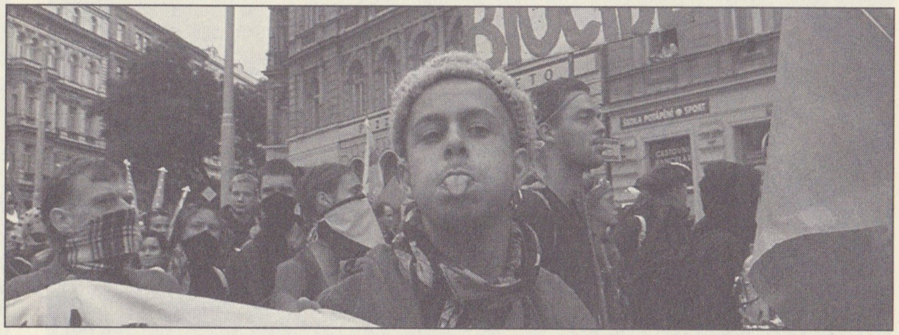
Οι λύσεις που σήμερα βρίσκονται στο τραπέζι είναι από τη μία ο επαναπατρισμός, που μάλλον δεν έχει ελπίδες παρά ίσως μόνο για ένα ελάχιστο κομμάτι, και η εγκατάσταση σε τρίτες χώρες. Όμως, ανάμεσα στους πρόσφυγες η λύση της εγκατάστασης αλλού θεωρείται από πολλούς προδοσία και δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν ξεσπάσει βίαια επεισόδια μέσα στα στρατόπεδα, πάνω σε αυτό το ζήτημα. Χαρακτηριστικά, το CPB-M, Κομουνιστικό Κόμμα του Μπουτάν (μαοϊκό), με αρκετή επιρροή στη νεολαία των προσφύγων, απορρίπτει τη λύση της εγκατάστασης σε τρίτη χώρα και μάλιστα έχει κατηγορηθεί για επιθέσεις σε αυτούς που την εγκρίνουν. Το CPB-M θεωρεί ότι η πρόταση αυτή διασπά τους πρόσφυγες. Είναι όμως όλο και περισσότεροι αυτοί που μετά από 16 χρόνια πρόσφυγες, δεν βλέπουν άλλη λύση από τη μετεγκατάσταση.

Αυτές τις μέρες που μιλάμε, είναι πάντως σε εξέλιξη η αποδοχή 60.000 (!) προσφύγων από τις ΗΠΑ και 5.000 προσφύγων από την Αυστραλία που συζητιόταν τον περασμένο Απρίλιο. Από δύο χώρες δηλαδή που τα τελευταία χρόνια, μόνο σκλήρυνση έχουν στη μεταναστευτική τους πολιτική. Αυτό είναι ένα πολύ ενδιαφέρον ζήτημα για έρευνα το οποίο μπορεί να σχετίζεται με τη στάση των μεγάλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων απέναντι στη νέα κυβέρνηση του Νεπάλ και τις ισορροπίες στην περιοχή.

Το μεγάλο πρόβλημα είναι ότι η προώθηση της λύσης της μετεγκατάστασης αποτελεί αποδοχή μιας τέτοιας έκτασης εθνοκάθαρσης και θα μπορούσε να «εμπνεύσει» ανάλογες επιλογές, σε άλλες χώρες της νότιας Ασίας όπου υπάρχουν παρόμοια ζητήματα.

Π.Β.Τ.

Η σύνοδος του APEC και οι διαδηλώσεις

Σύμφωνα με κάποιους αναλυτές, από τη σύνοδο του Asia Pacific Economic Co-Operation (APEC και όχι... OPEC όπως είπε ο Μπους στις δηλώσεις του), στην ουσία δεν προέκυψε κάτι το ιδιαιτέρως σημαντικό. Τα 21 κράτη συμφώνησαν σε διακήρυξη-ευχολόγιο για τη μείωση εκπομπής των αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, όταν Αυστραλία και ΗΠΑ, οι μεγαλύτεροι ρυπαντές, αρνούνται να υπογράψουν το Πρωτόκολλο του Κιότο. «Αν αυτή η διακήρυξη είναι η πλατφόρμα πάνω στην οποία θα οικοδομήσουμε τη μελλοντική δράση για την κλιματική αλλαγή, τότε ο πλανήτης έχει μπει σε μπελάδες», σχολίασε εκπρόσωπος της Greenpeace.

Ίσως το πιο σημαντικό ήταν οι κινητοποιήσεις ενάντια στη σύνοδο. Στο προηγούμενο διάστημα η βασική διαφωνία που είχε προκύψει μεταξύ των συνιστωσών του αυστραλιανού κινήματος φαίνεται πως ήταν το αν οι διαδηλώσεις θα έπρεπε να επικεντρωθούν στην παρουσία του Μπους ή στην πολιτική του Τζον Χάουαρντ. Μάλλον φαίνεται να επικράτησε η πρώτη άποψη. Στην κεντρική διαδήλωση συμμετείχαν 10.000 άτομα περίπου. Βέβαια διαφωνίες φαίνεται να προέκυψαν και για την τακτική της διαδήλωσης. Από τη μία το DSP/Resistance και η Σοσιαλιστική Συμμαχία επιθυμούσαν μια ειρηνική πορεία και από την άλλη το Σοσιαλιστικό Κόμμα, η Solidarity, η International Socialist Organization, οι αναρχικοί και άλλοι επιθυμούσαν, εφόσον θα υπήρχε ένας ικανός αριθμός ατόμων, να αμφισβητηθεί η απαγορευμένη ζώνη. Στη συνέλευση νομίας, κάτι όμως που τελικά δεν έγινε, προκαλώντας γκρίνια για μη σεβασμό των δημοκρατικών διαδικασιών. Στις κινητοποιήσεις δυστυχώς συμμετείχαν μόνο δύο συνδικάτα. Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι για πρώτη φορά σε αντικαπιταλιστική συγκέντρωση εμφανίστηκε μια ομάδα φασιστών, μεταμφιεσμένων σε αναρχικούς του Black Block, υπό την ηγεσία γνωστού ρατσιστή πρώην ακαδημαϊκού. Οι διαδηλωτές αντέδρασαν ψύχραιμα σε αυτήν την προβοκάτσια, δεν επιτέθηκαν, αλλά περικύκλωσαν τους φασίστες και τους ανάγκασαν να αποχωρήσουν έχοντας κάνει μόνο 20 μέτρα πορεία.

Παρόλο που οι διαδηλώσεις ήταν ειρηνικές, η αστυνομοκρατία και η αστυνομική βία φαίνεται να ξεπέρασαν τα εσκαμμένα. Σύμφωνα με ανακοίνωση της αστυνομίας (9/11), από τα τέλη Αυγούστου μέχρι και εκείνη τη στιγμή 88 άτομα είχαν συλληφθεί και τους είχαν αποδοθεί διάφορες κατηγορίες όπως «επίθεση εναντίον αστυνομικών, κατοχή μαχαιριού σε δημόσιο χώρο, είσοδος χωρίς άδεια σε απαγορευμένη περιοχή, αντίσταση κατά τη σύλληψη, επιθετική συμπεριφορά, επιθετική γλώσσα» κ.ά.! Αίσθηση προκάλεσε η δημοσιοποίηση βίντεο με δεν έπρεπε! Ο σοκαρισμένος 52χρονος παρέμεινε σχεδόν μία μέρα υπό κράτηση. Σε άλλο περιστατικό, μέλη του Σοσιαλιστικού Κόμματος καταγγέλλουν ότι κατευθυνόμενοι από τη Μελβούρνη προς το Σίδνεϋ για να συμμετάσχουν στις κινητοποιήσεις, η αστυνομία τους σταμάτησε στο δρόμο επί δυόμισι ώρες «ψάχνοντας για ναρκωτικά». Το πιο ανησυχητικό όμως είναι οι επιπλέον εξουσίες που δόθηκαν στην αστυνομία ειδικά για τη σύνοδο, με αποκορύφωμα την έκδοση μαύρης λίστας 29 «ανεπιθύμητων» στους οποίους απαγορεύτηκε η είσοδος σε περιοχές του κέντρου της πόλης, απαγορεύοντάς τους ουσιαστικά να διαδηλώσουν. Παρ' όλα αυτά κάποιοι αψήφησαν την απαγόρευση και τουλάχιστον δύο συνελήφθησαν. Τέσσερα από τα μέλη της λίστας είχαν προσπαθήσει ανεπιτυχώς να ακυρώσουν δικαστικά την απόφαση. Από την άλλη πλευρά, 11 ακτιβιστές της Greenpeace που είχαν συλληφθεί κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας για την κλιματική αλλαγή στο Νιούκαστλ, το μεγαλύτερο λιμάνι εξαγωγής κάρβουνου, κατάφεραν δύο μέρες πριν από την κορύφωση των διαδηλώσεων να άρουν δικαστικά τους περιοριστικούς όρους που τους είχε θέσει η

Ίσως το πιο σημαντικό ήταν οι κινητοποιήσεις ενάντια στη σύνοδο. Στο προηγούμενο διάστημα η βασική διαφωνία που είχε προκύψει μεταξύ των συνιστωσών του αυστραλιανού κινήματος φαίνεται πως ήταν το αν οι διαδηλώσεις θα έπρεπε να επικεντρωθούν στην παρουσία του Μπους ή στην πολιτική του Τζον Χάουαρντ. Μάλλον φαίνεται να επικράτησε η πρώτη άποψη. Στην κεντρική διαδήλωση συμμετείχαν 10.000 άτομα περίπου. Βέβαια διαφωνίες φαίνεται να προέκυψαν και για την τακτική της διαδήλωσης. Από τη μία το DSP/Resistance και η Σοσιαλιστική Συμμαχία επιθυμούσαν μια ειρηνική πορεία και από την άλλη το Σοσιαλιστικό Κόμμα, η Solidarity, η International Socialist Organization, οι αναρχικοί και άλλοι επιθυμούσαν, εφόσον θα υπήρχε ένας ικανός αριθμός ατόμων, να αμφισβητηθεί η απαγορευμένη ζώνη. Στη συνέλευση την παραμονή της διαδήλωσης, με ψήφους 273 προς 221 επικράτησε η δυναμική άποψη να κατευθυνθούν οι διαδηλωτές προς τις γραμμές της αστυ-

σμένων σε αναρχικούς του Black Block, υπό την ηγεσία γνωστού ρατσιστή πρώην ακαδημαϊκού. Οι διαδηλωτές αντέδρασαν ψύχραιμα σε αυτήν την προβοκάτσια, δεν επιτέθηκαν, αλλά περικύκλωσαν τους φασίστες και τους ανάγκασαν να αποχωρήσουν έχοντας κάνει μόνο 20 μέτρα πορεία.

Παρόλο που οι διαδηλώσεις ήταν ειρηνικές, η αστυνομοκρατία και η αστυνομική βία φαίνεται να ξεπέρασαν τα εσκαμμένα. Σύμφωνα με ανακοίνωση της αστυνομίας (9/11), από τα τέλη Αυγούστου μέχρι και εκείνη τη στιγμή 88 άτομα είχαν συλληφθεί και τους είχαν αποδοθεί διάφορες κατηγορίες όπως «επίθεση εναντίον αστυνομικών, κατοχή μαχαιριού σε δημόσιο χώρο, είσοδος χωρίς άδεια σε απαγορευμένη περιοχή, αντίσταση κατά τη σύλληψη, επιθετική συμπεριφορά, επιθετική γλώσσα» κ.ά.! Αίσθηση προκάλεσε η δημοσιοποίηση βίντεο με τη βίαιη σύλληψη ενός 52χρονου που προσπαθώντας μαζί με τον 11χρονο γιο του να πάει σε κινέζικο εστιατόριο φαίνεται να διέσχισε έναν δρόμο που

«ψάχνοντας για ναρκωτικά». Το πιο ανησυχητικό όμως είναι οι επιπλέον εξουσίες που δόθηκαν στην αστυνομία ειδικά για τη σύνοδο, με αποκορύφωμα την έκδοση μαύρης λίστας 29 «ανεπιθύμητων» στους οποίους απαγορεύτηκε η είσοδος σε περιοχές του κέντρου της πόλης, απαγορεύοντάς τους ουσιαστικά να διαδηλώσουν. Παρ' όλα αυτά κάποιοι αψήφησαν την απαγόρευση και τουλάχιστον δύο συνελήφθησαν. Τέσσερα από τα μέλη της λίστας είχαν προσπαθήσει ανεπιτυχώς να ακυρώσουν δικαστικά την απόφαση. Από την άλλη πλευρά, 11 ακτιβιστές της Greenpeace που είχαν συλληφθεί κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας για την κλιματική αλλαγή στο Νιούκαστλ, το μεγαλύτερο λιμάνι εξαγωγής κάρβουνου, κατάφεραν δύο μέρες πριν από την κορύφωση των διαδηλώσεων να άρουν δικαστικά τους περιοριστικούς όρους που τους είχε θέσει η αστυνομία. Το δικαστήριο έκρινε πως κάποιοι από τους όρους έπλητταν το δικαίωμα των ακτιβιστών στη διαμαρτυρία. Επίσης κατά τη διάρκεια της συνόδου απαγορεύτηκαν οι επισκέψεις στα κέντρα κράτησης μεταναστών. Η είσοδος απαγορεύτηκε ακόμα και στην γερουσιαστή των Αυστραλιανών Πρασίνων Κέρι Νετλ.

Παρ' όλα αυτά, μια ομάδα κωμικών του καναλιού ABC κατάφεραν να γελοιοποιήσουν τα μέτρα ασφαλείας και χρησιμοποιώντας τρεις λιμουζίνες, «σωματοφύλακες» και πάσα που έγραφαν εμφανώς τον τίτλο της κωμικής εκπομπής τους και τις λέξεις «αστείο» και «ανασφάλεια» (αντί για ασφάλεια), κατάφεραν να προσεγγίσουν το ξενοδοχείο όπου διέμενε ο Μπους. Οι δυνάμεις ασφαλείας επενέβησαν και τους συνέλαβαν, όταν από τη λιμουζίνα κατέβηκε ένας κωμικός ντυμένος... Μπιν Λάντεν!

Αυστραλιανές επιχειρήσεις στηρίζουν τη χούντα της Μιανμάρ (Βιρμανίας)

Σε διαδήλωση στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας στις 27/9, η οποία κατευθύνθηκε προς το γραφείο του πρωθυπουργού Τζον Χάουαρντ, καταγγέλθηκε η στήριξη που παρέχουν αυστραλιανές επιχειρήσεις στο στρατιωτικό καθεστώτος της Μιανμάρ. Στα τέλη του περασμένου έτους η Danford Equities Corporation υπέγραψε συμβόλαιο συνεκμετάλλευσης κοιτασμάτων και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου με την κρατική επιχείρηση της Μιανμάρ. Σύμφωνα με την Διεθνή Αμνηστία, η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα αυτή χαρακτηρίζεται από τους 1160 και πλέον πολιτικούς κρατούμενους, τα βασανιστήρια κατά τις ανακρίσεις, την καταναγκαστική εργασία και τη χρησιμοποίηση ανήλικων στρατιωτών.

Πηγή: Perth Indymedia

ΣΤΟΝ ΜΑΓΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ...

STARBUCKS: το μακιγιάζ της αλληλέγγυας εταιρείας

Του Miguel Angel de Lucas
Περιοδικό *Diagonal*

Παρά το προφίλ που προβάλλει προς τα έξω ως εταιρεία που δεσμεύεται για δίκαιο εμπόριο και για προστασία του περιβάλλοντος, η γνωστή αλυσίδα καφέ στην πραγματικότητα παρεμποδίζει τις συνδικαλιστικές ελευθερίες στους εργασιακούς χώρους της και καταπιέζει τους παραγωγούς καφέ.

Τα Starbucks αποτελούν το παράδειγμα παγκόσμιου καταστήματος με τόση επιτυχία στους νέους. Αποτελεί, επίσης, μια απόδειξη της ομογενοποίησης των πόλεων. 13.000 εγκαταστάσεις σε 35 χώρες. Ένας αστερισμός πανομοιότυπων «φραντσάιζ» σε όλη την έκταση του πλανήτη με τις ίδιες επιγραφές, την ίδια επίπλωση ακόμη και ακριβή θερμοκρασία του καφέ.

Κάνοντας την εμφάνισή τους τη δεκαετία του '70, τα Starbucks δεν ακολούθησαν –φαινομενικά τουλάχιστον– την πορεία της Nike, της Coca Cola ή των McDonalds. Το προφίλ της εταιρείας αποφεύγει το προφίλ της αδηφάγου επιχειρηματικότητας. Η στρατηγική είναι άλλη: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Τρεις λέξεις που, μαζί με την πλαστή κομψότητα των χώρων της εταιρείας, υπαινίσσονται το πρότυπο της μοντέρνας, σικ και συνειδητοποιημένης εταιρείας.

«Καφές με πιστοποιητικό δίκαιου εμπορίου», «δέσμευση απέναντι στο περιβάλλον», «δέσμευση απέναντι στις κοινότητες», «πρωτοβουλίες εθελοντισμού»... και η λίστα τους με τους κοινωφελείς σκοπούς σε θαμπώνει. Πρόκειται, όπως διαβεβαιώνουν, για μια αποστολή: «Να προσφέρει στην κοινωνία μας και να υπερασπιστεί το περιβάλλον. Να συμπεριφέρεται στα άτομα με σεβασμό και αξιοπρέπεια. Να προσφέρει τον καλύτερο καφέ του κόσμου».

Πέρα από τις διαφωνίες που έχουν

ρίας προς το Εθνικό Συμβούλιο Εργασιακών Σχέσεων των ΗΠΑ για την απόλυση ακτιβιστών του Συνδικάτου Εργαζομένων των Starbucks (από τους IWW).

Επιπλέον, προσθέτει η CGT, στις 12 Ιουνίου 2007, «στο Εργατικό Συμβούλιο του Μανχάταν άνοιξε άλλη υπόθεση ενάντια στα Starbucks για την καταστρατήγηση των εργασιακών δικαιωμάτων σε τέσσερις καφετέριες, γεγονός που επηρεάζει πάνω από δέκα συντρόφους και συντρόφισσες», οι οποίοι διεκδικούν τα βασικά: αξιοπρεπή μισθό, σταθερά ωράρια, ιατροφαρμακευτική ασφάλιση.

τερες από 12 χώρες η διεκδίκηση ήταν να αναγνωρίσει η αλυσίδα την ιδιοκτησία των Αιθιόπων αγροτών στον παραγόμενο από τους ίδιους καφέ. Για χρόνια τα Starbucks προσέφεραν τις ποικιλίες καφέ Sidamo, Yirgacheffe και Harar, τους καλύτερους αιθιοπικούς καφέδες, από τα έσοδα των οποίων οι καλλιεργητές μόλις και έπαιρναν ένα ελάχιστο αντίτιμο. Για να το αυξήσει, η κυβέρνηση της Αιθιοπίας έβαλε μπροστά ένα πρότζεκτ με το οποίο θα πετύχαινε τη νομική κατοχύρωση των τίτλων ποιότητας, γεγονός που θα μπορούσε να σημαίνει βελτίωση των όρων για τους καλλιεργη-

Η κατάσταση δεν είναι πολύ διαφορετική στην Ευρώπη. Μόνο στην Ισπανία υπάρχουν πλέον 43 Starbucks. Σύμφωνα με τον Χοσέ Πασκουάλ, του τομέα διεθνών της CGT, η κατάσταση των εργαζομένων στα Starbucks «δεν διαφέρει από αυτή που επικρατεί σε άλλες εταιρείες φραντσάιζινγκ: προσωρινές συμβάσεις, ανυπεράσπιστοι εργαζόμενοι/ες, παρεμπόδιση της συνδικαλιστική δράσης».

τές. Τα Starbucks, όμως, έκαναν μια διαμαρτυρία ώστε η αίτηση της αφρικανικής χώρας να μη γίνει δεκτή από το γραφείο κατοχύρωσης πατεντών των ΗΠΑ. Έπειτα από διαμαρτυρίες μηνών, τα Starbucks και η κυβέρνηση της Αιθιοπίας έφτασαν σε μια αρχική συμφωνία. Ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις συγχάρηκαν τους εαυτούς τους. Άλλες επισημαίνουν ότι η εταιρεία Starbucks έχει αναγνωρίσει απλώς «ότι

Cola ή των McDonalds. Το προφίλ της εταιρείας αποφεύγει το προφίλ της αδηφάγου επιχειρηματικότητας. Η στρατηγική είναι άλλη: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Τρεις λέξεις που, μαζί με την πλαστή κομψότητα των χώρων της εταιρείας, υπαινίσσονται το πρότυπο της μοντέρνας, σικ και συνειδητοποιημένης εταιρείας.

το μακιγιάζ της αλληλέγγυας εταιρείας

Του Miguel Angel de Lucas
Περιοδικό *Diagonal*

«Καφές με πιστοποιητικό δίκαιου εμπορίου», «δέσμευση απέναντι στο περιβάλλον», «δέσμευση απέναντι στις κοινότητες», «πρωτοβουλίες εθελοντισμού»... και η λίστα τους με τους κοινωφελείς σκοπούς σε θαμπώνει. Πρόκειται, όπως διαβεβαιώνουν, για μια αποστολή: «Να προσφέρει στην κοινωνία μας και να υπερασπιστεί το περιβάλλον. Να συμπεριφέρεται στα άτομα με σεβασμό και αξιοπρέπεια. Να προσφέρει τον καλύτερο καφέ του κόσμου».

Πέρα από τις διαφωνίες που έχουν προκύψει για αυτό το τελευταίο (οι καφέδες με φραμπουάζ ή με μπίρα μάλλον τρομοκρατούν τους εραστές του καφέ), το σίγουρο είναι ότι η μεταχείριση των εργαζομένων τοποθετείται στο άλλο άκρο απ' αυτό που προβάλλεται ως προφίλ της εταιρείας. Μέχρι το σημείο που στις 17 Μαΐου 2007, συνδικάτα από όλο τον κόσμο ενώθηκαν για να καταγγείλουν τη δίωξη των συνδικαλιστών της εταιρείας.

Στη Μαδρίτη, μπροστά στα Starbucks της πλατείας Καγιάο, μέλη της συνομοσπονδίας CGT διένειμαν φυλλάδια για τη συμπεριφορά της εταιρείας.

Όπως καταγγέλλεται, «από το 2004, μέλη του συνδικάτου IWW (Industrial Workers of the World – Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου) προβαίνουν σε διαμαρτυρίες για να υπερασπίσουν τα δικαιώματα των εργαζομένων». Η αλυσίδα είχε ήδη γίνει στόχος μιας διαμαρτυ-

Η κατάσταση δεν είναι πολύ διαφορετική στην Ευρώπη. Μόνο στην Ισπανία υπάρχουν πλέον 43 Starbucks. Σύμφωνα με τον Χοσέ Πασκουάλ, του τομέα διεθνών της CGT, η κατάσταση των εργαζομένων στα Starbucks «δεν διαφέρει από αυτή που επικρατεί σε άλλες εταιρείες φραντσάιζινγκ: προσωρινές συμβάσεις, ανυπεράσπιστοι εργαζόμενοι/ες, παρεμπόδιση της συνδικαλιστική δράσης».

Και όπως ακριβώς σε άλλες πολυεθνικές, τα εκατομμύρια κέρδη ελάχιστα τα αντιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι. Όπως επισήμαινε η Ναόμι Κλάιν στο βιβλίο της *No Logo*, στα Starbucks η μείωση των μισθών συνέβη την περίοδο που η αλυσίδα διπλασιάστηκε, καθώς άνοιγε 350 νέα καταστήματα το χρόνο. Όλα αυτά παρότι στην «αποστολή» τους τα Starbucks διακηρύσσουν ως προτεραιότητα «να δείξουμε πόσο ευγνώμονες είμαστε και πόσο σας υπολογίζουμε και σας σεβόμαστε».

Τα Starbucks και ο αιθιοπικός καφές

Τον Δεκέμβριο του περασμένου χρόνου, μια άλλη παγκόσμια διαμαρτυρία είχε ως στόχο τα Starbucks. Σε περισσότές. Τα Starbucks, όμως, έκαναν μια διαμαρτυρία ώστε η αίτηση της αφρικανικής χώρας να μη γίνει δεκτή από το γραφείο κατοχύρωσης πατεντών των ΗΠΑ. Έπειτα από διαμαρτυρίες μηνών, τα Starbucks και η κυβέρνηση της Αιθιοπίας έφτασαν σε μια αρχική συμφωνία. Ορισμένες μη κυβερνητικές οργανώσεις συγχάρηκαν τους εαυτούς τους. Άλλες επισημαίνουν ότι η εταιρεία Starbucks έχει αναγνωρίσει απλώς «ότι ο αιθιοπικός καφές είναι... αιθιοπικός καφές», αλλά συνεχίζει να χρησιμοποιεί το πρόσχημα του δίκαιου εμπορίου ως μάρκετινγκ προκειμένου να ξεπλένει το προφίλ της εταιρείας.

Μετάφραση Μ.Λ.

Μικροαστική, αντικομφορμιστική ή αντικαπιταλιστική οικολογία;

Τα γεγονότα του φετινού καλοκαιριού (πλημμύρες στον βορρά, πυρκαγιές στον νότο, τυφώνες στα βορειοαμερικανικά παράλια, κλιματική αστάθεια, κ.ά.), οι προειδοποιήσεις των επιστημόνων για τις συνέπειες της τήξης των πάγων, για το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την έναρξη της διαδικασίας ερημοποίησης, την τρύπα του όζοντος και πάμπολλα άλλα, ξανάφεραν στο επίκεντρο της συζήτησης το θέμα του περιβάλλοντος. Σε όλο τον κόσμο οι προβληματισμοί των ανθρώπων για το μέλλον του πλανήτη ακολουθούνται από μια (σχετική πάντα) πολιτικοποίηση, μια ριζοσπαστικοποίηση της δράσης τους, και από την εμφάνιση ρευμάτων σκέψης και κινημάτων σχετικών με οικολογικά ζητήματα. Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν το περιεχόμενο κάθε τέτοιου ρεύματος και οι πρακτικές που αναπτύσσονται στο πλαίσιό του, προκρίνουν μια ουσιαστική αντιμετώπιση των οικολογικών προβλημάτων ή αν αποτελούν πρωτόλειες ευαισθησίες, ανεπεξέργαστες θεωρητικά, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα στην ολότητά του. Από την πρώτη στιγμή (τέλη δεκαετίας του '70), της εμφάνισης του (κατά κύριο λόγο) δυτικού φαινομένου των οικολογικών κινημάτων, έχουν γίνει διακριτές τοις

οποιαδήποτε αιτία), η μόλυνση της ατμόσφαιρας, του εδάφους και των υδάτινων πόρων είναι κάποια παραδείγματα. Τα προβλήματα μεγαλύτερης κλίμακας (αλλαγή του παγκόσμιου κλίματος, τρύπα του όζοντος, άνοδος της στάθμης των θαλασσών), δεν αποτελούν κεντρικά σημεία αυτής της αντίληψης ή ανάγονται στην σφαίρα της επιστήμης, μακριά δηλαδή από την κινηματική πρακτική. Επιπλέον η αναζήτηση των αιτιών της περιορισμένης αυτής ατζέντας, δεν προχωρά σε βάθος και ολοκληρώνεται με ένα επιφανειακό και στείρο εμπειρισμό. Η εξαγωγή θεωρητικών θέσεων είναι ανάλογου επιπέδου. Χαρακτηριστικό αυτού, είναι οι αντιλήψεις για την ανάπτυξη και τον βιομηχανισμό (δύο από τις κεντρικές θεματικές του οικολογικού προβληματισμού). Όσον αφορά την ανάπτυξη, αυτή αποσυνδέεται από το οικονομικοπολιτικό σχηματισμό που την καθορίζει, αντικειμενοποιείται και ουδετεροποιείται, ταυτίζεται με την έννοια της προόδου και έτσι προσλαμβάνεται ως κάτι θετικό. Αντίθετα ο βιομηχανισμός γίνεται αντιληπτός ως ένας ξεπερασμένος τρόπος οικονομικής δραστηριότητας, ως κάτι ανώφελο το οποίο αποτελεί τη ρίζα του κακού.

Στην ουσία η αντίληψη αυτή αποτελεί το όριο ριζοσπαστικότητας των

Η αντικομφορμιστική οικολογία

Η δεύτερη κατηγορία οικολογικών θέσεων και πρακτικών περιλαμβάνει ένα σύνολο από αντισυμβατικές αντιλήψεις. Οι αντικομφορμιστικές θεωρήσεις εμφανίζονται στη δεκαετία του '80, όταν η ανάπτυξη του οικολογικού κινήματος οδήγησε σε διάφορα ρεύματα πολιτικής οικολογίας. Κάποια από αυτά συνδέθηκαν με μαρξιστικές θέσεις και αποτέλεσαν την βάση της αντικαπιταλιστικής οικολογίας (βλ. παρακάτω), ενώ άλλα, χωρίς να αρνούνται τη θεωρητική θεμελίωση, επικέντρωσαν στην άμεση δράση καταλήγοντας στον ατομικό ή συλλογικό ακτιβισμό (π.χ Greenpeace). Η γκάμα των ακτιβιστικών αντιλήψεων είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Ωστόσο μπορεί να θεωρηθεί, ότι οι περισσότερες ξεκινούν από μια πρωταρχική σύλληψη (φιλοσοφικής υφής) για τη φύση, για τον άνθρωπο και για την κοινωνία. Για κάποιες από αυτές (Βαθιά Οικολογία) ο άνθρωπος είναι κομμάτι της φύσης ως βιολογικό είδος και μόνο, ενώ ο ανθρώπινος πολιτισμός είναι έξω από αυτήν. Η ένταση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων αλλοιώνει τη φυσική τάξη, η διατήρηση της οποίας είναι το ζητούμενο. Φύση και ανθρώπινος πολιτισμός είναι εγγενώς αντίθετες έννοιες, άρα το ζητούμενο είναι η άρνηση του τελευταίου και η επανένταξη του ανθρώπου στο φυσικό γίγνεσθαι, εντός του οποίου ολοκληρώνεται οντολογικά. Οι αντιλήψεις αυτές συνδέθηκαν με κάποιες αντίστοιχες του κινήματος του '68 και οδήγησαν στη δημιουργία αναχωρητικών κοινοτήτων φυσιολατρών, οι οποίοι κατέληξαν στην άρνηση του οτιδήποτε εμπεριέχει τεχνολογία.

Μικροαστική, αντικομφορμιστική ή αντικαπιταλιστική οικολογία;

πτύσσονται στο πλαίσιό του, προκρίνουν μια ουσιαστική αντιμετώπιση των οικολογικών προβλημάτων ή αν αποτελούν πρωτόλειες ευαισθησίες, ανεπεξέργαστες θεωρητικά, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα στην ολότητά του. Από την πρώτη στιγμή (τέλη δεκαετίας του '70), της εμφάνισης του (κατά κύριο λόγο) δυτικού φαινομένου των οικολογικών κινημάτων, έχουν γίνει διακριτές τρεις μεγάλες ομαδοποιήσεις θεωρίας και πρακτικής. Μια απλοϊκή - μικροαστική, μια βιωματική - αντικομφορμιστική και μια έντονα πολιτικοποιημένη, η λεγόμενη αντικαπιταλιστική.

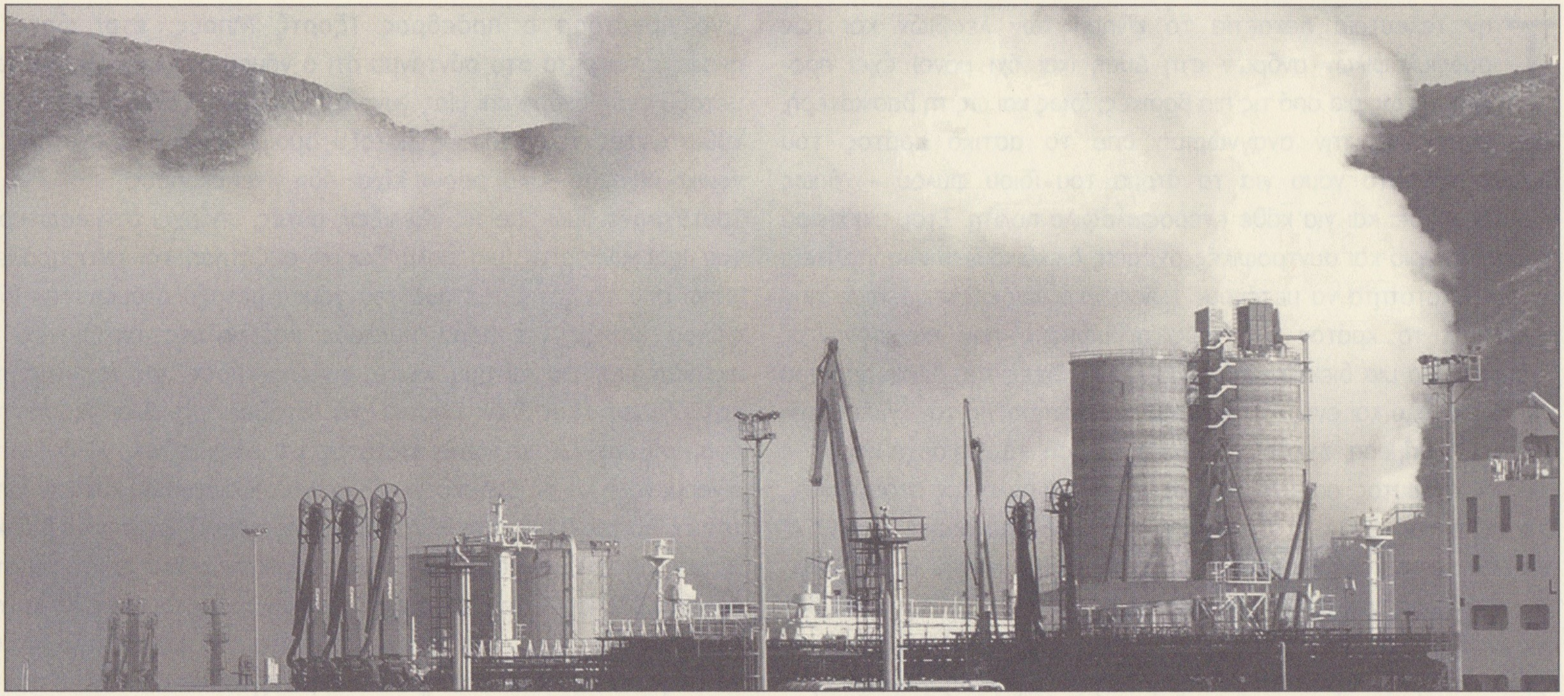
Η μικροαστική ή κομφορμιστική αντίληψη

Η αντίληψη αυτή αποτελεί τον κυρίαρχο τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα οικολογικά ζητήματα οι περισσότεροι άνθρωποι. Το ρεύμα αυτό είναι συνδεδεμένο με την τοπικότητα και την μικρή κλίμακα. Ως οικολογικά προβλήματα ορίζονται οι μεταβολές προς το χειρότερο (σε μικρό όμως βάθος χρόνου) του φυσικού περιβάλλοντος στο οποίο κινείται το υποκείμενο. Η μείωση του πρασίνου (από το οικονομικοπολιτικό σχηματισμό που την καθορίζει, αντικειμενοποιείται και ουδετεροποιείται, ταυτίζεται με την έννοια της προόδου και έτσι προσλαμβάνεται ως κάτι θετικό. Αντίθετα ο βιομηχανισμός γίνεται αντιληπτός ως ένας ξεπερασμένος τρόπος οικονομικής δραστηριότητας, ως κάτι ανώφελο το οποίο αποτελεί τη ρίζα του κακού.

Στην ουσία η αντίληψη αυτή αποτελεί το όριο ριζοσπαστικότητας των αστικών και μικροαστικών στρωμάτων των δυτικών κοινωνιών. Τα κοινωνικά αυτά υποκείμενα είναι ενσωματωμένα στη λογική του καπιταλισμού των υπηρεσιών, όπου ο τεταρτογενής τομέας έχει αντικαταστήσει τις βιομηχανίες (οι τελευταίες έχουν εκδιωχθεί στον υπανάπτυκτο ή αναπτυσσόμενο κόσμο). Πρόκειται για κοινωνικές ομάδες που έχουν δεθεί υπαρξιακά με το φαντασιακό της καπιταλιστικής κοινωνίας, και οι όποιες αντιρρήσεις εγείρουν είναι διαχειριστικού περιεχομένου. Χαρακτηριστικές πρακτικές αυτής της αντίληψης είναι η ατομική οικολογική συμπεριφορά (ανακύκλωση υλικών, αποφυγή ρύπανσης κ.ά.), και σε κινηματικό επίπεδο, η ανάπτυξη δράσεων σχετικά με καταπατήσεις δημοσίων χώρων, δενδροφυτεύσεις, μετακίνηση με δημόσια μέσα,

ταρχική σύλληψη (φιλοσοφικής υφής) για τη φύση, για τον άνθρωπο και για την κοινωνία. Για κάποιες από αυτές (Βαθιά Οικολογία) ο άνθρωπος είναι κομμάτι της φύσης ως βιολογικό είδος και μόνο, ενώ ο ανθρώπινος πολιτισμός είναι έξω από αυτήν. Η ένταση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων αλλοιώνει τη φυσική τάξη, η διατήρηση της οποίας είναι το ζητούμενο. Φύση και ανθρώπινος πολιτισμός είναι εγγενώς αντίθετες έννοιες, άρα το ζητούμενο είναι η άρνηση του τελευταίου και η επανένταξη του ανθρώπου στο φυσικό γίγνεσθαι, εντός του οποίου ολοκληρώνεται οντολογικά. Οι αντιλήψεις αυτές συνδέθηκαν με κάποιες αντίστοιχες του κινήματος του '68 και οδήγησαν στη δημιουργία αναχωρητικών κοινοτήτων φυσιολατρών, οι οποίοι κατέληξαν στην άρνηση του οτιδήποτε εμπεριέχει τεχνολογία.

Ένα άλλο ρεύμα που μπορεί να χαρακτηριστεί ως αντισυμβατικό αναφέρεται στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας. Η παγκόσμια κοινότητα είναι ιεραρχημένη, και στην κορυφή της ιεραρχίας βρίσκονται οι δυτικές οικονομικές ελίτ. Οι τελευταίες, πολιτισμικά διαμορφωμένες από τις αξίες του καταναλωτικού υλισμού και της ανάπτυξης, εκμεταλλευόμενες θεσμοθετημένους μηχανισμούς, έχουν τη δυνατότητα να επιβάλλουν την αναπτυξιακή λογική τους παγκοσμίως. Όσον αφορά τα οικολογικά προβλήματα που προκύπτουν, αυτά φροντίζουν να τα εκδιώκουν, μεταφέροντάς τα με τους μηχανισμούς οικονομικής (κυρίως) εξουσίας που διαθέτουν, στον Τρίτο Κόσμο. Το ζητούμενο για αυτές τις θέσεις (κύριοι εκφραστές ο Αντρέ Γκόρτζ, ο Ιβάν Ίλιτς και —με μια άλλη οπτική— ο Σερτζ Λατούρ), είναι η κριτική της ανάπτυξης,

που καταλήγει στην καταγγελία της τελευταίας ως δυτικού πολιτισμικού προϊόντος, επιβαλλόμενου παγκοσμίως. Για την αντίληψη αυτή, η αποσύνδεση του Τρίτου Κόσμου από τον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας και η ανάπτυξη τοπικών οικονομιών με τα επί τόπου πολιτισμικά χαρακτηριστικά, είναι η λύση (γιατί άραγε;) στο οικολογικό πρόβλημα.

Μια άλλη τάση, περίεργη και περιορισμένης εμβέλειας, της βιωματικής-αντισυμβατικής οικολογίας, είναι ο αναρχοκαταναλωτισμός. Καθαρά μεταμοντέρνα αντίληψη που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ, θεωρεί ως λύση των οικολογικών προβλημάτων την τοπική οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας. Η παραγωγή ενός προϊόντος γίνεται με τη συμβολή διαδικασιών που πραγματώνονται σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους, και επιπλέον αυτό καταναλώνεται μακριά από τον τόπο της τελικής του

οικολογικά προβλήματα έχουν αποκλειστικά οικονομικοπολιτικές αιτίες. Ο καπιταλισμός είναι ένα οικονομικό σύστημα που έχει στόχο το κέρδος. Η παραγωγική διαδικασία εκκινεί με πρωτοβουλία του κατόχου του κεφαλαίου και κατευθύνεται προς την απρόσωπη αγορά. Τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες δεν καθορίζονται από τις κοινωνικές ανάγκες αλλά προηγούνται αυτών, η διαδικασία δηλαδή είναι η αντίστροφη. Τα προϊόντα καθορίζουν τις ανάγκες και όχι οι ανάγκες τα προϊόντα. Επιπλέον, στον βαθμό που ο στόχος είναι το κέρδος, τα προβλήματα που δημιουργούνται από την παραγωγική διαδικασία (οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι ένα από αυτά) θεωρούνται αμελητέα. Οι επιπτώσεις αυτές αυξάνονται γεωμετρικά καθώς το κεφαλαίο έχει ως εγγενές χαρακτηριστικό τη συνεχή του διόγκωση, που οδηγεί σε ιλιγγιώδεις ρυθμούς ανάπτυξης.

μένο στις μέρες μας οφείλεται στο αγκάλιασμα όλου του πλανήτη από τον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό, στην καπιταλιστική ολοκλήρωση δηλαδή. Για την αντικαπιταλιστική οικολογία, το ζητούμενο είναι μια άλλου τύπου οικονομία όπου τα αγαθά και η υπηρεσίες να καθορίζονται κοινωνικά, μια άλλου τύπου κοινωνία όπου η πρωτοβουλία της παραγωγικής διαδικασίας θα ανήκει στην ίδια.

Η όξυνση των οικολογικών προβλημάτων αναδεικνύει το αδιέξοδο της κάθε αντίληψης που δεν συνδέεται με το οικονομικοπολιτικό σύστημα. Η επικέντρωση σε οικολογικά προβλήματα μικρής κλίμακας αποδεικνύεται κοντόφθαλμη, καθώς ένα από τα χαρακτηριστικά της τωρινής οικολογικής κρίσης είναι η επέκτασή της σε όλο τον πλανήτη. Η αναζήτηση αφηρημένων εννοιών (του ανθρώπου, της φύσης, της ανάπτυξης, ή της δυτικής πολιτισμι-

τελευταίας ως δυτικού πολιτισμικού προϊόντος, επιβαλλόμενου παγκοσμίως. Για την αντίληψη αυτή, η αποσύνδεση του Τρίτου Κόσμου από τον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας και η ανάπτυξη τοπικών οικονομιών με τα επί τόπου πολιτισμικά χαρακτηριστικά, είναι η λύση (γιατί άραγε;) στο οικολογικό πρόβλημα.

Μια άλλη τάση, περίεργη και περιορισμένης εμβέλειας, της βιωματικής-αντισυμβατικής οικολογίας, είναι ο αναρχοκαταναλωτισμός. Καθαρά μεταμοντέρνα αντίληψη που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ, θεωρεί ως λύση των οικολογικών προβλημάτων την τοπική οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας. Η παραγωγή ενός προϊόντος γίνεται με τη συμβολή διαδικασιών που πραγματώνονται σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους, και επιπλέον αυτό καταναλώνεται μακριά από τον τόπο της τελικής του παραγωγής. Οι διαδικασίες μετακίνησης (πρώτων υλών και ανθρώπων προς την παραγωγική μονάδα και τελικού προϊόντος προς τον καταναλωτή) επιβαρύνουν το περιβάλλον με ρύπους. Η λύση βρίσκεται στο να περιορίζεται η κατανάλωση στα προϊόντα που παράγονται σε κοντινή απόσταση. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν αναπτυχθεί στις ΗΠΑ αρκετές πρωτοβουλίες, όπως αυτή του 100 miles diet (ο τίτλος τα λέει όλα) ή το μποϊκοτάζ βιομηχανικών προϊόντων που παράγονται σε πολλές χώρες.

Η αντικαπιταλιστική οικολογία

Στον αντίποδα όλων των παραπάνω θεωρήσεων βρίσκεται η αντικαπιταλιστική οικολογία. Για αυτήν, τα στικά οικονομικοπολιτικές αιτίες. Ο καπιταλισμός είναι ένα οικονομικό σύστημα που έχει στόχο το κέρδος. Η παραγωγική διαδικασία εκκινεί με πρωτοβουλία του κατόχου του κεφαλαίου και κατευθύνεται προς την απρόσωπη αγορά. Τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες δεν καθορίζονται από τις κοινωνικές ανάγκες αλλά προηγούνται αυτών, η διαδικασία δηλαδή είναι η αντίστροφη. Τα προϊόντα καθορίζουν τις ανάγκες και όχι οι ανάγκες τα προϊόντα. Επιπλέον, στον βαθμό που ο στόχος είναι το κέρδος, τα προβλήματα που δημιουργούνται από την παραγωγική διαδικασία (οι επιπτώσεις στο περιβάλλον είναι ένα από αυτά) θεωρούνται αμελητέα. Οι επιπτώσεις αυτές αυξάνονται γεωμετρικά καθώς το κεφαλαίο έχει ως εγγενές χαρακτηριστικό τη συνεχή του διόγκωση, που οδηγεί σε ιλιγγιώδεις ρυθμούς ανάπτυξης. Επιπλέον η καπιταλιστική οργάνωση της κοινωνίας δημιουργεί ανάγκες, χρήσιμες μόνο γι' αυτήν. Η οργάνωση του κεφαλαίου σε εθνικά κράτη (κάτι που σήμερα τείνει να ξεπεραστεί) και η ιμπεριαλιστική του διάθεση έχουν δημιουργήσει τους στρατούς και τη στρατιωτική βιομηχανία. Η ανάγκη του για διοικητική οργάνωση και πολιτική ασφάλεια, τη γραφειοκρατία και τους μηχανισμούς καταστολής αντίστοιχα. Η στρατηγική του για δημιουργία επίπλαστων αναγκών, τη διαφήμιση και τη βιομηχανία που σχετίζεται με αυτήν. Ως αποτέλεσμα όλων αυτών συγκροτείται μια οικονομική δραστηριότητα παντελώς αυτοαναφορική, με στόχο να παράγει τον ίδιο της τον εαυτό, μια οικονομία όχι μόνο ξεκομμένη από την κοινωνία αλλά επιβαλλόμενη σε αυτήν. Σε αυτή τη βάση ο λόγος που το οικολογικό πρόβλημα είναι τόσο οξυ- αγκάλιασμα όλου του πλανήτη από τον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό, στην καπιταλιστική ολοκλήρωση δηλαδή. Για την αντικαπιταλιστική οικολογία, το ζητούμενο είναι μια άλλου τύπου οικονομία όπου τα αγαθά και η υπηρεσίες να καθορίζονται κοινωνικά, μια άλλου τύπου κοινωνία όπου η πρωτοβουλία της παραγωγικής διαδικασίας θα ανήκει στην ίδια.

Η όξυνση των οικολογικών προβλημάτων αναδεικνύει το αδιέξοδο της κάθε αντίληψης που δεν συνδέεται με το οικονομικοπολιτικό σύστημα. Η επικέντρωση σε οικολογικά προβλήματα μικρής κλίμακας αποδεικνύεται κοντόφθαλμη, καθώς ένα από τα χαρακτηριστικά της τωρινής οικολογικής κρίσης είναι η επέκτασή της σε όλο τον πλανήτη. Η αναζήτηση αφηρημένων εννοιών (του ανθρώπου, της φύσης, της ανάπτυξης, ή της δυτικής πολιτισμικότητας), εκτός του ότι αποτελεί επιστημονική αφέλεια (δεν υπάρχουν αφηρημένες οντότητες, αλλά μόνο συγκεκριμένες που καθορίζονται από τη δομή μέσα στην οποία ενυπάρχουν), δεν επιλύει τελικά τίποτα. Τίποτα επίσης δεν λύνεται με τον ασκητικό αναχωρητισμό από το καπιταλιστικό φαντασιακό (όπου η ευτυχία είναι συνώνυμη με τη συσσώρευση μιας στοίβας άχρηστων αντικειμένων) προς κάποιο μεσαιωνικό χωριό. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο οικολογικό αλλά συνολικά ανθρωπολογικό. Η χειραφέτηση του ανθρώπου από τους μηχανισμούς του κεφαλαίου δεν λύνει το πάντα, παρ' όλα αυτά επιλύει πάμπολλα κοινωνικά προβλήματα, ανάμεσα σε αυτά και το οικολογικό.

Μ.Χ.

Την τελευταία δεκαετία το κίνημα των λεσβιών και των ομοφυλόφιλων ανδρών στη Δύση (και όχι μόνο) έχει προωθήσει ως μια από τις πιο βασικές, ίσως και ως τη βασικότερη, διεκδίκησή του την αναγνώριση από το αστικό κράτος του δικαιώματος στο γάμο για τα άτομα του ίδιου φύλου – όπως ακριβώς ισχύει και για κάθε ετεροφυλόφιλο πολίτη. Έτσι, μια σειρά από νοικοκυριά και συντροφικές σχέσεις διεκδικούν την ισοπολιτεία και τη δυνατότητα να μετέχουν των προνομίων και υπηρεσιών που προβλέπει το κράτος για τους ανθρώπους που παντρεύονται. Πρόκειται για μια διεκδίκηση που από τις αρχές της δεκαετίας του '90 γίνεται όλο και εντονότερη, ενώ η συζήτηση για τον «γκέι γάμο» απασχολεί σήμερα, σχεδόν παντού στη Δύση, τα κυρίαρχα κομμάτια του lgbt κινήματος, παράγοντας μια σειρά από πολιτικές στρατηγικές. Στα τέλη του 2004, ο δήμαρχος του Σαν Φρανσίσκο των ΗΠΑ, αποφάσισε να τελέσει τους πρώτους γάμους μεταξύ ομοφυλόφιλων στη χώρα του, στηριζόμενος στο γεγονός ότι το σύνταγμα δεν απαγόρευε το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Αυτό προκάλεσε μια σειρά από συντηρητικές αντιδράσεις, με αποκορύφωμα την συνταγματική τροποποίηση που προώθησε και πέρασε λίγο αργότερα ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους, έτσι ώστε να αναφέρεται ρητά στο σύνταγμα ότι ο γάμος ορίζεται ως η ένωση μεταξύ ενός άνδρα και μίας γυναίκας, ξεκαθαρίζοντας το τοπίο και καθιστώντας τους γάμους μεταξύ ομοφυλόφιλων αδύνατους σε νομικό επίπεδο – και όσους είχαν ήδη γίνει άκυρους.

Ταυτόχρονα όμως με τις εξελίξεις αυτές, υπάρχει στο εσωτερικό του lgbt κινήματος μια πολύ ζωηρή συζήτηση και αντιπαράθεση γύρω από το ζήτημα/αίτημα του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου καθώς για πάρα πολλούς και πολλές ακτιβιστές και ακτιβίστριες το αίτημα αυτό κινείται προς μια συντηρητική κατεύθυνση και δεν μπορεί να σταθεί ως διεκδίκηση που οραματίζεται μια κοινωνία ισότητας και δικαιοσύνης. Η συζήτηση είναι μεγάλη και το παρακάτω κείμενο-μανιφέστο που κυκλοφόρησε τον Ιούλιο του 2006 στις ΗΠΑ, παρουσιάζει πολύ περιεκτικά βασικές θέσεις και επιχειρήματα των κομματιών εκείνων του lgbtq κινήματος που δεν βλέπουν στο αίτημα για τον «γκέι γάμο» καμιά ριζοσπαστική δυναμική. Επιπλέον είναι ένα κείμενο που δεν μένει στην κριτική, αλλά προτείνει το ποια κινηματική στρατηγική θα ήταν αυτή που θα απαντούσε στις πολιτικές επιλογές της φιλελεύθερης δεξιάς, η

LGBT κίνημα: Διεκδικήσεις και στρατηγικές πέρα από τον (γκέι) γάμο

Πέρα από το γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου

επιλογών ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, φύλου/ταυτότητας φύλου, τάξης ή ιθαγένειας,

και για να οικοδομήσουν στέρεα θεμέλια κοινωνικής και οικονομικής δικαιοσύνης για όλους, από την οποία μπορεί στο βάθος του χρόνου να αναδυθεί τελικά η πραγματική ειρήνη και η αναγνώριση των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γιατί το lgbt κίνημα χρειάζεται ένα νέο στρατηγικό όραμα

Η οικιακή και οικογενειακή ποικιλομορφία είναι ήδη ο κανόνας

Ο αγώνας για το δικαίωμα στο γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου

LGBT κίνημα: Διεκδικήσεις και στρατηγικές πέρα από τον (γκέι) γάμο

Πέρα από το γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου

Ένα νέο στρατηγικό όραμα για όλες τις οικογένειες και σχέσεις μας

1η Ιουλίου 2006

Εμείς οι υπογράφοντες και υπογράφουσες –λεσβίες, γκέϊ, αμφί και τρανστζέντερ (lgbt) και οι σύμμαχοι μας ακτιβιστές, ερευνητές, εκπαιδευτικοί, συγγραφείς, καλλιτέχνες, δικηγόροι, δημοσιογράφοι, και οργανωτές κοινοτήτων– επιδιώκουμε να προσφέρουμε σε φίλους και συνεργάτες ένα νέο όραμα που να εγγυάται την κυβερνητική αλλά και ιδιωτική θεσμική αναγνώριση ποικίλων μορφών συμβίωσης, νοικοκυριών, συγγενικών σχέσεων και οικογενειών. Για να το επιτύχουμε ελπίζουμε να κινηθούμε πέρα από τα στενά όρια των πολιτικών του γάμου όπως αυτή τη στιγμή εκφράζονται στις ΗΠΑ.

Ζητούμε πρόσβαση σε ένα ευέλικτο σύνολο οικονομικών παροχών και επιλογών ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, φύλου/ταυτότητας φύλου, τάξης ή ιθαγένειας.

Εκφράζουμε και τιμούμε τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι βρίσκουν και κάνουν πράξη την αγάπη, φτιάχνουν σχέσεις, χτίζουν κοινότητες και δίκτυα φροντίδας και υποστήριξης, δημιουργούν νοικοκυριά, κάνουν οικογένειες, και οικοδομούν καινοτόμες δομές για να στηρίξουν και να συντηρήσουν κοινότητες.

Προσφέροντας αυτό το όραμα, δηλώνουμε ότι είμαστε μέρος μιας αλληλοεξαρτώμενης παγκόσμιας κοινότητας. Συμπαραστεκόμαστε στους ανθρώπους κάθε φυλής, φύλου και σεξουαλικής ταυτότητας, στις Ηνωμένες Πολιτείες και σ' ολόκληρο τον κόσμο, που δουλεύουν καθημερινά –συχνά κάτω από αντίξοες πολιτικές και οικονομικές συνθήκες– για να αντισταθούν στη δομική βία της φτώχειας, του ρατσισμού, του μισογυνισμού, του πολέμου και της καταπίεσης, και για να οικοδομήσουν στέρεα θεμέλια κοινωνικής και οικονομικής δικαιοσύνης για όλους, από την οποία μπορεί στο βάθος του χρόνου να αναδυθεί τελικά η πραγματική ειρήνη και η αναγνώριση των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γιατί το lgbt κίνημα χρειάζεται ένα νέο στρατηγικό όραμα

Η οικιακή και οικογενειακή ποικιλομορφία είναι ήδη ο κανόνας

Ο αγώνας για το δικαίωμα στο γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου είναι μια μόνο πτυχή μιας ευρύτερης προσπάθειας για την ενίσχυση της ασφάλειας και της σταθερότητας των ποικίλων νοικοκυριών και οικογενειών. Οι lgbt κοινότητες έχουν πλήθος λόγων να αναγνωρίζουν ότι οι οικογένειες και οι σχέσεις δεν έχουν σύνορα και ότι ποτέ δε θα περιοριστούν σε ένα μόνο πρότυπο.

Όλες οι οικογένειες, οι σχέσεις και τα νοικοκυριά που παλεύουν για σταθερότητα και οικονομική ασφάλεια θα βοηθηθούν αν διακριθούν βασικές μορφές νομικής και οικονομικής αναγνώρισης από την προϋπόθεση της γαμήλιας και συζυγικής σχέσης.

Τα ευρήματα της απογραφής στις ΗΠΑ μας λένε ότι μια πληθώρα ανθρώπων, ανεξαρτήτως φύλου και σεξουαλικής ταυτότητας, δεν ζει σε παραδοσιακές πυρηνικές οικογένειες. Η αναγνώριση της ποικιλίας των νοικοκυριών

οποία θέλει να περιθωριοποιήσει μια ολόκληρη ποικιλία από μορφές νοικοκυριών που ξεφεύγουν από τον έλεγχό της, αποδυναμώνοντας συγχρόνως το κράτος πρόνοιας και αποκλείοντας πάρα πολλούς ανθρώπους από βασικά δικαιώματα. Κάτι που σε καμιά περίπτωση δεν είναι αποκλειστικό ζήτημα των lgbt ανθρώπων και αποδεικνύει πως τα πολιτικά κινήματα που διαμορφώνονται με άξονα το φύλο και τη σεξουαλικότητα, το φεμινιστικό, το queer και το lgbt κίνημα, συνδέονται οργανικά με το ευρύτερο ριζοσπαστικό ανταγωνιστικό κίνημα, αφού πρόκειται για κινήματα τα οποία, δυνάμει, απειλούν με τις διεκδικήσεις τους κάποιους από τους βασικούς μηχανισμούς ανα-παραγωγής που στηρίζουν τον πυρήνα των συμφερόντων της κυρίαρχης, φιλελεύθερης, καπιταλιστικής δομής.

Για όλα τα παραπάνω θεωρήσαμε πως το κείμενο παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον ως προς το περιεχόμενό του και πως αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία. Οι πολιτικές στρατηγικές που θα ισχυροποιήσουν τις αντιστάσεις μας υποστηρίζοντας τις επιθυμίες και τις ζωές μας στο παρόν, είναι πάντα προς αναζήτηση. Σήμερα, δυναμώνουν οι φωνές που θέλουν το μέλλον να φανερώνεται στις στιγμές που διαφορετικά πολιτικά κινήματα συναρθρώνονται και οραματίζονται από κοινού. Θεωρούμε πως το κείμενο «Πέρα από το γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου» είναι μια τέτοια φωνή. Κυρίως γιατί αφήνει να εννοηθεί πως το θέμα δεν είναι απλώς ο γκέι γάμος αλλά ο γάμος. Πως το θέμα δεν είναι μόνο το πώς θα κάνουν οικογένεια οι ομοφυλόφιλοι αλλά το ποια οικογένεια επιτρέπεται στον οποιοδήποτε και το τι εξυπηρετεί το κυρίαρχο μοντέλο νοικοκυριού και οικογένειας. Οι μετασχηματισμοί θα προκύψουν όταν αρχίσουμε να βλέπουμε πέρα από τα δεδομένα σχήματα για το τι συνιστά οικογένεια, νοικοκυριό, δίκτυο συγγένειας και θα μπορέσουμε να δυναμιτίσουμε με τις διεκδικήσεις μας τις κανονικότητες και τις πειθαρχίες που μας επιβάλλονται ενάντια στα βασικά μας συμφέροντα.

Το κείμενο γράφτηκε μετά από πρωτοβουλία ακτιβιστών του lgbt κινήματος και κυκλοφόρησε ευρέως με υπογραφές όχι μόνο ακτιβιστών αλλά και πολλών άλλων συμμάχων, ακαδημαϊκών, δημοσιογράφων, ερευνητών, καλλιτεχνών κ.ά. Σε αυτό το τεύχος δημοσιεύουμε ένα πρώτο μέρος του κειμένου καθώς ο χώρος δεν αρκούσε για να παρουσιαστεί ολόκληρο.

annap+eledou

που είναι ήδη ο κανόνας σ' αυτή τη χώρα είναι απλώς θέμα διεύρυνσης των διάφορων μορφών νομικής αναγνώρισης που είναι ήδη διαθέσιμες. Το lgbt κίνημα έχει παίξει αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία και προάσπιση των συμφώνων συμβίωσης, των υιοθεσιών από δεύτερο γονέα, των αμοιβαία επωφελών διακανονισμών, της από κοινού μίσθωσης ή ιδιοκτησίας στέγης, των κοινών παροχών υγείας, της προσφοράς νομικών υπηρεσιών και άλλων μηχανισμών που βοηθούν στη δημιουργία σταθερότητας και ασφάλειας για λεσβίες, γκέι, αμφισεξουαλικούς και ετεροφυλόφιλους ανθρώπους και οικογένειες.

Στο απόγειο της επιδημίας του AIDS, οι κοινότητές μας δημιούργησαν στις νόρμες του κοινωνικού φύλου.

Το γεγονός ότι η κυβέρνηση ορίζει ως «νόμιμες οικογένειες» μόνο όσα νοικοκυριά αποτελούνται από ζευγάρια σε συζυγική σχέση προσφέρει τρομερά κακές υπηρεσίες στους πολλούς άλλους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι φτιάχνουν τις οικογένειές τους, τα δίκτυα συγγένειας, τα νοικοκυριά και τις σχέσεις τους. Για παράδειγμα, ποιος από μας θα αμφισβητήσει σοβαρά ότι οι παρακάτω μορφές οικογενειών είναι λιγότερο άξιες σεβασμού κοινωνικά, οικονομικά και πνευματικά;

- Ηλικιωμένοι πολίτες που ζουν μαζί, προσφέροντας ο ένας στον άλλο φροντίδα, συντροφικότητα και/ή οργανωμένες οικογένειες.
- Στενοί φίλοι και συγγενείς που ζουν μαζί, έχοντας μακροχρόνιες, γεμάτες αφοσίωση, μη συζυγικές σχέσεις, αποτελώντας ο ένας για τον άλλο την κύρια πηγή φροντίδας και υποστήριξης.
- Σχέσεις φροντίδας και συμβίωσης που αναπτύχθηκαν για να παρέχουν υποστήριξη σε όσους ζουν με τον HIV/AIDS.

Ο γάμος δεν είναι η μόνη άξια σεβασμού μορφή οικογένειας ή σχέσης, και δεν θα πρέπει να πριμοδοτείται νομικά και οικονομικά σε σχέση με άλλες μορφές. Ενώ τιμούμε αυτούς για τους οποίους ο γάμος είναι η πιο ουσιώδης προσωπική –για μερικούς είναι επίσης βαθιά πνευματική– επιλογή, πιστεύουμε ότι πολλές άλλες

που είναι ήδη ο κανόνας σ' αυτή τη χώρα είναι απλώς θέμα διεύρυνσης των διάφορων μορφών νομικής αναγνώρισης που είναι ήδη διαθέσιμες. Το lgbt κίνημα έχει παίξει αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία και προάσπιση των συμφώνων συμβίωσης, των υιοθεσιών από δεύτερο γονέα, των αμοιβαία επωφελών διακανονισμών, της από κοινού μίσθωσης ή ιδιοκτησίας στέγης, των κοινών παροχών υγείας, της προσφοράς νομικών υπηρεσιών και άλλων μηχανισμών που βοηθούν στη δημιουργία σταθερότητας και ασφάλειας για λεσβίες, γκέι, αμφισεξουαλικούς και ετεροφυλόφιλους ανθρώπους και οικογένειες.

Στο απόγειο της επιδημίας του AIDS, οι κοινότητές μας δημιούργησαν συστήματα υποστήριξης και οικοδόμησαν νέες μορφές οικογένειας και συμβίωσης εν μέσω μιας καταστροφικής κρίσης και σε περίοδο μεγάλης οδύνης. Τόσο οι κοινότητές μας όσο και οι οργανώσεις για το AIDS αναγνώρισαν, σεβάστηκαν και αγωνίστηκαν για τα δικαιώματα των μη παραδοσιακά δομημένων οικογενειών και των μη συμβατικών συμβιώσεων.

Επιπρόσθετα, τα κινήματα των τρανστζέντερ και των αμφισεξουαλικών, που τόσο συχνά στην ιστορία αφέθηκαν πίσω ή παραμερίστηκαν από το κίνημα των λεσβιών και των γκέι, αμφισβήτησαν δυναμικά τις νομικές κατασκευές των σχέσεων και πάλεψαν για την κοινωνική, νομική και οικονομική αναγνώριση συμβιώσεων, νοικοκυριών και οικογενειών, που περιλαμβάνουν μέλη τα οποία σπάνε τα στενά όρια που απαιτούν συμμόρφωση στις νόρμες του κοινωνικού φύλου.

Το γεγονός ότι η κυβέρνηση ορίζει ως «νόμιμες οικογένειες» μόνο όσα νοικοκυριά αποτελούνται από ζευγάρια σε συζυγική σχέση προσφέρει τρομερά κακές υπηρεσίες στους πολλούς άλλους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι φτιάχνουν τις οικογένειές τους, τα δίκτυα συγγένειας, τα νοικοκυριά και τις σχέσεις τους. Για παράδειγμα, ποιος από μας θα αμφισβητήσει σοβαρά ότι οι παρακάτω μορφές οικογενειών είναι λιγότερο άξιες σεβασμού κοινωνικά, οικονομικά και πνευματικά;

- Ηλικιωμένοι πολίτες που ζουν μαζί, προσφέροντας ο ένας στον άλλο φροντίδα, συντροφικότητα και/ή οργανωμένες οικογένειες.
- Ενήλικα παιδιά που ζουν μαζί με, και φροντίζουν τους γονείς τους.
- Παππούδες, γιαγιάδες και άλλα μέλη της οικογένειας που μεγαλώνουν τα παιδιά των παιδιών τους (και/ή συγγενών τους).
- Νοικοκυριά όπου υπάρχουν περισσότεροι του ενός σύζυγοι, που αγαπιούνται πραγματικά και είναι αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλο.
- Μικτές οικογένειες.
- Μονογονεϊκές οικογένειες.
- Διευρυμένες οικογένειες (ειδικά σε συγκεκριμένες ομάδες μεταναστών) που ζουν κάτω από την ίδια στέγη, όπου τα μέλη τους φροντίζουν το ένα το άλλο.
- Queer ζευγάρια που αποφασίζουν να κάνουν και να μεγαλώσουν ένα παιδί από κοινού με κάποιο άλλο queer άτομο ή ζευγάρι, σε δύο χωριστά νοικοκυριά.
- Στενοί φίλοι και συγγενείς που ζουν μαζί, έχοντας μακροχρόνιες, γεμάτες αφοσίωση, μη συζυγικές σχέσεις, αποτελώντας ο ένας για τον άλλο την κύρια πηγή φροντίδας και υποστήριξης.
- Σχέσεις φροντίδας και συμβίωσης που αναπτύχθηκαν για να παρέχουν υποστήριξη σε όσους ζουν με τον HIV/AIDS.

Ο γάμος δεν είναι η μόνη άξια σεβασμού μορφή οικογένειας ή σχέσης, και δεν θα πρέπει να πριμοδοτείται νομικά και οικονομικά σε σχέση με άλλες μορφές. Ενώ τιμούμε αυτούς για τους οποίους ο γάμος είναι η πιο ουσιώδης προσωπική –για μερικούς είναι επίσης βαθιά πνευματική– επιλογή, πιστεύουμε ότι πολλές άλλες μορφές σχέσεων συγγένειας, νοικοκυριών και οικογενειών πρέπει επίσης να αναγνωριστούν.

Όλο και μεγαλύτερος αριθμός νοικοκυριών και οικογενειών αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες

Οι στρατηγικές μας οφείλουν να απευθύνονται όχι μόνο στους φόβους αλλά και στις ελπίδες εκατομμυρίων ανθρώπων σ' αυτή τη χώρα –lgbt και άλλων– που νιώθουν, όχι αδικαιολόγητα, φόβο και αγωνία για το οικονομικό τους μέλλον.

Η φτώχεια και οι οικονομικές δυσκολίες υπάρχουν παντού και συνεχώς αυξάνονται. Η πλεονεξία των εταιρειών, οι δραστικές περικοπές των φόρων που πληρώνουν οι πλούσιοι και η αυξανόμενη μεταφορά δημοσίων επενδύσεων από τις ανάγκες των ανθρώπων στην αγορά όπλων, την αστυνόμευση και την κατασκευή φυλα-

κών διευρύνουν συνεχώς το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών τόσο στις ΗΠΑ όσο και σε όλο τον κόσμο.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες όλο και πιο πολλά άτομα και οικογένειες (δυσανάλογα περισσότερα μεταξύ των έγχρωμων και των μονογονεϊκών οικο-

τικά, ανεξάρτητα από την κατεύθυνση προς την οποία κινούνται τα ιδεολογικά ρεύματα της εποχής.

Το «Κίνημα Υπέρ

σμα τη μεταξύ τους σύγκρουση.

Η στρατηγική της δεξιάς δεν εναντιώνεται μόνο στο γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου ως ένα απομονωμένο θέμα. Ολόκληρο το νομοθετικό πλαίσιο των πολιτικών δικαιωμάτων για όλους τους ανθρώπους

κών διευρύνουν συνεχώς το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών τόσο στις ΗΠΑ όσο και σε όλο τον κόσμο.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες όλο και πιο πολλά άτομα και οικογένειες (δυσανάλογα περισσότερα μεταξύ των έγχρωμων και των μονογονεϊκών οικογενειών που επικεφαλής είναι γυναίκες) βιώνουν τη βία της φτώχειας. Εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν ιατρική περίθαλψη, αξιοπρεπή στέγη ή αρκετή τροφή. Πιστεύουμε ότι το όραμα των lgbt για το μέλλον οφείλει να εκφράσει με σαφήνεια το τι συμβαίνει σ' όλη την επικράτεια των ΗΠΑ. Οι άνθρωποι δημιουργούν ιδιαίτερους δεσμούς και σχέσεις που τους επιτρέπουν να ζήσουν και να χτίσουν τις κοινότητες και τις σχέσεις συμβίωσης που αντικατοπτρίζουν τις συνθήκες, τις ανάγκες και τις ελπίδες τους. Ενώ πολλοί στην lgbt κοινότητα ζητούν τη νομική αναγνώριση του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, πολλοί άλλοι –ετεροφυλόφιλοι και/ή lgbt– φτιάχνουν τις σχέσεις, τους δεσμούς, και τα άτυπα συστήματα συγγένειας που ισχυροποιούν και υποστηρίζουν την καθημερινότητά τους, τη ζωή που ζουν πραγματικά, ανεξάρτητα από την κατεύθυνση προς την οποία κινούνται τα ιδεολογικά ρεύματα της εποχής.

Το «Κίνημα Υπέρ του Γάμου» της Δεξιάς είναι πολύ ευρύτερο από αυτό για το «Γάμο Μεταξύ Ατόμων του Ίδιου Φύλου»

Οι στρατηγικές του lgbt κινήματος πρέπει να είναι προφητικές, οραματικές, δημιουργικές και αρκετά πρακτικές, ώστε να αντιμετωπίσουν την αποτελεσματική και ισχυρή πολιτική τύπου «σφήνας» που μεταχειρίζεται η δεξιά, δηλαδή μια πολιτική στρατηγική που προωθεί το φόβο και την αγανάκτηση μεταξύ ομάδων με αποτέλεσμα τη μεταξύ τους σύγκρουση.

Η στρατηγική της δεξιάς δεν εναντιώνεται μόνο στο γάμο μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου ως ένα απομονωμένο θέμα. Ολόκληρο το νομοθετικό πλαίσιο των πολιτικών δικαιωμάτων για όλους τους ανθρώπους δέχεται επίθεση από τη δεξιά, κωδικοποιημένο όχι μόνο με όρους σεξουαλικότητας, αλλά και φυλής, φύλου, τάξης, και ιθαγένειας. Η θέση της δεξιάς κατά των lgbt είναι απλώς μία πτυχή της ευρύτερης συντηρητικής ατζέντας που προωθεί το εξαναγκαστικό, πατριαρχικό μοντέλο γάμου και που ξετυλίγεται στον αστικό στίβο με πολλούς και ποικίλους τρόπους – εκ των οποίων όλοι επηρεάζουν περισσότερο τις κοινότητες των φτωχών, των μεταναστών και των έγχρωμων. Σκοπός δεν είναι μόνο η ενδυνάμωση των στενών, ετεροσεξιστικών ορισμών του γάμου και η αναγκαστική συμμόρφωση, αλλά επίσης και η δραστική περικοπή της κρατικής χρηματοδότησης ενός ευρύτατου φάσματος οικογενειακών προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων αυτών της φροντίδας των παιδιών, της υγειονομικής περίθαλψης, των υπηρε-

σιών υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, της σίτισης, καθώς και η μεταφορά της ευθύνης για την οικονομική επιβίωση στις ίδιες τις οικογένειες.

Επιπλέον, όπως ξέρουμε όλοι, η δεξιά, ενσωματώνοντας με επιτυχία μια «αθόρυβη και κρυφή» γλώσσα σε πολλές αντί-LGBT τροπολογίες και πρωτοβουλίες για το γάμο, δημιούργησε το πλαίσιο για την αποδυνάμωση των συμφώνων οικιακής συμβίωσης και άλλων μορφών αναγνώρισης νοικοκυριών (τόσο για τους/τις queer, όσο και για τους/τις ετεροφυλόφιλους/-λες). Οι πόροι του κινήματος εξαντλούνται από συνεχείς αγώνες άμυνας καθώς προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις επιθέσεις της δεξιάς στα επιμέρους ζητήματα. Οι στρατηγικές μας πρέπει να συγκρουστούν κατά μέτωπο και μακροχρόνια από μια θέση που θα έχει όραμα και δύναμη.

«Ναι!» σε μια αστική κοινωνία μέριμνας και «Όχι!» στην πίεση της Δεξιάς για ιδιωτικοποιήσεις

Το να κερδίσουμε την ισοπολιτεία στο γάμο έτσι ώστε να έχουμε πρόσβαση στα δικαιώματα του/της συντρόφου μας δεν έχει και πολύ νόημα όταν τα δικαιώματα που διεκδικούμε περικόπτονται.

Την ίδια στιγμή που οι υπερασπιστές του γάμου μεταξύ ατόμων του επίθεσης της δεξιάς στη χρηματοδότηση των ανθρωπίνων αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της περίθαλψης, της πρόνοιας, της έρευνας για τον HIV-AIDS και της θεραπείας, της δημόσιας εκπαίδευσης, της φθηνής στέγης και πολλών άλλων.

Τα άσχημα αυτά νέα γίνονται ακόμη πιο περίπλοκα εξαιτίας της στρατηγικής ενός τμήματος του lgbt κινήματος που εστιάζει στο γάμο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου ως μεμονωμένο ζήτημα. Αν επιτύχει αυτή η στρατηγική, πολλά άτομα και νοικοκυριά στις κοινότητες των ίδιων των lgbt δεν θα έχουν πρόσβαση σε παροχές και ευκαιρίες υποστήριξης που τους είναι αναγκαίες, μιας και οι παροχές αυτές θα είναι διαθέσιμες μόνο σε όσους παντρεύονται, αν παραμείνουν φυσικά διαθέσιμες τελικά. Πολλοί τρανστζέντερ, gender queer, και όσοι αρνούνται τις πειθαρχίες του κοινωνικού φύλου θα είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, όπως και οι ηλικιωμένοι. Για παράδειγμα, υπολογίζεται ότι ένα 70-80% των ηλικιωμένων lgbt ανθρώπων ζουν μόνοι τους, ενώ έχουν ανάγκη από τα επιδόματα πρόνοιας, αναπηρίας, και σύνταξης τα οποία προσφέρονται σήμερα μόνο σε όσους είναι παντρεμένοι σύμφωνα με το νόμο.

Αντί να εστιάσουμε στα δικαιώματα του γάμου μεταξύ ατόμων του ιδίου φύλου, σαν να είναι η μόνη στρατηγική, εμείς πιστεύουμε ότι το lgbt κίνημα οφείλει να ενισχύσει την ιδέα ότι ο γάμος θα έπρεπε να είναι ένας μόνο από τους πολλούς δρόμους, μέσω των οποίων τα νοικοκυριά, οι οικογένειες, οι σύντροφοι και οι σχέσεις συγγένειας μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην υποστήριξη που παρέχει μια αστική κοινωνία μέριμνας.

εκφράζει αυτή την επιθυμία.

Πολλοί από μας λαχταρούν κοινότητες στις οποίες να υπάρχει συστημική αποδοχή, εκτίμηση και προστασία της διαφορετικότητας, και όπου η συμμόρφωση σε ένα στενό και περιοριστικό όραμα δεν θα απαιτείται ως αντάλλαγμα για την ένταξη σε μια αστική κοινωνία μέριμνας. Το όραμά μας είναι η δημιουργία κοινοτήτων στις οποίες μας ενθαρρύνουν: να ανακαλύψουμε το ευρύ φάσμα των ανιδιοτελών και θετικών δυνατοτήτων της αγάπης, του κοινωνικού φύλου, της επιθυμίας, του σεξ – και να δημιουργήσουμε νέες μορφές οργανωμένων οικογενειών χωρίς το φόβο ότι αυτή η αναζήτηση μπορεί δυνητικά να υπονομεύσει το δικαίωμά μας για σεβασμό και εκτίμηση τόσο στις κοινότητές μας και όσο στον υπόλοιπο κόσμο. Πολλοί από εμάς, επίσης, πέρα από τις όποιες ταυτότητές μας, διεκδικούμε να τερματίσουμε τις προσπάθειες καταστολής

«Ναι!» σε μια αστική κοινωνία μέριμνας και «Όχι!» στην πίεση της Δεξιάς για ιδιωτικοποιήσεις

Το να κερδίσουμε την ισοπολιτεία στο γάμο έτσι ώστε να έχουμε πρόσβαση στα δικαιώματα του/της συντρόφου μας δεν έχει και πολύ νόημα όταν τα δικαιώματα που διεκδικούμε περικόπτονται.

Την ίδια στιγμή που οι υπερασπιστές του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου προωθούν την ισότητα στο γάμο ως τρόπο για να εξασφαλίσουν τα ζευγάρια ίδιου φύλου και οι οικογένειές τους ασφαλιστικές παροχές και άλλες ωφέλειες που συνδέονται με τη γαμήλια ένωση, η δεξιά έχει ξεκινήσει μια μακροχρόνια στρατηγική μάχη για τη διάλυση όλων των δημοσίων υπηρεσιών και των προγραμμάτων παροχών καθώς και των αστικών αξιών που εδραιώθηκαν τη δεκαετία του '30, αρχικά ως απάντηση στη διευρυνόμενη φτώχεια και τη Μεγάλη Ύφεση. Η πίεση για ιδιωτικοποίηση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλων παροχών, προγραμμάτων και πόρων που καλύπτουν τις βιοποριστικές ανάγκες πολλών, παντρεμένων και μη, βρίσκεται στο κέντρο αυτής της επίθεσης. Στην πραγματικότητα όλα τα νοικοκυριά, εκτός των πλέον προνομιούχων, κινδυνεύουν ως αποτέλεσμα της σκληρής θα είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, όπως και οι ηλικιωμένοι. Για παράδειγμα, υπολογίζεται ότι ένα 70-80% των ηλικιωμένων lgbt ανθρώπων ζουν μόνοι τους, ενώ έχουν ανάγκη από τα επιδόματα πρόνοιας, αναπηρίας, και σύνταξης τα οποία προσφέρονται σήμερα μόνο σε όσους είναι παντρεμένοι σύμφωνα με το νόμο.

Αντί να εστιάσουμε στα δικαιώματα του γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, σαν να είναι η μόνη στρατηγική, εμείς πιστεύουμε ότι το lgbt κίνημα οφείλει να ενισχύσει την ιδέα ότι ο γάμος θα έπρεπε να είναι ένας μόνο από τους πολλούς δρόμους, μέσω των οποίων τα νοικοκυριά, οι οικογένειες, οι σύντροφοι και οι σχέσεις συγγένειας μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση στην υποστήριξη που παρέχει μια αστική κοινωνία μέριμνας.

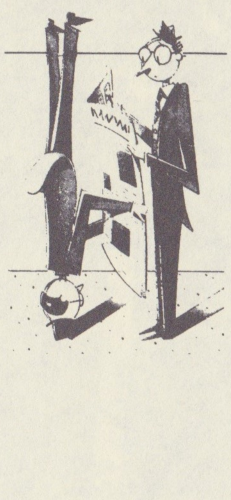
Η επιθυμία για δημιουργία κοινότητας και σύνδεσης

Πιστεύουμε ότι οι στρατηγικές του lgbt κινήματος δεν πρέπει απλώς να κάνουν πιο δημοκρατικές τη νομική αναγνώριση και τις παροχές αλλά πρέπει επίσης να μιλούν και για την ευρεία ανάγκη για μια αυθεντική και δίκαιη κοινότητα.

Πάρα πολλοί άνθρωποι στην κοινωνία μας και παντού στον κόσμο λαχταρούν μια αίσθηση κοινότητας που μεριμνά και συνδέει τα μέλη της, αποζητούν τη δυνατότητα να έχουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και να μπορούν να διεκδικούν μια ζωή με νόημα, ελεύθερη από την απειλή της βίας και του φόβου. Πασχίζουμε για τη δημιουργία ενός κινήματος που θα τητες στις οποίες να υπάρχει συστημική αποδοχή, εκτίμηση και προστασία της διαφορετικότητας, και όπου η συμμόρφωση σε ένα στενό και περιοριστικό όραμα δεν θα απαιτείται ως αντάλλαγμα για την ένταξη σε μια αστική κοινωνία μέριμνας. Το όραμά μας είναι η δημιουργία κοινοτήτων στις οποίες μας ενθαρρύνουν: να ανακαλύψουμε το ευρύ φάσμα των ανιδιοτελών και θετικών δυνατοτήτων της αγάπης, του κοινωνικού φύλου, της επιθυμίας, του σεξ – και να δημιουργήσουμε νέες μορφές οργανωμένων οικογενειών χωρίς το φόβο ότι αυτή η αναζήτηση μπορεί δυνητικά να υπονομεύσει το δικαίωμά μας για σεβασμό και εκτίμηση τόσο στις κοινότητές μας και όσο στον υπόλοιπο κόσμο. Πολλοί από εμάς, επίσης, πέρα από τις όποιες ταυτότητές μας, διεκδικούμε να τερματίσουμε τις προσπάθειες καταστολής και ελέγχου της προσωπικής μας ζωής. Για τις lgbt και τις queer κοινότητες, αυτή η επιθυμία έχει ιδιαίτερη σημασία.

Εμείς που έχουμε υπογράψει αυτή τη δήλωση πιστεύουμε πως είναι απαραίτητο να εργαστούμε για τη δημιουργία δημόσιων χώρων όπου θα είμαστε ελεύθεροι να: αγκαλιάσουμε όλα όσα είμαστε, να αποκηρύξουμε τη δαιμονοποίηση της σεξουαλικότητας των lgbt που επιχειρεί η δεξιά και τις επιθέσεις κατά της κουλτούρας των queer, να καταπιαστούμε ανοιχτά με θέματα επιθυμίας και πόθου, και να επικυρώσουμε, στο πλαίσιο μιας κοινότητας μέριμνας, την πολυπλοκότητα και τον πλούτο του φύλου και της σεξουαλικής ποικιλομορφίας. Όπως και αν διαλέξουμε να ζήσουμε, πρέπει να υπάρχει ένας νόμιμος χώρος και για μας.

μετάφραση: γαγα

Όταν γίνεται λόγος για τη δεκαετία του 1950 στη Δυτική Γερμανία, το μυαλό του κόσμου —τουλάχιστον όσων βρίσκονται εκτός ΟΔΓ[1]— πηγαίνει στο οικονομικό θαύμα, την εκπληκτική ανάκαμψη της γερμανικής οικονομίας τις δεκαετίες του '50 και του '60 (ιδιαίτερα ως το 1968-69)[2]. Σχεδόν κανείς όμως δεν αναρωτιέται με ποιο τίμημα έγιναν όλα αυτά.

Πολύ νωρίς, το δικαίωμα στην απεργία στην ΟΔΓ περιορίστηκε όσο σε καμία άλλη δυτικοευρωπαϊκή χώρα. Η πολιτική απεργία απαγορεύτηκε το 1954 από το Ομοσπονδιακό Εργασιακό Δικαστήριο. Επιτρέπονται απεργίες μόνο όταν γίνονται ενάντια στον εταίρο της σύμβασης, όχι όμως όταν για παράδειγμα εναντιώνονται σε νόμο του κράτους[3]. Δεν επιτρέπεται, επίσης, απεργία που δεν οργανώνεται από συνδικάτο (η λεγόμενη «αδέσποτη απεργία»).

ΟΔΓ: Η απαγόρευση του ΚΚΓ το 1956 και οι συνέπειές της

Η καταστολή τη δεκαετία του '50

Αφορμή για αυτό το άρθρο όμως είναι η καταστολή των επαναστατικών και εργατικών κινημάτων που έλαβε χώρα παράλληλα, αφού στις 17/8/1956 απαγορεύτηκε στην ΟΔΓ το Κομμουνιστικό Κόμμα, για 2η φορά στην ιστορία του.[4]

Το ΚΚΓ, μετά τη δωδεκαετή απαγόρευσή του την εποχή του φασισμού, ήταν το πρώτο κόμμα που επανιδρύθηκε και έλαβε σχετική άδεια, που ήταν απαραίτητη εκείνη την εποχή, από όλες τις δυνάμεις κατοχής (1945). Μπήκε στην πρώτη γερμανική βουλή το 1949, με 5,7 ή επανεισήγαγε, 37 νέα ποινικά αδικήματα, μεταξύ άλλων την «εσχάτη προδοσία», την «εθνική προδοσία» και τη «συνωμοσία», με την τελευταία να αφορά, αργότερα, πολλά μέλη του ΚΚΓ.

Στις 23 Νοεμβρίου 1951 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατέθεσε αίτημα στο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο (ΟΣυΔ) να διαπιστωθεί η αντισυνταγματικότητα του ΚΚΓ.[5] Μετά την κατάθεση του αιτήματος απαγόρευσης έγιναν πολλές έρευνες σε γραφεία του κόμματος, με στόχο τη συλλογή αποδείξεων που θα εξυπηρετούσαν στην επικείμενη δίκη.

Από πολύ νωρίς, το ΚΚΓ συμμετείχε μαζικά σε δράσεις ενάντια στην επαναστρατιωτικοποίηση, στον επανεξοπλι-

εξαίρεση το ζήτημα της επαναστρατιωτικοποίησης), το ΚΚΓ έχασε σημαντικό αριθμό ψηφοφόρων. Το 1953 έλαβε ποσοστό 2,2% (607.860 ψήφοι) και έκτοτε δεν εκπροσωπήθηκε στη γερμανική βουλή. Κατάφερε να μπει μόνο σε βουλές μεμονωμένων κρατιδίων. Μετρούσε, ωστόσο, τη στιγμή της απαγόρευσής του ακόμα 80.000 μέλη περίπου.

Στις 23 Νοεμβρίου 1954 ξεκίνησε η διαδικασία στο Πρώτο Τμήμα του ΟΣυΔ.

Η απόφαση

Μεσολάβησαν πέντε χρόνια από το αίτημα απαγόρευσης μέχρι την απόφαση του ΟΣυΔ.[7] Ο μακροχρόνιος δισταγμός του δικαστηρίου να εκδώσει την απόφαση ενδέχεται να είναι αποτέλεσμα μιας σχετικής απροθυμίας των δικαστών να ασχοληθούν με το αίτημα. Επιπλέον, ο πρώτος πρόεδρος του ΟΣυΔ, δηλωμένος αντίπαλος της απαγόρευσης του ΚΚΓ, πέθανε το 1954 και μόλις τότε βρέθηκε στη θέση του ένας πιο αντιδραστικός δικαστής.

Το δικαστήριο αιτιολόγησε λεπτομερώς τη νομιμότητα της απαγόρευσης πολιτικού κόμματος σύμφωνα με το σύνταγμα. Στο πλαίσιο αυτό έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην ιστορική πρόθεση του νομοθέτη, την εποχή που ακολούθησε την πτώση του «*απολυταρχικού κρατικού συστήματος*».[8]

Η δημιουργία αποτελεσματικών νομικών ασφαλιστικών δικλίδων, ότι τέτοιου είδους πολιτικές κατευθύνσεις δεν θα είναι σε θέση να ασκήσουν στο μέλλον επιρροή στο κράτος, κυριαρχούσε στη σκέψη του νομοθέτη.

Ένα κόμμα, για να θεωρηθεί αντίθετο με το σύνταγμα, θα έπρεπε να «*απορρίπτει τις υπέρτατες αξίες της συνταγματικής τάξης, τις θεμελιώδεις*

Το 1956 και οι συνέπειες της

Η καταστολή τη δεκαετία του ’50

Αφορμή για αυτό το άρθρο όμως είναι η καταστολή των επαναστατικών και εργατικών κινημάτων που έλαβε χώρα παράλληλα, αφού στις 17/8/1956 απαγορεύτηκε στην ΟΔΓ το Κομμουνιστικό Κόμμα, για 2η φορά στην ιστορία του.[4]

Το ΚΚΓ, μετά τη δωδεκαετή απαγόρευσή του την εποχή του φασισμού, ήταν το πρώτο κόμμα που επανιδρύθηκε και έλαβε σχετική άδεια, που ήταν απαραίτητη εκείνη την εποχή, από όλες τις δυνάμεις κατοχής (1945). Μπήκε στην πρώτη γερμανική βουλή το 1949, με 5,7 % (1.361.706 ψήφους).

Ήδη τον Σεπτέμβριο του 1950 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση είχε εκδώσει το λεγόμενο Διάταγμα Αντενάουερ, που καθιστούσε υποχρεωτική για τους δημόσιους υπαλλήλους την πίστη στο σύνταγμα και απαγόρευε τη συμμετοχή σε οργανώσεις εχθρικές προς αυτό. Ως αποτέλεσμα πολλοί κομμουνιστές απολύθηκαν από τον δημόσιο τομέα. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση απαγόρευσε στις 26 Ιουνίου 1951 την FDJ, την οργάνωση νεολαίας του ΚΚΓ. Η στενή της σχέση με το SED (Σοσιαλιστικό Ενωτικό Κόμμα Γερμανίας, το κόμμα της ΛΔΓ, δηλαδή της Ανατολικής Γερμανίας) και με το ΚΚΓ, που ακόμα ήταν νόμιμο, προβλήθηκε ως η κυριότερη αιτία της απαγόρευσης αυτής. Λίγο αργότερα, και μέσα σε δύο μόλις μέρες, ψηφίστηκε ο πρώτος Νόμος Μεταρρύθμισης της Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος εισήγαγε, ή επανεισήγαγε, 37 νέα ποινικά αδικήματα, μεταξύ άλλων την «εσχάτη προδοσία», την «εθνική προδοσία» και τη «συνομωσία», με την τελευταία να αφορά, αργότερα, πολλά μέλη του ΚΚΓ.

Στις 23 Νοεμβρίου 1951 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατέθεσε αίτημα στο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο (ΟΣυΔ) να διαπιστωθεί η αντισυνταγματικότητα του ΚΚΓ.[5] Μετά την κατάθεση του αιτήματος απαγόρευσης έγιναν πολλές έρευνες σε γραφεία του κόμματος, με στόχο τη συλλογή αποδείξεων που θα εξυπηρετούσαν στην επικείμενη δίκη.

Από πολύ νωρίς, το ΚΚΓ συμμετείχε μαζικά σε δράσεις ενάντια στην επαναστρατιωτικοποίηση, στον επανεξοπλισμό δηλαδή της ΟΔΓ, σε σχετικές διαδηλώσεις και στην προπαγάνδιση ενός δημοψηφίσματος που αργότερα απαγορεύτηκε από τον υπουργό Εσωτερικών. Ηγήθηκε ενεργά ενός κινήματος, του οποίου η απήχηση στον πληθυσμό της μεταπολεμικής Γερμανίας ήταν πολύ μεγαλύτερη από την εκλογική δύναμη του ΚΚΓ. Το ΚΚΓ είχε καταφέρει να συγκεντρώσει, πριν από την απαγόρευση του δημοψηφίσματος, 9 εκατομμύρια «Όχι» στον επανεξοπλισμό. Διατηρούσε στενές σχέσεις με τη ΛΔΓ και με το SED, γεγονός που θεωρήθηκε εκείνη την εποχή εσχάτη προδοσία.

Τον Ιανουάριο του 1952, με αλλαγή του κανονισμού της Βουλής, αφαιρέθηκε από το ΚΚΓ το καθεστώς της κοινοβουλευτικής ομάδας, άρα και το δικαίωμα να καταθέτει επερωτήσεις και αιτήματα.[6]

Λόγω της καταστολής, αλλά και της δικής του σεχταριστικής πολιτικής (με

δηλωμένος αντίπαλος της απαγόρευσης του ΚΚΓ, πέθανε το 1954 και μόλις τότε βρέθηκε στη θέση του ένας πιο αντιδραστικός δικαστής.

Το δικαστήριο αιτιολόγησε λεπτομερώς τη νομιμότητα της απαγόρευσης πολιτικού κόμματος σύμφωνα με το σύνταγμα. Στο πλαίσιο αυτό έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην ιστορική πρόθεση του νομοθέτη, την εποχή που ακολούθησε την πτώση του «*απολυταρχικού κρατικού συστήματος*».[8]

Η δημιουργία αποτελεσματικών νομικών ασφαλιστικών δικλίδων, ότι τέτοιου είδους πολιτικές κατευθύνσεις δεν θα είναι σε θέση να ασκήσουν στο μέλλον επιρροή στο κράτος, κυριαρχούσε στη σκέψη του νομοθέτη.

Ένα κόμμα, για να θεωρηθεί αντίθετο με το σύνταγμα, θα έπρεπε να «*απορρίπτει τις υπέρτατες αξίες της συνταγματικής τάξης, τις θεμελιώδεις αρχές του συντάγματος, που καθιστούν τη συνταγματική τάξη ελεύθερη και δημοκρατική*». Θα έπρεπε να υιοθετεί ενεργά μαχητική, επιθετική στάση έναντι της καθεστηκυίας τάξης· να υπονομεύει βάσει σχεδίου τη λειτουργία αυτής της τάξης και επιπλέον να επιθυμεί να αποτρέψει την περαιτέρω διατήρηση αυτής της τάξης.

Σχετικά με τη μαρξιστική-λενινιστική πολιτική του ΚΚΓ το δικαστήριο ανέφερε τα εξής:

Εν συντομία λοιπόν η κοινωνική εξέλιξη που προκύπτει από τη σκέψη του μαρξισμού-λενινισμού θα ήταν η εξής: Εγκαθίδρυση μιας σοσιαλιστικής κομμουνιστικής κοινωνικής τάξης, μέσω της προλεταριακής επανάστασης και της δικτατορίας του προλεταριάτου

Οι στόχοι αυτοί δεν θεωρούνταν συμβατοί με την «Ελεύθερη και Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη». Το κόμμα

θεωρούταν ότι συμπεριφερόταν ως *«μαρξιστικό λενινιστικό μαχητικό κόμμα»* και άρα αρνιόταν *«τις αρχές και τους θεσμούς, των οποίων η ισχύς και η ύπαρξη αποτελούν προϋπόθεση της λειτουργίας της ελεύθερης δημοκρατικής τάξης»*. Θεωρήθηκε ότι χρησιμοποιούσε τους εν λόγω θεσμούς και επικαλούνταν το σύνταγμα μόνο για να βοηθηθεί στη δημιουργία επαναστατικών συνθηκών.

Όσον αφορά την πολιτική του ΚΚΓ αυτή καθαυτή, αναφέρθηκε κυρίως το «Πρόγραμμα για την Εθνική Επανένωση». Είχε ήδη χαρακτηριστεί ως έσχατη προδοσία από άλλα δικαστήρια, διότι το κόμμα καλούσε στο κείμενο αυτό για «επαναστατική ανατροπή του καθεστώτος Άντεναουερ». Σύμφωνα με το δικαστήριο, από αυτό προέκυπτε ότι:

Με την επίθεση έναντι του «καθεστώτος Άντεναουερ», η πρόθεση του ΚΚΓ είναι να επιτεθεί ταυτόχρονα εναντίον της ελεύθερης δημοκρατικής συνταγματικής τάξης.

Η αντισυνταγματικότητα του ΚΚΓ αιτιολογήθηκε, τέλος, βάσει του *«συνολικού πολιτικού του ύφους»*. Αναφέρθηκαν συγκεκριμένα: *«Έκφραση ενός σχεδίου συνδαύλισης μίσους, που στόχο έχει την υποβάθμιση και την απαξίωση της συνταγματικής τάξης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας. Για να μειωθεί το κύρος της και να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του λαού στο σύνολο των αξιών που αυτή δημιούργησε»*. Δεν επρόκειτο, δηλαδή, για μεμονωμένες αποκλίσεις, αλλά για προσχεδιασμένη διαδικασία.

Η φράση «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη» που εμφανίζεται επανειλημμένα στην απόφαση του δικαστηρίου, ερμηνεύτηκε από το ίδιο στη δίκη κατά του SRP το 1952 ως εξής:

Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη, στο πνεύμα του άρθρου 21 παρ. 2

νιστικό Κόμμα Γερμανίας, όπως και την ίδρυση διάδοχων ή αντίστοιχων οργανώσεων, κατάσχεσε την περιουσία του κόμματος, την οποία θα διέθετε για κοινωφελείς σκοπούς και όρισε ελάχιστη ποινή τους έξι μήνες σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την απόφαση.

Επιδράσεις

Την ημέρα της ανακοίνωσης της απόφασης τα κεντρικά γραφεία του κόμματος και άλλα κτήρια, γραφεία εφημερίδων και τυπογραφεία δέχθηκαν συντονισμένη επίθεση από την αστυνομία, η οποία τα κατέλαβε και κατάσχεσε όλο το υλικό. Έκλεισαν 199 κομματικά

7.000 με 10.000. Οι περισσότερες από αυτές αφορούσαν τη «σύσταση ομάδας εχθρικής προς το σύνταγμα» (παρ. 90α Γερμανικού Ποινικού Κώδικα, αρχικά «σύσταση ομάδας με στόχο την προδοσία του συντάγματος» και έπειτα «παραβίαση της απαγόρευσης κόμματος»), αδικήματα σχετικά με τη σύσταση οργάνωσης (παρ.128, 129 Π.Κ., αφορά μεταξύ άλλων τη «συνωμοσία και τη σύσταση εγκληματικής ομάδας»), «έκθεση του κράτους σε κίνδυνο» (παρ. 88-98 Π.Κ.) και «εθνική προδοσία» (παρ. 99-101 Π.Κ.). Μόνο μέχρι το 1958 απαγορεύτηκαν σε επίπεδο κρατιδίων 80 οργανώσεις που θεωρήθηκαν συνδεδεμένες με το ΚΚΓ και, συνεπώς, ενέπιπταν στην απόφαση.

Δίκες μέχρι τότε υπό αναβολή

ντίον της ελεύθερης δημοκρατικής συνταγματικής τάξης.

Η αντισυνταγματικότητα του ΚΚΓ αιτιολογήθηκε, τέλος, βάσει του «*συνολικού πολιτικού του ύφους*». Αναφέρθηκαν συγκεκριμένα: *«Έκφραση ενός σχεδίου συνδαύλισης μίσους, που στόχο έχει την υποβάθμιση και την απαξίωση της συνταγματικής τάξης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας. Για να μειωθεί το κύρος της και να κλονιστεί η εμπιστοσύνη του λαού στο σύνολο των αξιών που αυτή δημιούργησε»*. Δεν επρόκειτο, δηλαδή, για μεμονωμένες αποκλίσεις, αλλά για προσχεδιασμένη διαδικασία.

Η φράση «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη» που εμφανίζεται επανειλημμένα στην απόφαση του δικαστηρίου, ερμηνεύτηκε από το ίδιο στη δίκη κατά του SRP το 1952 ως εξής:

Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη, στο πνεύμα του άρθρου 21 παρ. 2 του Συντάγματος είναι μια τάξη, η οποία αποκλείει τη βία και την αυθαιρεσία και αποτελεί μια κυρίαρχη τάξη στο πλαίσιο του κράτους δικαίου και στις βάσεις του αυτοπροσδιορισμού του λαού, σύμφωνα με τη βούληση της εκάστοτε πλειοψηφίας, και της ελευθερίας και ισότητας.

Οι εκπρόσωποι του ΚΚΓ είχαν ήδη από την έναρξη της διαδικασίας ισχυριστεί ότι το κόμμα δεν θα μπορούσε παρά να είναι δημοκρατικό, δεδομένου ότι είχε την άδεια να είναι παρόν σε όλες τις ζώνες κατοχής. Αυτό το επιχείρημα απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι οι δυνάμεις κατοχής εκείνη την εποχή είχαν αποφασίσει μόνο βάσει της αντιφασιστικής αρχής και όχι σύμφωνα με την Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη, η οποία εκείνη την περίοδο δεν είχε αναπτυχθεί ακόμα.

Το Πρώτο Τμήμα τελικά απαγόρευσε στις 17 Αυγούστου 1956 το Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας, όπως και την ίδρυση διάδοχων ή αντίστοιχων οργανώσεων, κατάσχεσε την περιουσία του κόμματος, την οποία θα διέθετε για κοινωφελείς σκοπούς και όρισε ελάχιστη ποινή τους έξι μήνες σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με την απόφαση.

Επιδράσεις

Την ημέρα της ανακοίνωσης της απόφασης τα κεντρικά γραφεία του κόμματος και άλλα κτήρια, γραφεία εφημερίδων και τυπογραφεία δέχθηκαν συντονισμένη επίθεση από την αστυνομία, η οποία τα κατέλαβε και κατάσχεσε όλο το υλικό. Έκλεισαν 199 κομματικά γραφεία και συνελήφθησαν 33 υπάλληλοι. Η περιουσία του κόμματος, συμπεριλαμβανομένων ακινήτων, 35 τυπογραφείων, 17 εφημερίδων με συνολική κίνηση 150.000 φύλλα, όπως και 60 οχημάτων, κατασχέθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για κοινωφελείς σκοπούς.[9]

Το ΚΚΓ πέρασε, για δεύτερη φορά στην πορεία του, στην παρανομία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα χιλιάδες δίκες και καταδίκες[10].

Ο αριθμός των ανακριτικών διαδικασιών από το 1956 έως το 1968 εκτιμάται σε περισσότερες από 125.000, για τη χρονική περίοδο από το 1951 (αίτημα απαγόρευσης) έως το 1968 στις 150.000 ως 200.000. Οι ανακριτικές διαδικασίες, δηλαδή, ενάντια στους κομμουνιστές ήταν σημαντικά περισσότερες από τον αριθμό των μελών του ΚΚΓ.[11] Ο αριθμός των τελεσίδικων καταδικών λόγω παραβίασης της απαγόρευσης είναι περίπου 7.000 με 10.000. Οι περισσότερες από αυτές αφορούσαν τη «σύσταση ομάδας εχθρικής προς το σύνταγμα» (παρ. 90α Γερμανικού Ποινικού Κώδικα, αρχικά «σύσταση ομάδας με στόχο την προδοσία του συντάγματος» και έπειτα «παραβίαση της απαγόρευσης κόμματος»), αδικήματα σχετικά με τη σύσταση οργάνωσης (παρ.128, 129 Π.Κ., αφορά μεταξύ άλλων τη «συνωμοσία και τη σύσταση εγκληματικής ομάδας»), «έκθεση του κράτους σε κίνδυνο» (παρ. 88-98 Π.Κ.) και «εθνική προδοσία» (παρ. 99-101 Π.Κ.). Μόνο μέχρι το 1958 απαγορεύτηκαν σε επίπεδο κρατιδίων 80 οργανώσεις που θεωρήθηκαν συνδεδεμένες με το ΚΚΓ και, συνεπώς, ενέπιπταν στην απόφαση.

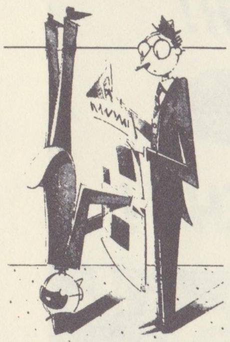
Δίκες μέχρι τότε υπό αναβολή συνεχίστηκαν εντατικά μετά την απαγόρευση, από ειδικά πολιτικά δικαστήρια. Οι κομμουνιστές βουλευτές στα κοινοβούλια έχασαν τα δικαιώματά τους και διαλύθηκαν οι κοινοβουλευτικές τους ομάδες.[12]

Το ΚΚΓ στις εκλογές για την ομοσπονδιακή βουλή το 1957 κάλεσε τα μέλη του να ψηφίσουν SPD[13], ενώ το 1961 και το 1965 τη Γερμανική Ένωση Ειρήνης DFU), που είχε εν μέρει σχηματιστεί ως δεξαμενή κομμουνιστών.[14]

Ιστορική αξιολόγηση

Η απαγόρευση προκαλεί μέχρι και σήμερα αντιπαραθέσεις, ακόμα και μεταξύ αριστερών. Συχνά το ΚΚΓ θεωρείται θύμα του Ψυχρού Πολέμου και της συνεπακόλουθης «σκλήρυνσης» των μετώπων, που ενισχύθηκε ακόμα περισ-

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ...

σότερο με τη διαίρεση της Γερμανίας. Πολλοί κομμουνιστές, αλλά και άλλοι αριστεροί, θεωρούν ότι ο αγώνας του ΚΚΓ ενάντια στον επανεξοπλισμό και τα πυρηνικά όπλα ήταν οι πραγματικές αιτίες της απαγόρευσης, δεδομένου ότι το κόμμα αποτελούσε τη μόνη πραγματική αντιπολίτευση. Κατά τη δική μου άποψη, ο πραγματικός λόγος δεν έχει μόνο να κάνει με την εξωτερική ή εξοπλιστική πολιτική, αλλά με την πρόθεση της μπουρζουαζίας της δυτικής Γερμανίας να ανακτήσει το οικονομικό και πολιτικό κύρος που είχε πριν από τον πόλεμο, με όσο το δυνατόν λιγότερες

τριβές.

Η μορφή και η επιβολή της απαγόρευσης, μέσω των δικαστηρίων και της αστυνομίας, ήταν εν μέρει άμεσα φασιστοειδείς και εντάσσονταν στην παράδοση της ναζιστικής εποχής. Δεν υπήρχε ίχνος δημοκρατικών αρχών. Έτσι, για παράδειγμα, ένας μηχανουργός καταδικάστηκε το 1963 σε 9 μήνες φυλακή, γιατί κουβαλούσε και μοίραζε κόκκινα γαρύφαλλα την Πρωτομαγιά. Ο πρόεδρος του FDJ, παρά την (περιορισμένη) ασυλία

δικαστήριο χρησιμοποίησε ως πυλώνα της αιτιολόγησης της απαγόρευσης, αποτελεί έκτοτε σταθερό επιχείρημα, όταν γίνεται λόγος περί καταπολέμησης του «εσωτερικού εχθρού». Με αυτόν τον τρόπο, για παράδειγμα, αιτιολογήθηκαν οι περίφημες Berufsverbote (απαγορεύσεις εργασίας) για τους εχθρούς του συντάγματος (βλέπε ριζοσπαστική Αριστερά) της κυβέρνησης Μπραντ το 1972, οι οποίες ισχύουν μέχρι σήμερα. Και η «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη» ευθύνεται όταν σήμερα γίνεται λόγος για προστασία του κράτους και της κυβέρνησης από οποιουδήποτε είδους ανεπιθύμητη επίθεση.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1960 η κατάσταση —λόγω των μεγάλων απεργιών, κυρίως στη μεταλλουργία, και το χειραφετητικό κίνημα του '68— είχε ενταθεί τόσο, που η γερμανική μπουρζουαζία έδωσε προσωρινά την εξουσία στους σοσιαλδημοκράτες, για να καταλαγιάσει η κατάσταση. Ήδη στις 31/12/1968, ακριβώς 50 χρόνια μετά την ίδρυση του πρώτου ΚΚΓ, οι δυνάμεις που βρίσκονταν κοντά στο σοβιετικό μοντέλο και άρα και στην ΛΔΓ, ίδρυσαν το DKP (Γερμανικό Κομμουνιστικό Κόμμα). Το καταστατικό του κόμματος ορίζει ρητά ότι δρα στη βάση του (αντιδραστικού, κατά την άποψή μου) γερμανικού συντάγματος. Την ίδια μέρα το ΚΚΓ/ΜΛ, που αναφερόταν στις παραδόσεις του ΚΚΓ και ακολουθούσε το κινεζικό μοντέλο, ιδρύθηκε από το περιβάλλον πρώην στελεχών του ΚΚΓ. Τον επόμενο καιρό εμφανίστηκαν και άλλες οργανώσεις ΜΛ, αλλά και μια ένοπλη οργάνωση, η RAF.

Η απαγόρευση του ΚΚΓ:

σεις εργασίας που αναφέραμε πιο πάνω μια άλλη. Αργότερα: τέλη Σεπτεμβρίου 1977 κατά τη διάρκεια της απαγωγής του Σλάιερ από τη RAF, ψηφίσθηκε, μέσα σε δύο μέρες, ο νόμος αποκλεισμού (της επαφής), που απαγόρευε την επαφή των κρατουμένων που άνηκαν σε «τρομοκρατική ομάδα» με τον έξω κόσμο, ακόμα και με τους συνηγόρους. Στις 18/10/77, και όσο ακόμα ίσχυε η απαγόρευση επαφής, βρέθηκαν νεκροί στα κελιά τους στο Στάμχαϊμ οι Μπάντερ, Ένσλιν και Ράσπε· τρεις μέρες αργότερα είχαμε άρση της απαγόρευσης επαφής. Και σήμερα: η γερμανική κρατική εξουσία αίρει την απαγόρευση συνεργασίας μεταξύ αστυνομίας και μυστικών υπηρεσιών που ίσχυε από το τέλος του ναζισμού, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για μια νέα, αυτή τη φορά «δημοκρατική» φυσικά, Γκεστάπο.

Η «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη» ως πολεμικός όρος του γερμανικού ιμπεριαλισμού

Δεν μου αρέσουν γενικά οι ρατσιστικές απλοποιήσεις και δεν μ' αρέσουν και εκφράσεις του τύπου «χαρακτήρας ενός λαού». Φαίνεται όμως σύμφωνο με τη γερμανική παράδοση, οι λέξεις να ακολουθούνται από πράξεις. Και αν προσθέσουμε και τη περίφημη γερμανική εμβρίθεια και την οργανωτική ικανότητα των Γερμανών, η κατάσταση γίνεται επικίνδυνη. Το ανέφερα και σε άλλο σημείο: όταν ένας Χίτλερ προβάλλει την ιδέα της εξόντωσης όλων των εβραίων και ύστερα παίρνει την εξουσία για να την εφαρμόσει, τότε αναμφίβολα

τριβές.

Η μορφή και η επιβολή της απαγόρευσης, μέσω των δικαστηρίων και της αστυνομίας, ήταν εν μέρει άμεσα φασιστοειδείς και εντάσσονταν στην παράδοση της ναζιστικής εποχής. Δεν υπήρχε ίχνος δημοκρατικών αρχών. Έτσι, για παράδειγμα, ένας μηχανουργός καταδικάστηκε το 1963 σε 9 μήνες φυλακή, γιατί κουβαλούσε και μοίραζε κόκκινα γαρύφαλλα την Πρωτομαγιά. Ο πρόεδρος του FDJ, παρά την (περιορισμένη) ασυλία του ως αντιπρόσωπος στην τοπική βουλή της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, καταδικάστηκε σε φυλάκιση 5 ετών, τη βαρύτερη ποινή που επιβλήθηκε κατά τη διάρκεια αυτού του κύματος δικών. Και αυτός κατηγορήθηκε για υποστήριξη του Προγράμματος Εθνικής Επανένωσης και ότι, συνεπώς, είχε διαπράξει εσχάτη προδοσία, μεταξύ άλλων αδικημάτων.

Το παρόν

Αυτή η απαγόρευση είναι έως σήμερα η μοναδική απαγόρευση Κομμουνιστικού Κόμματος στην Ευρώπη, η οποία έγινε στο πλαίσιο αστικής δημοκρατίας και συνεχίζει να ισχύει. (Αν και η Τσεχία δείχνει να θέλει να συναγωνιστεί τη Γερμανία.)

Η φοβέρα της «Ελεύθερης Δημοκρατικής Συνταγματικής Τάξης», την οποία το ενταθεί τόσο, που η γερμανική μπουρζουαζία έδωσε προσωρινά την εξουσία στους σοσιαλδημοκράτες, για να καταλαγιάσει η κατάσταση. Ήδη στις 31/12/1968, ακριβώς 50 χρόνια μετά την ίδρυση του πρώτου ΚΚΓ, οι δυνάμεις που βρίσκονταν κοντά στο σοβιετικό μοντέλο και άρα και στην ΛΔΓ, ίδρυσαν το DKP (Γερμανικό Κομμουνιστικό Κόμμα). Το καταστατικό του κόμματος ορίζει ρητά ότι δρα στη βάση του (αντιδραστικού, κατά την άποψή μου) γερμανικού συντάγματος. Την ίδια μέρα το ΚΚΓ/ΜΛ, που αναφερόταν στις παραδόσεις του ΚΚΓ και ακολουθούσε το κινεζικό μοντέλο, ιδρύθηκε από το περιβάλλον πρώην στελεχών του ΚΚΓ. Τον επόμενο καιρό εμφανίστηκαν και άλλες οργανώσεις ΜΛ, αλλά και μια ένοπλη οργάνωση, η RAF.

Η απαγόρευση του ΚΚΓ: ακολουθώντας τη φασιστική παράδοση

Όπως ο γερμανικός φασισμός δεν προέκυψε από το πουθενά, αλλά είχε τους πρόδρομούς του στην αυτοκρατορία του Κάιζερ και τις αντιδραστικές ιδεολογίες της αστικής τάξης της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, έτσι και η φασιστική παράδοση στη Γερμανία δεν διακόπηκε με την ήττα του 1945. Το φάντασμα ζει. Συχνά δεν το αναγνωρίζει κανείς αμέσως, όμως έρχεται στο προσκήνιο κάθε φορά που η αστική τάξη αισθάνεται να απειλείται η εξουσία της, με όποιον τρόπο κι αν γίνεται αυτό.

Η απαγόρευση του ΚΚΓ είναι μια έκφραση της επιβίωσης αυτής της φασιστικής παράδοσης, και οι απαγορεύ-

Η «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη» ως πολεμικός όρος του γερμανικού ιμπεριαλισμού

Δεν μου αρέσουν γενικά οι ρατσιστικές απλοποιήσεις και δεν μ' αρέσουν και εκφράσεις του τύπου «χαρακτήρας ενός λαού». Φαίνεται όμως σύμφωνο με τη γερμανική παράδοση, οι λέξεις να ακολουθούνται από πράξεις. Και αν προσθέσουμε και τη περίφημη γερμανική εμβρίθεια και την οργανωτική ικανότητα των Γερμανών, η κατάσταση γίνεται επικίνδυνη. Το ανέφερα και σε άλλο σημείο: όταν ένας Χίτλερ προβάλλει την ιδέα της εξόντωσης όλων των εβραίων και ύστερα παίρνει την εξουσία για να την εφαρμόσει, τότε αναμφίβολα θα το κάνει. Κι όταν μάλιστα η γερμανική μηχανή δουλεύει τόσο στρωτά, τότε είναι εφικτή η «βιομηχανική» εξόντωση 6 εκατομμυρίων ανθρώπων σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα, και χωρίς μάλιστα να γίνει και αντικείμενο ιδιαίτερης δημοσιότητας — πόσο μάλλον σκάνδαλο.

Σήμερα η «Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη», που πηγάζει κυρίως από την απαγορευτική απόφαση για το ΚΚΓ, αποτελεί έναν από τους βασικούς πολεμικούς όρους των δυτικογερμανικών πολιτικών ελίτ. Πλέον δεν τους αρκεί που στο εντωμεταξύ τον έχουν επιβάλλει στην ΟΔΓ· θέλουν να τον εξαπλώσουν μέσω της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στον ευρωπαϊκό χώρο. Ο Κάιζερ Βίλχελμ ο 2ος είχε πει: «Με τον γερμανικό τρόπο, όλος ο κόσμος πρέπει να βελτιωθεί». Και αργότερα, είχαμε τον Σμιτ να ηγείται της προεκλογικής εκ-

στρατείας του 1976 με το σλόγκαν «Γερμανικό Μοντέλο».

Οι Γερμανοί μαθαίνουν να είναι οι καλύτεροι μαθητές. Πολλοί πιστεύουν ότι πρέπει να δείξουν στην υπόλοιπη ανθρωπότητα τι είναι σωστό και τι λάθος. Αυτό το είδαμε πρόσφατα να συμβαίνει στα διάφορα συμβούλια υπουργών που έγιναν στο πλαίσιο της προεδρίας των G8. Είτε πρόκειται για καταπολέμηση της τρομοκρατίας, για προστασία προσωπικών δεδομένων είτε για ανθρώπινα δικαιώματα (όσον αφορά, π.χ., τη μετανάστευση, όχι το δικαίωμα αυτό καθαυτό, βέβαια, αλλά την ενσωμάτωση ή μάλλον αφομοίωση μεταναστών και μεταναστριών, ακόμα και παρά τη θέλησή τους), ακούμε πολλά όμορφα λόγια από αρμόδιες και αρμόδιους υπουργούς της Γερμανίας. Και θα πρέπει να ξέρουμε ότι πίσω τους κρύβεται η ανελέητη ιμπεριαλιστική διεκδίκηση εξουσίας, που επέτρεψε στη γερμανική μπουρζουαζία να προκαλέσει δύο παγκόσμιους πολέμους. Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη, ανθρώπινα δικαιώματα – οι ιμπεριαλιστές δημιουργούν το ιδεολογικό τους μέσο, με το οποίο ντύνουν τα μέτρα καταστολής που υιοθετούν. Αυτό ισχύει για την καταστολή κατά του λαού της ίδιας της χώρας, αλλά και κατά των λαών άλλων χωρών, που δεν θέλουν να παραδοθούν στην ιμπεριαλιστική απαίτηση εξουσίας.

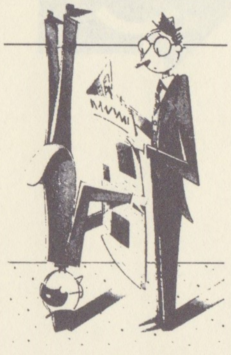
Σαφώς: Η κατάσταση στη Γερμανία δεν είναι (ακόμα) ώριμη για έναν Σαρκοζί. Πόλωση σαν αυτή της Γαλλίας η πλειονότητα των Γερμανών, που ποτέ δεν απέκτησαν μια σωστή αγωνιστική κουλτούρα, δεν τη δέχεται. Ο μεγάλος συνασπισμός, που θα εξομαλύνει όλες τις αντιρρήσεις προς όφελος της ομαλής εφαρμογής της νεοφιλελεύθερης πολιτικής είναι μια ιδέα πολύ πιο προσιτή για τους Γερμανούς. Δεν πρέπει να μας

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ...

1. Για λόγους ιστορικοπολιτικούς η ριζοσπαστική Αριστερά στη Γερμανία είναι προσεκτική με τον όρο «Γερμανία». «Όταν τη νύχτα σκέφτομαι τη Γερμανία, χάνω τον ύπνο μου.» (Χάινριχ Χάινε) Το «Ich bin stolz, ein Deutscher zu sein» (Είμαι περήφανος που είμαι Γερμανός) ήταν μέχρι πρότινος σλόγκαν των Νεοναζί. Με αφορμή το παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου το 2004 υιοθετήθηκε από διάφορους πολιτικούς και άλλες προσωπικότητες και έκτοτε δεν είναι πια ταμπού. Χρησιμοποιείται συχνότερα ο όρος «BRD» (ΟΔΓ). Αυτό συμβαίνει γιατί μέχρι πριν από μερικά χρόνια αυτά τα αρχικά δεν τα χρησιμοποιούσε κανείς, δεδομένου ότι υπήρχε περίπτωση να θεωρηθεί εχθρός του συντάγματος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το ακρωνύμιο «BRD» χρησιμοποιούνταν (επίσημα) από την ΛΔΓ.
2. Από τα μέσα κιόλας της δεκαετίας του '60 οι συγκρίσιμες δυνάμεις, Γαλλία και Μεγάλη Βρετανία, που είχαν μάλιστα κερδίσει τον πόλεμο, υπερκεράστηκαν σε οικονομικό επίπεδο.
3. Απεργία, όπως γίνεται εδώ στην Ελλάδα ενάντια σε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις κοινωνικού περιεχομένου, στην ΟΔΓ θα θεωρούνταν μη συνταγματική και θα απαγορευόταν.
4. Η πρώτη απαγόρευση έγινε πραγματικότητα στις 28/02/1933 με το προεδρικό διάταγμα σχετικά με τον εμπρησμό του Ράιχσταγκ (της γερμανικής βουλής), «για άμυνα έναντι κομουνιστικών πράξεων βίας που βάζουν σε κίνδυνο το κράτος», με το οποίο απαγορεύτηκε στην πράξη το κόμμα και βάσει αυτού βρέθηκαν αρκετοί κομμουνιστές στις φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στις 26/05/1933 κατασχέθηκε η περιουσία του ΚΚΓ, γεγονός που όμως πιστοποιεί μόνο το καθαρά επιφανειακό τέλος του κόμματος.
5. Τρεις μέρες νωρίτερα κατατέθηκε αίτημα απαγόρευσης του ναζιστικού Σοσιαλιστικού Κόμματος του Ράιχ, το οποίο έγινε δεκτό το 1952.
6. Η εξωκοινοβουλευτική κινητοποίηση του Κόμματος ενισχύθηκε έκτοτε. Μεταξύ άλλων καλούσε για «επαναστατική ανατροπή του καθεστώτος Άντεναουερ"· βλ παρακάτω.

ανακρίσεις μελών του FDJ. Σε 425 δίκες κατά μελών του FDJ οι ποινές φυλάκισης έφτασαν τα 1012 χρόνια.

12. Μέλη του κόμματος, το οποίο λειτουργούσε παράνομα, συμμετείχαν αρκετές φορές, μετά το 1956, σε εκλογές και αρκετοί εκλέχθηκαν σε τοπικό επίπεδο. Κάποιοι μεμονωμένοι κέρδισαν δημαρχίες. Ωστόσο, αρκετοί συνασπισμοί και υποψηφιότητες μεμονωμένων κομμουνιστών απαγορεύτηκαν και οι υποψήφιοι καταδικάστηκαν για παραβίαση της απαγόρευσης του ΚΚΓ. Μεταξύ αυτών και άνθρωποι που δεν αποδείχθηκε ότι είχαν σχέσεις με το ΚΚΓ, είτε πριν είτε μετά την απαγόρευση· θεωρήθηκε όμως ότι η στάση τους είχε κοινά στοιχεία με αυτό ή ότι είχαν επαφές στην ΛΔΓ. Κατά κανόνα αυτές οι καταδίκες περιελάμβαναν την αφαίρεση των πολιτικών δικαιωμάτων.
13. Μόλις το 1959 η SPD (το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα) ψήφισε το Πρόγραμμα του Γκόντεσμπεργκ, με το οποίο εγκατέλειπε οριστικά τον μαρξισμό.
14. Γύρω στα μέσα της δεκαετίας του '60 η κατάσταση είχε χαλαρώσει κάπως και συζητήθηκε η πιθανότητα να επιτραπεί και πάλι το ΚΚΓ. Μεταξύ άλλων, ο Βίλι Μπραντ ήταν υπέρ νέων δραστηριοτήτων κομμουνιστών που ήταν πιστοί στη Μόσχα, γιατί αυτό θα είχε θετική επίδραση και στην εσωτερική και την εξωτερική πολιτική (δηλαδή την πολιτική διείσδυσης στο ανατολικό μπλοκ –επισήμως λεγόταν πολιτική αποκλιμάκωσης– του Μπραντ). Τόνιζαν όμως ότι αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με μια επανίδρυση που θα βασιζόταν στο σύνταγμα, δεδομένου ότι δεν διανοούνταν να επιτρέψουν μια απλή επαναλειτουργία του ΚΚΓ.
15. Αυτό ισχύει και για τους σοσιαλδημοκράτες. Οι κυβερνήσεις του SPD είχαν υιοθετήσει αυτή την πρακτική στις αρχές της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, τοποθετώντας τα αντιδραστικά Freicorps (ελεύθερα τάγματα) ενάντια στα επαναστατικά εργατικά συμβούλια. Το SPD ευθύνεται για τον «Ματωμένο Μάιο» του 1929 στο Βερολίνο, που είχε πάνω από 30 νεκρούς. Το SPD εφάρμοσε το 1972 τις απαγορεύσεις εργασίας (Berufsverbote) και το 1977 το ίδιο κόμμα ψήφισε τον νόμο της απαγόρευσης επαφής κρατουμένων. Το

να προκαλέσει δύο παγκόσμιους πολέμους. Ελεύθερη Δημοκρατική Συνταγματική Τάξη, ανθρώπινα δικαιώματα – οι ιμπεριαλιστές δημιουργούν το ιδεολογικό τους μέσο, με το οποίο ντύνουν τα μέτρα καταστολής που υιοθετούν. Αυτό ισχύει για την καταστολή κατά του λαού της ίδιας της χώρας, αλλά και κατά των λαών άλλων χωρών, που δεν θέλουν να παραδοθούν στην ιμπεριαλιστική απαίτηση εξουσίας.

Σαφώς: Η κατάσταση στη Γερμανία δεν είναι (ακόμα) ώριμη για έναν Σαρκοζί. Πόλωση σαν αυτή της Γαλλίας η πλειονότητα των Γερμανών, που ποτέ δεν απέκτησαν μια σωστή αγωνιστική κουλτούρα, δεν τη δέχεται. Ο μεγάλος συνασπισμός, που θα εξομαλύνει όλες τις αντιρρήσεις προς όφελος της ομαλής εφαρμογής της νεοφιλελεύθερης πολιτικής είναι μια ιδέα πολύ πιο προσιτή για τους Γερμανούς. Δεν πρέπει να μας ξεγελάει η ηρεμία και οι (σχετικά) χαμηλοί τόνοι του γερμανικού ιμπεριαλισμού, αλλά να ξέρουμε ότι έχει στη διάθεσή του τα εργαλεία να καταστείλει οποιαδήποτε ριζοσπαστική αντίσταση. Και πρέπει επίσης να ξέρουμε ότι η τάξη των Γερμανών πολιτικών θα τα χρησιμοποιήσει αυτά τα εργαλεία όταν αναπτυχθεί η ριζοσπαστική αντίσταση.[15]

Σε αυτό το πλαίσιο η απαγόρευση του ΚΚΓ έχει και σήμερα τη σημασία της. Ποτέ δεν έπαυσε να ισχύει. Το επαναστατικό και εργατικό κίνημα, από τα τέλη της δεκαετίας του '40 ή τις αρχές του '50, δεν κατάφερε να ενισχυθεί τόσο ώστε να αμφισβητήσει σοβαρά την εξουσία της μπουρζουαζίας. Εάν όμως αλλάξει ποτέ αυτό, η απαγόρευση, σε συνδυασμό με τα άλλα κατασταλτικά μέσα, θα ενεργοποιηθεί ξανά.

Α.Ρ

επίπεδο.

3. Απεργία, όπως γίνεται εδώ στην Ελλάδα ενάντια σε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις κοινωνικού περιεχομένου, στην ΟΔΓ θα θεωρούνταν μη συνταγματική και θα απαγορευόταν.
4. Η πρώτη απαγόρευση έγινε πραγματικότητα στις 28/02/1933 με το προεδρικό διάταγμα σχετικά με τον εμπρησμό του Ράιχσταγκ (της γερμανικής βουλής), «για άμυνα έναντι κομουνιστικών πράξεων βίας που βάζουν σε κίνδυνο το κράτος», με το οποίο απαγορεύτηκε στην πράξη το κόμμα και βάσει αυτού βρέθηκαν αρκετοί κομμουνιστές στις φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στις 26/05/1933 κατασχέθηκε η περιουσία του ΚΚΓ, γεγονός που όμως πιστοποιεί μόνο το καθαρά επιφανειακό τέλος του κόμματος.
5. Τρεις μέρες νωρίτερα κατατέθηκε αίτημα απαγόρευσης του ναζιστικού Σοσιαλιστικού Κόμματος του Ράιχ, το οποίο έγινε δεκτό το 1952.
6. Η εξωκοινοβουλευτική κινητοποίηση του Κόμματος ενισχύθηκε έκτοτε. Μεταξύ άλλων καλούσε για «επαναστατική ανατροπή του καθεστώτος Άντεναουερ»· βλ παρακάτω.
7. Προηγουμένως η κυβέρνηση είχε αλλάξει τον κανονισμό λειτουργίας του δικαστηρίου, ορίζοντας ότι εάν έξι εβδομάδες μετά το τέλος της προφορικής διαδικασίας δεν υπάρχει αποτέλεσμα, η δίκη θα πρέπει να παραπεμφθεί στο Δεύτερο Τμήμα, γεγονός που αποτελούσε άσκηση πίεσης και επηρεασμό.
8. Όλα τα αποσπάσματα είναι από τη συλλογή αποφάσεων του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου, ΟΣυΔ 5, 85.
9. Οι εργάτες και εργάτριες δεν διαμαρτυρήθηκαν ιδιαίτερα ενάντια στην απαγόρευση του ΚΚΓ, γιατί το ίδιο το κόμμα είχε απομονωθεί αρκετά από τα συνδικάτα, λόγω της «Θέσης 37», στην οποία κατηγορούσε τα συνδικάτα για συνεργασία με τους εκπροσώπους του «γερμανικού μονοπωλίου».
10. Στελέχη του ΚΚΓ καταδικάστηκαν για τις κομματικές τους δραστηριότητες πριν από την απαγόρευση. Μόλις στις αρχές της δεκαετίας του '60 το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο αφαίρεσε το αντίστοιχο άρθρο από τον Ποινικό Κώδικα, χιλιάδες άνθρωποι όμως είχαν ήδη εκτίσει μεγάλες ποινές εξαιτίας αυτού του άρθρου.
11. Προηγουμένως είχαν γίνει ήδη 35.000

κατάσταση είχε χαλαρώσει κάπως και συζητήθηκε η πιθανότητα να επιτραπεί και πάλι το ΚΚΓ. Μεταξύ άλλων, ο Βίλι Μπραντ ήταν υπέρ νέων δραστηριοτήτων κομμουνιστών που ήταν πιστοί στη Μόσχα, γιατί αυτό θα είχε θετική επίδραση και στην εσωτερική και την εξωτερική πολιτική (δηλαδή την πολιτική διείσδυσης στο ανατολικό μπλοκ –επισήμως λεγόταν πολιτική αποκλιμάκωσης– του Μπραντ). Τόνιζαν όμως ότι αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο με μια επανίδρυση που θα βασιζόταν στο σύνταγμα, δεδομένου ότι δεν διανοούνταν να επιτρέψουν μια απλή επαναλειτουργία του ΚΚΓ.

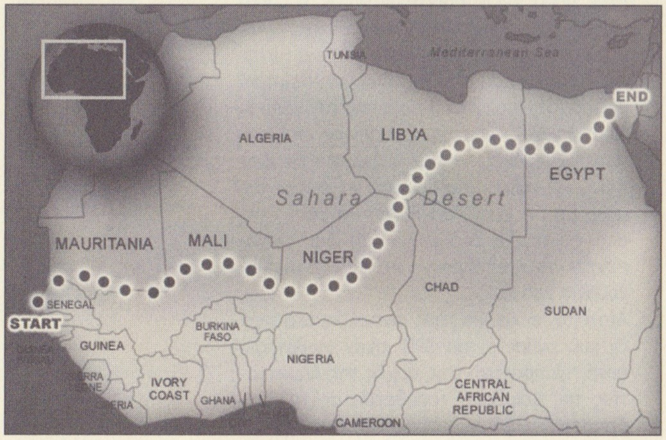
15. Αυτό ισχύει και για τους σοσιαλδημοκράτες. Οι κυβερνήσεις του SPD είχαν υιοθετήσει αυτή την πρακτική στις αρχές της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, τοποθετώντας τα αντιδραστικά Freicorps (ελεύθερα τάγματα) ενάντια στα επαναστατικά εργατικά συμβούλια. Το SPD ευθύνεται για τον «Ματωμένο Μάιο» του 1929 στο Βερολίνο, που είχε πάνω από 30 νεκρούς. Το SPD εφάρμοσε το 1972 τις απαγορεύσεις εργασίας (Berufsverbote) και το 1977 το ίδιο κόμμα ψήφισε τον νόμο της απαγόρευσης επαφής κρατουμένων. Το SPD σήμερα, μαζί με το CDU, καλύει το κράτος δικαίου.

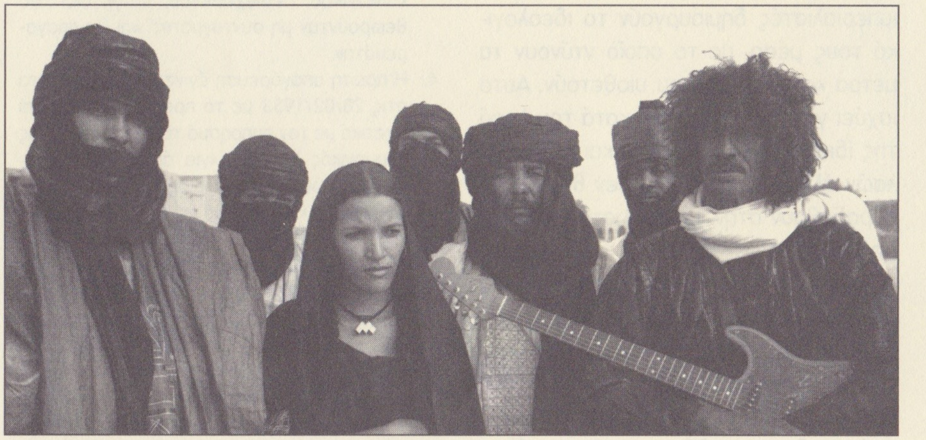
Όσον αφορά την εξωτερική και ευρωπαϊκή πολιτική, σημειώνουμε ότι ο γερμανικός ιμπεριαλισμός δεν έχει εγκαταλείψει τα σχέδιά του για κυριαρχία· απλώς σήμερα τα επιδιώκει με άλλα μέσα, και κυρίως στο πλαίσιο των υπαρχουσών συμμαχιών. Δεν θα διστάσει όμως να αποχωρήσει από αυτές τις συμμαχίες, εάν αυτό είναι απαραίτητο για την επιτυχία των ιμπεριαλιστικών του σχεδίων.

TINARIWEN

Η μουσική των Tinariwen λένε πως ξεκίνησε όταν στα χέρια τους πέσανε κάποιοι παλιοί ρημαγμένοι δίσκοι μαύρων μπλούζμεν των οποίων ο ηλεκτρικός ήχος ήταν κάτι πρωτόγνωρο για τη φυλή των Τουαρέγκ και γενικότερα για τους ανθρώπους της ερήμου. Το επακόλουθο ήταν το μπόλιασμα της παραδοσιακής νομαδικής μουσικής Tishoumaren με αυτήν του Μισισσιπή και το αποτέλεσμα ο τόσο χαρακτηριστικός ήχος των Tinariwen που σήμερα είναι παγκοσμίως αναγνωρίσιμος και παντού σεβαστός. Αποτελούνται από 6 (!) κιθαρίστες τροβαδούρους (η ηλεκτρική κιθάρα πήρε τη θέση του παραδοσιακού λαούτου) έναν κρουστό και 3 γυναικείες φωνές που «απαντάνε» με τις χαρακτηριστικές

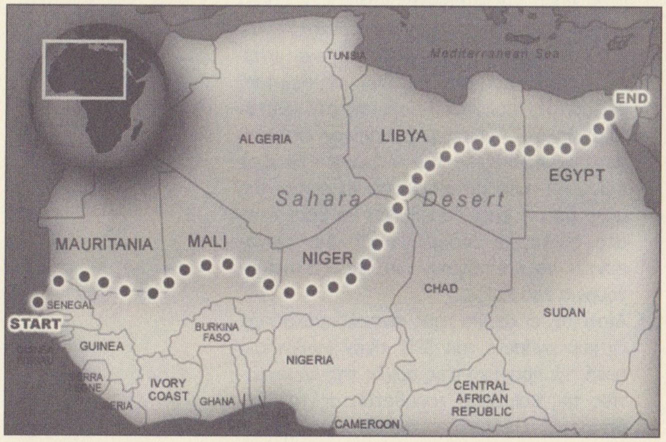
με την πλειονότητα να ζει σήμερα στον Νίγηρα και στο Μάλι. Κανένας άλλος λαός δεν γνωρίζει την έρημο Σαχάρα καλύτερα από αυτούς τους βεδουίνους και είναι η μόνη περιοχή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «πατρίδα» τους εφόσον ανέκαθεν εκεί ζούσαν και δρούσαν. Στη γλώσσα τους *Tinariwen* σημαίνει *έρημοι* (*άδεια μέρη* κυριολεκτώντας) αφού για αυτούς η Σαχάρα είναι πολλές έρημοι μαζεμένες, απολύτως διακριτές.

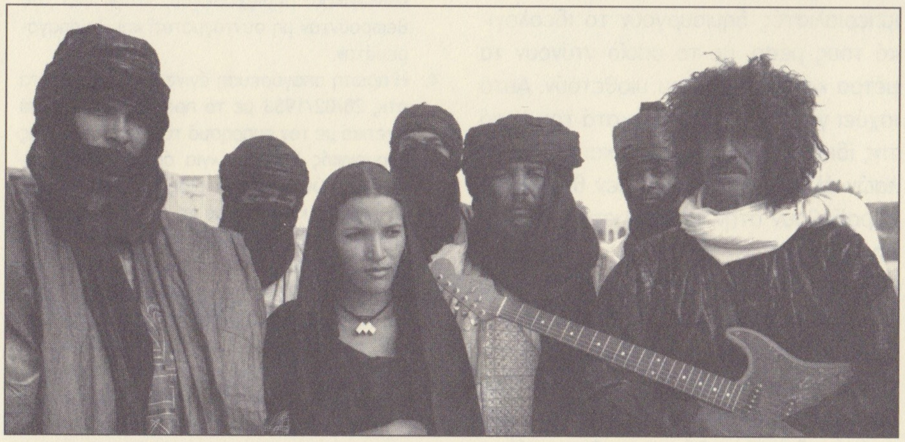
Αν και παίζουν μουσική εδώ και 25 χρόνια, μόλις το 2001 άρχισε το σούσουρο γύρω από το όνομά τους και για πρώτη φορά κόσμος έξω απο την Αφρική ενδιαφέρθηκε για αυτούς. Η εμφάνισή τους στο φεστιβάλ της ερήμου στο Τιμπουκτού εκείνη τη χρονιά τους έβγαλε από την αφάνεια και στάθηκε η

προϊόντα με πιο ελκυστικό περιτύλιγμα.

Το πρόσφατο τρίτο τους άλμπουμ *Aman Iman: Water Is Life*, για το οποίο ταξίδευαν συνεχώς 1200 χιλιόμετρα από το σπίτι τους στην έρημο Kidal ως την πρωτεύουσα Μπαμάκο και το στούντιο ηχογραφήσεων, συνεχίζει στο ίδιο στιλ με το εκπληκτικό προηγούμενο *Amassakoul*. Τα περισσότερά τους τραγούδια, εξάλλου, ήδη γραμμένα εδώ και πολλά χρόνια, μόνο που τελευταία κατάφεραν να τα ηχογραφήσουν επαγγελματικά. Λένε ότι αυτό το άλμπουμ είναι αφιερωμένο *...στην ειρήνη, την ανοχή και την ανάπτυξη στη Σαχάρα των καταπιεσμένων.* Αυτή η δήλωση έχει να κάνει και με την ένταση και τη νέα βία τους τελευταίους μήνες στην περιοχή που δεν ήταν δυνατόν να αφήσει ανεπηρέαστους τόσο αυτούς όσο και τη μουσική τους. Στο παρελθόν αυτό το έχουν πληρώσει με απαγόρευση κυκλοφορίας των δίσκων τους στο Μάλι και την Αλγερία (με ποινή φυλάκισης σε διαφορετική περίπτωση).

Η αυθεντικότητα στη μουσική τους έγκειται στο γεγονός ότι δημιουργήθηκε από ανθρώπους σε εξορία, μακριά από τις οικογένειές τους, σε μια ασταμάτητη μάχη επιβίωσης. Μιλάνε για τους σημε-

ρους (η ηλεκτρική κιθάρα πήρε τη θέση του παραδοσιακού λαούτου) έναν κρουστό και 3 γυναικείες φωνές που «απαντάνε» με τις χαρακτηριστικές κραυγές τους στις ανδρικές ερωτήσεις. Η μουσική τους θα έλεγες ότι θυμίζει τον Ali Farka Toure που μαζί με τον Johnny Lee Hooker συνοδεύουν κάποιους βεδουίνους κρουστούς του Μαγκρέμπ.

Παρ' όλα αυτά, η καινοτομία στην περίπτωση αυτή δεν είναι μόνο η μουσική. Είναι αδύνατον να αναφερθείς σε αυτήν τη «μουσική συμμορία» αφήνοντας έξω την πολιτική κατάσταση στο Μάλι αλλά και στη γενικότερη περιοχή. Η μπάντα αυτή είναι καθαρό δημιούργημα του πολιτικού προβλήματος της φυλής των Τουαρέγκ και του πολέμου ανεξαρτησίας που διεξήγαγαν τη δεκαετία του '90 στο Νίγηρα και το Μάλι. Σχηματίστηκε από πρώην ένοπλους μαχητές που βρέθηκαν σε εξορία μετά τη συνθηκολόγηση και τη γενική αμνηστία σε κάθε αντάρτη της ερήμου το 1995.

Οι νομάδες Τουαρέγκ είναι απλωμένοι σε όλη τη βόρεια και δυτική Αφρική ενδιαφέρθηκε για αυτούς. Η εμφάνισή τους στο φεστιβάλ της ερήμου στο Τιμπουκτού εκείνη τη χρονιά τους έβγαλε από την αφάνεια και στάθηκε η αφορμή το φεστιβάλ να γίνει γνωστό και να ανακαλυφθούν κατόπιν απο τη Δύση και άλλοι νέοι καλλιτέχνες της τόσο πλούσιας μουσικά δυτικής Αφρικής (Oumou, Sangare, Baaba Maal, Amadou et Mariam,, Habib Koite, Rokia Traore).

Η όλο και μεγαλύτερη επιρροή και φήμη που αποκτούν όμως συνδυάστηκε και με μύθους που δεν ήταν πάντοτε αλήθεια. Τα ίδια τα μέλη του συγκροτήματος διαψεύδουν τα περί *Καλάσνικοφ στο ένα χέρι και τη στρατοκάστερ στο άλλο*, τα περί *ποιητών-στρατιωτών του στρατηγού Καντάφι* (αν και κάποια από τα πρώτα μέλη συμμετείχαν για λίγο στον λυβικό στρατό τη δεκαετία του '80 πριν τον εγκαταλείψουν απογοητευμένοι) και τις πάμπολλες ιστορίες με τραύματα απο σφαίρες και μάχες. Απομυθοποιούν συνεχώς κάθε εξωτική εικόνα με την οποία κάποιοι θέλουν να τους περιβάλλουν και κρατάνε μακριά τη μουσική εκείνη βιομηχανία που ψάχνει να πλασάρει νέα

φυλάκισης σε διαφορετική περίπτωση).

Η αυθεντικότητα στη μουσική τους έγκειται στο γεγονός οτι δημιουργήθηκε από ανθρώπους σε εξορία, μακριά από τις οικογένειές τους, σε μια ασταμάτητη μάχη επιβίωσης. Μιλάνε για τους σημερινούς νέους της φυλής τους που δεν τους συνοδεύουν στερεότυπα με καμήλες και ηλιοβασιλέματα αλλά παλεύουν για αυτοδιάθεση και επιστροφή στη γη τους. Αυτούς που δεν δέχθηκαν ούτε τη γαλλική κατοχή αλλά ούτε και τη διάδοχη κατάσταση που χώρισε τη γη τους με σύνορα. Οι στίχοι των τραγουδιών τους είναι γεμάτοι με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε εκτοπισμένος μετανάστης που ψάχνει το πού πηγαίνει αλλά ταυτόχρονα και το ποιος είναι.

Αν υπάρχουν λοιπόν συνεχιστές της παράδοσης του Fela Kuti, του Toumani Diabate, του Boubacar Traore και του Ali Farka Toure, που πριν χρόνια πρωτοάνοιξαν το δρόμο και έφεραν στην έκπληκτη Δύση μουσικές που επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν τους πάντες, αυτοί σήμερα λέγονται Tinariwen και έχουν φροντίσει να ανοίξουν αυτόν το δρόμο ακόμα περισσότερο.

idealkrush

Το παραμύθι μιας απείθαρχης πετρούλας

Ένα απόγευμα που βρισκόμασταν στο καρακόλ της Μορέλια, εν μέσω της διαγαλαξιακής συνάντησης των Ζαπατίστας που έγινε στα τέλη Ιουλίου, ο Σουπ ανέβηκε στη σκηνή να μας

Όπως εξαρχής μας διευκρίνισαν οι αφηγητές, «Οι ιστορίες, τα παραμύθια και οι θρύλοι των γυναικών και ανδρών Ζαπατίστας αναφέρονται σε ένα αύριο που έχει τις ρίζες του στο χτες

Ένα απόγευμα που βρισκόμασταν στο καρακόλ της Μορέλια, εν μέσω της διαγαλαξιακής συνάντησης των Ζαπατίστας που έγινε στα τέλη Ιουλίου, ο Σουπ ανέβηκε στη σκηνή να μας μιλήσει για μία ακόμα φορά. Στο συγκεκριμένο τραπέζι, συνομιλητές του Σουπ (που πρέπει να ήταν 515 ετών περίπου) ήταν η συλλογικότητα «Όλα για **όλους, για εμάς μπισκότα**», την οποία αποτελούσαν η Κάτυ (11 ετών), ο Τζιοβάνι (12 ετών), ο Μαρσέλο (6 ετών), ο Καρλίτος (9 ετών) και ο Πάμπλο (7 ετών).

Το εν λόγω τραπέζι διαλόγου, μας παρουσίασε εκείνο το βράδυ ένα συμβολικό παραμύθι που συνοδευόταν από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό. Η θεματολογία είχε τόσο ενδιαφέρον που παρακολουθούσαμε όλοι χωρίς να ακούγεται κιχ (εκτός ίσως από τρανταχτά γέλια συχνά-πυκνά) και στο τέλος οι συντελεστές καταχειροκροτήθηκαν. Η σοβαρότητα του μηνύματος κρίθηκε αναγκαίο και απαραίτητο να μεταφραστεί πάραυτα στα ελληνικά και να κοινοποιηθεί και στους αναγνώστες του *Restistencias*.

Όπως εξαρχής μας διευκρίνισαν οι αφηγητές, «Οι ιστορίες, τα παραμύθια και οι θρύλοι των γυναικών και ανδρών Ζαπατίστας αναφέρονται σε ένα αύριο που έχει τις ρίζες του στο χτες, ενώ τα πρώτα φωτεινά τους σημεία αποκαλύπτονται στο σήμερα. Έτσι, λοιπόν, έχουμε αλλάξει το χρόνο και το ημερολόγιο και μιλάμε για πράγματα που συνέβησαν πριν χρόνια σαν να έγιναν μόλις χτες ή καλύτερα σαν να πρόκειται να συμβούν, και για μέρη μακρινά σαν να βρίσκονται εδώ ακριβώς, στη στροφή για το λόφο. Και γι' αυτό, και τα δικά μας παραμύθια δεν ξεκινούν με τον παραδοσιακό τρόπο Ήτανε μια φορά και έναν καιρό..., αλλά με το Θα έρθει ένας καιρός που...

Θέλουμε να αφιερώσουμε το παραμύθι αυτό στα κορίτσια και αγόρια Ζαπατίστας των αυτόνομων σχολείων, και σε όλα τα παιδιά του Μεξικού και του Κόσμου...». ■

Θα έρθει ένας καιρός, που θα υπάρξει μια πετρούλα, πολύ μικρούλα. Να τοσηδά (ο Σουπ κάνει μια χειρονομία για να δείξει το μέγεθός της). *Μη νομίζετε ότι με αυτή μου τη χειρονομία κάνω κανέναν υπαινιγμό για το μέγεθος του μορίου αναπαραγωγής μου, αναφέρομαι μόνο στο μέγεθος της πετρούλας.*

Η πετρούλα αυτή, το λοιπόν, ήταν μια πετρούλα εξεγερμένη, όπως πολλές

γυναίκες, μικρές, νεαρές ή μεγάλες που μας ακούν ή μας διαβάζουν. Ας πούμε λοιπόν τότε ότι ήταν μια πετρούλα απείθαρχη, που σημαίνει ότι κάθε τρεις και λίγο απειθαρχούσε.

Για παράδειγμα, αυτή τη μέρα που θα έρθει, καθόταν η πετρούλα έτσι ξαπλωμένη στο έδαφος, κι έβλεπε τα σύννεφα και τα πουλιά που βρίσκονται στο μονοπάτι του ήλιου, και τα αστέρια και τις σκιές που φαίνονται στο φεγγάρι.

Εκεί λοιπόν που καθόταν η πετρούλα, σχεδόν χωρίς να σκέφτεται τίποτα

θα την προσπερνάνε όλοι και θα την αγνοούν ή μια ωραία πρωία θα περάσει από δίπλα της μια κυρία με την κόρη της, θα την κοιτάξει και όλο κι όλο θα πει: «Α, κοίτα, κόρη μου, μια πετρούλα που είναι πολύ συμμορφωμένη με το γεγονός ότι είναι πετρούλα. Ορίστε, θα μπορούσες να πάρεις παράδειγμα και συ, κόρη μου, που έχεις σηκώσει μπαϊράκι και θες να φύγεις με έναν φτωχό ζαπατίστα, που δεν έχει στον ήλιο μοίρα, αντί να

«Χρειάζομαι πολλά χρωματιστά κραγιόνια και ένα χάρακα για να μη βγουν στραβά τα γράμματα, και χαρτόνι και ψαλίδι και ένα μολύβι τσιν!, και επιπλέον χρειάζεται να μάθω να διαβάζω και να γράφω γιατί αν και ξέρω πώς νιώθει κανείς όταν είναι απείθαρχος, δεν ξέρω όμως πώς στο καλό γράφεται η λέξη απειθαρχία».

Κάθεται λοιπόν η πετρούλα και σκέφτεται πώς θα καταφέρει να διαδηλώσει την απειθαρχία της. Και περνούσε η ώρα καθώς το σκεφτόταν, όταν ξάφνου είπε: «γκρρρ, ζφνν, γρουμφ

αναπαραγωγής μου, αναφέρομαι μόνο στο μέγεθος της πετρούλας.

Η πετρούλα αυτή, το λοιπόν, ήταν μια πετρούλα εξεγερμένη, όπως πολλές

πάρεις παράδειγμα και συ, κόρη μου, που έχεις σηκώσει μπαϊράκι και θες να φύγεις με έναν φτωχό ζαπατίστα, που δεν έχει στον ήλιο μοίρα, αντί να

σκέφτεται πώς θα καταφέρει να διαδηλώσει την απειθαρχία της. Και περνούσε η ώρα καθώς το σκεφτόταν, όταν ξάφνου είπε: «γκρρρ, ζφνν, γρουμφ

γυναίκες, μικρές, νεαρές ή μεγάλες που μας ακούν ή μας διαβάζουν. Ας πούμε λοιπόν τότε ότι ήταν μια πετρούλα απείθαρχη, που σημαίνει ότι κάθε τρεις και λίγο απειθαρχούσε.

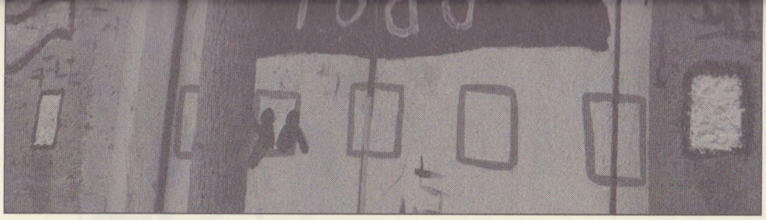
Για παράδειγμα, αυτή τη μέρα που θα έρθει, καθόταν η πετρούλα έτσι ξαπλωμένη στο έδαφος, κι έβλεπε τα σύννεφα και τα πουλιά που βρίσκονται στο μονοπάτι του ήλιου, και τα αστέρια και τις σκιές που φαίνονται στο φεγγάρι.

Εκεί λοιπόν που καθόταν η πετρούλα, σχεδόν χωρίς να σκέφτεται τίποτα, ξαφνικά Τσαφ!, παθαίνει μια κρίση απειθαρχίας, που σημαίνει ότι άρχισε να διαμαρτύρεται και να μουρμουράει, πώς *κατέληξα εγώ να είμαι πετρούλα μακάρι να ήμουν σύννεφο· έστω ένα μικρουλάκι συννεφάκι· θα μπορούσα να 'κανα τις βόλτες μου οπουδήποτε και θα πήγαινα μέχρι εκεί που ζει η κυρία Νότια Κορέα ή κυρία Ινδία ή η Ταϊλάνδη ή εκείνη η Ινδονησία, και θα ήξερα κατά πού πέφτουν τα σπίτια τους.*

Καλά θα τα έβλεπα όλα αυτά έτσι και ήμουν συννεφούλα, αλλά όχι, εμένα μου έλαχε να γίνω πετρούλα και δεν

ερωτευτείς με κανέναν πανίστα ή πριίστα ή περεδίστα* —το ίδιο κάνει— γιατί αυτοί, μάλιστα(!), βγάζουν πολλά λεφτά».

βαριά η καλογερική του να είσαι απείθαρχος. Λοιπόν, πρώτα απ' όλα χρειάζομαι χέρια και πόδια».

γυναίκες, μικρές, νεαρές ή μεγάλες που μας ακούν ή μας διαβάζουν. Ας πούμε λοιπόν τότε ότι ήταν μια πετρούλα απείθαρχη, που σημαίνει ότι κάθε τρεις και λίγο απειθαρχούσε.

Για παράδειγμα, αυτή τη μέρα που θα έρθει, καθόταν η πετρούλα έτσι ξαπλωμένη στο έδαφος, κι έβλεπε τα σύννεφα και τα πουλιά που βρίσκονται στο μονοπάτι του ήλιου, και τα αστέρια και τις σκιές που φαίνονται στο φεγγάρι.

Εκεί λοιπόν που καθόταν η πετρούλα, σχεδόν χωρίς να σκέφτεται τίποτα, ξαφνικά Τσαφ!, παθαίνει μια κρίση απειθαρχίας, που σημαίνει ότι άρχισε να διαμαρτύρεται και να μουρμουράει, πώς *κατέληξα εγώ να είμαι πετρούλα μακάρι να ήμουν σύννεφο· έστω ένα μικρουλάκι συννεφάκι· θα μπορούσα να 'κανα τις βόλτες μου οπουδήποτε και θα πήγαινα μέχρι εκεί που ζει η κυρία Νότια Κορέα ή κυρία Ινδία ή η Ταϊλάνδη ή εκείνη η Ινδονησία, και θα ήξερα κατά πού πέφτουν τα σπίτια τους.*

Καλά θα τα έβλεπα όλα αυτά έτσι και ήμουν συννεφούλα, αλλά όχι, εμένα μου έλαχε να γίνω πετρούλα και δεν συμφωνώ καθόλου με αυτή την κατάσταση, όμως το σκέφτηκα καλά και έχω αποφασίσει ότι δεν πρόκειται να υπακούσω.

Και τότε η πετρούλα σκέφτηκε ότι θα πρέπει να κάνει κανένα τζέρτζελο, για να γίνει γνωστό ότι απειθαρχεί, γιατί αλλιώς δεν θα το πάρει κανείς είδηση και ερωτευτείς με κανέναν πανίστα ή πριίστα ή περεδίστα* —το ίδιο κάνει— γιατί αυτοί, μάλιστα(!), βγάζουν πολλά λεφτά».

Έτσι η πετρούλα σκέφτηκε ότι δεν βοηθάει σε τίποτα να μην είναι γνωστό ότι είναι απείθαρχη, γι' αυτό και σκέφτηκε να φτιάξει ένα πλακάτ που θα έγραφε «Είμαι Απείθαρχη». Και σκέφτηκε ακόμα να του βάλει πολλά χρώματα, και τα γράμματα στο πλακάτ να έχουν διαφορετικά μεγέθη. Αναφώνησε λοιπόν: βαριά η καλογερική του να είσαι απείθαρχος. Λοιπόν, πρώτα απ' όλα χρειάζομαι χέρια και πόδια».

Και μετά η πετρούλα αυτοσυγκεντρώθηκε και άρχισε να σκέφτεται πολύ έντονα: «χέρι, χέρι, χέρι», αλλά τζίφος δεν της έβγαινε κανένα χέρι. Τότε πείσμωσε περισσότερο και άρχισε να πασχίζει και να σφίγγεται. μμμ.νγκμμμ και τσαφ!, αντί για χέρι, της ξέφυγε μια πορδίτσα πρρτ! Κατακόκκινη σαν παντζά-

ρι έγινε η πετρούλα, αλλά αφού είδε ότι κανένας δεν το πρόσεξε, δεν ντράπηκε και συνέχισε να σφίγγεται μμμ. νννν και όταν πια είχε γίνει μπλε από το σφίξιμο, τσουπ!, ξεπετάχτηκε ένα χεράκι στην αριστερή της πλευρά. Η πετρούλα είχε εξαντληθεί, αλλά μάζεψε όλες της τις δυνάμεις και αυτοσυγκεντρώθηκε για να βγάλει και το δεξί χέρι. Και έσπρωξε, έσπρωξε και αφού της ξέφυγαν πολλές πορδίτσες, τσουπ!, ξεφύτρωσε ένα ποδαράκι επίσης από την αριστερή πλευρά. Τσιν! Σκέφτηκε η πετρούλα: «κοίτα τώρα που μου φύτρωσε κάτω αριστερά». Και συνέχισε να σφίγγεται για να της βγουν το δεξί χέρι και πόδι, αλλά τώρα πια φαινόταν ότι είχε πολλά παράσιτα στην κοιλιά, γιατί της ξέφευγαν πολλές πορδίτσες. Αποθαρρυμένη πια από την προσπάθεια σκέφτηκε ότι και έτσι καλά ήταν και ότι με ένα αριστερό χέρι και ένα αριστερό πόδι θα μπορούσε να κάνει ένα κάρο πράγματα για να οργανωθεί και να απειθαρχήσει.

Με δυσκολία κάθισε η πετρούλα κι ακούμπησε στο αριστερό της χεράκι, σαν να ήταν πολύ προβληματισμένη. Και σκέφτηκε ότι πρέπει να μάθει την αλφάβητο για να γράφει τη λέξη «Απειθαρχία», και τα νούμερα. και γεωγραφία, μην τύχει και βρεθεί στην Ουάσινγκτον αντί για τη Νότιο Κορέα, και ότι όταν θα έβγαζε το λόγο της: «Αγαπητές συντρόφισσες πετρούλες της Νότιας Κορέας, μιλώ εκ μέρους όλων των πετρών των Ζαπατίστας» Τσαφ! θα έσκαγαν η συνοριοφυλακή, το FBI, η CIA και οι πεζοναύτες και θα την μπουζούριαζαν και θα έπαιρναν χαμπάρι ότι ήταν μια πετρούλα χωρίς χαρτιά, χωρίς γη και χωρίς δεξί χέρι και πόδι.

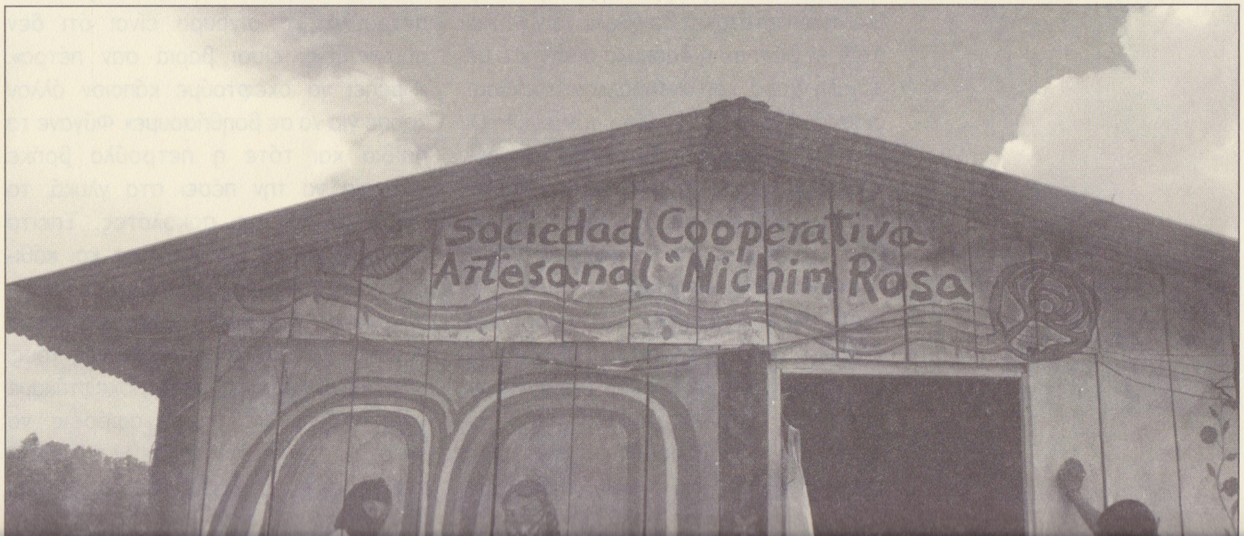
«Θα ψάξω για τον κυρ-κουκουβάγιο», σκέφτεται η πετρούλα, γιατί είχε ακούσει στα σίγουρα ότι ο κουκουβάγιος ξέρει πολλά πράγματα και έχει πολύυυ μεγάλα ο Κομαντάντε Ζεβεδαίος, και γεωγραφία για να ξέρει κατά πού πέφτει το σπίτι της κυρίας Ινδίας και της Ταϊλάνδης και της Ινδονησίας και της Νότιας Κορέας.

Ο κυρ-Κουκουβάγιος γέλασε και είπε: «Γιατί; Σάμπως ξέρω εγώ;». Η πετρούλα παραξενεύτηκε και είπε: «Μα, αφού όλοι λένε ότι ξέρεις πολλά και ότι γι' αυτό φοράς αυτά τα χοντρά γυαλιά». «Λένε ψέματα», είπε ο κυρ-Κουκουβάγιος, «έχω μεγάλα μάτια και φοράω γυαλιά γιατί την περνάω κάνοντας χάζι τις κοπελιές όταν πηγαίνουν να κάνουν μπάνιο στο ποτάμι Φίνο πράμα! Αλλά όντως έχω πολλά βιβλία, γιατί όλοι θεωρούν ότι ξέρω πολλά πράγματα και μου στέλνουν ένα σωρό από δαύτα. Εάν θέλεις, σου δίνω μερικά». «Εντάξει», είπε η πετρούλα, και τότε ο κυρ-Κουκουβάγιος της γέμισε με βιβλία ένα σακίδιο τόοοοσο μεγάλο, σαν αυτά που κουβαλάνε οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι που έρχονται από άλλους τόπους, και μοιάζει σαν να κουβαλάνε μέσα σε ένα σακίδιο ολόκληρη τη χώρα τους.

όμως την αγριοκοίταζαν, αν και ίσως να το έκαναν, γιατί κάτι άτακτοι πίτσιροι ήθελαν να την πιάσουν και να την πετάξουν με τη σφεντόνα τους. Αλλά τα κοριτσάκια ζαπατιστάκια την υπερασπίστηκαν και έβαλαν τα άτακτα παιδιά να κάνουν την αυτοκριτική τους, και συνόδευσαν την αυτοκριτική με ένα ρόπαλο και τότε τα πράγματα ηρέμησαν. Και η πετρούλα σκέφτηκε ότι είναι ωραία αυτή η φάση της αυτονομίας και ότι όλες αυτές οι πιτσιρίκες ήταν επίσης απείθαρχες.

Και έτσι άρχισε να μαθαίνει η πετρούλα, αλλά καθώς ήταν πετρούλα, ε μάθαινε τα πράγματα αλλιώς. Για παράδειγμα, μάθαινε μια άλλη γεωγραφία, γιατί σύμφωνα με αυτήν, το σπίτι των αγροτών στην Ινδία, στη Νότια Κορέα, στην Ταϊλάνδη και στην Ινδονησία, ήταν πιο κοντά στην Τσιάπας απ' ό,τι ο Λευκός Οίκος ή το σπίτι της κακής κυβέρνησης του Μεξικού.

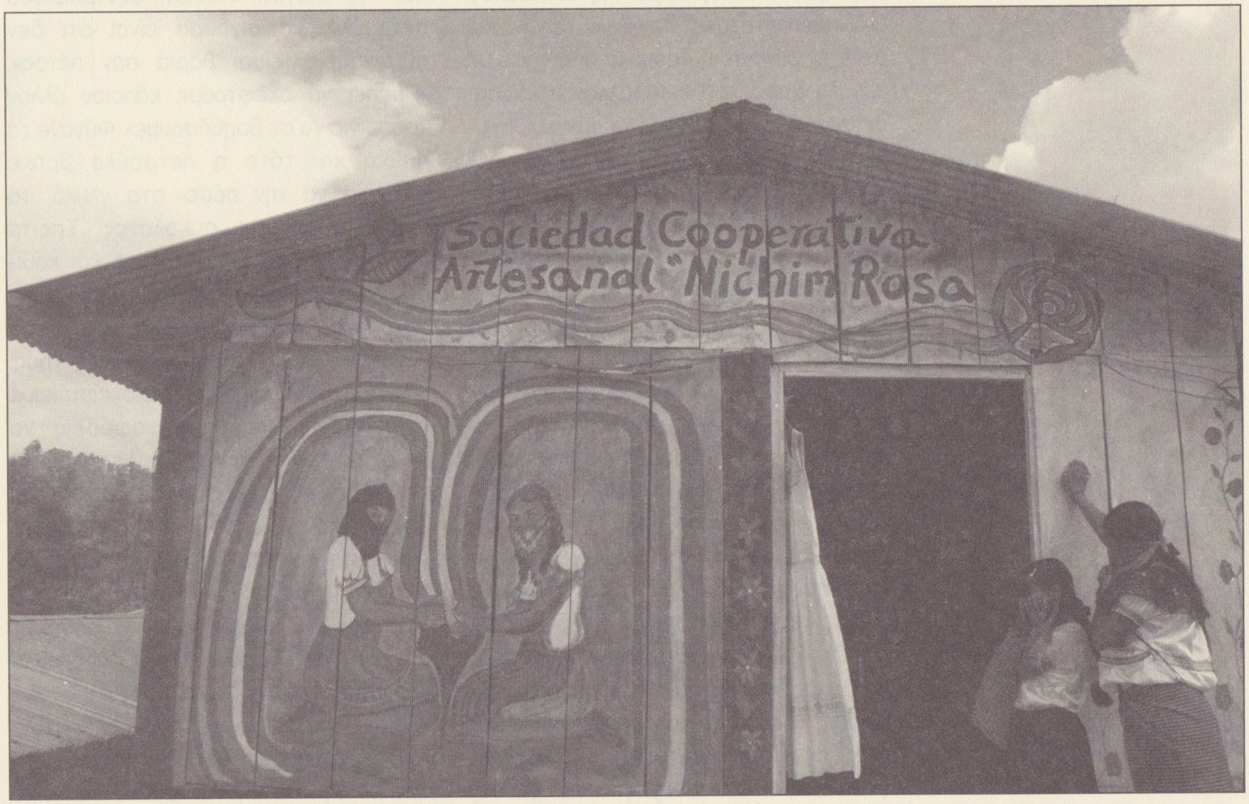
Έτσι λοιπόν η πετρούλα ήταν πολύ ευτυχισμένη, παίζοντας και μαθαίνοντας

απειθαρχήσει.

Με δυσκολία κάθισε η πετρούλα κι ακούμπησε στο αριστερό της χεράκι, σαν να ήταν πολύ προβληματισμένη. Και σκέφτηκε ότι πρέπει να μάθει την αλφάβητο για να γράφει τη λέξη «Απειθαρχία», και τα νούμερα. και γεωγραφία, μην τύχει και βρεθεί στην Ουάσινγκτον αντί για τη Νότιο Κορέα, και ότι όταν θα έβγαζε το λόγο της: «Αγαπητές συντρόφισσες πετρούλες της Νότιας Κορέας, μιλώ εκ μέρους όλων των πετρών των Ζαπατίστας» Τσαφ! θα έσκαγαν η συνοριοφυλακή, το FBI, η CIA και οι πεζοναύτες και θα την μπουζούριαζαν και θα έπαιρναν χαμπάρι ότι ήταν μια πετρούλα χωρίς χαρτιά, χωρίς γη και χωρίς δεξί χέρι και πόδι.

«Θα ψάξω για τον κυρ-κουκουβάγιο», σκέφτεται η πετρούλα, γιατί είχε ακούσει στα σίγουρα ότι ο κουκουβάγιος ξέρει πολλά πράγματα και έχει πολύυυ μεγάλα μάτια και ότι φοράει γυαλιά γιατί διαβάζει πολύ. Έτσι, δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει, και κούτσα-κούτσα ακουμπώντας όπου μπορούσε για να στηριχτεί, φτάνει στο δέντρο όπου μένει ο κουκουβάγιος. Εκεί λοιπόν αρχίζει να του φωνάζει: « Ε, ψτ, κύριε Κουκουβάγιε, ψτ, ψψτ». Ο κυρ-Κουκουβάγιος έκανε μια γυροβολιά, αλλά δεν είδε κανέναν, εκτός ίσως από μια πετρούλα με ένα αριστερό χέρι και πόδι, οπότε δεν έδωσε σημασία. Η πετρούλα φουρκισμένη τώρα που ο κυρ-Κουκουβάγιος δεν της έδινε καμία σημασία, φώναξε: «Κυρ-Κουκουβάγιε, θέλω να σου μιλήσω, αν συνεχίσεις να με αγνοείς θα σου πετάξω καμιά πέτρα στο κεφάλι». Τότε την πρόσεξε ο κυρ-Κουκουβάγιος και έσκυψε και τη ρώτησε τι ήθελε, γιατί ήταν, λέει, πολύ απασχολημένος. Η πετρούλα τού είπε ότι ήθελε να της μάθει να διαβάζει και να γράφει και να της δείξει εκείνα τα μαθηματικά που λέει τόοοοσο μεγάλο, σαν αυτά που κουβαλάνε οι συντρόφισσες και οι σύντροφοι που έρχονται από άλλους τόπους, και μοιάζει σαν να κουβαλάνε μέσα σε ένα σακίδιο ολόκληρη τη χώρα τους.

σία, ήταν πιο κοντά στην Τσιάπας απ' ό,τι ο Λευκός Οίκος ή το σπίτι της κακής κυβέρνησης του Μεξικού.

Έτσι λοιπόν η πετρούλα ήταν πολύ ευτυχισμένη, παίζοντας και μαθαίνοντας

Έτσι λοιπόν η πετρούλα έσουρε το σακίδιό της μέχρι τη σκιά ενός δέντρου, κάθισε από κάτω και έβγαλε διάφορα βιβλία και άρχισε να κοιτάει τα γράμματα και τους αριθμούς. Και πολύ απλά δεν καταλάβαινε τίποτα. Έτσι πήγε σε ένα αυτόνομο ζαπατιστικό σχολείο, για να δει αν εκεί μπορούσε να μάθει με ένα εκπαιδευτικό σύστημα που το ονόμαζαν «ενιαίο», που σημαίνει δηλαδή ότι τα μαθαίνουν όλα και σωστά και όχι μόνο ένα πράγμα και λανθασμένα. Και πήγε και κανένας δεν της έλεγε τίποτα, ούτε στο αυτόνομο σχολείο. Ήρθε όμως μια μέρα που η δασκάλα ρώτησε τα παιδιά τι θα ήθελαν να γίνουν όταν μεγαλώσουν. Και όλοι και όλες ήθελαν να απαντήσουν. Και ένα κοριτσάκι είπε, «εγώ θέλω να γίνω μηχανικός» και ένα άλλο είπε, «εγώ θέλω να γίνω γιατρός», και ένα άλλο, «εγώ θέλω να γίνω σοφέρ» και ένα άλλο είπε «εγώ θέλω να γίνω ψυχολόγος» και ένα άλλο, «εγώ θέλω να γίνω δικηγόρος» και ένα άλλο είπε «εγώ θέλω να γίνω σουμπκομαντάντα» και τότε μια σεξιστική ακτίνα λέιζερ του Σουπ Μάρκος μπζζζζτ

συνέτριψε το κοριτσάκι. *Όχι, όχι, δεν είναι αλήθεια, δεν συνέβη τίποτα στο κοριτσάκι, επειδή στην πραγματικότητα ο Σουπ δεν το πήρε πρέφα, αλλά ποιος τον ακούει έτσι και το μάθει...*

Αφού λοιπόν μίλησαν όλα τα παιδάκια, έφτασε και η σειρά της πετρούλας. Εκείνη σκεφτόταν τι θα ήθελε να γίνει και όταν τη ρώτησε η δασκάλα απάντησε με μεγάλη χαρά και υπερβάλλοντα ενθουσιασμό: «Εγώ θέλω να γίνω σύννεφο!». Οι άτακτοι πιτσιρικάδες ξέσπασαν σε τρανταχτά γέλια και άρχισαν να την κοροϊδεύουν: «Χα, χα, χα, για κοίτα τη που θέλει να γίνει και σύννεφο, έτσι βαριά που είναι!». «Ναι, είναι πολύ χοντρή!», είπε ένας άλλος. Και την τρέλαναν στο δούλεμα. Αλλά τα κοριτσάκια εξοργίστηκαν και έβγαλαν το ρόπαλο της αυτοκριτικής και τότε τα άτακτα αγοράκια ηρέμησαν. Η πετρούλα, όμως, είχε στενοχωρηθεί πολύ. «Ναι, είναι αλήθεια», είπε, «είμαι πολύ χοντρή και

κάτω, κάνοντας κάμψεις και έρπειν, και να τρώει σκέτο ποσόλ** για να έχει πολλή δύναμη. Πέρασαν μέρες και η πετρούλα έκανε ασκήσεις χωρίς να χάνει ούτε βάρος ούτε πόντους. Την

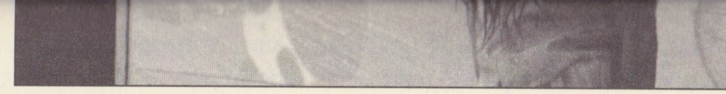
έβλεπαν εξαντλημένη τα υπόλοιπα παιδιά και της έλεγαν: «Λοιπόν, συντρόφισσα πετρούλα, το σίγουρο είναι ότι δεν αδυνατίζεις, είσαι βαριά σαν πέτρα». «Πρέπει να σκεφτούμε κάποιον άλλον τρόπο για να σε βοηθήσουμε». Φύγανε τα παιδιά και τότε η πετρούλα βρήκε ευκαιρία να την πέσει στα γλυκά, τα μπισκότα και τις σοκολάτες. Έπειτα επέστρεψαν τα ζαπατιστάκια και κάθισαν και αυτά να φάνε γλυκά, μπισκότα και σοκολάτες για πολλή ώρα. Και αφού γέμισαν όλοι και όλες τις κοιλιές τους, της είπαν: «Άκου, πετρούλα, σκεφτήκαμε ένα σχέδιο για να καταφέρεις να πετάξεις σαν τα σύννεφα». Η πετρούλα επειδή είχε κατεβάσει τον άμπακο και δεν μπορούσε καλά-καλά να κουνηθεί,

Σουπ», είπε ένα κοριτσάκι. «Εγώ δεν πάω», είπε ένα αγόρι, «γιατί ο Σουπ δεν αγαπάει τα παιδιά και τους κόβει το κεφάλι με ένα σουγιά, ο οποίος δεν είναι κοφτερός, για να κόβει αργά και βασανιστικά», έλεγε, «και είναι επίσης οξειδωμένος για να προκαλεί μόλυνση». Και τότε άρχισαν να διαπληκτίζονται για το αν

αυτό ήταν ή δεν ήταν αλήθεια. Και καθυστερούσαν μέχρι που ένα κορίτσι είπε: «Το βρήκα! Θα πάμε στον Σουπ μπισκότα και έτσι δεν θα μας πάρει το κεφάλι». «Ωραία», είπαν τα παιδιά και έφυγε μια ομάδα για τη Γενική Διοίκηση του Ζαπατιστικού Στρατού για την Εθνική Απελευθέρωση, για να βρει τον Σουπ, ο οποίος είχε τα μπουρίνια του γιατί, όπως είπε, ένας σκαραβαίος του είχε βουτήξει τον καπνό για την πίπα του. Τα παιδιά πλησίασαν με φόβο, και τότε ένα κοριτσάκι που είναι 5 χρονών και τη λένε Τονίτα και δεν φοβάται είπε: « Έι, Σουπ». Και ο Σουπ, έτσι σιχτιριασμένος που ήταν, απάντησε μουγκρίζοντας: «γκρρρρρρ, γκρρρρρ».

Η Τονίτα είπε: «Σου φέραμε μερικά

Αφού λοιπόν μίλησαν όλα τα παιδάκια, έφτασε και η σειρά της πετρούλας. Εκείνη σκεφτόταν τι θα ήθελε να γίνει και όταν τη ρώτησε η δασκάλα απάντησε με μεγάλη χαρά και υπερβάλλοντα ενθουσιασμό: «Εγώ θέλω να γίνω σύννεφο!». Οι άτακτοι πιτσιρικάδες ξέσπασαν σε τρανταχτά γέλια και άρχισαν να την κοροϊδεύουν: «Χα, χα, χα, για κοίτα τη που θέλει να γίνει και σύννεφο, έτσι βαριά που είναι!». «Ναι, είναι πολύ χοντρή!», είπε ένας άλλος. Και την τρέλαναν στο δούλεμα. Αλλά τα κοριτσάκια εξοργίστηκαν και έβγαλαν το ρόπαλο της αυτοκριτικής και τότε τα άτακτα αγοράκια ηρέμησαν. Η πετρούλα, όμως, είχε στενοχωρηθεί πολύ. «Ναι, είναι αλήθεια», είπε, «είμαι πολύ χοντρή και βαριά, και δεν θα τα καταφέρω ποτέ να γίνω σύννεφο». Αλλά τα ζαπατιστάκια, αγόρια και κορίτσια, την ενθάρρυναν και της έλεγαν: «Μη στενοχωριέσαι πετρούλα, θα σε βοηθήσουμε». Και ένα κοριτσάκι είπε: «Εγώ έχω μια αδερφή που είναι στο ζαπατιστικό στρατό και μπορεί να σου δείξει ασκήσεις για να χάσεις βάρος». «Ωραία», είπε η πετρούλα που είχε πάρει λίγο τα πάνω της. Και πήγαν τα ζαπατιστάκια και φώναξαν τη συντρόφισσα για να δείξει στην πετρούλα ασκήσεις. Και εκείνη είπε ότι φυσικά και θα της δείξει, αλλά πρώτα απ' όλα πρέπει να πάρει έγκριση. Αφού λοιπόν της έδωσαν την εντολή, η συντρόφισσα από το ζαπατιστικό στρατό είπε ότι εφόσον η πετρούλα ήθελε να γίνει σύννεφο θα έπρεπε να λάβει την εκπαίδευση της αεροπορίας. Και τότε άρχισε το πρόγραμμα της προγύμνασης, και δώστου η κακόμοιρη η πετρούλα να τρέχει πάνω-έβλεπαν εξαντλημένη τα υπόλοιπα παιδιά και της έλεγαν: «Λοιπόν, συντρόφισσα πετρούλα, το σίγουρο είναι ότι δεν αδυνατίζεις, είσαι βαριά σαν πέτρα». «Πρέπει να σκεφτούμε κάποιον άλλον τρόπο για να σε βοηθήσουμε». Φύγανε τα παιδιά και τότε η πετρούλα βρήκε ευκαιρία να την πέσει στα γλυκά, τα μπισκότα και τις σοκολάτες. Έπειτα επέστρεψαν τα ζαπατιστάκια και κάθισαν και αυτά να φάνε γλυκά, μπισκότα και σοκολάτες για πολλή ώρα. Και αφού γέμισαν όλοι και όλες τις κοιλιές τους, της είπαν: «Άκου, πετρούλα, σκεφτήκαμε ένα σχέδιο για να καταφέρεις να πετάξεις σαν τα σύννεφα». Η πετρούλα επειδή είχε κατεβάσει τον άμπακο και δεν μπορούσε καλά-καλά να κουνηθεί, είπε με ξεψυχισμένη φωνή: «Ντάξει». Τότε τα παιδιά έβγαλαν έναν ασκό, που είναι σαν ένα μπαλόνι, και τον φούσκωσαν και τον έδεσαν με μια κλωστούλα από την κοιλιά της πετρούλας και εκείνη άρχισε να αιωρείται, όχι πολύ, αλλά πάντως ικανοποιητικά. Όλοι χειροκρότησαν εκτός από την πετρούλα που είχε μόνο ένα αριστερό χέρι, αλλά ωστόσο φαινόταν ότι ήταν πολύ χαρούμενη. «Πάμε στο λόφο», είπαν τα παιδιά, «και από κει φουσκώνουμε το μπαλόνι καλά για να πετάξει η πετρούλα». Και οδηγώντας την προς τα κει τη ρώτησαν: «Προς τα πού θες να πετάξεις;» και η πετρούλα είπε: «Θέλω να πάω να καταβρέξω την Ασία, την Αφρική, την Ωκεανία, την Ευρώπη και όλη την Αμερική, αλλά πρώτα θα πάω στην Ασία». «Μμμ, τώρα την κάτσαμε τη βάρκα, που λέει κι ο Σουπ, γιατί δεν ξέρουμε το δρόμο», είπε ένα παιδί. «Πάμε να ρωτήσουμε τον αυτό ήταν ή δεν ήταν αλήθεια. Και καθυστερούσαν μέχρι που ένα κορίτσι είπε: «Το βρήκα! Θα πάμε στον Σουπ μπισκότα και έτσι δεν θα μας πάρει το κεφάλι». «Ωραία», είπαν τα παιδιά και έφυγε μια ομάδα για τη Γενική Διοίκηση του Ζαπατιστικού Στρατού για την Εθνική Απελευθέρωση, για να βρει τον Σουπ, ο οποίος είχε τα μπουρίνια του γιατί, όπως είπε, ένας σκαραβαίος του είχε βουτήξει τον καπνό για την πίπα του. Τα παιδιά πλησίασαν με φόβο, και τότε ένα κοριτσάκι που είναι 5 χρονών και τη λένε Τονίτα και δεν φοβάται είπε: « Έι, Σουπ». Και ο Σουπ, έτσι σιχτιριασμένος που ήταν, απάντησε μουγκρίζοντας: «γκρρρρρρ, γκρρρρρ».

Η Τονίτα είπε: «Σου φέραμε μερικά μπισκότα», και τότε ο Σουπ σαν να ηρέμησε λίγο, όχι τελείως, αλλά όσο να πεις, ηρέμησε. Και τότε κάθισαν όλοι μαζί με τον Σουπ και άρχισαν να μασουλάνε τα μπισκότα που είχαν σχέδια από διάφορα ζωάκια. Και μετά ρώτησαν τον Σουπ: «Λοιπόν, Σουπ, πώς πάει κανείς στο σπίτι της κυρίας Ασίας;». Ο Σουπ σήκωσε τα μανίκια του πουκαμίσου του, έβγαλε την πίπα του, αλλά δεν την άναψε γιατί είπε ότι ένας σκαραβαίος –μεγάλος μ...–, έτσι είπε γιατί είναι μεγάλο βρομόστομα, του είχε πάρει τον καπνό και μετά επιτέλους είπε: «λοιπόν, θα πάτε από εδώ, όλο ευθεία, ώσπου θα φτάσετε σε ένα σταυροδρόμι και θα δείτε το πουλί που λέγεται ταπακαμίνο. Εκεί υπάρχει ένα μονοπάτι που πάει δεξιά και ένα άλλο που πάει αριστερά. Δεν θα πάρετε το δεξί μονοπάτι, αλλά το αριστερό και θα συνεχίσετε μέχρι να δείτε μια ταμπέλα που γράφει Καλωσήρθατε στην Ασία, ε,

εκεί είναι». «Ντάξει» είπαν τα παιδιά και όταν έφευγαν πλέον, ο Σουπ τούς είπε να πάρουν μπόλικο ποσόλ μαζί τους, γιατί κάλλιο να τους περισσέψει παρά να τους λείψει. Ευχαριστημένα έφτασαν τα παιδιά εκεί που τους περίμενε η πετρούλα, κρεμασμένη από τον ασκό και μελανιασμένη πλέον γιατί είχαν σφίξει πολύ το

κορδόνι. Της το ξέσφιξαν λίγο και της είπαν ότι πια ξέρουν το δρόμο για το σπίτι της κυρίας Ασίας. Και τότε η πετρούλα τούς είπε: «Ντάξει, αλλά υπάρχει ένα πρόβλημα. Πώς θα γίνει να προκαλέσω βροχή, αφού δεν είμαι παρά μια πετρούλα;».

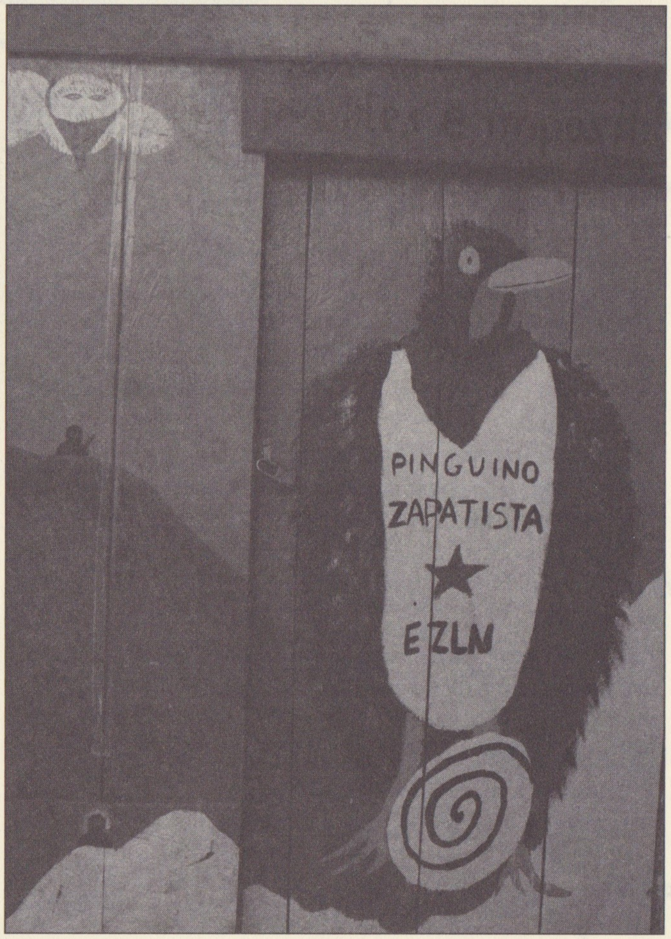
Τα αγόρια και τα κορίτσια συναθροίστηκαν πάλι για να σκεφτούν τι μπορούσαν να κάνουν, και αφού συμφώνησαν μεταξύ τους, πήγαν και βρήκαν ένα κουβαδάκι και το έδεσαν πάνω στην πετρούλα για να ρίχνει νερό όποτε θέλει να προκαλέσει βροχή. Αφού λοιπόν όλα ήταν έτοιμα, κίνησαν για το λόφο. Και έπειτα έκαναν πάρα πολλές συζητήσεις που θύμιζαν τη συνάντηση της Άλλης Καμπάνιας. Οι συζητήσεις όμως έφτασαν

σύνορα των Ηνωμένων Πολιτειών, και τότε κινητοποιήθηκε η πολεμική αεροπορία των Αμερικάνων γιατί, όπως ισχυρίστηκαν, εθεάθη ιπτάμενο Αντικείμενο Αγνώστου Ταυτότητας, και περικύκλωσαν

την ιπτάμενη πετρούλα πολλά πολεμικά αεροπλάνα και ο διοικητής τους επικοινώνησε με τον ασύρματο και τους ρώτησε τι ήταν αυτό που πετούσε και οι πιλότοι απαντούσαν ότι ήταν μια πέτρα δεμένη από ένα φλασκί, με ένα κουβαδάκι με νερό και μια επιγραφή που έλεγε το «Άλλο Σύννεφο». Ο διοικητής τα πήρε στο κρανίο και άρχισε να τους κατσαδιάζει και να τους ρωτάει τι είχαν καπνίσει και αν ήταν πιωμένοι και τους διέταξε να επιστρέψουν στη βάση πάραυτα γιατί αλλιώς θα τους έπηζε στις φυλακές. Έφυγαν λοιπόν τα πολεμικά αεροπλάνα και έμεινε η πετρούλα να τους κάνει χειρονομίες με το αριστερό χέρι.

Όπου και αν πηγαίνει τώρα το

σας και με όρεξη για μελέτη. Έπειτα από τον σύντομο αυτό χαιρετισμό προχωράω στα ακόλουθα: Κοιτάχτε, συντροφάκια, μόλις μου σώθηκε το νερό στον κουβά και πρόκειται να επιστρέψω πολύ σύντο-

μα. Αλλά σας λέω ξεκάθαρα ότι δεν θέλω πλέον να είμαι σύννεφο, γιατί ζαλίστηκα πια. Επομένως σας δηλώνω ότι ήδη το σκέφτηκα καλά και τώρα θέλω να γίνω δέντρο. Θα το δείτε. Αυτή είναι η τελευταία μου λέξη.

κορδόνι. Της το ξέσφιξαν λίγο και της είπαν ότι πια ξέρουν το δρόμο για το σπίτι της κυρίας Ασίας. Και τότε η πετρούλα τούς είπε: «Ντάξει, αλλά υπάρχει ένα πρόβλημα. Πώς θα γίνει να προκαλέσω βροχή, αφού δεν είμαι παρά μια πετρούλα;».

Τα αγόρια και τα κορίτσια συναθροίστηκαν πάλι για να σκεφτούν τι μπορούσαν να κάνουν, και αφού συμφώνησαν μεταξύ τους, πήγαν και βρήκαν ένα κουβαδάκι και το έδεσαν πάνω στην πετρούλα για να ρίχνει νερό όποτε θέλει να προκαλέσει βροχή. Αφού λοιπόν όλα ήταν έτοιμα, κίνησαν για το λόφο. Και έπειτα έκαναν πάρα πολλές συζητήσεις που θύμιζαν τη συνάντηση της Άλλης Καμπάνιας. Οι συζητήσεις όμως έφτασαν κάποτε στο τέλος τους. Και αποφάσισαν να ζωγραφίσουν πάνω στο μπαλόνι ένα σύνθημα που θα έλεγε «Το Άλλο Σύννεφο», ώστε όλος ο κόσμος να ξέρει περί τίνος πρόκειται. Η πετρούλα τώρα είναι πολύ αγχωμένη και αποχαιρετά όλα τα κορίτσια και τα αγόρια που ήταν στο τσακ να αρχίσουν να στριγκλίζουν. Τους είπε όμως να μην το κάνουν, γιατί θα επιστρέψει γρήγορα. Μόλις της σωθεί το νερό στο κουβαδάκι, θα ξανάρθει για να πάρει κι άλλο. «Οκ», είπαν τα παιδιά, και την έσπρωξαν προς τις παρυφές του λόφου, αλλά η πετρούλα δεν κουνιόταν γιατί ήταν βαριά, όχι βέβαια πάρα πολύ βαριά, αλλά δεν την έλεγες κι ελαφριά. Τότε τα παιδιά άρχισαν να φυσάνε με όλη τους τη δύναμη, και ο ασκός από τον οποίο κρεμόταν η πετρούλα άρχισε να κινείται σιγά-σιγά, μέχρι που ένας άνεμος τη σήκωσε ψηλά και άρχισε να πετά. Και απομακρύνθηκε πολύ. Και πέρασε τα την ιπτάμενη πετρούλα πολλά πολεμικά αεροπλάνα και ο διοικητής τους επικοινώνησε με τον ασύρματο και τους ρώτησε τι ήταν αυτό που πετούσε και οι πιλότοι απαντούσαν ότι ήταν μια πέτρα δεμένη από ένα φλασκί, με ένα κουβαδάκι με νερό και μια επιγραφή που έλεγε το «Άλλο Σύννεφο». Ο διοικητής τα πήρε στο κρανίο και άρχισε να τους κατσαδιάζει και να τους ρωτάει τι είχαν καπνίσει και αν ήταν πιωμένοι και τους διέταξε να επιστρέψουν στη βάση πάραυτα γιατί αλλιώς θα τους έπηζε στις φυλακές. Έφυγαν λοιπόν τα πολεμικά αεροπλάνα και έμεινε η πετρούλα να τους κάνει χειρονομίες με το αριστερό χέρι.

Όπου και αν πηγαίνει τώρα το συννεφάκι, δηλαδή η πετρούλα, ο κόσμος κοιτά στον ουρανό και βγάζει τις ομπρέλες και τα αδιάβροχα γιατί σκέφτεται ότι θα βρέξει. Και όταν φθάνει στην Ασία, οι αγρότες και οι αγρότισσες αυτών των χωρών είναι πάρα πολύ ευχαριστημένοι/ες γιατί βρέχει άφθονο καλό νερό για τα χωράφια τους και το ρίχνουν στους παραδοσιακούς χορούς.

Και μια μέρα, φτάνει ένα γράμμα στο αυτόνομο σχολείο των Ζαπατίστας και μαζεύονται όλα τα αγόρια και τα κορίτσια πολύ παραξενεμένα, γιατί το γράμμα έχει πολλά γραμματόσημα και σφραγίδες με σύμβολα πολύ περίεργα. Τα παιδιά ανοίγουν το γράμμα και ανακαλύπτουν ότι είναι από την πετρούλα και λέει τα εξής:

Αγαπημένες μου συντρόφισσες και σύντροφοι, κορίτσια και αγόρια Ζαπατιστάκια

Ελπίζω ότι είστε καλά στην υγεία μα. Αλλά σας λέω ξεκάθαρα ότι δεν θέλω πλέον να είμαι σύννεφο, γιατί ζαλίστηκα πια. Επομένως σας δηλώνω ότι ήδη το σκέφτηκα καλά και τώρα θέλω να γίνω δέντρο. Θα το δείτε. Αυτή είναι η τελευταία μου λέξη.

Ειλικρινώς

Η Ιπτάμενη Ζαπατιστική Πετρούλα

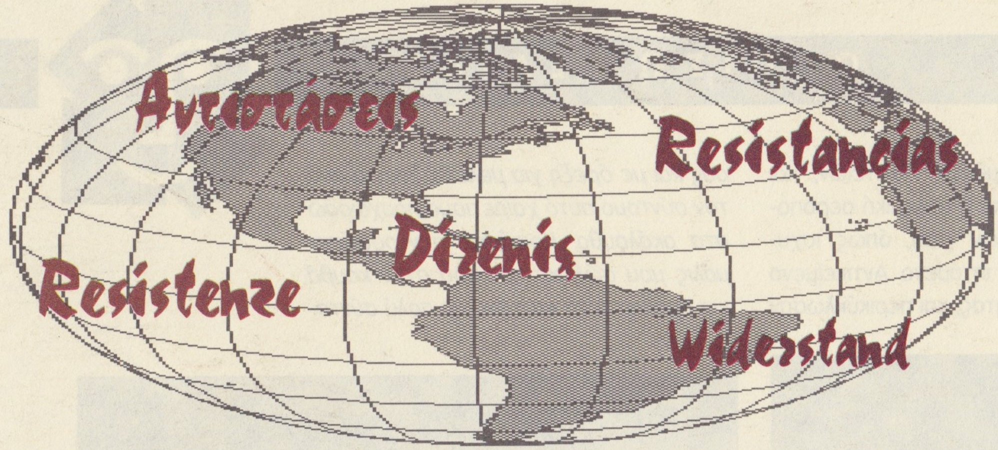
Μετά απ' αυτό, τα Ζαπατιστάκια, αγόρια και κορίτσια, σκέφτονται τι θα πρέπει να μηχανευτούν ώστε η πετρούλα να γίνει δέντρο, και νομίζω ότι αυτή τη φορά πραγματικά την έκατσαν τη βάρκα, γιατί άντε να βρουν τώρα πώς γίνεται κανένας δέντρο.

Ταν-ταν

* Μέλη των πολιτικών κομμάτων του PAN του PRI και του PRD αντίστοιχα.

** Δυναμωτικό ρόφημα με χυλό από καλαμπόκι, στο οποίο προστίθεται κρύο νερό.

Μετάφραση: Μ.Λ. Επιμέλεια: Κ.Ε.
Φωτογραφίες:
fotofraxia-Χρήστος Κυριακόγγονας

Αντιστάσεις
Resistancias
Direniş
Resistenze
Widerstand

Τιμή τεύχους 3 €

Resístencias

ΤΕΥΧΟΣ 7 • ...07 • 3 €

ΑΦΙΕΡΩΜΑ στο ΚΙΝΗΜΑ των ΧΩΡΙΣ ΓΗ — MST

Συνέντευξη με τον Ζοάο Πέντρο Στέντιλε